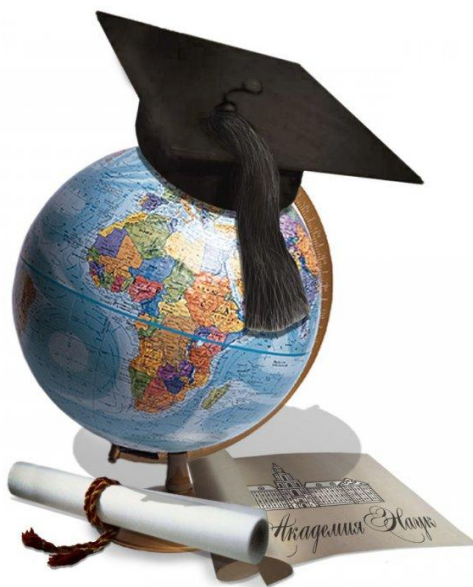

**Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»
Полтавський інститут бізнесу**

«Актуальні проблеми розвитку сучасної науки»

**Збірник наукових праць Всеукраїнської
науково-практичної конференції з міжнародною участю
(Полтава, 19 травня 2016 року)**

Полтава 2016

Редакційна колегія: Лавриненко С.І. - к.географ.н., професор ПВНЗ ПІБ «МНТУ»; Бойко А.А. – д.т.н., доцент Гомельського державного технічного університету імені П.О. Сухого; Шуканов П.В. – д.геогр.н., доцент, професор кафедр туристичного та готельного бізнесу ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»; Рижик І.О. - к.е.н, доцент ПВНЗ ПІБ «МНТУ», Крайсвітня Ю.В. - к.і.н., доцент ПВНЗ ПІБ «МНТУ»; Фастівець А.В. – к.п.н, декан факультету соціально-технічних наук та управління ПВНЗ ПІБ «МНТУ».

Актуальні проблеми розвитку сучасної науки: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – Полтава, 19 травня 2016 року. – Полтава: ПІБ МНТУ, 2016. – 258 с.

Матеріали збірника присвячені соціально-економічним, суспільним, правовим, екологічним проблемам й тісно пов'язаними з ними проблемами генофонду та здоров'я нації. Тези розміщені відповідно до секцій, за якими була організована робота конференції.

Матеріали можуть бути використані у науково-дослідній та практичній діяльності студентами, аспірантами, науковцями та викладачами вищих навчальних закладів з обов'язковим посиланням на автора наукової праці.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за їх зміст, добір і достовірність наведених фактів, кількісних показників, цитат, власних імен та інших відомостей.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського інституту бізнесу ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» 18 лютого 2016 року, протокол № 2.

СЕКЦІЯ 1. ЗНАЧЕННЯ НАУКИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СВІТУ

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Лавриненко Сергій Іванович

к.географ.н., професор ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Шуканов Павло Васильович

д. геогр. н., доцент, професор кафедри

туристичного та готельного бізнесу ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

Узагальнення різних думок і дискусій з глобальної проблематики свідчить про те, що основним ініціатором розгляду планетарних проблем людства є Римський клуб – міжнародна неурядова організація, офіційно створена у квітні 1968 року. За задумом першого президента цієї організації А. Печчеї, діяльність Римського клубу повинна привернути увагу світової, в тому числі наукової громадськості до довготривалих і гострих проблем цивілізації. У спеціальних доповідях, підготовлених під егідою Римського клубу, глобальні проблеми спочатку аналізуються в контексті функціонування тотально-планетарної системи «природа – людина – суспільство – техніка», тобто з урахуванням взаємозв'язку і взаємовпливу соціальних та природних підсистем [1, с. 4-5]. Під впливом таких доповідей як «Світова динаміка» (Д. Форрестер, 1971), «Межі зростання» (Д. Медоуз, 1972), «Людство у поворотного пункту» (М. Месарович і Е. Пестель, 1974) та інших публікацій була розроблена концепція та прийнята стратегія сталого розвитку світу.

При цьому передбачається необхідність пристосування світової цивілізації до можливих соціоприродних змін, з метою підготувати людство до неминучих кризових трансформацій, які можна змодельовати, а потім їх же ініціювати і контролювати (форсайт-технологія). Моделювання подібного роду вперше було здійснено групою Д. Медоуза, яка розглядала весь світ як єдине ціле, тобто як глобальну цілісну систему, яку можна не тільки моделювати, але й програвати альтернативні варіанти її поведінки. Тому в цілому сталий розвиток – це керований розвиток суспільства та його впливу на природу. Основою такої керованості є системний підхід та сучасні інформаційні технології, які дозволяють дуже швидко програмувати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їхні результати та вибирати оптимальний варіант трансформації системи. Це означає, що для вирішення глобальних проблем потребується подальша історична модернізація світу, з врахуванням наступних етапів розвитку та функціонування відповідних суспільно-географічних систем (СГС):

- традиційний етап (премодерн, аграрний або доіндустріальний) – домінує держава-імперія, як СГС релігійно-цивілізаційного типу;

- сучасний етап (модерн, індустріальний – відносно часу розробки та використання типології – з ХХ до початку ХХІ ст.) – домінує держава-нація, як СГС етно-цивілізаційного типу;

- інформаційний етап (постіндустріальний, віртуально-технологічний) – домінує держава-корпорація, як СГС інформаційно-цивілізаційного типу.

Основні ознаки постіндустріального суспільства:

1) глобалізм (глобалізація) та глокалізація;

2) планетарний космополітизм (замість традиційно-національного патріотизму);

3) масова культура (замість традиційної етнонаціональної культури);

4) поширення інформаційних технологій та відповідних послуг (віртуалізація світу, автоматизація і роботизація виробництва);

5) міжнародна інтеграція і трансформація державно-національного устрою в СГС наднаціонально-макрорегіонального типу.

Результати системного аналізу реалізації концепції сталого розвитку свідчать про те, що відповідна стратегія подолання кризи передбачає пріоритет глобального підходу, але з урахуванням можливостей, інтересів і перспектив розвитку різних регіонів світу. Саме тому одним з рішень Конференцій ООН (Ріо-де-Жанейро, 1992) передбачено створення спеціальної Комісії зі сталого розвитку за участю представників усіх країн світу. «Це рішення має сприяти забезпеченню глобального управління соціально-екологічної сферою, поєднанню національних та загальнолюдських інтересів при виході світової спільноти на рівень сталого розвитку» [2, с. 15]. Фактично передбачається створення такої системи координації та контролю, яка може поєднувати локально-національні, регіонально-міжнародні та планетарно-антропосферні підходи до вирішення суперечностей в рамках взаємодії «природа – суспільство – техніка». Тому у червні 2013 року під егідою Генерального секретаря ООН Пан Гі Муна випущена спеціальна програма дій на підтримку глобальних зусиль для досягнення стійкого розвитку в період з 2015 по 2030 роки. На основі даної програми були розроблені Цілі сталого розвитку (ЦСР, Sustainable Development Goals), офіційно відомі, як «Перетворення нашого світу: порядок денний в галузі сталого розвитку на період до 2030 року». Концепція ЦСР на період з 2016 по 2030 рр. офіційно затверджена на засіданні Генеральної Асамблеї ООН 25 вересня 2015 р. (м. Нью-Йорк) як стратегія розвитку світу, яка містить 17 глобальних цілей і 169 відповідних завдань трансформації суспільства та геосфери в цілому (рис. 1).

Для реалізації даної програми в процесі глобальної кризи передбачається поступова заміна нині існуючої світової системи, яка функціонує на основі пріоритетів держави-нації, на макрорегіональну систему традиційно-культурного типу з пріоритетами держави-корпорації. При цьому все більш актуальним є питання, на яке особливу увагу звертає завідувач відділу екологічної та природно-техногенної безпеки Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії

наук України», професор А. В. Степаненко: «Формується новий світ ТНК зі своїми геостратегічними інтересами.

Рис. 1. Цілі сталого розвитку на період 2016 – 2030 років

Сукупні валютні резерви цього світу у 5-6 разів перевищують резерви центральних банків усіх країн планети... Роль національних держав відходить на другий план, транснаціональний капітал перебуває поза юрисдикцією урядів. Головна регулююча особливість глобального ринку в тому, що він знищує не відсталість, а відсталих» [3, с. 259].

Результатом загальнопланетарної трансформації геосфери повинні стати регіонально-наднаціональні (глокальні) соціально-економічні та військово-політичні структури інформаційно-цивілізаційного типу як основа майбутньої організації глобального цивілізаційного простору (табл. 1).

Таблица 1

Ієрархічні рівні організації глобального цивілізаційного простору
(складено автором)

Рівні простору	Просторові субрівні
I. Глобально-просторовий рівень – глобалітет	⇒ Загальний (геосферний) простір – метпростір ⇒ Глобальний-природний простір – ландшафтна оболонка ⇒ Глобально-суспільний простір – соціосфера (антропосфера)
II. Регіонально-просторовий (міжнародний) рівень – макрорегіоналітет (глокалітет)	⇒ Континентальний простір ⇒ Інтеграційний простір ⇒ Транскордонний простір
III. Локально-просторовий (державний) рівень – локалітет	⇒ Національно-державний простір ⇒ Адміністративно-територіальний простір ⇒ Локально-особистісний простір

Для більш повного та об'єктивно-змістовного усвідомлення глобальної стратегії сталого розвитку необхідно враховувати наступні принципи дослідження трансформації суспільно-географічних систем:

1. Принцип концептуально-стратегічного розвитку та модернізації СГС.
2. Принцип оперативно-тактичного моніторингу глобальної трансформації та регіонального розвитку СГС.
3. Принцип індивідуальної та колективної адаптації людини в умовах формування СГС нового постіндустріального типу.

На основі даних принципів приходимо до висновку про існування безпосереднього взаємозв'язку між стратегією сталого розвитку та трансформацією загальнопланетарної суспільно-географічної системи, які в сукупності є ідеологічним та практичним засобом у процесі формування майбутнього глобально-цивілізаційного простору. Отже, за своєю суттю, офіційно затверджена стратегія сталого розвитку – це матриця, що використовується глобально-корпоративною олігархією для переходу від офіційно функціонуючих, але стрімко деградуючих національно-державних систем та відповідних інститутів влади до нового світового порядку на чолі з представниками глобально-макрорегіонального рівня.

Список використаних джерел

1. Дрейер О. К. Глобальная проблематика и Римский клуб: [лекция] / О. К. Дрейер, Б. В. Лось, В. А. Лось. – М. : Издательство УРАО, 1997. – 36 с.
2. Дрейер О. К. Экология и устойчивое развитие / О. К. Дрейер, В. А. Лось. – М. : Издательство УРАО, 1997. – 224 с.
3. Інноваційно-інвестиційна і технологічна безпека трансформації регіональних економічних систем: [монографія] / За наук. ред. акад. НААН України М. А. Хвесика – К. : Наукова думка, 2013. – 488 с.

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОНЛАЙН ОСВІТИ

Крайвітня Юлія Володимирівна

к. і. н., доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та здоров'я людини
ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Україна переживає нині складний період: євроінтеграційний курс вимагає запровадження нових стандартів у політиці, економіці, науці і освітній галузі. Французький письменник, публіцист і філософ Альбер Камю говорив, що в навчальних закладах нас готують до життя у світі, якого більше не існує. З того часу минуло більш, ніж півстоліття, а система освіти продовжує хронічно відставати від вимог часу. Змінюються навчальні плани, з'являються нові спеціальності, проте в умовах динамічних перетворень фактичні знання, отримані у рамках університетської програми, втрачають актуальність ще до моменту отримання диплому про вищу освіту. Щоб

залишатися конкурентноздатними на ринку праці люди мусять постійно підвищувати свій фаховий рівень, слідкувати за новими технологіями, вдосконалювати існуючі навички та отримувати нові. Саме тому стрімко набувають популярності різноманітні курси, які навчають критичного мислення, вміння вчитися самостійно і ефективно розв'язувати комплексні завдання.

З кожним роком людство все більше заглиблюється у віртуальний простір: дистанційна робота, електронні бази даних, соціальні мережі, Інтернет-магазини і т.ін. Глобальна мережа пропонує безліч можливостей для спілкування, розваг, бізнесу, а масове поширення мобільних електронних пристроїв лише прискорює віртуалізацію життя. Все більше людей використовують Інтернет не лише як джерело різноманітної інформації, а й як спосіб отримання нових знань і вмінь. З'явився навіть спеціальний термін e-Learning (скорочення з англ. *Electronic Learning*) — це навчання, яке відбувається за допомогою Інтернет-технологій. Його прибічники вважають, що саме такий спосіб навчання буде переважати у майбутньому, оскільки ця технологія розмиває державні, національні й культурні кордони, дозволяє безперешкодно контактувати з людьми, які знаходяться у різних куточках світу, різних часових поясах, спілкуватися з ними і формувати власну інформаційну базу [4].

Означені тенденції були помічені й навчальними закладами, які почали пропонувати своїм студентам різноманітні форми дистанційного навчання, електронні бібліотеки, онлайн-консультації, Інтернет-конференції та вебінари. Однак справжній революційний прорив відбувся у 2011 р. коли у Стенфорді дебютував абсолютно новий формат навчання: масові відкриті онлайн-курси (МООС – massive open online courses), які охрестили найдинамічнішою технологією в історії людства: завдяки їй сотні тисяч слухачів можуть безкоштовно навчатися у кращих викладачів світу [2]. Нині на ринку з'явилися МООС компанії, які пропонують найактуальніші дистанційні курси, серед найвідоміших з них – світові Coursera, edX, Udacity та український Prometheus. Президент edX Анагат Агарвал вбачає основну місію подібних компаній у тому, щоб «змінити світ через освіту» [3]. Чи являються МООС альтернативою для традиційних форм освіти? Чи становлять загрозу для традиційних вищих навчальних закладів? Спробуємо з'ясувати ці питання.

Не зважаючи на низку переваг масові онлайн курси не завжди підходять для звичайних студентів. Статистичні дані свідчать, що більшість слухачів МООС, як правило, вже мають ступінь бакалавра, чи вчений ступінь і добре вмотивовані на підвищення своїх знань. МООС побудовані на записаних в електронному форматі лекціях, які дозволяють вчитися у будь-який зручний час. Проте відсутність безпосереднього контакту з викладачем не сприяє завершенню курсів недостатньо вмотивованими студентами. Повністю виконують навчальну програму лише від 2 до 10 % слухачів [1].

Друга проблема, яка виникає при такого роду навчанні це визнання отриманих сертифікатів роботодавцями, адже для того, щоб влаштуватися на роботу необхідний диплом встановленого державою зразка. Ця обставина є серйозним аргументом на користь традиційних форм навчання. Однак все більше менеджерів усвідомлюють важливість формування у свої підлеглих уміння користуватися сучасними технологіями та засобами комунікації. Компанії, які дійсно зацікавлені у якості кадрів у повній мірі оцінюють переваги дистанційної освіти, яка дозволяє поєднувати роботу і навчання та не вимагає великих фінансових затрат. Нині практично всі великі корпорації активно наполягають на навчанні співробітників на онлайн курсах. Крім того, одна з найбільших професійних мереж LinkedIn вже сьогодні дозволяє відображати сертифікати МООС у своїх профілях. Один з загальнонаціональних українських тижневиків провів опитування на тему сприйняття сертифікатів онлайн-курсів. Більшість опитуваних відповіли, що такий сертифікат не гарантує роботи (як і український диплом), але може додати балів на співбесіді, оскільки демонструє, що людина здатна на особистісний розвиток та самодисципліну, а це зараз дуже цінується роботодавцями [2].

Нині e-Learning одна з найперспективніших освітніх технологій. Найбільший ринок електронного навчання представлений у США: більше 80% навчальних закладів пропонують хоча б один дистанційний курс. Європа знаходиться на другому місці. Україна також належить до тих країн, які активно долучаються до цього ринку. Засновник українських МООС Іван Примаченко говорить, що лише за перший рік роботи його ресурс налічує близько 200 тис. зареєстрованих слухачів, видано більше 18 тис. сертифікатів. Проте, на його думку, цього замало, щоб здійснити революцію в освіті. Найкраща освіта має стати доступною не лише активній самодисциплінованій меншості, але й кожному студентові. Особливість українського Prometheus у тому, що ресурс позиціонує себе не як альтернатива традиційній освіті, а як партнерська платформа, яка має спільну з навчальними закладами мету – підвищення освітнього і фахового рівня українців. Prometheus активно долучає провідні вітчизняні університети у якості партнерів-виробників курсів [2].

З огляду на власний досвід автора як слухача кількох вітчизняних курсів та власника відповідних сертифікатів, можна говорити про те, що МООС є дійсно перспективною технологією. Однак для того, щоб ефективно організувати своє навчання на електронних курсах важливо ставити перед собою конкретну мету і чіткі завдання, важливим фактором успішного навчання є самодисципліна та постійна мотивація.

Прибічники традиційної освіти закидають МООС низьку якість навчання, проте навчальний матеріал у більшості випадків такий як і при аудиторному навчанні, а комунікація з викладачами може реалізовуватися через систему форумів і чатів. Слід зазначити, що якість навчання більшою мірою залежить від самого слухача: його дисципліни та розставлених пріоритетів.

У цілому онлайн курси є системою, яка практично кожній людині може запропонувати зручний спосіб використання навчального контенту, а сучасні способи комунікації між слухачами дозволяють обговорювати різні питання, знаходити відповіді, що підвищує рівень розуміння та засвоєння матеріалу. Саме для цього онлайн курси активно використовують форуми, блоги, чати та коментарі.

Важко не погодитися з думкою, що МООС відкривають безмежні можливості для самоосвіти і вдосконалення, дозволяють навчатися у будь-якому віці. Хоча більшість слухачів це люди у вікових категоріях від 20 до 44-х років, проте більше 8% – це люди, яким більше 50 років [2]. Онлайн курси пропонують інформаційне поле, яке не обмежене умовами навчальних програм, які часто відстають від реалій динамічного світу. Головна ж перевага полягає у низькій вартості, а в українському випадку взагалі безоплатності навчання. Крім того, МООС забезпечують формування самостійності та мобільності своїх слухачів, дозволяють створювати професійні віртуальні співтовариства для обміну досвідом і знаннями, систематичного підвищення кваліфікації.

Чи стануть МООС реальною альтернативою університетській освіті? Питання залишається відкритим, проте вони точно стануть новим видом надання освітніх послуг і, зважаючи на тенденції, доволі затребуваним. У всякому разі кожен може сьогодні ефективно поєднувати найкраще з двох світів – онлайн і оффлайн, для того, щоб крокувати у ногу з часом.

Список використаних джерел

1. Конюшкин Э. А. Развитие массовых открытых онлайн курсов, возможность применения в российском образовании // Качество. Инновации. Образование. – № 6 (109), 2014. – С. 15 – 19.
2. Примаченко Іван. Три важливих кроки для України в освіті // Новое время // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://nv.ua/ukr/opinion/primachenko/bud-u-kursi-tri-kroki-dlja-ukrajini-v-osviti-92872.html>
3. One Course, 150,000 Students. The New York Times // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.nytimes.com/2012/07/20/education/edlife/anant-agarwal-discusses-free-online-courses-offered-by-a-harvard-mit-partnership.html#h>
4. e-Learning: мифы, возможности, перспективы // [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://www.towave.ru/pub/e-learning-mify-vozmozhnosti-perspektivy.html>

АКАДЕМІЧНІ СВОБОДИ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Мокляк Володимир Миколайович

канд. пед. наук, доцент, докторант кафедри
загальної педагогіки та андрагогіки,
Полтавський національний
педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Сучасне реформування системи вищої освіти України ґрунтується на засадах автономії навчальних закладів та академічної свободи учасників навчально-виховного процесу. Нормативне регулювання процесу автономізації вищої освіти знайшло своє відображення у Законі України «Про вищу освіту» [2], «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки» [8], Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття») [6] тощо. У ході наукового пошуку доведено, що високий рівень автономії сприяє якісній підготовці студентів, але водночас є і вагомим критерієм відповідальності вишу перед суспільством.

Дослідженням установлено, що автономія вищого навчального закладу передбачає: 1) самостійність у підборі та розміщенні кадрів; 2) незалежність у здійсненні навчальної, наукової, господарської та іншої діяльності; 3) створення оптимальних умов для вільного пошуку, викладу та розповсюдження наукової істини; 4) існування академічних свобод (свобода викладання, наукових досліджень та навчання); 5) діяльність органів студентського самоврядування; 6) відповідальність вищого навчального закладу за якість наданих освітніх послуг.

Історико-педагогічні аспекти розвитку автономії вищих навчальних закладів України здійснили у своїх працях А. Аврус, А. Андрєєв, В. Белокуров, А. Бойко, Н. Брехунець, Н. Дем'яненко, В. Єлютін, А. Іванов, С. Квіт, В. Кінельов, С. Клепко, О. Кривоноженко, М. Поляков, С. Посохов, О. Радул, В. Савчук, В. Садовничий, С. Сірополко, І. Стражнікова, В. Сушко, Г. Черевичний, Є. Шикін, В. Яблонський та ін. Особливої уваги заслуговують праці всесвітньо відомих мислителів (В. фон Гумбольдт, Д. Г. Ньюмен, Х. Ортега-і-Гассет, К. Ясперс, Г.-Г. Гадамер, Ю. Габермас, В. Лепеніс, Ж. Дерріда, М. Квієк), які обґрунтовували ідею та місію університету як автономного вищого навчального закладу.

Академічні свободи як філософську категорію досліджували Ю. Ісаєва [3], В. Нікольський [5], О. Саввіна [7], О. Фролова [9] та ін. Як педагогічна категорія академічні свободи розглянули в дослідженнях Г. Гельмгольц, О. Кайгородцева, В. Штоколова [10] та ін. Академічні свободи з правової точки зору досліджували Л. Волоснікова, В. Томсінов та ін.

Саме тому актуальним є розгляд академічних свобод студентів у перші роки існування університетів України та сьогодні крізь призму сучасної освітньої нормативної бази.

Усі університети ХІХ ст. на території України були центрами

відповідних навчальних округів і називалися імператорськими. Студенти XIX століття користувалися правом мобільності, проте воно було строго регламентовано (настільки, що практично вибору в студента не було) [1].

У той час найпоширенішими були студентські наукові гуртки, у яких молодь мала можливість вивчати історію, економіку, цивільне та кримінальне право, літературу, вітчизняну словесність, філософію, специфіку західноєвропейських державних закладів, проводилися обговорення суспільно-політичних подій.

Установлено, що змістом діяльності студентських товариств взаємодопомоги (гміни, земляцтва, товариства та каси взаємодопомоги) було вирішення житлових питань, матеріальна та моральна допомога, підтримка під час хвороб тощо. В університетах досліджуваного періоду діяли національні об'єднання: гміни, Польська, Литовська корпорація та ін.

З'ясовано, що важливу роль у діяльності студентського самоврядування відігравали товариські суди (суди честі), прихильником яких був відомий педагог, анатом, хірург М. І. Пирогов. Завдання, які виконував суд: обговорення негативних вчинків товаришів серед широкого загалу, контроль за виконанням покарання (найсуворішим було виключення з університету) тощо. Студенти і викладачі шляхом об'єднання традицій і звичаїв свого навчального закладу створювали правила поведінки в студентському середовищі, яких і дотримувалися, у тому числі апелюючи до цих правил на студентських судах честі. Ці правила називалися "кодексами честі". До них включався і перелік так званих "природних прав студента", до яких належали: право називатися студентом і носити студентську форму (основна ознака корпоративного стилю); право на відсутність фізичних покарань і презумпцію невинності; провину та покарання за неї мав винести тільки суд честі; право на зібрання; право на корпоративну допомогу; право на створення студентських організацій [4].

Доведено, що інститут курсових старост був одним із найефективніших студентських самоврядних об'єднань. Старости були посередниками між викладачами і студентством, вирішували різноманітні академічні питання тощо.

Сьогодні академічні свободи студентів та викладачів визначено провідними міжнародними документами: Велика Хартія Європейських Університетів (кожен університет повинен гарантувати своїм студентам дотримання свобод і умов, за яких вони могли б досягти своїх цілей у культурі й освіті); Рекомендації ЮНЕСКО та МОП «Про статус викладацьких кадрів вищих навчальних закладів» (автономія є інституційною формою академічної свободи і необхідною попередньою умовою для гарантування належного виконання обов'язків, що покладаються на викладацькі кадри і установи системи вищої освіти; ...поважати академічну свободу інших членів академічного співтовариства і забезпечувати чесне обговорення протилежних думок), Лімська декларація «Про академічну свободу і автономію вищих навчальних закладів».

У Законі України «Про вищу освіту» [2] чітко визначено права (стаття

62) та обов'язки (стаття 63) осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах: 1) вибір форми навчання під час вступу до вищого навчального закладу; 2) безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту; 3) трудову діяльність у позанавчальний час; 4) додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням та багато інших (усього 28 прав, визначених пунктом 1 статті та ще 9, визначені пунктами 2-10). Обов'язки ж студентів зводяться до наступних: 1) дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу; 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями; 3) виконувати вимоги освітньої (наукової) програми.

Таким чином, аналіз джерельної бази дозволив зробити висновок, що автономія та академічні свободи є фундаментальними принципами організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Ширші академічні свободи мають викладачі, дещо вужчі – студенти, що визначено їх роллю та завданнями.

Список використаних джерел

1. Воронов А. Г. Воспоминания бывшего студента Харьковского университета 60-х годов / А. Г. Воронов // Русская старина. – 1913. – Т. 154. – С. 571–595.

2. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 08.03.2016). – Назва з екрана.

3. Исаева Ю. А. Свобода научного творчества в гуманитарном знании: философско-культурологический подход : Дисс. ... канд. филос. наук : 09.00.13 / Юлия Анатольевна Исаева. – Нижний Новгород, 2006. – 170 с.

4. Мокляк В. М. Студентське самоврядування в історії розвитку вищої школи України (XIX – поч. XX ст.): дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Володимир Миколайович Мокляк. – Полтава, 2011. – 254 с.

5. Никольский В. С. Философские основания академической свободы: Дисс. ... д-р. филос. наук : 09.00.11 / Владимир Святославович Никольский. – М., 2011. – 322 с.

6. Постанова Кабінету міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 “Про Державну національну програму “Освіта” (“Україна XXI століття”)” [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п> (дата звернення 24.03.2016). – Назва з екрана.

7. Саввина О. В. Академическая этика: общие принципы и прикладные аспекты : Дисс. ... канд. филос. наук : 09.00.05 / Ольга Владимировна Саввина. – М., 2011. – 169 с.

8. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» [Електронний ресурс]. - Режим

доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>

9. Фролова Е. В. Академические ценности современного университета: социально-философский анализ : Дисс. ... канд. филос. наук : 09.00.11 / Елена Владимировна Фролова. – М., 2006. – 144 с.

10. Штоколова В. П. Академические свободы студентов в системе профессиональной подготовки : Дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Виктория Петровна Штоколова. – Майкоп, 2005. – 191 с.

СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ ТА СУБ'ЄКТНА АКТИВНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Бугайова Наталія Миколаївна

к.психол.н., доцент кафедри психології

Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

Гордєєва Яніна Юрївна

студентка спеціальності «Психологія»

Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

(м. Сєвєродонецьк)

Аналіз досвіду, в якому акумулюються результати дослідження проблеми суб'єкта, дозволив встановити, що показниками активності людини, на думку вчених, є наступні: розвиток, соціальність, цілісність, ініціативність, відповідальність, здатність до рефлексії, самосвідомість і відповідальність як наслідок свободи вибору, унікальність і саморозвиток, усвідомленість, готовність до самостійності, спонтанність, цілісність сприйняття життя, внутрішній локус контролю, високі показники трансситуаційної сміливості і трансситуаційної творчості, саморегуляція діяльності і суб'єктний досвід [2].

І. В. Нікітіна у своєму дослідженні визначає критерії суб'єктного самовизначення таким чином [3]: потреба у самореалізації, інтернальний локус контролю, позитивна «Я-концепція», сутнісна рефлексія, змістове наповнення «Я», життєвий план, гнучкість. Активність виникає у відповідь на тиск навколишнього середовища, змінюється на власну активність, спрямовану на пошук сенсу її життєдіяльності в реальному світі.

В. Л. Хайкін пропонує модель активності, яка складається з п'яти компонентів (когнітивного, емоційного, оціночно-вольового, мотиваційного, поведінкового).

Н. Ю. Волянчук розкриває структуру суб'єктної активності таким чином:

- когнітивний компонент суб'єктної активності, спрямований на створення образу «Я-концепції»;
- емоційний компонент, що сприяє формуванню позитивного глобального самоставлення;
- оціночно-вольовий компонент, що виявляється в прагненні підвищити свою самооцінку, завоювати авторитет;

- мотиваційний компонент, що передбачає свідомий вибір певної лінії поведінки, розуміння відповідальності за наслідки власного вибору;
- поведінковий компонент, що характеризує зовнішню сторону активності та її реалізацію [1].

Студентський вік є найскладнішим етапом розвитку особистості з огляду на значну кількість психологічних та змістовних новоутворень (світогляд, свідомість, самосвідомість), що формуються у цей період. Саме на цьому етапі розрізнені уявлення особистості про себе поєднуються у цілісне, узагальнене бачення себе у контексті життєдіяльності.

На думку В.В. Селіванова, у студентському періоді актуалізується стадія особистісної суб'єктності (від 17 – 18 до 25 років). Це початок набуття зрілості та суб'єктних характеристик; це орієнтація на власний духовний, особистісний розвиток.

«Студент» в перекладі з латинської – це той, хто навчається, справно оволодіває знаннями. Це людина певного віку, яка як особистість може бути охарактеризована у трьох аспектах:

- у психологічному – у людини відбувається загострення всіх психічних пізнавальних процесів;
- у соціальному – людина активно включається в усі види соціальної активності, оволодіває багатьма соціальними ролями;
- у біологічному – людина досягає піку свого фізичного розвитку, є переважно здоровою, витривалою, енергійною, здатною до народження дітей [1].

Особливостями студентства як соціальної групи є те, що:

- навчання є основним завданням студентів, оскільки спрямоване на їх підготовку до професійної діяльності;
- навчальна життєдіяльність студентів регламентується та підпорядковується прийнятим у вищому навчальному закладі правилам;
- мобільність – чисельність та склад групи часто змінюється;
- вікова однорідність;
- можливість поєднання навчання і роботи;
- матеріальні, культурно-побутові потреби студентів значною мірою задовольняються поза навчальною групою;
- можливість постійно поглиблювати свої знання;
- необмежене спілкування студентів поза групою, навчальним закладом;
- постійне прагнення до новизни.

Таким чином, студентство – це ті, хто навчається у вищих навчальних закладах та характеризується спільністю інтересів, субкультурою, способом життя та віковою однорідністю.

Також, як бачимо, сучасний процес соціалізації молоді ускладнюється переоцінкою норм, традицій і цінностей. Якщо раніше молодь спиралася на досвід попередніх поколінь, то зараз їй доводиться творити новий соціальний досвід, покладаючись переважно на себе.

Особистість розвивається в стосунках із зовнішнім світом, поступово формується її ставлення до об'єктів реальності. Відтак особистість визначає

свою позицію в різноманітних сферах життя (соціальній, політичній, економічній та ін.). Докорінні соціально-економічні та політичні зміни в Україні сприяли невідворотності її інтеграції до світового ринку, породили необхідність відповідати його законам та враховувати його особливості. Найбільш суттєвими з них є надзвичайний динамізм та постійно зростаюча конкуренція.

Актуальним сьогодні є розвиток адаптованої, самостійної, впевненої особистості. Щоб вижити та перемогти в таких умовах, молода людина має вміти мобілізувати свої внутрішні ресурси, вирішувати надскладні завдання, працювати з максимальною самовіддачею. Успіх в контексті трансформації сучасного суспільства залежить від здатності вступати в конкурентну боротьбу з подібними собі, впевненості у власних силах.

Список використаних джерел

1. Волянчук Н. Ю. Психологічна сутність криз професійного розвитку суб'єкта діяльності / Н. Ю. Волянчук // Актуальні проблеми психології. – Том 1. Економічна психологія. Організаційна психологія. Соціальна психологія : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. Вип. 13 / [за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки]. – К. : Міленіум, 2004. – С. 20 – 24.
2. Гарькавець С. О. Студентська молодь та соціально-психологічні впливи у контексті інсталяції вимог трансформаційного суспільства / С.О.Гарькавець. / Теоретичні і прикладні проблеми психології: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2015 – №3(38). – С. 126 - 134.
3. Нікітіна І. В. Психологічні особливості суб'єктного самовизначення особистості в період повноліття : дис. на здобуття вчен. ступеня канд. психол. наук / І. В. Нікітіна. – К., 1999. – 209 с.

ПАРАДИГМА ВИХОВАННЯ ЯК ЗАГАЛЬНИЙ ІМПЕРАТИВ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

Хоменко Алла Василівна

к.п.н., доцент кафедри загальної педагогіки
та андрагогіки, докторант
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

В умовах стрімкого розвитку процесів інформатизації, модернізації і глобалізації сучасного світу однією з найважливіших проблем існування техногенної цивілізації залишається антропологічна криза: постійно ускладнюючи світ власного існування, перетворюючи навколишню дійсність, людина породжує непередбачувані соціальні чинники, які радикально змінюють якість її життя і не дають можливості в повній мірі розкритися усьому спектру її індивідуально-особистісного потенціалу та зреалізувати життєтворчі цілі. У цих складних умовах на перший план висувається

проблема ставлення держави і суспільства до виховання особистості, як соціально-психолого-педагогічного феномену, визнання його виключної значущості для процесу самотворення окремої особистості, нації в цілому, що виступає визначальним фактором соціально-економічного і духовного розвитку країни.

Визначення теоретичних основ розробки сучасних моделей виховання особистості в умовах диверсифікації освітньо-виховного простору в Україні передбачає звернення до методологічного базису педагогічної науки, зокрема парадигми виховання, яка виступає домінантою модернізації педагогічного процесу. При цьому пріоритетним напрямом державної політики є реформування національної системи освіти і виховання на основі філософії «людино центризму» як провідної стратегії національного виховання, головного шляху формування гуманного демократичного суспільства.

Методологічний аналіз наукового педагогічного знання свідчить, що вивченню проблеми феномену "парадигма виховання" присвятили свої наукові праці вітчизняні і зарубіжні вчені (Т. Ф. Алексеєнко, Г. Ю. Беляєв, І. Д. Бех, А. М. Бойко, Є. В. Бондаревська, В. М. Галузяк, М. І. Сметанський, В. Г. Кузь, І. А. Ліпський, Вал. А. Луков, Вол. А. Луков, О. В. Макаров, В. А. Мосолов, Л. І. Новікова, С. Г. Новіков, П. Б. Суртаєв, В. М. Шепель, І. Є. Шкабара, І. В. Цебрій та ін.) і дозволяє стверджувати: інтерес учених-дослідників до даного феномену викликаний пошуком наукової раціональності в умовах педагогічної реальності постмодернізму, необхідністю формування методологічної культури як теоретика-науковця так і педагога-практика.

Сучасна педагогічна наука і шкільна практика розглядає процес виховання як багаторівневу систему, що включає підсистеми загальнодержавного, національного, соціально-групового виховання і самовиховання, які детермінуються загальним імперативом, що вказує на визначальний вектор розвитку даної системи. Цим системоутворюючим вектором, матрицею організації і здійснення даного процесу виступає парадигма виховання.

Потрібно зазначити, що втрата загального імперативу розвитку процесу виховання неодмінно призводить до виникнення стійких негативних явищ у дитячому, підлітковому і молодіжному середовищі (агресивний тип поведінки, екстремізм, етична нетерпимість та ін.), відбувається стійке зниження рівня психічного і фізичного здоров'я дітей; зниження виховного потенціалу сім'ї (все частіше спостерігається жорстоке і аморальне поводження дорослих із дітьми); суспільні угруповання дітей, підлітків і молоді залишаються поза увагою освітніх установ. Ця ситуація поглиблюється також жорстким пресингом інформаційного простору. Проте, які б складні, суперечливі, а децю й руйнівні процеси не відбувалися у нашому суспільстві, які б відносини не склалися між поколіннями, завжди актуальною проблемою залишається проблема виховання дітей й учнівської молоді, вироблення на державному рівні єдиної цілісної стратегії національного виховання як основи соціалізації підростаючого покоління.

Змістовно-порівняльний аналіз результатів наукових пошуків учених показує, що в умовах епохи постмодернізму існує варіативність наукових

підходів до розуміння дефініції поняття «парадигма виховання». Так, А. М. Бойко розглядає «парадигму виховання» на двох рівнях у логічному взаємозв'язку: 1) для визначення конкретно-історичної, соціально-культурної загальнотеоретичної моделі виховання; 2) для обґрунтування її практичного в нових соціально-економічних реаліях варіативного зразка [2, с. 78]. Є. В. Бондаревська визначає дане поняття як «методологічний конструкт, який інтегрує засадничі наукові теорії, що пояснюють устрій світу, способи пошуку нових знань про нього і пріоритетні ціннісні орієнтації наукового співтовариства» [3, с. 3]. Вал. А. Луков та Вол. А. Луков характеризують парадигму виховання як панівну в певний період розвитку науки систему концепцій (системи концептів), яка представлена науковими ідеями, положеннями, законами, гіпотезами; у рамках кожної з парадигм може висуватися декілька теорій, концепцій – таким чином, парадигма виступає як система систем [5]. С. В. Бобришов пояснює даний термін як «канон освіти і виховання, що спирається на ту чи іншу педагогічну теорію (теорії) і пропонує науці й практиці певну сукупність принципів та установок, узгоджений стандарт, зразок у вирішенні різного типу освітніх і дослідницьких завдань» [1, с. 88].

Вивчення поглядів учених на сутність поняття «парадигма виховання» дозволяє стверджувати, що даний термін використовується у філософії науки і методології педагогіки для визначення її як зразка, прикладу, моделі у стратегії виховання так і системи методологічних концептів, вихідної концептуальної схеми, системи концептуальних ідей, уявлень про виховання, його головні цілі, принципи і засоби, характерні для тієї чи іншої історичної епохи.

Змістова характеристика поняття «парадигма виховання» співвідноситься нами з наукознавчою роллю парадигми як базового поняття методології педагогічної науки і визначається як домінуюча в певний період історичного розвитку суспільства світоглядна основа науково-педагогічного пізнання, дисциплінарна матриця, система методолого-теоретичних норм і стандартів та аксіологічних критеріїв, що розкриває характерологічну цілісність освітньо-виховного процесу і регулює науково-дослідницьку і відповідну їй практичну інноваційну педагогічну діяльність. Вважаємо, що парадигма виховання виступає дисциплінарною матрицею, ключовою категорією теорії розвитку науково-педагогічного знання, генетичним ядром вітчизняної педагогічної науки і практики.

Виходячи з результатів аналізу наукових джерел, класичного Кунівського визначення структурних компонентів наукової парадигми [4], ми робимо спробу на основі універсальних критеріїв об'єктивної істинності науково-педагогічного знання виокремити провідні упорядковані специфічні елементи структури парадигми виховання, до яких відносимо: 1) світоглядну основу науково-педагогічного пізнання як домінуючі в конкретний історичний період світоглядні узагальнення (філософські, онтологічні, епістемологічні, методологічні, логічні, аксіологічні, культурологічні та ін.), що дають найзагальніші орієнтири для пізнавальної діяльності і складають інформаційну базу філософських поглядів учених і педагогів-практиків на загальнонаукову

картину світу, типи матеріальних і духовних систем, закони функціонування й розвитку природи і суспільства, сутність людського буття, представлених єдністю інтелектуально-розумового і почуттєво-емоційного компонентів; 2) аксіологічні критерії як матрицю державно-ідеологічної свідомості (нормативні традиції), що представлена системою ідеалів, норм, канонів, моральних принципів регуляції педагогічної взаємодії в певний історичний період; 3) панівну в певний період історичного розвитку систему концептів виховного процесу, яка представлена науковими ідеями, теоретичними положеннями, методологічними підходами, педагогічними стратегіями, конструктивними принципами, що зумовлює цілісне розуміння й інтерпретацію педагогічних явищ і процесів; розкриває їх сутність, структурно-змістові особливості, механізми і загальні правила їх цілеспрямованого здійснення, організації і перетворення та дозволяє типізувати виховні системи, виявляти глибинні загальні рядові ознаки у розкритті внутрішніх зв'язків між ними; 4) систему методолого-теоретичних норм і стандартів науково-педагогічного пізнання з проблеми організації виховного процесу, як визначальні онтологічні параметри наукового педагогічного знання – наявність стандартів духовних орієнтирів, зразків, ідеалів, що вказують на інваріантні зв'язки і відносини, надають простір нормативно-оцінним судженням щодо якості організації і функціонування даного процесу.

Вищесказане дозволяє розглядати парадигму виховання як універсальне науково-педагогічне знання, методологічний регулятив педагогічної науки і практики, особливий тип духовного виробництва, що охоплює і пронизує увесь історичний процес формування і розвитку особистості. Характерологічними рисами сучасної неklasичної педагогічної науки постмодернізму є граничний плюралізм думок, програм, світоглядних моделей і мов культури, відмова від ієрархічності, пріоритети суб'єктності і суб'єктивності. Тому саме на виховання покладається місія розвитку країни шляхом формування особистості, здатної до духовно-морального культурного відродження, творчої самореалізації та інноваційного перетворення всіх сторін власного життя і відповідно життєдіяльності українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Бобрышов С. В. Историко-педагогическое исследование развития педагогического знания: методология и теория: монография / Сергей Викторович Бобрышов – Ставрополь: СКСИ, 2006. – 300 с.
2. Бойко А. М. Оновлена особистісно-гуманістична парадигма виховання / Алла Микитівна Бойко / Виховання людини: нове і вічне. – Техсервіс, 2006. – С. 77-102.
3. Бондаревская Е. В. Парадигма как методологический регулятив педагогической науки и инновационной практики / Евгения Васильевна Бондаревская // Педагогика. – 2007. – № 6. – С. 3-10.
4. Кун Т. Структура научных революций / Томас Кун – М.: Прогресс, 1977. – 300 с.

5. Луков Вал. А., Луков Вл. А. Парадигмы воспитания: от «войны тезаурусов» к «диалогу тезаурусов» / Валерий Андреевич Луков, Владимир Андреевич Луков // Вестник Международной Академии Наук, 2007. – № 1. – С. 68-72.

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ В РУСЛІ ОСВІТНІХ РЕФОРМ

Погребняк Володимир Аркадійович

к. пед. н., доцент, докторант кафедри початкової і дошкільної освіти,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г.Короленка

Ініціативне залучення молоді до участі в суспільних і державотворчих процесах є першочерговим завданням системи освіти в сучасних умовах. Значущість формування громадянської свідомості та відповідальної соціальної позиції підкреслена в Національній програмі патріотичного виховання, Національній доктрині розвитку освіти України, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту», інших регламентуючих документах освітньої галузі.

Цінний унесок до вивчення методолого-теоретичних і методичних засад громадянського виховання в зарубіжній і вітчизняній педагогіці здійснили Н. Абашкіна, А. Алексюк, Р. Алехандро, Ю. Алфьоров, Дж. Барт, І. Василенко, Н. Воскресенська, Б. Вульфсон, Дж. Гавента, О. Джуринський, М.Едвардс, П. Кларк, Н. Лавриченко, М. Лещенко, З. Малькова, Б. Мельниченко, Л. Пуховська, А. Сірс, О. Сухомлинська, К. Тейлор, Д. Хітер, А. Хугес та інші.

Актуальність формування демократичної громадянськості молоді зумовлена європейським вибором і розбудовою державності в Україні, світовими інтеграційними процесами, необхідністю реалізації демократичних засад громадянського суспільства у діяльності загальноосвітньої і вищої школи в умовах оновлення українського соціуму та піднесення громадської активності.

Якісне функціонування системи громадянського виховання вимагає передусім належного науково-методичного забезпечення цього процесу, здійснюваного на основі врахування вітчизняних і зарубіжних здобутків у цій галузі. Водночас необхідно визнати, що організаційно-педагогічні умови й методичні засоби громадянського виховання у педагогічній науці й навчально-виховній практиці зарубіжних країн, які подолали тривалий шлях зародження, становлення й розвитку демократичного суспільства і школи, опрацьовані й розроблені достатньо ґрунтовно. Разом із тим, вивченню світового досвіду громадянського виховання молоді в Україні, на жаль, присвячені нечисленні наукові дослідження. У контексті окреслених питань вирішено здійснити актуалізацію педагогічних засад формування демократичної громадянськості в Канаді з метою врахування виявленого позитивного досвіду в діяльності вітчизняних освітньо-виховних закладів.

Високий рівень сформованості демократичної громадянськості не тільки позитивно впливає на політичну ситуацію й урядову діяльність у цілому, але й забезпечує відповідальне ставлення до суспільства й громадської активності, розуміння процесів внутрішньої соціальної і міжнародної співпраці та єдності.

Канадські вчені вивчають феномен демократичної громадянськості в різних аспектах: історико-суспільствознавчому (П. Рейзенберг (P. Riesenberг), Д. Хітер (D. Heater)); філософсько-політичному (Б. Барбер (B. Barber), О. Ічілов (O. Ichilov), В. Кимліка (W. Kymlicka)); феміністичному (К. Пейтмен (C. Pateman), А. Філліпс (A. Phillips)).

Громадянське виховання завжди було центром уваги педагогічної науки і практики, проте наведені вище аспекти в минулому, на жаль, не знаходили втілення у навчально-виховному процесі. Проблема виховання громадянських якостей традиційно завжди покладалася на родину, школу й церкву, однак їх провідним завданням вважали передусім формування у молоді терпимості, підпорядкованості та відданості обов'язку, які розглядали головними складниками відповідальної громадянськості. У руслі останніх соціальних змін і суспільних процесів сьогодні адекватність такого підходу до громадянського виховання викликає сумніви і, на нашу думку, є дискусійною та суперечливою [2; 6].

Історично ідея громадянськості базується на концепції участі у спільному бутті культурно однорідної групи й пов'язується з виконанням функцій, які оптимально забезпечують її життєдіяльність і виживання. Проте ускладнення виробничих процесів і економічних зв'язків, розвиток нових засобів транспорту та комунікації сьогодні призвели до інтеграції та глобалізації, всебічних глибоких контактів між найрізноманітнішими культурними групами у загальносвітовому масштабі. Таким чином, розвиток культурної різноманітності населення та зростання взаємозалежності між країнами зумовлює необхідність розробки сучасних підходів до визначення феномену громадянськості, а саме громадянське виховання потребує оновлення методолого-теоретичних засад і методичного забезпечення у відповідності до сучасної соціокультурної ситуації.

Ще в середині XIX століття в Канаді складається переконаність щодо відповідальності демократичного уряду за освіту громадян, які є джерелом влади й упорядником законодавства та всього соціально-економічного, політичного й культурного життя держави. Е. Раєрсон (E. Ryerson) писав із цього приводу: «громадянська освіта й громадянська свобода процвітають або занепадають разом» [4, с. 296].

Відтоді державну освіту в Канаді вважають засобом формування національної ідентичності, відповідальність за неї покладають на уряди провінцій. Попри те, що спочатку громадянське виховання співвідносять із формуванням відданості (Британській) Короні, Канаді, окремій провінції та місцевій громаді, з розбудовою державності та становленням нації основні акценти громадянського виховання поступово зміщуються від загалом пасивної прихильності до абстрактних суспільних ідей і усвідомлення

соціальної спільності до активізації діяльної участі у громадському житті демократичної країни.

До середини ХХ століття феномен демократичної громадянськості у Канаді поступово оформлюється як концепція, що вже не тлумачиться як тільки легальний, офіційно визнаний статус у країні з відповідними наслідками. Демократичну громадянськість визначають за чотирма основоположними компонентами: цивільним, співвідносним із правами, необхідними для забезпечення основоположних індивідуальних свобод; політичним, який передбачає право брати участь у політичній діяльності; соціальним, пов'язаним із правом на економічне благополуччя й особисту безпеку; моральним, що символізується загальним поняттям «хороший громадянин» [3, с. 389].

Окрім цього, різні підходи передбачають утілення таких аспектів громадянськості, як розвиток критичного ставлення і потреби в активній участі у соціальному житті, засвоєння основних відомостей із національної історії, географії та культури. Ці завдання педагоги послідовно реалізують у навчально-виховних закладах Канади, починаючи з дитячого садка; особлива увага надається просвітницькій діяльності з дорослим населенням у системі освіти впродовж життя, насамперед із іммігрантами [1, с. 4].

Становлення демократії і розвиток громадянського суспільства зумовилизміну тлумачення сутності й змістових складників демократичної громадянськості в різних соціальних групах і у виховному процесі в окремих регіонах Канади [5, с. 8]. У країні здійснюють активні теоретичні пошуки цілісного трактування природи громадянськості й удосконалення методики її формування. Для забезпечення спільності зусиль різних інституцій і допомоги в координації федеральних і провінційних ініціатив у цій галузі Канадською асоціацією суспільних наук (Canadian Association for the Social Studies—CASS) започатковано Комітет ефективного громадянського виховання (Committee efor Effective Canadian Citizen ship Education). На педагогічному факультеті Університету Нового Брунсвіка (Faculty of Education of the University of New Brunswick) вивчають його відмінні концепції та різні аспекти, запропоновані канадськими і зарубіжними вченими, з метою вироблення єдиного методолого-теоретичного підходу й на цій основі — розробки методичних засад реалізації громадянського виховання у навчально-виховному процесі загальноосвітньої, вищої школи, а також у системі післядипломної і освіти впродовж життя [1, с. 5-6]. Подібні дослідження з виявлення головних методологічних підходів, теоретичних положень і методичних основ здійснення громадянського виховання, спільних у педагогічних розвідках багатьох науковців, проводить А. Сірз (A. Sears) в Університеті Британської Колумбії (University of British Columbia) [5].

Отже, інтеграція наукових підходів до громадянського виховання в Канаді дозволяє розглядати цей педагогічний феномен у сукупності засвоєння знань канадської історії, культури, суспільствознавчих наук; розвитку критичної і відповідальної громадянської позиції, навичок і вмінь участі у соціальному житті; формування поваги та прагнення опікуватися і зберігати

оточуюче середовище; розуміння власного покликання й особливостей міжнародних відносин у полікультурному просторі. Таким чином, громадянське виховання в Канаді є умовою і дієвим засобом розбудови демократичної держави й реалізації соціально-економічної і культурно-просвітницької політики в країні на засадах гуманізму, взаємної поваги й толерантності.

Урахування позитивного канадського досвіду формування громадянськості в умовах реформування вітчизняної освітньої галузі сприятиме реалізації демократичних засад громадянського суспільства у навчально-виховній діяльності загальноосвітньої і вищої школи в умовах оновлення українського соціуму та піднесення громадської активності.

Список використаних джерел

11. McKenzie Helen. Citizenship Education in Canada / Helen McKenzie. — Toronto : University of Toronto, Political and Social Affairs Division, 1993. — 47 p.
12. Pogrebnyak V. Education of Democratic Citizenship in Canada / V. Pogrebnyak // Педагогічні науки : зб. наук. пр. Полтавського нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. — Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2014. — Вип. 61-62. — С. 40-46.
13. Ross Aileen D. Citizenship Today / Aileen D. Ross // Learning and Society / [J.R. Kidd, ed.]. — Toronto : Canadian Association for Adult Education; Mutual Press Limited, 1963. — P. 383-392.
14. Ryerson Egerton. The Importance of Education to a Manufacturing and Free People / Egerton Ryerson // Journal of Education for Upper Canada. — 1848, October. — Vol.1. — No 10. — P. 290-296.
15. Sears Alan. Standing Senate Committee on Social Affairs, Science and Technology / Alan Sears. — Proceedings. — 1992. — May, 19. — P. 8.
16. Погребняк В. Методолого-теоретичні засади виховання демократичної громадянськості в Канаді / В. Погребняк // Педагогічні науки: зб. наук. пр. Полтавського нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. — Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2013. — Вип. 3 (59). — С. 23-31.

ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ

Лосієвська Ольга Геннадіївна

к.психол.н., доцент кафедри психології
Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля
(м. Сєвєродонецьк)

Комунікативна компетенція є однією з базових, ключових компетенцій, якими повинен володіти випускник будь-якого освітнього рівня і профілю. Майбутній спеціаліст виступає у своїй професійній діяльності як активний суб'єкт спілкування, готовий відстоювати свою професійну позицію. Для цього

йому необхідні знання особливостей психології людини, він повинен володіти комунікативними вміннями, знати основні закономірності сприйняття людини людиною і т.д. Всі ці якості і вміння, певним чином трансформуючись, під впливом особистісних особливостей і досвіду спілкування в реальній ситуації взаємодії складає ту частину професійної компетентності та майстерності фахівця, яка може бути названа його комунікативною компетенцією.

Студент, на думку Б. Г. Ананьєва, може характеризуватися як людина певного віку і як особистість у трьох аспектах [1]:

1) у психологічному, який являє собою єдність психологічних процесів, станів і властивостей особистості. Головне в психологічному плані – психічні властивості (спрямованість, темперамент, характер, здібності), від яких залежить перебіг психічних процесів, виникнення психічних станів, прояв психічних утворень;

2) у соціальному, у якому втілюються суспільні відносини, якості, породжувані приналежністю студента до певної соціальної групи, національності;

3) у біологічному, який включає тип вищої нервової діяльності, будову аналізаторів, безумовні рефлексі, інстинкти, фізичну силу, статуру тощо. Цей аспект переважно зумовлений спадковістю і вродженими задатками, але, у відомих межах, змінюється під впливом умов життя.

До найважливіших проявів комунікативної взаємодії у цьому віці належать:

- рівень потреби в спілкуванні;
- активність та ініціативність;
- наявність установок на спілкування з іншими людьми.

Студенти завжди задіяні в багатоступеневій системі діяльності, спілкуються з іншими людьми, це визначає ступінь їхньої взаємодії, який залежить від змісту навчальної діяльності, від умов, у яких ця діяльність здійснюється, від індивідуальних особливостей інших учасників – усе це характеризує студента як майбутнього професіонала. Професійний рівень оволодіння комунікативною освітою перетворює його в розвинену особистість, підвищує соціальну мобільність, дозволяє вільно входити в інформаційний простір. Студент стає особистістю, придатною до продуктивної комунікації, взаєморозуміння між людьми, у нього виникає потреба оволодівати нормами літературної вимови [3; 4].

О. Леонтьєв виділяє дві групи комунікативних здібностей: перша пов'язана з умінням використовувати власні комунікативні особливості в процесі спілкування; друга – з оволодінням технікою спілкування та міжсуб'єктного контакту [5].

Сприймання та розуміння інших людей як учасників спілкування й спільної діяльності – важлива передумова формування сукупного колективного суб'єкта. Прагнення студента до спільної діяльності викликане потребою в діловому спілкуванні, яка спричиняє ґрунтовну мотивацію та дійове спрямування на навчальну діяльність. Ініціативність у спілкуванні виявляється в умінні студента організувати мовленнєвий процес, задавати тон взаємодії,

контактувати в групі [5].

Категорія спілкування перебуває в центрі уваги гуманітарних наук. При цьому спілкування прийнято розглядати як взаємодію, змістом якої є взаємне пізнання й обмін інформацією за допомогою різноманітних засобів комунікації з метою встановлення стосунків, сприятливих для процесу спільної діяльності. У цьому випадку ми говоримо про комп'ютерне спілкування. Комп'ютерна комунікація відкриває новий вимір у людському спілкуванні, даючи можливість зберігати і швидко передавати великі обсяги інформації, використовувати аудіо- і відеоканали спілкування, а також спілкуватися в режимі on-line, тобто в безпосередньому лінійному контакті з респондентом. Комп'ютерне спілкування передбачає поряд із безпосередньою комунікацією у віртуальному середовищі, і в цьому полягає його найважливіша відмінна риса.

Комп'ютерне спілкування може бути як індивідуально-орієнтованим (листування засобами електронної пошти), так і статусно-орієнтованим (спілкування в різноманітних конференціях). Комп'ютерний дискурс має багато точок дотику з масовою комунікацією, але не збігається з нею повністю, оскільки комп'ютерна комунікація на відміну від масово-інформаційної є взаємно спрямованою, і багато текстів мають персональний характер.

Комп'ютерна комунікація багатогранна. Вона має характеристики, властиві й іншим видам комунікації. Так, у працях О. М. Галічкіної наводяться такі ознаки:

- з погляду масштабності – комп'ютерне спілкування має в собі риси масової (спілкування з усім світом), міжособистісної (спілкування між користувачем і комп'ютером) і групової комунікації;

- з погляду на часовий чинник – тривалість комунікативного процесу – комп'ютерне спілкування може бути як стислим (одержання електронної пошти), так і тривалим у часі (участь у конференціях);

- за формою комп'ютерна комунікація поділяється на усну (безпосереднє спілкування чи за наявності голосового модема) і письмову. Відповідно до каналу передачі і сприйняття інформації комп'ютерна комунікація ділиться на актуальну (спілкування з реальними людьми) і віртуальну (спілкування з уявними співрозмовниками).

При цьому специфічний етикет комп'ютерного спілкування часто формулюється у вигляді правил, знання яких допомагає уникнути багатьох неприємностей під час спілкування в інтернетному середовищі.

Для оформлення текстів комп'ютерного дискурсу характерна насамперед насиченість мовлення термінами всіх типів. Виокремлюється три групи використання комп'ютерної термінології:

- 1) специфічні комп'ютерні терміни, вживані тільки людьми, пов'язаними з комп'ютерами (server, modem, біт, байт);

- 2) слова, запозичені комп'ютерною термінологією з інших галузей, що набули іншого значення в комп'ютерному дискурсі;

- 3) загальнолітературні слова, що у комп'ютерному спілкуванні набули термінологічного значення (flame – «полум'я, яскраве світло, пристрасть, у

комп'ютерному дискурсі – суперечка, що поступово переходить із предмета дискусії на особистості»).

Комп'ютерний дискурс характеризується розмаїтістю тем, змішанням слів, що належать до різних лексичних шарів, сполученням наукових термінів і розмовних слів, піднесеної та грубої лексики, що, безсумнівно, надає специфіки комп'ютерній комунікації.

Пріоритетним завданням вузівської комунікативної підготовки майбутніх фахівців гуманітарного профілю вважається перестановка акцентів з монологічного мовлення й пасивного слухання на діалог.

Однією з актуальних проблем є нездатність більшості студентів аргументовано, різнобічно, із залученням життєвого досвіду й наукових знань викладати свою точку зору. Найчастіше це практично не пов'язано з розвитком мови, інформованості або словниковим запасом майбутнього фахівця, а пояснюється відсутністю досвіду участі в дискусіях. Цей недолік посилюється тим, що, на наш погляд, вимоги до сучасного майбутнього фахівця гуманітарного профілю надзвичайно високі. Він повинен не тільки вміти грамотно викласти свою позицію, але й бути переконливим, яскравим і оригінальним у якості організатора та учасника діалогу [2].

Таким чином, спираючись на думки авторів, можна говорити про те, що комунікативну компетентність, як основоположну характеристику професійної діяльності майбутнього фахівця гуманітарного профілю необхідно розвивати додатково.

Список використаних джерел

1. Ананьев Б. Г. К психофизиологии студенческого возраста / Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы / Под ред. Б. Г. Ананьева, Н. В. Кузьминой. – Л. : ЛГУ, 1974. – Вып. 2. – С. 3-15.
2. Богданов В. В. Коммуникативная компетенция и коммуникативное лидерство / В. В. Богданов // Язык, дискурс и личность. – Тверь, 1990. – С. 26-31.
3. Жуков Ю. М. Диагностика и развитие компетентности в общении / Ю. М. Жуков. – К. : Феникс. 1991. – 203 с.
4. Зеер Э. Ф. Психология профессионального развития: Учебное пособие для студентов ВУЗов / Э. Ф. Зеер. – М. : Академия, 2007.
5. Третяченко В. В. Психологія ділового спілкування / В. В. Третяченко, Л. В. Вереїна, П. П. Скляр. Навч. посіб. – Луганськ: Глобус, 2005. – 268 с.

ІДЕЇ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ Г. ВАЩЕНКА

Петренко Леся Миколаївна

к.п.н., доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка

Сучасна освіта України стоїть на порозі докорінних змін, очікує на проведення реформ, які приведуть до змін в організації педагогічного процесу у визначенні ціннісних пріоритетів. Звернення уваги науковців на необхідність спрямування парадигми освіти на гуманітаризацію та гуманізацію, та орієнтацію індивідуального та особистісного підходу показали, що проблема естетичного виховання молоді потребує особливої уваги.

До питань дослідження стану естетичного виховання школярів зверталися вчені В. Бутенко, І. Зязюн, Н. Миропольська та ін.; естетичного виховання у історико-педагогічному напрямку – С. Мельничук, І. Небесник, Т. Танько та ін.. Потрібно зазначити, що сьогодні акцентується увага на важливості національних традицій, надбань у формування естетичної культури школярів. Саме тому питання естетичного виховання молоді є актуальним і потребує наукового підходу до його вивчення. Вважаємо за доцільне розглянути цю проблему з позицій історико-культурного розвитку через призму педагогічної спадщини Г. Ващенко, який пропагував тісне поєднання естетичного виховання школярів з традиціями культурою українського народу. Тому предметом нашого дослідження є наукова спадщина Г. Ващенко щодо питань розвитку теорії і практики естетичного виховання учнівської молоді.

Мета нашого пошуку на даному етапі полягає в узагальненні основних думок, ідей Г. Ващенко з вивчення проблеми естетичного виховання школярів в історико-культурному напрямі. Ми ставимо завдання:

- провести аналіз педагогічної спадщини Г. Ващенко та визначити шляхи естетичного виховання української молоді;
- виділити основні етапи естетичного виховання дітей.

Можна зазначити, що вивчення вказаної проблеми в історико-культурному напрямі показало, що з культурним життям українського народу тісно пов'язане естетичне виховання дитини. Г. Ващенко стверджує, що естетичне виховання – це одне з найскладніших питань педагогіки. «Складність його в першу чергу залежить від того, що не всі однаково розуміють саме поняття краси, яке лежить в основі естетики» [6, с. 5]. Педагог аналізує погляди Платона й Аристотеля і на основі цього робить висновок, що основне питання естетики полягає у співвідношенні між красою і добром, або між естетикою і мораллю. Естетичне виховання молоді слід здійснювати на кращих зразках літературних, художніх, музичних творів, в яких краса тісно поєднана з високою мораллю. «Не можна назвати мистецьким твір – наголошує педагог, в якому перекручується дійсність, особливо, коли вона перекручується свідомо» [6, с. 7].

Він переконаний, що саме школа повинна виробити у дітей здоровий смак щодо творів мистецтва, формуючи культуру естетичного сприймання, культуру інтелекту особистості, даючи певні знання з історії письменства, малярства, скульптури, музики, архітектури. «Ми не можемо визнати за цілком культурну людину того, хто не знає нічого з історії грецького мистецтва і може розуміти й відчувати красу творів Фідія або Софокла. Ми не можемо визнати за вповні культурну людину й того, хто не має уявлення про Бетховена, Моцарта, Чайковського і не може сприймати красу їх геніальних творців» [2, с. 187].

Г. Ващенко переконаний у тому, що в галузі мистецького виховання на першому місці повинно бути виховання смаку й розуміння українського мистецтва, оскільки Україна в цій галузі має великі культурно-естетичні надбання. Він звертає увагу на те, що «висока техніка малювання має значення в житті як естетичне, так і практичне» [3, с. 272]. Окрім того, він вказує на велику виховну роль музики і пісні в галузі естетичного виховання [3, с. 242]. Педагог торкається питання змісту естетичного виховання школярів, підкреслюючи, що «його можна розподілити на естетику побуту, сприймання красот природи, сприймання творів мистецтва й художню творчість в різних галузях її» [2, с. 187]. Щодо естетики побуту, то педагог пропонує звертати увагу дітей на охайність одягу, житла, уміння прикрасити приміщення і таке інше.

Він вважає обов'язком школи прищеплення дітям любові і розуміння красот природи, бо саме вони є джерелом найчистішої нашої радості. Розпочинати виховання любові до рідної природи треба з приміщення дитячого садка, двору з квітами, гарними деревами, чистим пісочком. «Дітей треба частіше виводити в ліс, поле, на річку, на озеро. Тут діти можуть гратись і збирати квіти... » [1, с. 22].

Велику роль школі відводив Г. Ващенко у естетичному вихованні студентів та місцевого населення, оскільки Білицька педагогічна школа організовувала часті академії на честь українських видатних діячів, літературні вечори, давала концерти, ставила вистави [7, с. 18]. Педагог переконаний, що «Вплив мистецтва на народні маси значно більший ніж науки. Мистецтво далеко приступ ніше для розуміння, ніж наука, бо воно оперує конкретними живими образами» [4, с. 74]. Вихователь повинен стимулювати ініціативу вихованця, його творчі поривання у вихованні естетичних смаків [5, с. 174].

Отже, узагальнюючи проведений аналіз наукових праць Г. Ващенко, вказуємо на обґрунтування ним таких шляхів естетичного виховання української молоді:

1. формування у молоді естетичного смаку;
2. ознайомлення з видатними мистецькими творами різних жанрів;
3. естетичне виховання в побуті;
4. прищеплення любові до рідної природи;
5. естетичне виховання населення села;
6. керівна роль педагога в естетичному вихованні школярів.

Окрім того, Г. Ващенко виділяє основні етапи естетичного виховання молоді, які відповідають віковим особливостям розвитку дитини (дошкільне виховання, виховання школярів початкових класів, старшого шкільного віку). Кожний з етапів вимагає властивого йому змісту, форми, засобу і методів естетичного виховання [6, с. 12].

Отже, досліджуючи естетичне виховання української молоді як важливий напрям педагогіки ми з'ясували, що Г. Ващенко обґрунтував шляхи естетичного виховання молоді та основні етапи, які відповідають віковим особливостям розвитку дитини. Заслужують на увагу розроблені ним теоретичні, методологічні прийоми і методи естетичного впливу на формування особистості.

Список використаних джерел

1. Ващенко Г. Виховання любові до Батьківщини / Г. Ващенко // Вибрані педагогічні твори / Г. Ващенко. – Дрогобич: Видавнича фірма «Відродження», 1997. – С. 65–101.
2. Ващенко Григорій. Виховний ідеал: підручник для педагогів, виховників, молоді і батьків / Всеукраїнське педагогічне товариство імені Григорія Ващенка. – 4. вид. – Л.: Камула, 2006. – 278 с.
3. Ващенко Григорій. Загальні методи навчання: підруч. для педагогів / Г. Ващенко. – К.: Укр. видавнича Спілка, 1997. – 410 с.
4. Ващенко Г. Виховання волі і характеру. – Ч.1. Психологія волі і характеру / Г. Ващенко. – Лондон: Вид-во Спілки Української Молоді, 1952. – 256 с.
5. Ващенко Г. Виховання волі і характеру. – Ч.2. / Г. Ващенко. – Боффало-Мюнхен: Видавництво Спілки української молоді, 1957. – 270 с.
6. Ващенко Г. Основи естетичного виховання / Г. Ващенко // Авангард, 1957. – 46 с.
7. Ващенко Г. Проект системи освіти в самостійній Україні / Г. Ващенко. – Мюнхен: Накладом Центрального комітету СУМ, 1957. – 48 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Шевчук Микола Миколайович

аспірант кафедри загальної педагогіки та андрагогіки
Полтавського національного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

На сьогодні в Україні точиться чимало дискусій навколо процесу реформування основної школи. Зокрема, дискусійними є обсяг навантаження на вчителів, рівень і обсяг самостійної роботи учнів; не менш важливим є питання діяльності вищих педагогічних навчальних закладів, а саме надання

необхідного рівня знань, виховання патріотизму та сприяння духовному, емоційному, етичному, моральному розвитку студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Важливим є і процес європейської інтеграції та уніфікації у галузі освіти, що заклав основи до запровадження європейської системи вищої освіти.

Науково-технічна революція зумовлює також необхідність не тільки здобувати знання, уміння і навички, але і вміти швидко орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти сучасними методами та технологіями обробки інформації, зумовленими специфічною організацією інформаційних процесів у професійному середовищі, вміти творчо використовувати інформацію в професійній діяльності. Тут важливими є організаційно-педагогічні засади підготовки студентів-педагогів.

Аналіз праць дослідників і дисертаційних досліджень виявив, що дефініції організаційно-педагогічні засади, педагогічні засади та організаційні засади науковці здебільшого розглядають у контексті сукупності їх складових (принципів, передумов та умов, змісту, функцій, критеріїв). Визначення науковці розуміють по-різному, виходячи із визначення поняття «засади» та відповідно до об'єкту та предмету дослідження.

Сучасний тлумачний словник української мови визначає термін «засади» як: 1) основа чогось, те головне, на чому ґрунтується, базується що-небудь; 2) вихідне, головне положення, принципи, основа світогляду; 3) спосіб, метод здійснення «чого-небудь» [1, с. 157].

Виходячи з тлумачення терміну «засади» як «вихідне, головне положення, принципи, основа світогляду», дослідник Л. Шерстюк визначає організаційно – педагогічні засади як педагогічні основи та принципи навчання разом з основними положеннями його організації [2].

На відміну від нього В. Ушаков визначає «організаційно-педагогічні засади» як сукупність концептуально значимих положень, що обґрунтовують пріоритетність розробок з вивчення передумов, визначення умов, створенню програмно-методичного й нормативного оснащення процесів збагачення професійного потенціалу фахівців та створення додаткових можливостей їх соціально-професійної затребуваності [3].

Дослідник Т. Козак визначає дане поняття як сферу діяльності освітян усіх рівнів, яка спрямована на реалізацію чинників, що визначають сутність системи організації навчання, забезпечуючи активність усіх учасників навчального процесу, стимулюючи свідоме засвоєння навчального матеріалу, впливаючи на ефективність педагогічного процесу в цілому [4]. До організаційних засад дослідник відносить вирішення органами управління в освіті проблем нормативного забезпечення інноваційних технологій навчання. Педагогічні засади, згідно дослідження Т. Козака, передбачають розв'язання організаційно-методичних завдань реалізації кредитно-модульної системи; враховуючи психолого-педагогічні чинники навчання студентів педагогічних ВНЗ; зміну роботи викладача; посилення ролі студентського самоврядування; формування та контроль професійної компетентності випускника педагогічного вишу.

Сукупністю структурних, науково-методичних, педагогічних, матеріально-технічних умов, що характеризують і забезпечують навчально-виховний процес, визначає організаційно-педагогічні засади Л. Оружа [5].

Дослідниця Л. Березівська під організаційними засадами називає підготовку, розробку і прийняття основоположних документів, здійснення та реалізацію реформи, її організаторів і учасників. До педагогічних (процесуально-змістових) засад відносить педагогічні причини й цілі, принципи, напрями, результати і наслідки, досвід реформ [6].

В. Стельмашенко, вважає, що дане поняття «організаційно-педагогічні» означає узгодженість базової освіти з метою та завданнями підготовки фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів; реалізація загально дидактичних принципів доступності, науковості, системності, наочності, зв'язку теорії з практикою тощо; опора на принципи фундаменталізації та інтеграції базових знань; забезпечення внутрішніх зв'язків між компонентами системи управління якістю підготовки фахівців; відповідність відібраного навчального матеріалу освітньо-професійних програм змісту науки, системі понять та спеціальностям у певній галузі знань; динамічність та гнучкість системи фахових знань відповідно до напрямів професійної ієрархії [7].

Дослідник Р. Вайнола до педагогічних засад відносить сукупність фундаментальних наукових положень педагогіки та психології щодо розвитку особистості (поняття, концепції, моделі, педагогічні закономірності); теорії та методики професійної освіти та соціальної педагогіки, що спрямовані на забезпечення досягнення мети та завдань професійної підготовки майбутніх фахівців [8].

Досліджуючи стан системи вищої освіти України і якості підготовки фахівців, В. Стельмашенко зазначає, що організаційною основою забезпечення ефективності підготовки педагогів, якості проектування перспективних освітніх систем є логічна схема взаємодії рівнів прийняття керівних рішень, яку він подає за такою схемою [7]:

<об'єкт як цільова категорія> → <процес як категорія засобів досягнення мети> → <система, яка реалізує процес>.

Отже, трактування та розуміння поняття «організаційно-педагогічні засади» у дослідників різні. Проте, якщо ми будемо виходити із розуміння терміну «засади» як «вихідне, головне положення, принципи, основа світогляду», під організаційно-педагогічними засадами забезпечення якості професійної підготовки варто розуміти сукупність взаємозалежних і взаємозумовлених положень (нормативне забезпечення та стандарти освіти), педагогічних основ (мети, умов, форм, методів, змісту, підходів) та принципів, що забезпечують становлення особистості компетентного фахівця, мають мотивувати засвоювати навчальний матеріал та трансформувати його навчальну діяльність у професійно-практичну.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови /Уклад.і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.
2. Шерстюк Л.В. Організаційно-педагогічні засади навчання професійного іншомовного спілкування /Л. В. Шерстюк //Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія Педагогіка. – 2009. – Т. 108, Вип. 95. – С. 150–154.
3. Ушакова В.М. Организационно-педагогические основы обеспечения подготовки специалистов нового поколения в многоуровневой системе высшего образования Республики Беларусь: автореф. дисс. на соиск. учен. степ. докт. пед. наук: спец. 13.00.01 / Ушакова Валентина Михайловна; Национальный институт образования. – Минск. 2000. – С. 27–28.
4. Козак Т. М. Організаційно-педагогічні засади впровадження кредитно-модульної системи підготовки фахівців у вищих педагогічних навчальних закладах III-IV рівнів акредитації: дис... канд. пед. наук: 13.00.01/ Козак Тетяна Михайлівна. – Дрогобицький держ. Педагогічний ун-т ім. Івана Франка. – Дрогобич, 2007. – 278 с.
5. Оружа Л. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищому навчальному закладі/ Л. Оружа// Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія: Збірник наукових праць. – Київ: Видавництво Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 12. – С. 73–78.
6. Березівська Л.Д. Організаційно-педагогічні засади реформування шкільної освіти в Україні у XX столітті: автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Л. Д. Березівська ; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2009. – 43 с.
7. Стельмашенко В. П. Організаційно-педагогічні засади управління якістю підготовки фахівців в коледжах України: автореф. дис... канд. пед. наук: спец. 13.00.01 / Стельмашенко Віталій Петрович; Ін-т педагогіки АПН України. – К., 2001. – 23 с.
8. Вайнола Р. Х. Педагогічні засади особистісного розвитку майбутнього соціального педагога в процесі професійної підготовки: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Вайнола Ренате Хейкіївна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009. – 44 с.

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Дубина Ігор Олексійович

Студент групи КН-11с

ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент

Мокляк В.М.

Основні принципи складання тестових завдань. Тестові завдання мають бути прагматично коректними і розрахованими на оцінку рівня учбових досягнень студентів з конкретної галузі знань. За допомогою завдання

перевіряється щось одне. Невизначеність предмета вимірювання може привести до двозначності формулювання, що погіршує якість самого тесту і впливає на результати вимірювання. Слід дотримуватися деяких порад під час складання тестових завдань.

1. Уникайте використання очевидних, тривіальних, малозначних питань і формулювань.

2. Дотримуйтеся правил граматики, пунктуації і риторики. Тестові завдання мають бути найбільш «читабельні». Прості декларативні речення допоможуть студентам уникнути неправильної інтерпретації.

3. Намагайтеся не використовувати неясні вирази та слова.

4. Уникайте втрати часу. Складайте завдання, які можуть бути виконані за мінімальний час. (Цього можна досягти наступними способами: 1) визначте, якої довжини відповідь ви хочете отримати на тестове завдання (ТЗ) відкритої форми, наприклад, «одне слово»; 2) використовуйте в тесті стільки ТЗ, скільки необхідно для досягнення всіх цілей тестування; 3) виключайте ТЗ і відповіді, які можна оцінити, як «обманні»; 4) уникайте взаємозв'язаних завдань, де зміст одного завдання підказує відповідь на інше завдання; 5) уникайте ненавмисних підказок в завданнях і зразках відповіді.

5. Не застосовуйте граматичні підказки.

Загальні вимоги. 1. *Час тестування.* У кожному тесті визначається оптимальний час тестування, яке задається розробниками тесту. Орієнтовано на виконання одного тестового завдання відводиться мінімум 1 хвилина, а максимум – не більше 5 хвилин. В цілому оптимальним часом для виконання тесту слід рахувати час від початку процедури тестування до моменту настання стомлення (у середньому цей час складає 40–50 хвилин).

2. *Довжина тестового завдання.* Для модульного та підсумкового тестування студентів рекомендується приводити тест із 30-50 завданнями (для дисциплін, що потребують виконання математичних розрахунків (вища математика, фізика і т.д.) – 5-10 завдань), які будуть вибиратися випадково з загального банку тестових завдань, змінюючи також порядок надання відповідей. Сумарний час відповіді не повинен перевищувати 50 хвилин.

3. Об'єм банку тестових завдань для дисципліни залежить від об'єму теоретичного матеріалу дисципліни.

4. *Форми тестових завдань.*

– Перша форма з вибором одного або декількох відповідей із запропонованих.

– Друга форма на встановлення відповідності (послідовності).

– Третя форма з короткою відповіддю.

5. Під час розробки тестових завдань бажано дотримуватися наступних співвідношень форм тестових завдань в одному тестовому наборі:

– завдань однієї форми – 70%;

– завдань другої форми – 20%;

– завдань третьої форми – 10%.

6. Завдання має бути сформульоване не у формі питання, а у формі твердження коротко, чітко, ясно, без повторів, малозрозумілих слів і символів, без використання негативних частинок.

7. Зміст завдання виражається короткою, гранично простою синтаксичною конструкцією, без повторів і подвійних заперечень.

8. У тестовому завданні не повинні відображатися суб'єктивна думка або розуміння окремого автора.

9. У тексті тестового завдання не повинно бути ненавмисних підказок і сленгу.

10. Бажано, щоб початкові умови завдання не перевищували 15 слів.

11. Не рекомендується включати в тестові завдання:

- дискусійні питання і відповіді;
- завдання, що мають громіздкі формулювання;
- завдання, що вимагають складних розрахунків за допомогою калькулятора.

Вимоги до завдань з вибором одного або декількох правильних відповідей:

- інструкція, основний текст завдання і варіанти відповідей мають бути добре зрозумілі тим, хто тестується;

- текст завдання має бути однозначним, сформульованим чітко, за можливістю коротко;

- в основний текст завдання включається максимальна кількість інформації, що відноситься до проблеми. У варіантах відповідей не використовуються слова, що повторюються, і вирази, вони розміщуються в основний текст завдання;

- основний текст завдання і відповіді формулюється з дотриманням орфографічних, пунктуаційних і граматичних правил;

- у тексті завдання виключається подвійне заперечення;

- варіанти відповідей мають бути короткими, мати приблизно однакову довжину;

- тестове завдання складається так, щоб ні його основний текст, ні варіанти відповідей не були "ключем" для інших завдань;

- не рекомендується включати завдання, виконання яких ґрунтується на суб'єктивній думці того, хто тестується;

У завданнях закритого типу не повинно бути свідомо помилкових відповідей, відповідей, що містять підказку, а також відповідей, що явно виділяються, відособлених. Кожне тестове завдання повинне мати хоча б одну відповідь, помічену як правильну. Різновидом завдань закритого типу вважаються завдання альтернативних відповідей (завдання з двома відповідями). У такому завданні тільки два варіанти відповідей (так - ні, правильно - неправильно).

Вимоги до типу питання на встановлення відповідностей (послідовності). У даному типі питання встановлюється відповідність елементів одного стовпця елементам іншого. Ця форма завдань дозволяє перевірити асоціативні знання,

тобто знання про взаємозв'язок визначень і фактів, авторів і їх творів, суті і явищ і так далі.

Вимоги до питань на встановлення відповідності:

1. Назви стовпців мають бути короткими і відноситися до всіх елементів представленого класу.

2. Елементи стовпців повинні виражати зміст завдання. Причому число відповідей в правому стовпці має бути більше за число завдань в лівому стовпці. Завдання нумерують, а відповіді позначають буквами.

3. У зв'язку з особливістю сприйняття число елементів одного списку не повинне перевищувати 10.

4. Усі завдання необхідно розташовувати на одній сторінці, не допускаючи перенесення окремих елементів.

Вимоги до завдань з короткою відповіддю:

1. Кожне завдання має бути націлене на одне доповнення, замість доповнення відображається прочерк або три крапки.

2. Доповнення краще ставити в кінці завдання.

3. Всі прочерки для доповнення в одному тексті мають бути однієї довжини.

4. Після прочерку, якщо це необхідно, вказуються одиниці вимірювання.

5. У тексті завдання виключаються повтори і подвійне заперечення.

Отже, після опрацювання ряду джерел літератури з відповідної тематики можна зробити висновок, що роль комп'ютерного тестування в оцінці знань учнів дуже велика і цей вид контролю знань є дуже корисним, але для створення правильних тестових завдань викладач (учитель) повинен добре знати всі аспекти та тонкощі тестів, слідувати всім вимогам тестових завдань та намагатися не допустити технічних помилок. Але, коли дотримано всі ці вимоги, тест стає дуже ефективним інструментом при перевірці знань.

Список використаних джерел

1. Аванесов В. С. Научные проблемы тестового контроля знаний / В. С. Аванесов. – М. : ИЦПКПС, 2010. – 135 с.

2. Адаптивное тестирование: учеб.-метод. пос. / Н. М. Опарина, Н. Г. Полина, Р. М. Файзулин, И. Г. Шрамкова. – Хабаровск, 2009. – 95 с.

3. Буйницька О. П. Інформаційні технології і технічні засоби навчання : навч. посіб. / О. П. Буйницька. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 240 с.

4. Ивлиев М. К. Разработка тестовых заданий для компьютерного тестирования: Учебно-методическое пособие / М. К. Ивлиев. – М. : ИМПЭ им. А. С. Грибоедова, 2011. – 69 с.

5. Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования. (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М. : Интеллект-центр, 2011. – 296 с.

6. Романов А. В. Методика подготовки и проведения тестового контроля в учебном процессе / А. В. Романов. – Чебоксары : Клио, 2014. – 45 с.

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'Я СУСПІЛЬСТВА І ЛЮДИНИ

ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В СТРУКТУРІ ЇЇ САКРАЛЬНОСТІ

Логвин Михайло Михайлович

к. геогр.н., доцент кафедри туристичного та готельного бізнесу,
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Специфіка будь-якої цивілізації визначається типом вірування, який, власне, і породжує цю цивілізацію, а потім підтримує її самоідентичність і відмінність від інших цивілізацій. Тобто вірування це базис, а надбудова – тип суспільства. Особливості суспільства визначаються тими уявленнями про речі, які прийняті в ньому. Уявлення повинні мати безумовний характер, інакше вони будуть кимось заперечуватись і виникнуть суперечності. Безумовний, безперечний характер мають тільки догмати віри. Ориген був першим систематизатором ідей Священного Писання і показав, що християнське вчення являє собою найвищу з наук [7, с. 64, 94].

Населення проживає у світі, прив'язаному до тимчасових і матеріальних речей. Однак, секуляризація суспільства не обов'язково передбачає відмову від істини чи цінності релігії, вона просто пробує обмежити релігію приватною сферою життя людини. Априорі, вважається, що релігія може мати тільки «особисте» значення для індивідуумів, і не має ніякого значення до політичних чи економічних проблем у країні. Тобто, для того, щоб бути конкурентоздатним на сучасних глобальних ринках країна, регіон повинна бути продуктивною і ефективною, але ні релігія, ні духовність не можуть їй допомогти. Якщо сказати, що релігія і духовність ніяк не зв'язані із суспільними проблемами, економікою (особливо туризмом) і політикою, значить дати визначення «релігії», що суперечить сучасному релігійному життю.

Головне багатство держави полягає не в енергетичних та інших матеріальних ресурсах, а в творчій енергії людини. Вона проявляється за двох обставин. У новітній геополітиці сила держави визначається силою духу. Люди володіють різною енергетикою. За Гумільовим, вони діляться на пасіонаріїв – особин енергонадлишкового типу з непереборним внутрішнім прагненням до активної діяльності, і субпасіонаріїв – представників енергодефіцитного типу (руйнівники соціуму).

Сучасність несе нам технологічні зручності, науковий прогрес, фінансову стабільність, але багато людей відчувають, що це робиться за рахунок особистої цілісності і втрати почуття спільності. Напрошується висновок, що матеріальний світ не може врятувати від власної людської крихкості, духовного спустошення, фізіологічних вад та соматичних хвороб. Тобто, наші ресурси і здатності достатні лише для того, щоб розпочати пошук сенсу життя і щастя, але недостатні для їх віднаходження.

Рис. 1. Система координат життєдіяльності сучасної людини

У сучасному життєвому устрої всі атомізовані члени суспільства споживання зорієнтовані на споживацтво, насолоду, і розваги. І зовсім не акцентується про пороки, породжені при цьому: безробіття, зубожіння, безправ'я, відсутність безпеки, бездомність, голод, злочинність. Змінюється масова свідомість, психологія, відбувається уніфікація населення, руйнування основ цивілізації з її принципами колективізму, взаємодопомоги, рівності, соборності. Населення перетворюється в масу. Сучасне культурне середовище виховало нову людину – «людину маси (натовпу)». Це напівосвічена людина, наповнена інформацією, потрібною для виконання контрольованих операцій. Невизнання авторитетів, відмова підкорятися хоч комусь – типові риси людини маси – сягають апогею саме у кваліфікованих людей: лікарів, інженерів, економістів, вчителів. Саме ці люди символізують і, значною мірою, здійснюють сучасне панування мас, а їх варварство – безпосередня причина деморалізації Європи [6]. У пропаганду цих ідеологій втягнуті література, мистецтво, система розваг і дозвілля, освіта і виховання. Замість духовного сенсу закладається орієнтація на кар'єру і гроші. Без духовно-етичної складової освіти і всього суспільного життя руйнується держава, зупиняється економіка, гине культура, вироджується наука. Як виявилось, без духовності припиняється прогрес, стають даремними найглибші наукові знання, найновітніші технології. Присутність Церкви в системі державної освіти аніскільки не порушує її світський характер, оскільки цим не встановлюється обов'язкове сповідання і відправлення релігійного культу. Мета навчання релігії в стінах світської школи – залучити учнів до духовних і культурних цінностей тієї або іншої духовної традиції.

Тобто, віра є форма відображення суспільної сторони людського буття. Віра протистоїть індивідуалізму, згідно якого дозволено все, що не заборонено. Вона значною мірою регулювала суспільні відносини. Зрозуміти Бога можна тільки через одну із функцій підсвідомості – віру. Знати про те, що Бог є – недостатньо, а інтелект допомагає людині у пізнанні Бога. Починаючи з Гіппократа, медики і психологи визнавали, що сповідь є потужним інструментом не тільки психічного, але і фізичного оздоровлення. Якщо прийшло страждання, православна людина не повинна нікого в цьому звинувачувати, особливо Бога, тому, що можливо Бог попускає його нам в якості переконливості.

Загальні умови середовища діють по-різному на кожний окремий організм, який має індивідуальний генетичний набір. У цьому і виявляється вибіркове і направлене Божественне управління кожною окремою людиною або будь-яким живим організмом, співтовариством людей і світом в цілому. Божественне управління здійснюється або безпосередньо через духовну структуру людини, або через середовище з дією на генетичний код людини залежно від його духовного стану.

37

Коли людина перетинає межі дозволеного її направляють назад через критичні періоди життя (стреси, захворювання, травми, в особливих випадках навіть смерть). Крім складних життєвих обставин, нерідко людині посиляються і хвороби, які часто є наслідком гріховного способу життя [5, с. 257].

Таким чином, моральна спустошеність суспільства ставить природну межу його економічному розвитку, також і закони розвитку техніки не співпадають з природними потребами людини. Підтвердження цьому – зниження народжуваності, зростання злочинності, наркоманія, збільшення самогубств, розлучень, психічних захворювань в залежності від технічного розвитку країн. Не можна реформувати економіку, не відновивши всієї системи людських цінностей. Функція відновлення моралі з історичних причин може бути виконана тільки релігією, і то не без проблем.

Список використаних джерел

1. Алфорд О.Х. Менеджмент, когда вера имеет значение / Алфорд О.Х., Нотон М.; перев. с англ. О. Живицы, Ю. Щербининой. – К.: Кайрос, 2003. – 357 с.
2. Логвин М.М. Демогеографічні проблеми в контексті суспільних негараздів / М.М. Логвин // Геополитики и экогеодинамика регионов. Научный журнал. – Том 10. – Выпуск 2. – 2014. – С. 44-50.
3. Логвин М.М. Соціально-економічні проблеми суспільства: сакрально-географічний підхід / М.М. Логвин // Учёные записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. – Серия География. – Том 24 (63). – 2011. – №2. – Ч. 1. – С. 88-93.
4. Логвин М.М. Sacrally-spiritual factors of influence on geodemographic situation in the region / М.М. Логвин, П. В. Шуканов // “Часопис соціально-економічної географії”: Міжрегіон. зб. наук. праць. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – Вип. 10 (2). – С. 28-33.
5. Обухов В.Е. Истинность Православия. Научный метод сравнительного богословия и православной апологетики / В.Е. Обухов. – К.: СОБИ, 2006. – 473 с.
6. Ортега-и-Гассет Х. Востание масс / Ортега-и-Гассет Х. // Вопросы философии. – 1989 – №3. – С. 120.
7. Тростников В. Православная цивилизация: исторические корни и отличительные черты / В. Тростников. – М.: Издательский дом Никиты Михалкова “Сибирский цирюльник”, 2004. – 270 с.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ У ОСОБИСТОСТІ

Лосієвська Ольга Геннадіївна

к.психол.н., доцент кафедри психології

Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

Мирошниченко Тетяна Олександрівна

студентка спеціальності «Психологія»

Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля

(м. Сєвєродонецьк)

Термін «професійний стрес» найчастіше вживається у сучасних психологічних дослідженнях. Всесвітня організація охорони здоров'я професійний стрес називає «хворобою двадцять першого століття», тому що цей вид стресу зустрічається в будь-якій професії світу, і набув розмірів «глобальної епідемії» [1, с. 146].

Вивчення професійного стресу пов'язане з іменами С. Ауербаха, В. Бодрова, М. Борневассер, К. Вільямса, Н. Водоп'яной, С. Гремлінга, Дж. Грінберга, А. Занковського, Л. Карамушка, О. Кириленко, Л. Китаєва-Смик, Т. Кокс, Д. Куриця, Г. Леоновой, О. Марковець, В. Марищук, Н. Наєнко, Г. Нікіфорова, Я. Плужник, Н. Самоукіной, О. Тімченко, Т. Туркот, А. Пельцман, Ю. В. Щербатих та ін.

Але ж революційним поглядом на проблему стресу в історії психології відзначився видатний канадський вчений Г. Сельє, один із найбільших фізіологів ХХ століття. Вище означені позиції були узагальнені Г. Сельє і оформлені як специфічне вчення про стрес, яке стало базовим і представляло собою фізіологічну теорію стресу. У 1936 року в англійському журналі «Nature» він опублікував свою роботу під назвою «Синдром, що викликається різними агентами, що заподіюють шкоду», в якій наводилися дані про стандартні реакції організму на вплив різних хвороботворних агентів і вперше ввів поняття «стрес».

Як зазначає у своїх дослідженнях Г. Сельє, людина в процесі життєдіяльності піддається різним зовнішнім впливам. Всі ці дії викликають певні, специфічні реакції. Разом з тим, крім специфічного ефекту, всі фактори, що впливають на людину, можуть викликати і неспецифічні реакції, що стимулюють потребу реалізовувати пристосувальні функції і, тим самим, відновлювати нормальну життєдіяльність організму. Саме неспецифічні вимоги і відповідні реакції на них і складають, на думку Г. Сельє, сутність стресу. Не випадково, даючи визначення стресу, Г. Сельє пише: «Стрес є неспецифічна (нетипова) відповідь організму на будь-яку пред'явлену йому вимогу» [4, с. 14]. Автор теорії позначає, що стресову реакцію може викликати як посилений негативний фон, так і посилений позитивний фон, значення має лише інтенсивність потреби в перебудові, адаптації до цих впливів. Будь-яка діяльність, на думку вченого, – це специфічний стрес (це навантаження на організм). Однак стрес не завжди заподіює шкоду життю та здоров'ю людини.

На думку Г. Сельє, відсутність стресу рівнозначна смерті й навіть уві сні людина відчуває легкий стрес.

За допомогою стресової реакції організм намагається відновити порушену під впливом стресів рівновагу. Г. Сельє показав, яким чином стрес пов'язаний із поступовим виснаженням резервів організму, що намагається пристосуватись до нових умов. При цьому, наприклад, відбувається активізація тієї частини вегетативної нервової системи, що відповідальна за активність і працездатність організму.

Г. Сельє назвав комплекс цих реакцій загальним адаптаційним синдромом та описав три стадії цього синдрому. Перша стадія – реакція тривоги, що виникає при першому прояві стресора і виражається в мобілізації всіх ресурсів організму у відповідь на вплив ззовні, який порушує рівновагу процесів життєдіяльності. Організм починає включати механізми саморегуляції захисних процесів. Якщо вони ефективні, то тривога зникає й організм повертається до нормальної активності, що характерно для більшості стресів [2; 4].

За нею починається стадія опору (резистентності), коли організму вдається впоратися зі шкідливими впливами. У цей період може спостерігатись підвищена стресостійкість. У результаті цього організм намагається збалансувати витрати адаптаційних резервів на фоні адекватного зовнішнім умовам напруження функціональних систем [2]. Якщо дія стресора сумісна з можливостями адаптації, організм здатний чинити опір стресу. Ознаки тривоги практично зникають, рівень опору піднімається значно вище звичайного.

Якщо ж дію шкідливих факторів значний час не виходить усунути та перебороти, настає третя стадія – виснаження. Пристосувальні можливості організму знижуються. У цей період він гірше чинить опір новим шкідливим впливам, збільшується небезпека захворювань. При сильній та тривалій захисній реакції може перейти в так звану хворобу адаптації. Вона буде тією ціною, яку організм заплатить за боротьбу з чинниками, що визивають стрес. Однак настання третьої стадії не обов'язкове.

Проте перебування в стані стресу не може продовжуватися нескінченно довго, оскільки запаси адаптаційної енергії, згідно з ученням Г. Сельє, обмежені. Тому, якщо стресовий чинник продовжує впливати на організм, фізіологічний стрес змінюється на патологічний, іншими словами – людина захворює. Такі психосоматичні захворювання, як артеріальна гіпертонія, неспецифічний коліт, виразкова хвороба шлунку і ряд інших захворювань, є частими ускладненнями тривалих психологічних стресів.

Таким чином, відкриття Г. Сельє трифазної природи загального адаптаційного синдрому дало зрозуміти, що здатність організму до пристосування, його адаптаційна енергія не безмежна.

Дослідженнями Г. Сельє також було доведено наступне:

- а) одна і та ж реакція може призводити до різних порушень;
- б) якісно різні подразники рівний стресовій сили не обов'язково викликають однаковий синдром у різних людей;

в) один і той же подразник також може призвести до різних порушень у різних людей.

У сучасній психології виділяються різноманітні класифікації стресових станів, в основу кожного з яких покладено специфічні ознаки стресу. Так, за характером походження виділяють психологічний та фізіологічний стрес, інформаційний та емоційний психологічний стрес (В. Бодров, Б. Доренвенд, Л. Китаєв-Смик, Р. Лазарус, Г. Сельє,); за модальністю – евстрес чи дистрес, конструктивний чи деструктивний стрес (Н. Самоукіна, Г. Сельє); за часовим фактором – короткочасний чи тривалий стрес (Н. Самоукіна); за статевим фактором – чоловічий чи жіночий (Дж. Віткін, А. Кіколов, Ю. Мойкін, І. Хаджиолова); за віковим фактором – дорослий чи дитячий (Ю. Бушов, М. Далева, О. Махнач, О. В. Скалько).

Як вказує в своїх роботах О. Марковець, окремо виділяють такі різновиди стресових станів, як фрустрація (Б. Ананьєв, В. Мерлін, Т. Форманюк, В. Якунін) та посттравматичний стрес (Є. Лазебна, Н. Тарабріна, Є. Черепанова, І. Шаллан).

В останні десятиріччя проблема стресу займає одне з центральних місць в різних сферах психологічних досліджень. Прикладні дослідження і розробка різних програм боротьби зі стресом пов'язані, в першу чергу, з його негативним впливом на ефективність діяльності і психологічне здоров'я людини. Тому більшість проведених досліджень стресу має прикладний характер і спрямовано на вивчення феноменології проявів стресу в професійній діяльності [2; 3].

Виходячи з аналізу літератури, можна сказати, що в більшості концепцій стрес, найчастіше, розглядається як один з багаточисельних емоційних станів суб'єкта, що має свою власну специфіку і особливості. Віднесення до структури емоційних станів суб'єкта забезпечується наявністю у них такого загального чинника як емоційна напруга (об'єднуючим всі психічні стани). Необхідно сказати, що не менш популярним є погляд на природу стресу з точки зору адаптивних процесів. Так ряд авторів вважає, що для цілісної картини подолання важкої життєвої ситуації, принципове значення має не лише рівень активності особистості, рівень вираженості цієї активності, але і співвідношення її з адаптивним потенціалом особистості. При цьому характер адаптивних змін визначає рівень особистісної мобілізації індивіда.

Отже, виконання професійної діяльності в умовах стресу тісно пов'язано з професійним здоров'ям особистості. Постійні професійні стресові ситуації призводять до хронічного перевантаження, емоційної перевтоми, деперсоналізації, і в результаті, – до особистої деформації професіонала.

Список використаних джерел

1. Занковский А. Н. Профессиональный стресс и функциональные состояния / А. Н. Занковский // Психологические проблемы профессиональной деятельности. М.: Наука, 1991. – С. 144 – 156.
2. Куриця Д. І. Вплив професійного стресу на особистість / Д. І. Куриця // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Кам'янець-Подільського

національного університету ім. І. Огієнка; Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Вип. 4. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. – С. 152 – 157.

3. Пов'якель Н. І. Професіогенез саморегуляції мислення практичного психолога: монографія / Н. І. Пов'якель. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. – 294 с.

4. Сельє Г. Стресс без дистресса / Г. Сельє. – Рига : Внєда, 1992. – 109 с.

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДІАГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Фастівець Анна Віталіївна

к.п.н., декан факультету соціально-технічних наук та управління
ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Хоменко Павло Віталійович

д.п.н., професор, декан факультету фізичного виховання ПНПУ імені
В. Г. Короленка

Аналіз комплексу джерел засвідчує, що комплексний діагностико-прогностичний контроль є компонентом професійної діяльності фізичного реабілітолога, забезпечує своєчасне визначення рівня функціональних можливостей організму, адекватність фізичних навантажень, раннє діагностування ознак хвороб і ушкоджень.

Виявлення провідних тенденцій підготовки фахівців цього напрямку детермінувало потребу в дослідженні формування діагностичної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, яка стримується наявністю низки теоретичних та практичних суперечностей, зокрема між:

– рівнем розробленості підходів до відновлення здоров'я людини в світовій соціальній практиці, науці, підготовці фахівця з фізичної реабілітації й недостатньою теоретичною та методичною обґрунтованістю їх упровадження в освітньому процесі сучасних національних вищих навчальних закладів;

– вимогами, що пред'являються суспільством до підготовки конкурентоспроможних фахівців з фізичної реабілітації, які володіють необхідною сукупністю діагностико-прогностичних методик, і недостатньою розробленістю підходів до їх формування в системі вищої професійної освіти.

Таким чином, ґрунтуючись на попередньо означених позиціях учених, базові компетентності майбутнього фахівця фізичної реабілітації розподіляємо на загальнокультурні, методологічні та професійно зорієнтовані. Загальнокультурні компетентності – потреба фахівця в самоосвіті та саморозвитку; моральні позиції особистості й прояв цих позицій у професійній та педагогічній діяльності; потреба і здатність підтримувати своє фізичне та психічне здоров'я; знання про підтримку працездатності у швидкозмінних умовах життя; готовність до використання інформаційних та комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі; готовність до творчої діяльності.

Методологічні компетентності – готовність до організації навчально-виховного процесу в навчальному закладі; здатність розв’язувати професійно-педагогічні проблеми в умовах невизначеності; здатність до інноваційної діяльності у своїй професійній галузі; здатність до рефлексії, самоконтролю й корекції процесу професійної діяльності. Професійно зорієнтовані компетентності – здатність до впровадження у навчально-виховний процес сучасних технологій професійного навчання та виховання; готовність до планування та проведення занять, застосовуючи сучасні методи, організаційні форми та засоби навчання; готовність до складання переліків навчально-виробничих робіт, їх нормування, експлуатації та обслуговування навчально-виробничого устаткування, складання планів виховної роботи в групі; готовність до організації позанавчальної діяльності, до використання індивідуального підходу у реабілітаційній та освітній діяльності.

Проблемі формування діагностичної компетентності фахівців присвячені дослідження Г. Гаца [2; 3]. Діагностична компетентність фахівця фізичної культури розглядається вченим як складний комплекс якостей та станів особистості, що інтегрує в собі діагностичні знання та діагностичні вміння які дозволяють ефективно орієнтуватися в діагностичних заходах. Діагностичні знання визначаються як система засвоєних понять із галузі теорії та практики діагностики, включно й у сфері фізичного виховання. Діагностичні вміння – засвоєний спосіб виконання дій, який забезпечується сукупністю набутих знань та навичок в сфері діагностичної діяльності. Також автор диференціював необхідні діагностичні знання та вміння вчителя фізичної культури, включивши до них діагностичні знання, методологічні вміння, технічні вміння та логіко-діагностичні вміння.

Під діагностичною діяльністю педагога розуміють процес, у ході якого (з використанням діагностичного інструментарію), дотримуючись необхідних наукових критеріїв якості, фахівець спостерігає за учнями, проводить анкетування, обробляє дані спостережень і опитувань та повідомляє про отримані результати з метою характеристики поведінки, пояснення її мотивів чи передбачення поведінки в майбутньому [90, с. 8].

Оскільки вчені виділяють три напрями діяльності фахівців з фізичної реабілітації: реабілітаційний – у лікувально-профілактичних закладах системи Міністерства охорони здоров’я; фізкультурно-оздоровчий – у навчальних закладах; лікувально-реабілітаційний – допомога хворим в амбулаторно-поліклінічних закладах, кабінетах недержавної форми власності, домашніх умовах [4] та пропонують розглядати фізичну реабілітацію в двох аспектах, які перебувають у нерозривному зв’язку – реабілітаційно-оздоровчому та освітньо-професійному [1], ми визначаємо два типи його діагностичної діяльності: педагогічна діагностика та донозологічна (медико-біологічна) діагностика.

Відповідно до визначених реабілітаційно-оздоровчого та освітньо-професійного аспектів діяльності фахівців з фізичної реабілітації виділено два типи їхньої діагностичної діяльності: педагогічна діагностика (процес розпізнавання педагогічних явищ і визначення їхнього стану в певний момент

на основі необхідних параметрів) та медико-біологічна діагностика (вивчення донозологічних станів людини з використанням специфічних методів і приладів для оцінки і виміру функціонального розвитку організму) та визначено, що провідним технологічним засобом забезпечення формування діагностичної компетентності є професійно-орієнтовані дисципліни, передбачені навчальним планом підготовки. У цьому контексті діагностичну компетентність визначено як інтегративну властивість особистості майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, яка має складну системну організацію, утворюється взаємопроникненням педагогічного й медико-біологічного складників, ступінь сформованості яких відображає готовність і здатність використовувати сучасні методики оцінки й корекції функціонального стану людини (груп людей) у процесі збереження та зміцнення фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я. Структура діагностичної компетентності фахівців розглядається на основі аналізу комплексу наукових праць і нормативних документів підготовки (державних стандартів, ОКХ, ОПП) в системно-синергетичній єдності функціональних компонентів: когнітивного, операційно-технологічного, діяльнісного, особистісного, аксіологічного, рефлексивного. Відповідно до функціональних компонентів діагностичної компетентності визначено критерії її сформованості: аксіологічний, когнітивно-операційний, здоров'явідновлювальний, інформаційно-прогностичний, оцінно-рефлексивний, професійно-адаптивний.

Список використаних джерел

1. Волошко Л. Б. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у процесі вивчення медико-біологічних дисциплін: дис... канд. пед. наук : / Лариса Борисівна Волошко. – К., 2006. – 211 с.
2. Гац Г. О. Методика формування діагностичної компетентності майбутніх учителів фізичної культури / Г. О. Гац // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 3. – С. 18–20.
3. Гац Г. О. Діагностична діяльність учителя фізичної культури [Електронний ресурс] / Г. О. Гац // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2008. – Т. 1. – С. 149–151. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fvs_2008_1_44.pdf
4. Романов Г. І. Проблеми підготовки в Україні фахівців з фізичної реабілітації / Г. І. Романов // Актуальні проблеми навчання і виховання людей з особливими потребами: Тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: Університет „Україна”, 2014. – С. 328–330.

НЕБАЖАНІ РЕАКЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ (НРЛП)

Ковтун Марина Григорівна

викладач фармакології,

Кременчуцький медичний коледж ім. В.І. Литвиненка

Дія лікарського засобу, завдяки якому відбувається фармакотерапевтичний ефект, називають основним, або головним. Йому можуть бути супутні додаткові ефекти, що з'являються закономірно або раптово. Вони можуть бути індиферентними (іноді навіть корисними) або небажаними, а в раді випадків небезпечними. Характер супутніх ефектів слід оцінювати в залежності від конкретної клінічної ситуації. Так, здатність атропіну зменшувати секрецію слинних та бронхіальних залоз при застосуванні в анестезіології для премедикації (підготовка пацієнта) розцінюється як бажаний ефект, а при використанні в якості спазмолітика – як небажаний ефект.

Окремі ефекти лікарських засобів завжди небажані в будь-якій клінічній ситуації, наприклад, блювання при використанні серцевих глікозидів, ульцерогенний ефект глюкокортикостероїдів, саліцилатів і т.д.

Згідно до визначення ВОЗ, до НРЛП відносять будь-яку реакцію на лікарський засіб, шкідливу та небажану для організму, що виникає при його призначенні для лікування, діагностики і профілактики захворювань.

Розрізняють явні або очевидні НРЛП с певною клінічною картиною (наприклад, паркінсонізм при прийомі аміназину, артеріальна гіпертензія при використанні глюкокортикостероїдів), а також рідкісні та непередбачувані НРЛП, які розвиваються рідко, не завжди пов'язані з фармакологічною дією препарату і не описані в літературі (табл. 1).

Найбільш часті прояви НРЛП приведені в таблиці 2.

Таблиця 1

Класифікація НРЛП Rawlins та Thompson (в дужках приведені типові приклади НРЛП)

Тип А. Часті та передбачувані НРЛП	Тип В. Рідкісні та непередбачувані НРЛП
I. Передозування лікарського засобу (серцеві глікозиди, гіпотензивні засоби) II. НРЛП безпосередні та відстрочені (седативний ефект антигістамінних засобів) III. Вторинні та непрямі ефекти: а) пов'язані лише з лікарським засобом (діарея при дисбактеріозі, який викликаний антибіотиками) б) пов'язані як з лікарським засобом, так і з хворобою (поява висипу у хворих з вірусною інфекцією, які отримували ампіцилін) IV. Небажані взаємодії між лікарськими засобами (кровотечі при сумісному призначенні варфарину та циметидину)	I. Непереносимість (шум у вухах після прийому невеликих доз аспірину) II. Ідіосинкразія (некрози шкіри у хворих, які отримували кумарин) III. Реакції гіперчутливості (анафілактичний шок після ін'єкції пеніциліну)

Небажані, але неминучі супутні фармакодинамічні ефекти, навіть безпечні, іноді обмежують використання лікарського засобу. Так, підсилена екскреція натрію під впливом фуросеміда корисна при лікуванні артеріальної гіпертензії, а виникаючу при цьому гіпокаліємію можна нівелювати призначенням відповідної дієти і коригуючою терапією препаратами калію. Однак коригування електролітних порушень, що виникають при використанні фуросеміду в комбінації з серцевими глікозидами, - вельми важка задача.

Таблиця 2

Найбільш часті прояви НРЛП

Види НРЛП		Препарати, які найбільш часто є причиною цих НРЛП
Системні реакції	Анафілаксія	β-лактамі антибіотики, вакцини, місцеві анестетики
	Анафілактоїдна реакція	Рентгеноконтрастні препарати, НПЗЗ, опіати, полі міксин В, тубокурарин, декстрини
	Лікарська лихоманка	Блеоміцин, амфотерицин В, сульфаніламід, β-лактамі антибіотики, метилдофа, хлорпромазин, антиконвульсанти
	Сироваткова хвороба	Білкові препарати, аллопуринол, тіазиди, піразолони, фенітоїн
Шкірні прояви	Кропив'янка / набряк Квінке	Лікарські засоби, що викликають анафілаксію в поєднанні з опіатами Обмежений набряк Квінке – інгібітори АПФ
	Кіреподібний висип	Сульфаніламід, β-лактамі антибіотики, барбітурати, протитуберкульозні засоби, антиконвульсанти, гуанідин
	Фотосенсибілізація (поява висипу на шкірі після перебування на сонці)	Гризеофульвін, фторхінололи, фенотіазини, тетрацикліни, сульфаніламід, хлопромазин
	Контактний дерматит	Місцеві анестетики, неоміцин, етилендіамін, антигістамінні засоби, препарати ртуті
Ураження печінки	Холестаз	Макроліди, фенотіазини, іміпрамін, метилдофа.

Індивідуальна, неадекватна до дози та якісно неочікувана реакція на лікарський засіб може бути обумовлена генетично. Виявлення причин подібних нетипових реакцій, дослідження їх патогенетичних механізмів є задачею фармакогенетики. Вплив деяких лікувальних засобів на *генетичний апарат потенційно* може мати значення в патогенезі канцерогенеза. Однак поки ця проблема недостатньо вивчена, хоча мутагенні властивості виявлені у багатьох лікарських засобах (андрогени, хлороформ, глюкокортикостероїди, цитостатики, адреналін, естрогени, нітроти, нітрофурані, вітаміни та ін.).

Тератогенні та ембріотоксичні впливи ліків на людину найменш вивчені. Більшість лікарських засобів слід призначати при вагітності (особливо в ранні її строки) лише за суворими показаннями.

Список використаних джерел

Крылов И. А. Общая фармакология и врачебная рецептура / [И. А. Крылов, Н. А. Назаренко, А. С. Оправин]. - Северный государственный медицинский университет. – Изд. 2-е, стереотипное. – Архангельск : Северный государственный медицинский университет, 2014. – 282 с.

Новітній глосарій з клінічної фармації: навчальний посібник / А. Б. Зіменковський, Т. М. Думенко, О. В. Матвеева [та ін.] ; під загальною ред. А. Б. Зіменковського ; Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького. – Львів : Кварт, 2013. – 517 с.

Фармакологія : підручник / І. С. Чекман, Н. О. Горчакова, В. Ф. Мамчур [та ін.] ; за ред. І. С. Чекмана. – Вид. 3-тє, виправлене та доопрацьоване. – Вінниця : Нова Книга, 2016. – 783 с.

Фармакология и фармакотерапия: итоги и перспективы: монография / Н. А. Горчакова, Л. В. Деримедведь, В. Ф. Корсун [и др.]; под ред. В. П. Волкова. – Новосибирск : СибАК, 2014. – 142 с.

САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ТА ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ЛІСУ

Пархоменко Наталія Олександрівна

старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
та здоров'я людини
ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Ліс відіграє важливу роль в житті людини, адже він дає сировину для різних видів промисловості. Крім господарського значення ліс виконує санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні та інші важливі функції Велика поверхня фітомаси лісу затримує частинки пилу, акумулює з повітря шкідливі гази, зменшує різного роду шуми. Біологічно активні речовини, які виділяються деревними рослинами, обмежують ріст і розвиток патогенних мікроорганізмів. На ділянках, зайнятих лісовою рослинністю, створюється своєрідний мікроклімат: знижуються швидкість вітру і температура, підвищується відносна вологість повітря. Хвойні ліси суттєво змінюють іонізацію повітря, підвищуючи в ній вміст легких іонів. Все це має позитивний вплив на здоров'я людини. Великий також емоційний вплив лісу на людину, що багато в чому визначається ландшафтно-естетичними властивостями насаджень.

Для хворих на туберкульоз найбільш цілющим є повітря соснового лісу, що росте на сухому піщаному ґрунті. У повітрі такого лісу міститься в кілька

разів більше озону, ніж у повітрі листяних насаджень, що створює стимулюючу дію на окислювально-відновлювальні процеси в організмі людини. При лікуванні хворих на туберкульоз, з використанням цілющих властивостей соснового лісу, спостерігається: припинення (або значне зменшення) кашлю у 87% хворих, харкотиння – у 84% хворих, зниження температури тіла – у 75%. Позитивний вплив соснового повітря спостерігається також на хворих, що переохворіли на запалення легень, страждають гнійними легенежими захворюваннями, бронхіальною астмою, хронічним бронхітом, катаром верхніх дихальних шляхів.

Вторинні леткі фітонциди сантоліни кипарисовидної (*Santolina chamaecyparissus*) стимулюють процеси тканинного дихання і фосфорилування у всіх органах (мозок, серце, нирки, печінка). Інгаляція раньовими летючими фітонцидами ялиці і ряду інших рослин в чистому вигляді або в поєднанні з різними медичними препаратами є ефективним засобом у лікуванні хворих із захворюваннями органів дихання (бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма тощо), особливо при хронічному характері хвороби [2].

Леткі фітонциди, що виділяються як цілісними, так і пошкодженими рослинами та їх органами, не тільки володіють протистотичними, бактерицидними та фунгіцидними властивостями, але і мають негативний або позитивний вплив на людину.

Встановлено, що головною складовою частиною виділень м'яти є ментол, що володіє знеболюючою дією при мігрені.

В болотистих місцях росте вічнозелений чагарник багно, летючі виділення якого здатні викликати запаморочення, слабкість, головний біль і нудоту. Лікарі не рекомендують залишати на ніч у провітрюваній кімнаті сильно пахнучі квіти конвалії, магнолії, туберози, лілії білої, а також кімнатну рослину олеандр, різкий запах яких викликає у людей головний біль.

Вивчення впливу летких виділень різних насаджень на людей з хворим серцем показало, що 73% хворих віддають явну перевагу полю, а не молодому хвойному лісу. У ряді випадків реакція на летючі виділення хвої (серед яких чільне місце займають терпени) протікає у них за типом алергії, — з'являється задишка, серцебиття, головний біль і нудота. Тобто в хвойному лісі такі хворі в жаркий день почувають себе гірше, ніж у закритому приміщенні.

На відміну від летких виділень хвойних порід фітонциди дуба мають седативний вплив на хворих гіпертонією: знижуючи артеріальний тиск, ударний і хвилинний об'єм крові, а також спостерігається збільшення частоти дихання (на 3-6 подихів в 1 хв) і підвищення показників пневмотахометрії (на 300-600 см³). Враховуючи цю особливість спеціалісти рекомендують хворим гіпертонічною хворобою проводити відпочинок в насадженнях з переважанням дуба. Крім цього було встановлено, що леткі фітонциди дуба мають гіпотензивний ефект, лаванди, материнки, меліси — лікарсько-седативний, м'яти — спазмолітичний, берези, чебрецю, липи — бронхолітичний, фітонциди тополі пірамідальної і бузку можуть надавати пресорну дію. Леткі фітонциди дуба і глоду діють на серцевих хворих інакше, ніж нелеткі фітонциди [1, с.238].

Вдихання аерозолів шавлії, ромашки та інших рослин спочатку призводить до короткочасного звуження судин, потім настає судиннорозширювальна реакція, і після припинення інгаляції функціонування судин відновлюється.

Є відомості, що запахи камфори і борнілацетату, що виділяються хвойними породами дерев, покращують сприйняття оком зеленого кольору і заспокоюють нервову систему.

Важко оцінити позитивний вплив лісу на нервову систему людини. В цьому відношенні досить виразні слова лісника П. Мангегаца: «Турботливі лікарі зуміли знайти сотні цілющих засобів проти всіх страждань тіла. Природа більш щедра, ніж вони, зуміла передати лісу засіб від страждань душі» [3].

Людина, що потрапила в ліс, стає спокійнішою. Рівний і ласкавий шум лісу, м'який колір листя, лісова прохолода, ніжний аромат квітучих дерев і чагарників, віддалене кудання зозулі і вечірня переключка дроздов знімають нервову напругу, діють заспокійливо.

Повітря складних сосново-дубових насаджень (І ярус — сосна, II ярус — дуб) порівняно з повітрям мішаних лісів має більший вплив на організм здорової людини, причому зміни деяких гемодинамічних показників — оксигенація крові і величина артеріального тиску — проявляються відносно стабільними, зберігаючись протягом всього періоду перебування в сосново-дубовому лісі. У сосново-дубових насадженнях насичення крові киснем в середньому на 10% вище, а артеріальний тиск на 10 мм рт. ст. нижче, ніж у мішаних насадженнях. Більш сильний вплив летких виділень соснових і сосново-дубових насаджень (порівняно з листяними грабовими і дубовими насадженнями) на активацію окислювальних та імунологічних процесів в організмі ссавців.

Встановлено, що леткі виділення деяких рослин, в тому числі і деревних, підвищують фагоцитарну активність лейкоцитів, підвищуючи тим самим імунологічні властивості організму. Систематичне перебування в лісових насадженнях, особливо в чистих соснових і мішаних сосново-дубових насадженнях, помітно збільшує захисні сили організму, підвищуючи його імунобіологічні функції.

Таким чином, ліс є природною аптекою та антидепресантом для організму людини. Тому його необхідно охороняти та примножувати його багатства. Також необхідно частіше відпочивати на природі, не лише насолоджуючись краєвидами, а й оздоровлюючись.

Список використаних джерел

1. Запольський А. К. Основи екології: Підручник. / Запольський А. К., Салюк А. І.; за ред. К.М. Ситника. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Вища школа, 2004. – 382 с.

2. Рекреаційне лісокористування: поняття, види, наслідки // Електронний ресурс – [Режим доступу] - <http://buklib.net/books/32059/>

3. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія // Електронний ресурс – [Режим доступу] -http://tourlib.net/books_ukr/fomenko37.htm

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ АЛКОЗАЛЕЖНИХ

Бурчак Сніжана Валеріївна

Студентка групи ФР-11(с) ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.п.н, старший викладач
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та
здоров'я людини Фастівець А.В.

Особлива увага нашого суспільства спрямована на охорону й зміцнення здоров'я молоді, на виховання її в дусі негативного ставлення до будь-яких проявів пияцтва та алкоголізму, наркоманії й розпусти, а також до інших негативних явищ життя. Адже державі не байдуже, хто прийде на зміну старшому поколінню: морально й духовно стійка, здорова зміна чи квола, духовно спустошена молодь.

Метою лікування та реабілітації таких хворих є зменшення та повна відмова від спиртних напоїв. Відповідно, фізична реабілітація в умовах спеціалізованого центру посідає важливе місце, тому що покращує фізичний стан, сприяє ефективному очищенню організму, забезпечує тренування серцево-судинної та дихальної систем, що приводить до кращої активності хворого в навчальній діяльності й адаптації в суспільстві [1].

Алкоголізм – дуже поширена проблема з трагічними наслідками. Про них нині говорять у всьому світі. З цим пов'язують і падіння звичаїв, і зростання злочинності, і збільшення транспортних аварій та інших нещасних випадків. Тому метою нашої роботи є висвітлення цих соціальних проблем. Спробуємо розкрити соціальні та соціально-психологічні передумови наркоманії та алкоголізму, механізми розвитку звикання до них. На даний момент ця проблема турбує політиків, медиків, соціологів, юристів, педагогів. За приблизними даними, у світі налічується понад один мільярд алкоголіків. Це – соціальна трагедія, про яку наполегливо і тривожно повідомляють численні засоби масової інформації. Наводять загрозливі цифри, що свідчать про зростання алкоголізму, залучення до її тенет дедалі нових і нових жертв. На Заході цю проблему намагаються вирішувати на урядовому рівні, але поки що безрезультатно.

У нашій країні боротьба з алкоголізмом тривалий час велася без широкого розголосу. У популярній літературі питання алкоголізму майже не висвітлювали; про цю проблему говорили побіжно, стверджуючи, що соціальних причин для алкоголізму у нас немає. Однак алкоголіки у країні були, і їх кількість збільшувалася з кожним роком. Однією з причин поширення алкоголізму є дефіцит знань про спиртні напитки та їх вплив на організм людини. У багатьох, особливо у молоді, неправильне уявлення про алкоголь. Люди помиляються, вважаючи алкоголь розвагою, що відносить у світ приємних відчуттів.

Застосування всіх зазначених методик дозволяє зняти абстиненцію і тягу до алкоголю, тобто усунути перший вид залежності - фізичну залежність. А ефективних способів усунення психічної залежності поки не знайдено.

Серйозний вплив на лікування створює девіантне середовище алкозалежних. Навіть якщо колишньому наркоманові вдасться вирватися з цього середовища, будь-яка випадкова зустріч з ким-небудь зі споживачів (а цілком виключити можливість контактів з ними протягом життя навряд чи реально) може привести до рецидиву хвороби. Іншими словами, цілком очевидно, що рецидив алкозалежності обумовлюється, головним чином, не біологічними, не медичними факторами, а, як уже відзначалося, соціально-психологічними обставинами [2].

Медицина, знімаючи фізичну залежність особи від алкоголю, закладає лише першу цеглинку у формування основи звільнення хворого від алкозалежності. І тому дуже важливо відразу ж після проходження курсу лікування від алкозалежності, поки людина вільна від фізичної залежності від алкоголю і в її пам'яті зберігаються не тільки позитивні, але і негативні відчуття, пов'язані з їх споживанням (наприклад, про тягу абстинентного синдрому, складностях пройденого курсу лікування тощо), почати проведення реабілітаційних заходів, спрямованих, по суті, на перебудову психіки особистості, ламання сформованих психологічних установок, формування іншої життєвої позиції. Можливо, деякі реабілітаційні заходи варто починати здійснювати паралельно курсові лікування. Процес соціальної реадaptaції наркомана наймовірно складний, потребує чималих витрат та зусиль, але тільки його здійснення може привести до позитивних результатів.

Ще одна проблема, що проглядається стосовно до реалізації медичної моделі профілактики алкозалежності, пов'язана з необхідністю рішення деяких правових питань. Держава гарантує хворим алкоголізмом надання наркологічної допомоги, що включає обстеження, консультування, діагностику, лікування і медико-соціальну реабілітацію. Допомога хворим алкозалежністю виявляється на їх прохання або з їх згоди, а неповнолітнім у віці до 15 років – на прохання або за згодою їх батьків або законних представників, за винятком випадків, передбачених законодавством. Інакше кажучи, лікування здійснюється в основному на добровільних засадах. Однак до окремих категорій алкоголіків закон передбачає можливість призначення судом примусових мір медичного характеру, установлених законодавством.

Слід вести непримиренну боротьбу з усіма негативними явищами: пияцтвом, курінням, наркоманією. Термін «наркотичний засіб» має три аспекти: медичний, юридичний і соціальний [2].

Разом з тим фахівцям в області клінічної наркології приходить вивчати все нові і нові речовини, що можуть бути використані пацієнтами і здоровими людьми для зміни свого психічного стану. Нерідко вони мають лише дві обов'язкові властивості: при однократному прийомі викликають ейфорію, а при багаторазовому уживанні виникає залежність від препарату.

Лікування алкогольної інтоксикації необхідно розпочинати з видалення алкоголю з шлунку. Цього можна досягти шляхом промивання шлунку з використанням великої кількості води. Корисним може бути активоване вугілля, особливо у випадку недавнього вживання алкоголю. У випадках важкого ступеню сп'яніння, коли людина не реагує на зовнішні подразники,

необхідно різко розтерти їй вуха (до яскраво-червоного кольору), це приведе її до тями, хоча і ненадовго.

Найбільш небезпечним є те, що особи з розладами свідомості можуть вести себе як звичайні, але трохи заглиблені в себе, люди. Вони можуть безцільно бродити по вулицях, їздити в транспорті (в т. ч. і міжміському) і внаслідок цього приходити до тями у незнайомих місцях. Найнебезпечніший стан алкогольного сп'яніння - це розлади свідомості з галюцинаціями. Хворі бачать і чують уявних переслідувачів, убивць і можуть сприймати сторонніх людей за їх посібників. Якщо хворий вступає з ними у боротьбу, то це може завершитись немотивованим і жорстоким криміналом. Можуть постраждати оточуючі люди, іноді зовсім випадкові.

При вживанні алкоголю, котрий певною мірою є наркотичною отрутою, відбувається сп'яніння, отруєння, а у важких випадках - алкогольна інтоксикація. Відомо, що алкоголь засвоюється організмом поступово: 1-5% - в ротовій порожнині, 20-30% - у шлунку, 60-70% - в кишковому тракті. В нормі концентрація алкоголю в крові складає 0,1-0,2 г/л, при сп'янінні - підвищується до 1-3 г/л, наявність в крові 4-7 г/л алкоголю призводить до важкого отруєння, а більш висока його концентрація - до смерті. Біля 90% алкоголю засвоюється організмом і лише 10% виводиться легенями і нирками. Наявність у шлунку їжі перешкоджає всмоктуванню алкоголю.

Максимальна концентрація алкоголю в крові спостерігається через 1-2 години від часу вживання, а через 12 годин - його наявність в крові не визначається. При вживанні алкоголю малими дозами печінка встигає перероблювати його і сп'яніння буває значно меншим, ніж від такої ж кількості випитого відразу. У кожної людини індивідуальна здатність до засвоєння і виведення алкоголю. Вона спричинена генетичною інформацією та наявністю в організмі ферменту, котрий розкладає алкоголь - алкогольдегідрогенази. Дія алкоголю на організм людини є різною, в залежності від того скільки і як часто він вживається [3].

Отже, для того щоб дійсно вилікувати алкоголіка, необхідно зробити, як мінімум, три кроки: 1) зняти фізичну залежність від алкоголю; 2) вирвати алкоголіка з девіантного середовища, яке міцно тримає кожного свого «підопічного»; 3) допомогти йому відновити втрачені позитивні соціальні зв'язки, а якщо це неможливо - установити нові. Другий і третій кроки саме і необхідно робити в рамках програм реабілітації і соціальної реадaptaції алкоголіків. Ці програми повинні служити досягненню мети усунення психологічної залежності від алкогольних засобів, що не може бути досягнуто, як уже відзначалося, ніякими лікарськими препаратами і медичними методиками.

Список використаних джерел

1. Аносова Е. В. Клинико-динамические особенности пивного алкоголизма, сочетающегося с гашишной наркоманией, у подростков / Е. В. Аносова, А. В. Погосов // Арх. психіатрії. - 2009. - № 3 (58). - С. 56 - 61.
2. Бітенський В. С. Клініко—патогенетичні аспекти алкоголізму й наркоманій / В. С. Бітенський // Вісн. психіатрії та психофармакотерапії. - 2007. - № 1(11). - С. 7-11.
3. Животовська Л. В. Особливості психосоціальної дезадаптації осіб з алкогольною залежністю / Л. В. Животовська, Г. Т. Сонник // Таврич. журн. психіатрії. - 2010. - Т. 14, № 1 (50). - С. 23 - 28.

ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ПЕРЕЛОМАХ КІСТОК ТАЗА НА ЛІКАРНЯНОМУ ТА ПІСЛЯЛІКАРНЯНОМУ ПЕРІОДАХ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Басова Валерія Костянтинівна

Студентка групи ФР-11(с) ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.п.н, старший викладач
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та
здоров'я людини Фастівець А.В.

У лікарняний період реабілітації застосовують ЛФК, лікувальний масаж, фізіотерапію, працетерапію. Науковці у своїх працях вказують, що ЛФК у лікарняний період застосовують у формі ранкової гігієнічної і лікувальної гімнастики, самостійних занять 3-4 рази на день, лікувальної ходьби, гідрокінезотерапії [1; 2].

Лікувальну фізичну культуру призначають на 2-3-й день і проводять у три періоди. У I та II — осьові навантаження протипоказані, вправи виконують у положенні лежачи, а у III період можна включати осьові навантаження в положенні стоячи.

Комплекси лікувальної гімнастики складаються з дихальних вправ, рухів руками, стопами, згинання і розгинання у колінних суглобах, не відриваючи стегна від валика і п'яток від ліжка. Рекомендуються ізометричні напруження м'язів стегна і гомілки, сідничних, незначне піднімання таза, імітація ходьби по площині ліжка. Лікувальна гімнастика доповнюється самостійними заняттями 3-5 разів на день, ранковою гігієнічною гімнастикою.

У хворих без порушень безперервності кісток тазового кільця I період триває 10-14 днів, а з порушенням — 5-6 тиж. Останніх слід готувати до ходьби на милицях, використовуючи вправи для плечового поясу, рук, нефіксованої ноги, з милицями. Під час скелетного витягання застосовують вправи, що використовують при подібній іммобілізації при переломах діафіза стегна, за виключенням підсаджування і сидіння у ліжку. Після зняття

імобілізації в II та III періоди ЛФК проводиться приблизно так само, як у хворих, що не мали порушення безперервності тазового кільця.

При відсутності протипоказань (заочеревинна гематома) для зниження набряку нижніх кінцівок, поліпшення периферичного кровообігу, профілактики тромбозів з 3-4-го дня після травми можна призначити курс масажу. Масажують обидві нижні кінцівки, однак протягом 7-10 днів масаж іммобілізованої кінцівки проводять з обмеженням прийомів розтирання, розминання і вібрації. Курс лікування передбачає 15-20 процедур.

У II періоді, що триває 10-12 днів головним завданням зміцнення м'язів ніг, тазового пояса, тулуба, збільшення амплітуди рухів у суглобах нижніх кінцівок, підготовка до вставання і ходьби. Навантаження зростає за рахунок збільшення тривалості занять, числа повторень, складності рухів, за рахунок виконання більш складних вправ обома ногами, ізометричних напруг м'язів кінцівок, тазового пояса і тулуба. які по інтенсивності повинні досягати субмаксимальних величин, кількості вправ і їхньої повторюваності.

Спеціальні вправи I періоду ногами проводять без підтримки стегон валиком і доповнюють активними і почерговими утриманнями піднятої прямої ноги спочатку з допомогою, а потім самостійно; відведенням ніг в боки і згинанням їх до живота, вводять нове вихідне положення — на животі.

Завданнями III періоду є:

- відновлення опороздатності нижніх кінцівок і повної амплітуди рухів у суглобах;
- оволодіння навичками правильної ходьби і постави;
- збільшення сили м'язів тулуба і тазового пояса. Хворі виконують вправи першого і другого періодів у вихідних положеннях лежачи на спині, на боці і на животі з великою кількістю числа повторень кожної вправи. Вправи виконують з положень лежачи на спині, боці, животі і стоячи з предметами і без них, з легким обтяженням і опором. У комплекси лікувальної гімнастики включають різноманітні вільні рухи ногами вздовж осей кульшового суглоба, нахили тулуба, спираючись на спинку стільця напівприсідки. Остання вправа при розриві лобкового зчленування виконується без розведення ніг.

Лікувальний масаж призначають на 3-4-й день для активізації периферичного кровообігу, зменшення набряку нижніх кінцівок, попередження тромбоемболій, пролежнів. Масажують нижні кінцівки, а після переходу з положення лежачи на спині в інші положення — ще й м'язи спини. Перші 7-10 днів масаж іммобілізованої кінцівки проводиться з обмеженням розтирання, розминання і вібрації. Використовують сегментарно-рефлекторний масаж паравертебральних зон іннервації.

Суттєвою відрізняється масаж після зняття іммобілізації. На перших процедурах не слід застосовувати енергійні інтенсивні прийоми або тривалий масаж, тому що у пацієнта ще відзначається лімфостаз, обмеження рухів і дані маніпуляції можуть викликати крововилив, посилення болю, збільшення набрякості тканин.

У залежності від пози хворого (лежачи на животі, на спині або сидячи) вибирають варіант сегментарно-рефлекторного масажу на попереково-

крижовій області. Масаж проводиться за відсмоктуючою методикою, починаючи з вищерозташованих сегментів до дистальних відділів, нижньорозташованих ділянок кінцівки масажують більш енергійно, використовуючи всі прийоми. На місці перелому роблять прогладжування і розтирання у виді спіралеподібних рухів. Вчений зазначає, що допускається і переривчаста вібрація, що залежить від відповідної реакції хворого. При масажі сухожилок використовують погладжування, розтирання, розминання, а на суглобах - пасивні рухи з точковими впливами. Закінчувати масаж необхідно загальними поглажуваннями типу, охоплюючого, струшуванням усієї кінцівки.

Курс лікувального масажу складається від 8-10 до 16-20 процедур, що залежить від характеру захворювання або травми, періоду лікування і виду масажу. У разі необхідності його можна повторювати з перервою між курсами від 10 днів до кількох місяців. Курс масажу поділяють на 3 періоди: ввідний, основний і заключний. Перший складається з 1-3 процедур, які носять щадний характер. Під час ввідного періоду масажист знайомиться і пристосовується до особливостей ділянки, що масажується, з'ясовується реакція організму на окремі прийоми його та на масаж взагалі. В основному періоді інтенсивність масажу зростає і застосовується диференційована методика, що відповідає характеру і клінічному перебігу хвороби або травми; звертається увага на функціональні зміни в організмі і ділянках, що масажуються. У заключному періоді за 2-3 процедури до закінчення курсу інтенсивність масажу знижується, тривалість процедур зменшується, пацієнтів навчають прийомів самомасажу, якщо є показання для цього.

Фізіотерапію застосовують з перших днів. Вона спрямована на зменшення болю, покращання крово- і лімфообігу, ліквідацію набряку, попередження пневмоній, тромбоемболій, атрофії м'язів, стимуляцію кісткового зростання. Використовують УФО, електрофорез новокаїну, а у подальшому — кальцію, діадинамотерапію, УВЧ-терапію, мікрохвильову терапію, електростимуляцію.

Призначають також кальцій-електрофорез, індуктотермію, електричне поле УВЧ із розташуванням конденсаторних пластин поперечно на область перелому (доза слаботеплова, 10-15 хв, щодня, усього 10-12 процедур); опромінення лампою солюкс області перелому (від 30 до 60 хв. щодня, усього 10-12 процедур); світлову ванну (температура 33-35°C в продовження 10-15 днів по 2-3 год на добу); кальцій-електрофорез (5%) на область перелому (щільність струму 0,1 мА/см² 15-20 хв, щоденно, усього 10-12 процедур); кальцій-фосфор-електрофорез на область перелому (анод-хлорид кальцію 5%, катод-фосфат натрію 5%, сила струму 10-12 мА, 15-20 хв, щодня, усього 12-15 процедур).

Працетерапію застосовують, переважно, для відновлення та підвищення загальної працездатності. Однак протягом півроку, а іноді і більше, слід уникати тих робіт, що пов'язані з підніманням і перенесенням вантажів, тривалим стоянням, особливо у вимушеній позі, значними фізичними напруженнями. Працетерапію використовують, переважно, у реабілітаційних

центрах, відділеннях працетерапії лікарень, центрах професійної реабілітації і комбінованих (медичних і професійних) центрах. При переломах кісток тазу використовують загальнозміцнюючу (тонізуючу), відновну і професійну працетерапію.

У працетерапії використовуються, насамперед, рухи трудових процесів, що забезпечують самообслуговування, побутову і щоденну діяльність, користування пристроями і протезами. Застосовують плетіння, в'язання, картонажні роботи (виготовлення картонних коробок, конвертів, іграшок тощо), вишивання, ткацтво, швейні, столярні і слюсарні роботи, різьблення по дереву, роботи з глиною і в оранжереї, саду, рубання та пиляння дров, сільськогосподарські роботи (з косою, вилами, граблями, лопатою), працю в професійно-виробничих майстернях [2].

Дозування фізичного навантаження і трудовий режим встановлюють індивідуально. Фахівцями з працетерапії, фізіології праці, лікарсько-трудої експертизи розроблені спеціальні тести з фізичним навантаженням, які виявляють енергетичну спроможність хворого працювати у діапазоні енерговитрат певної трудової діяльності. Це, разом із безпосереднім наглядом за реакцією пацієнта на фізичні навантаження, є основою висновку про можливість відновлення роботи в повному чи меншому обсязі, зміни умов праці і професії, переходу на тимчасову або постійну інвалідність.

Список використаних джерел

1. Дубровский В. И. Лечебная физическая культура (кинезитерапия): Учеб. для студентов высших учебных заведений / В.И. Дубровский. – К.: Здоровья, 2011. – 408 с.
2. Эпифанов В. А. Лечебная физическая культура и спортивная медицина / В.А. Эпифанов. – М.: Медицина, 2012. – 304 с.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ФІЗІОТЕРАПІЇ У КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА ОСТЕОХОНДРОЗ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

Гринь Наталія Олексіївна

Студентка групи ФР-11(с) ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник : старший викладач
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та
здоров'я людини Донець О.В.

Науковці виділяють наступні загальні протипоказання до призначення методів фізичної реабілітації для хворих на остеохондроз поперекового відділу хребта:

- відсутність контакту з хворим унаслідок його важкого стану;
- гострий період перебігу захворювання та його прогресування;
- наростання недостатності кровообігу, синусова тахікардія;
- часті гіпер- або гіпотензивні кризи;

- загроза кровотечі та тромбоемболії;
- артеріальна гіпертензія або гіпотензія;
- лейкоцитоз.

У підгострому періоді перебігу захворювання протипоказаннями є: посилення больового синдрому та загальна непереносимість процедури. Протипоказане виконання фізичних вправ: підняття прямої ноги, згинання тулуба більше 20 градусів, розгинання тулуба. У періоді повної та неповної ремісії не можна застосовувати вправи, якщо вони викликають больові відчуття, посилюють напруження паравертебральних м'язів, порушення статички хребта.

Комплексне консервативне лікування хворих на остеохондроз включає [1, 2]:

- лікування гострого больового синдрому в умовах стаціонару;
- відновне лікування залишкових явищ у стадії неповної ремісії, що порушують працездатність, у стаціонарі та поліклініці;
- санаторне лікування (або в умовах водолікарні, фізіотерапевтичної лікарні);
- диспансеризацію населення груп підвищеного ризику захворювання на остеохондроз;
- здійснення профілактичних заходів;
- лікувально-трудова експертизу.

Методика використання фізіотерапії для реабілітації хворих на остеохондроз попереково-крижового відділу хребта.

У залежності від клінічних проявів науковці виділяють 3 періоди перебігу захворювання. Таким чином проведення реабілітаційних дій будуть відрізнятися.

Гострий період характеризується гострим больовим синдромом та напруженням паравертебральних м'язів і м'язів ураженої ділянки. Тому діапазон фізіотерапевтичних засобів, які застосовуються повинен зводитись до тих, котрі справляють переважно дегідратційну, протизапальну, болезаспокійливу дію.

Завданнями даного періоду є зменшення больового синдрому, розслаблення постуральних та зміцнення фізичних м'язів; покращення трофічних процесів у пошкодженому ХРС хребта.

Так, обґрунтованим є застосування УВЧ (ультрависокочастотна терапія), що має наскрізний вплив на всі шари тканин. При цьому УВЧ-терапія викликає болезаспокійливу, протинабрякову і протизапальну дію, пов'язану з блокадою больових рецепторів і стимуляцію антиноцицептивної системи, зменшенням осмотичного тиску в тканинах осередку запалення, підвищенням фагоцитарної активності лейкоцитів і мікрофагів, активацією місцевих обмінних процесів і мікроциркуляції.

Ефективним є також застосування ампліпульс-, діадинамо - чи інтерференцтерапії. Імпульсні струми низької і середньої частоти викликають пригнічення коцицептивної імпульсації і стимулюють антиноцицептивну систему (систему протибольового захисту). Поряд із болезаспокійливими

впливами, імпульсні струми справляють значний вазоактивний ефект. В його реалізації приймають участь різні механізми, до числа яких відносяться міогенна, гуморальна, метаболічна, нервова регуляція, які перебувають у нерозривному зв'язку, єдності в взаємодії. Суттєвий у механізмі дії імпульсних струмів є також трофіко генераторний ефект.

Вплив імпульсними струмами низької частоти можна сполучувати з УВЧ-терапією, при цьому спочатку призначають е.п. УВЧ, а потім відразу, без великого інтервалу, діадинамо-, ампліпульс- чи інтерференцтерапією. Доречними також є використання лікарського електрофорезу, ультразвуку та індуктотермії.

Лікарський електрофорез на меті має вплив на організм хворого постійного електричного струму і лікарської речовини, що разом надходять в організм через неушкоджені шкірні покриви. Особливістю одного методу є те, що відбувається поступове накопичення лікарської речовини в епідермісі шкіри і затримка на декілька діб. При лікуванні остеохондрозу хребта цей метод доречно використовувати коли потрібно зосередити дію такої лікарської речовини на певному ХРС [1]. Надходження лікарських речовин у кров можна підсилити шляхом поєднання електрофорезу з індуктотермією – методом електролікування високочастотним магнітним полем в ділянці попереку.

Ультразвукова терапія має протизапальний, катаболічний, спазмолітичний, бактерицидний ефект. Прискорене ультразвуком переміщення молекул збільшує можливість їх участі в метаболічних процесах. Біологічно активні сполуки переходять у вільний стан і активізують механізми неспецифічної імунологічної резистентності. Підсилюється метаболізм клітин, стимулюється регенерація тканин, утворюються міцні рубці. Також широко застосовується ультрафіолетове опромінення (УФО) поперекової ділянки, що знижує чутливість бокових рецепторів шкіри, підвищує фагоцитарну активність лейкоцитів і загальну імунологічну реактивність організму [2].

Період неповної та повної ремісії передбачає застосування всіх тих фізіотерапевтичних методів, що використовуються на попередньому етапі: ультрависокочастотна терапія (УВЧ), діадинамічний та синусоїдальний модульований струм (ДДС та СМС), електрофорез у поєднанні з індуктотермією, ультразвук та ультрафіолетове опромінення (УФО).

Ефективність реабілітації хворих на остеохондроз підвищується за рахунок застосування водолікування, бальнеотерапії, прийняття лікувальних (радонових і скіпідарних) та місцевих (контрастних) ван, душ-масажу, плавання в басейні, відвідування сауни, потворне курсу масажу.

Список використаних джерел

1. Мурза В.П. Фізична реабілітація. Навчальний посібник. - Київ: „Олан”, 2008. - 559 с.
2. Пешкова О.В. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів. – Харків: ХаДІФК, 2009. – 233 с.

ВПЛИВ СТРЕСУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Гризодуб Юлія Станіславівна

Студентка групи ЗЛ-31 ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.п.н, старший викладач
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та
здоров'я людини Фастівець А.В.

Актуальність теми залежить від того, що стрес останнім часом став об'єктом уваги психіатрів, психологів, так як впливає на фізичне здоров'я організму, на психічні процеси, на соціально-психологічний стан людини. Особливо він зустрічається серед працівників освіти, які повністю віддають себе роботі.

Стрес – це неспецифічна реакція організму у відповідь на несподівану та напружену ситуацію; тобто фізіологічна реакція, що мобілізує резерви організму і готує його до фізичної активності. Під час стресу виділяються гормони, змінюється режим роботи багатьох органів і систем (ритм серця, частота пульсу тощо). Стрессова реакція має різний прояв у різних людей: активна – зростає ефективність діяльності, пасивна – ефективність діяльності різко зменшується [5].

Якщо подразник не зникає, стрес підсилюється, розвивається, викликаючи в організмі цілий ряд особливих змін – організм намагається захиститися від стресу, попередити його. Однак можливості організму не безмежні і при сильному стресовому впливі швидко виснажуються, що може привести до захворювання і навіть смерті людини.

Екстремальні ситуації впливають на людину по кілька разів на день, і в принципі стреси потрібні людині, тому що вони підвищують тонус. Однак якщо вони досягають визначеного критичного рівня, то діють не тільки на шкоду організмові, але і вашій активності.

Під впливом стресу в організмі відбувається розпад білків, зменшується кількість вітамінів А, Е, С. Людина, що переживає стрес, виглядає змарнілою, старшою за свій біологічний вік. Саме тому лікарі радять вживати антиоксидантні полівітамінні комплекси. Дієтологи стверджують, що люди, які снідають регулярно, більш стійкі до стресів [3].

Психологи виділяють такі причини виникнення професійного стресу [4]:

1. Загальноорганізаційні проблеми. У разі коли немає чіткого розподілу обов'язків між співробітниками організації, людям незрозуміло, хто й за що відповідає. Як результат, працівник може отримати догану від керівництва або ж претензії з боку клієнтів, яких абсолютно не заслуговує.

2. Невизначеність. Стабільність і визначеність становища є одними з мотивуючих чинників для значної частини персоналу організації, особливо для співробітників організацій із бюрократичною структурою. І, навпаки, невизначеність становища співробітника в організації негативним чином діє на його працездатність. У разі коли така людина є «неформальним лідером», її настрій відповідно передаватиметься колегам.

3. Недостатність людських ресурсів та їх неправильний підбір. У разі коли людині доводиться виконувати роботу нижче своєї кваліфікації, у неї виникають негативні емоції і незадоволеність своєю роботою. Схожа ситуація буває, коли на вакансію приймають людину, що володіє всією необхідною кваліфікацією або навіть надлишком кваліфікації. Такому співробітникові незабаром стане нудно на робочому місці.

4. Наднормові години роботи. Зайві звіти, рутинна робота з документами, яка властива організаціям з бюрократичною структурою, можуть бути джерелами постійного стресу персоналу компанії. Ще одним стресовим чинником є незаплановані засідання, збори, якими іноді зловживають деякі керівники.

5. Кар'єра, перспективи службового просування. Усвідомлення перспектив виступає тим чинником, який, з одного боку, є позитивним, що мотивує людину на хорошу роботу, а з іншого боку - може стати також і джерелом стресу. Бачення перспективи у своїй компанії дає можливість людині відчувати себе професіоналом, у неї виникає відчуття впевненості в своїх силах. Тому такий співробітник прагнутиме працювати більше і краще, забуваючи про відпочинок. Цікавим аспектом зазначеної проблеми виступає явище «трудоголізму». У людей, що наполегливо будують кар'єру, стадія виснаження настає дуже швидко.

6. Заробітна плата дуже сильний стресовий чинник у тому разі, якщо вона не відповідає самооцінці співробітника. Причому стрес може викликати не сама величина окладу, а його порівняння із зарплатою колеги.

7. Особистість керівника. Будь-яка компанія є віддзеркаленням особистості її керівника. Тому саме чинник психологічної сумісності в цій ситуації може спричиняти стрес.

Нижче наведені причини виникнення стресу у співробітників:

- авторитарний стиль керівництва;
- взаємини керівника зі своїми підлеглими. У такій ситуації нерідко начальник відсікає будь-яку ініціативу свого персоналу, і працівник відчуває, що його не цінують;
- маніпулювання;
- особистісні якості керівника.

8. Особисті проблеми працівника. Наша поведінка підпорядковується законам компенсаторного механізму. Тому, наприклад, самотність або інші проблеми в особистому житті можуть штовхати людину до посиленої, наднормової роботи. Один з варіантів її наслідків: усі проблеми на роботі такий співробітник сприймає як особисті.

Нижче наведені різні приклади того, як стрес може впливати на організм людини.

Перш за все, стан стресу впливає на здоров'я серця людини. Навіть якщо порівняти роботу серця в спокійному стані, то воно перекачує всього 5 літрів крові, в той час як при стресі, воно здатне перекачати до 15 літрів. При цьому у людей похилого віку збільшується ймовірність виникнення інфаркту та

інсульту. Багато людей звикли заспокоювати свій психологічний стан алкоголем або кавою, але цього в жодному разі робити не можна, оскільки це тільки погіршить ситуацію, ще більше навантаживши серце [1].

Однак, першим органом, який отримує повідомлення про стресову ситуацію є мозок. Інформація про виникнення небезпечної ситуації відразу ж надходить у мозок, який в свою чергу призводить в готовність інші органи людини. Це супроводжується звуженням кровоносних судин. У людей старшого віку підвищується ризик інсульту, оскільки судини літніх людей ослаблені. Займатися профілактикою інсульту слід якомога раніше. Зменшити підвищений тиск можна, якщо регулярно займатися спортом або ходьбою [5].

Крім цього, стрес неабияк впливає на зір. Інформацію про небезпеку людина отримує, насамперед, від очей. Стрес може супроводжуватися появою неприємних відчуттів органах зору: напруги, сухості, підвищеного тиску. У людей, які часто стикаються зі стресом, зір може зовсім погіршитися. Дуже важливо вміти розслабляти м'язи очей. Для цього потрібно робити зарядку [3].

У стані стресу змін зазнають всі органи людини, в тому числі і шлунок. При виникненні небезпечної ситуації нервова система людини збуджується, що призводить до спазму капілярів, розташованих в шлунку.

Через це порушується вироблення захисного слизу, що перешкоджає агресивній дії шлункового соку. Внаслідок чого шлунковий сік починає повільно роз'їдати стінки, що може призвести до виразки. Якщо людина часто відчуває прояв стресу, то їй необхідно захистити шлунок. При цьому рекомендується виключити з раціону на деякий час жирне і смажене.

За описаним вище впливом стресу, можна виділити певні правила, як його побороти. Якщо це застало людину на робочому місці, то потрібно відпочити, розслабитися хоча б протягом 10 хвилин. Корисно прогулятися на свіжому повітрі, що допоможе розслабитись і заспокоїтись.

Таким чином, як показали дослідження, стрес в сучасному світі перетворився на основне джерело захворювань. На сьогодні проблема професійного стресу є досить актуальною. Психологами виділено значну кількість джерел стресу: загальноорганізаційні проблеми, невизначеність у роботі, наявність наднормових годин, невідповідна заробітна плата. До джерел виникнення професійного стресу також відносять особистість керівника (стиль управління, особисті якості керівника, взаємини зі своїми підлеглими). Зважаючи на це, для ефективного виконання професійних обов'язків необхідно максимально звужити коло джерел стресу. Отже, можна заохочувати людей займатись фізкультурою в обідню перерву, створювати такі умови, щоб працівники змогли отримувати задоволення від своєї роботи.

Список використаних джерел

1. Баклицький І.О. Психологія праці: підручник. / Іван Олексійович Баклицький— 2-ге вид., переробл. і доп. — К. : Знання, 2008. — 655 с.
2. Водольянова Н.Є. Психодіагностика стресу. Практикум / Н.Є. Водольянова. – Санкт Петербург, 2009. – 568 с.

3. Судаков К. В. Системные механизмы эмоционального стресса. М., 2011. – 477 с.
4. Щербатих Ю.В. Психология стресса. – М.: Ексмо, 2012. – 304 с.
5. Якунін В.А. Педагогическая психология: Учеб. пособие – СПб.: Изд-во Михайлова В.А. – 2010. – 349 с.

МЕТОДИКА ОЗДОРОВЧОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ ОСІБ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

Гріценко Ольга Сергіївна

Студентка групи ФР-11(с) ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: д.пед.н., професор Хоменко П.В.

Викладання методики оздоровчої фізичної культури передбачає використання понять: «фізична (рухова) активність», «оздоровче (кондиційне) тренування», «фізичний стан», «рекреація» та ін.

«Рухова активність» визначається й зумовлюється сукупністю рухової діяльності людини в побуті, в процесі навчання, праці, під час дозвілля й відпочинком. Розрізняють спонтанну рухову активність, яка реалізується стихійно в побуті, навчанні, праці та організовано – у вигляді спеціальних фізкультурних занять.

Оздоровче (кондиційне) тренування - це спеціально організована рухова активність, яка спрямована на зміцнення здоров'я людини, підвищення працездатності, продовження творчого довголіття. Оздоровче (кондиційне) тренування повинно забезпечити досягнення або збереження заданого рівня фізичної кондиції - такого стану фізичної дієздатності організму, який характеризується певним ступенем розвитку основних фізичних якостей.

Відповідно до принципу біологічної доцільності, в оздоровчому (кондиційному) тренуванні навантаження не перевищують функціональних можливостей організму. Ефективність оздоровчого тренування визначається обсягом навантажень, їхньою інтенсивністю та характером. Рухова активність завжди перебуває в межах допустимого оптимуму.

В оздоровчому (кондиційному) тренуванні переважно застосовуються добре засвоєні види фізичних вправ, які за умови чіткого нормування вплив можуть бути ефективно використані як засіб збереження та підвищення фізичних кондицій людини. За своїм змістом це тренування може бути однопредметним (біг, швидка ходьба) або комплексним (гімнастика, природні циклічні вправи, спортивні ігри).

Термін «фізичний стан» є еквівалентом терміна «фізичне здоров'я», що впливає з визначення Всесвітньої організації охорони здоров'я: «Здоров'я - це стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя». Таким чином, можна розрізнити три види здоров'я: психічне, фізичне, соціальне.

Під фізичним станом розуміють сукупність морфофункціональних

показників, які свідчать про рівень фізичної працездатності, фізичного розвитку й фізичної підготовленості людини [1].

У зарубіжній літературі з питань кондиційного тренування поняття «фізичний стан» вживається як синонім поняття «фізична кондиція».

Термін «рекреація» являє собою сукупність етимологічних значень: «recreatio» (лат.) — відновлення, «gescreation» (франц.) - розвага, відпочинок. У визначенні рекреації сукупність етимологічних значень терміна достатньо повно розкриває сутність явища, процесу [2].

Фізична рекреація як один із компонентів фізичної культури являє собою процес використання фізичних вправ, ігор, а також природних сил середовища з метою активного відпочинку, розваги, отримання задоволення, насолоди від занять фізичними вправами. Основні характеристики рекреації:

- проведення заходів у вільний час;
- добровільність участі;
- задоволення від участі;
- соціальна користь;

Рекреація розв'язує такі завдання:

- зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального),
- протидія стресам;
- самовираження особистості;
- розвиток творчого підходу в організації дозвілля;
- збагачення життя людини та суспільства в цілому [3].

Отже, оздоровчий і профілактичний ефект масової фізичної культури нерозривно пов'язаний з підвищеною фізичною активністю, посиленням функції опорно-рухового апарата, активізації обміну речовин.

Список використаних джерел

1. Эпифанов В. А. Лечебная физическая культура и спортивная медицина / В.А. Эпифанов. –М.: Медицина, 2007. – 304 с.
2. Мурза В.П. Фізична реабілітація. Навчальний посібник. – К.: «Олан», 2008. – 559 с.
3. Мухін В. М. Фізична реабілітація : [Підручник] / В. М. Мухін. – К.: Олімпійська література, 2009. – 424 с.

ЗАГАЛЬНІ ЗМІНИ В ОРГАНІЗМІ ЖІНКИ ПІСЛЯ ПОЛОГІВ

Литвиненко Юлія Дмитрівна

Студентка групи ФР-11(с) ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: д.мед.н., професор Бойко Д.М.

Сучасна наука володіє переконливими даними про велике значення регулярної рухової активності і правильно побудованого фізичного тренування для здоров'я жінки. Недолік руху часто погіршує стан здоров'я жінки в період вагітності, ускладнює пологи й ускладнює післяпологовий період. Життя

вимагає: навчіться рухатися. Рухова активність повинна забезпечувати найбільш повноцінне протікання відновних процесів після пологів. Недолік руху неминуче приводить до погіршення стану здоров'я. Одне з основних питань, яке цікавить молодих мам після пологів, як – повернути собі хорошу фізичну форму, стрункість і гнучкість, позбавитися від родових розтяжок, рихлості шкіри і так далі. Досягти цієї мети не так уже й складно, важливо не лінуватися і після виписки з пологового будинку в перші 8 тижнів так організувати свій режим дня, щоб домашня робота і турботи про дитину чергувалася з відпочинком, обов'язковим перебуванням на повітрі (не менше 2 години на день) і фізичними вправами.

Обов'язок кожної молодої матері по відношенню до себе – знайти можливість для гімнастики: якщо під час вагітності можна знайти масу причин її не робити, то після пологів відсторонятися від фізкультури – тільки шкодити собі. Тому для фізкультури важливо використовувати будь-який вільний час, коли молода мама не дуже стомлена і може зосередитися і коли ніхто її не відволікатиме. Перш ніж говорити про фізичні заняття, слід сказати про їх безперечну користь для молодої мами, адже її здоров'я – це основа благополуччя малюка, якому потрібні її увага, сили, турбота. Втоmlена і змучена мати не здатна повноцінно займатися дитиною, оскільки сама потребує опіки і уваги.

Фізичні вправи — це вид активного відпочинку, тому перш ніж приступати до них, слід прилягти в тихій кімнаті, поспати, щоб усунути втому, інакше зарядка тільки погіршить самопочуття і не дасть ніякого позитивного результату. Для того, щоб гімнастика була корисна, важливо бути зосередженою. Займатися час від часу (між домашніми справами) або чисто механічно, не приділяючи достатню увагу, не має сенсу.

Систематичне виконання молодими мамами фізичних вправ дуже корисно. Гімнастика викликає навантаження на працюючі м'язи, і це супроводжується розширенням судин. Розширення кровоносних судин відбувається також і в прилеглих органах. Така гімнастика, пов'язана з переважним навантаженням на м'язи тазового дна і на м'язи, близько до них розташовані, призводить до скорішого відновлення органів малого тазу. Жінкам, які нещодавно стали мамами, абсолютно необхідно відновити нормальну працездатність цих органів. Фізичні вправи, при яких скорочуються і розслабляються м'язи черевного преса, допомагають періодичному підвищенню і зниженню внутрішньочеревного тиску. Така гімнастика викликає по черзі то зменшення, то збільшення навантаження на дно малого тазу, внаслідок чого м'язи тазу рефлекторно скорочуються (подвійний ефект).

Із народженням дитини закінчилася потреба у підвищеному функціонуванні всіх систем і органів матері, що забезпечували регуляцію, розвиток плідного яйця, формування органів і систем плоду та його народження. Тому в організмі жінки у післяпологовий період відбуваються процеси зворотної перебудови у нервовій, ендокринній, серцево-судинній і дихальній системах, обміну речовин, статевій та інших системах, які поступово повертаються до стану, що був до вагітності [2].

Значні зміни відбуваються у матці. Після звільнення від навколоплідної води, плоду, посліду вона різко зменшується в об'ємі та розмірі. Безпосередньо після пологів маса матки становить 1000–1200 г., її дно знаходиться на рівні пупка. До кінця першого тижня матка зменшується до 500–600 г і дно її розташовується між пупком і лобком, другого тижня – до 350 г і опускається за лобок, до кінця третього тижня – до 200 г і наприкінці післяпологового періоду досягає 50–80 г. Паралельно зі скороченням матки зменшуються і післяпологові виділення (лохії), які спочатку 2–3 дні криваві, далі криваво-серозні, серозні. Припиняються вони наприкінці третього тижня і шийка матки закривається.

Суттєві зміни відбуваються у молочних залозах. Вони під дією лактогенного гормону гіпофізу починають утворювати молоко (лактація). Залози, в свою чергу, виділяють гормон маммін, який стимулює скорочення матки.

М'язи черевної стінки, тазового дна перерозтягнуті, не здатні підтримувати нормальне положення внутрішніх органів, живіт відвисає. Матка легко зміщується через розтягнений і розслаблений її зв'язково-м'язовий та фіксує апарати. Внутрішньочеревний тиск знижений, перистальтика кишечника уповільнена, тонус сечового міхура знижений, що веде до запору, затримки сечовипускання [1].

Після пологів спостерігається зменшення обсягу циркулюючої крові, уповільнення швидкості кровотоку і застійні явища у черевній порожнині, малому тазу і нижніх кінцівках, що може призвести до утворення тромбу. Проте через опущення діафрагми відновлюється звичайне положення серця, легень, що сприяє поліпшенню їхніх функцій.

Список використаних джерел

1. Лукомский И.В. Физиотерапия, лечебная физкультура, массаж: учебное пособие [для медицинских училищ]. – Минск: Высшая школа, 2013. – 285 с.
2. Москаленко В.Ф. Квантова медицина: від фундаментальних основ до практичного використання//Укр. медичний часопис. – 2011. – № 2. – С. 106–108.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МЕТОДІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ДІТЕЙ НА ДЦП

Меновицікова Людмила Олександрівна

Студентка групи ФР-11(с) ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: д.мед.н., професор Бойко Д.М.

Поліморфізм патоморфологічних змін в організмі хворого з ДЦП свідчить про те, що в етіопатогенезі даного захворювання поряд з ураженнями центральних структур головного мозку мають місце порушення взаємодій і

взаємозв'язків між центральними та периферійними структурами нервової системи дитини. Одним з патоморфологічних субстратів зазначених патологічних проявів є функціональні блокади хребетно-рухових сегментів. Анатомо-функціональні особливості хребта сприяють виникненню у хворих на ДЦП функціональних блоkad на різних його рівнях [2]. Ці блокади потенціюють патологічну дисфункцію між горизонтальною та вертикальною складовими рухового акта, що і призводить до порушень м'язового тону, у свою чергу, ще більше затримуючи моторний розвиток дитини.

Відомі п'ять основних груп причин усіх хвороб: біологічні, фізичні, хімічні, механічні, соціально-психологічні. Перші чотири з них можуть приводити до виникнення ДЦП. Це захворювання виникає у відповідь на різноманітні впливи, що ушкоджують нервову систему у пре- і перинатальному періодах [1].

Засобами реабілітації ДЦП є методи соціально-відновлювальної дії, психологічної корекції, фізичної реабілітації (ЛФК, масаж, гідрокінезотерапія та ін.) і професійна орієнтація. Методи лікувальної фізкультури, масажу, фізіотерапії застосовуються на всіх етапах реабілітаційного лікування з урахуванням тяжкості функціональних порушень та загальних протипоказань до цих методів лікування.

Медикаментозне лікування ДЦП. Медикаменти застосовуються при лікуванні в гострому періоді ураження мозку новонародженої дитини, переважно в першому півріччі життя. При формуванні церебрального паралічу медикаментозне лікування переважно призначається тим пацієнтам, у яких ДЦП супроводжується судомами, а також іноді використовується для зниження спастичних м'язів і мимоволих рухів.

Для боротьби з судомами застосовують дві групи медикаментів:

- антиконвульсанти, які швидко припиняють судорожну активність і запобігають її повторному виникненню. Існує велика кількість медикаментів цієї групи, які відрізняються за механізмом дії і вимагають тривалого лікування;

- препарати групи бензодіазепінів застосовуються в екстрених випадках для зупинки частих судом або епілептичного статусу. Вони діють на хімічні процеси в мозку. Найбільш поширеним з них є діазепам.

Всі антисудомні препарати підбираються пацієнтам індивідуально, в залежності від типу судом і змін на електроенцефалограмі (ЕЕГ). Жоден препарат не є ефективним для всіх типів приступів. Тим не менш, іноді пацієнтам з однаковими типами судорожних приступів краще допомагають медикаменти різних груп. Іноді пацієнтам для зняття судом необхідне застосування одночасно двох або більше препаратів.

У лікуванні ДЦП медикаменти також іноді застосовуються для зниження спастичності м'язів, особливо після ортопедичних втручань.

З цією метою найчастіше застосовують такі медикаменти: діазепам, який діє, як загальний релаксant мозку і тіла; баклофен (ліорезал), що блокує сигнали (команди до скорочення) від спинного мозку до м'язів та дантролен, який впливає на процес скорочення м'язів. При прийомі цих препаратів у

вигляді таблеток, вони можуть знизити м'язовий тонус лише на короткий період часу. Їх користь для тривалого зниження м'язового тону ще ніким не доведена. Ці препарати можуть викликати суттєві побічні ефекти, такі як сонливість або алергічні реакції, а їх вплив на дитячу нервову систему ще не повністю вивчено. До медикаментозного лікування також можна віднести введення ботулінового токсину А - широко відомого, як Ботокс. При ін'єкційному введенні він викликає помірний параліч м'язів та зменшує їх напруження. При церебральних параличах він застосовується для зниження спастичності м'язів кінцівок, збільшення обсягу рухів та загальній рухливості. Ефект ботулінових ін'єкцій переважно триває 3-6 місяців. Медикаментозне лікування може бути лише симптоматичним доповненням до лікування, і ні в якій мірі не може замінити фізичну реабілітацію та інші методи лікування, спрямовані на розвиток моторних функцій дитини [2].

Масаж при ДЦП. Порушення функції м'язів при ДЦП полягає в зниженні здатності до скорочення, розслаблення, розтягування, і швидкого переключення з одного стану до іншого. Ця періодичність (скорочення - розслаблення) є основою росту і розвитку тканини, накопичення м'язової маси, збільшення силової витривалості. При порушенні цієї періодичності, коли слідом за скороченням м'яз не повністю розслаблюється, настає її виснаження. Тому коригуючий масаж при ДЦП складений таким чином, що надає виборчий вплив на ослаблені і спастичні групи м'язів, сприяючи відновленню цієї періодичності з метою корекції порушених рухових функцій. Поступове відновлення узгодженої роботи м'язів дозволяє дитячому масажу й гімнастиці почати формувати довільні руху, схему тіла і схему руху, завдяки чому всі довільні руху координуються і постійно пристосовуються до змін у зовнішньому і внутрішньому середовищі організму.

Будь-який довільний рух залишає «слід» у вищих коркових, рухових і чутливих відділах, повторні руху порівнюються з попередніми по силі м'язовими скороченнями, швидкістю, точністю, напрямком.. Якщо результат не збігається з запланованим, то відбувається коригування руху. При багаторазовому повторенні рух запам'ятовується, стає напівавтоматичним.

Дитині необхідний масаж і ЛФК постійно, так як вони створюють необхідні умови для того, щоб виникаючи довільні руху «закріпилися» і сформувався правильний руховий стереотип. На відміну від інших захворювань, де лікування проводиться курсами, тут необхідно саме безперервне лікування, адже якщо виникає перерва в заняттях з дитиною, то потужна імпульсація, яка йде від уражених м'язів «перекриває» слабкі і неточні імпульси від м'язово-суглобового апарату при виконанні незначних по силі і рідкісних рухів. Рухова пам'ять нестійка, неточна. Рухи швидко забуваються, і якщо в лікуванні дитини були тривалі перерви, то деякі досягнення він може втратити. Масаж і гімнастика не є єдиними видами лікування при ДЦП, але вносять значний внесок у загальну справу одужання дитини [1; 3].

Найбільш дієвими методиками реабілітації рухових порушень, що дозволяють перебудувати патологічно сформовану систему управління рухом

у пацієнтів у більш близьке до норми стан, до теперішнього часу залишаються методи ЛФК.

Одним з найважливіших методів лікування ДЦП є фізична реабілітація, яка, як правило, починається ще в перші роки життя дитини, відразу після встановлення діагнозу. При цьому застосовують комплекси вправ, спрямовані на дві важливі цілі - не допустити ослаблення та атрофії м'язів внаслідок недостатнього їх використання та уникнути контрактур, при яких напружені м'язи стають малорухливі і фіксуються в патологічній положенні. Практика відновлення рухових функцій дитини з ДЦП поєднує безліч найрізноманітніших реабілітаційних методів, серед яких пріоритетне значення має лікувальна фізкультура. Її завданням є формування вертикального положення тіла дитини, пересування і рухових дій. Вправи на координацію рухів застосовуються при дитячому церебральному паралічі для відновлення основ управління рухами. Ці вправи сприяють вільному перемиканню стану м'яза (спокій, напруження, розслаблення, скорочення), відновленню реципрокних взаємостосунків м'язів-антагоністів і їх спільної статичної роботи для фіксації суглобів; нормалізації «схеми тіла і рухів»; оволодінню складними поєднаннями роботи м'язів різних частин тіла при формуванні рухових стереотипів.

Вправи в рівновазі сприяють поліпшенню координованих рухів, вихованню правильної постави, виробленню багатьох рухових навичок, тренуванню і нормалізації функцій вестибулярного аналізатора. Вправи в рівновазі грають велику роль у відновному лікуванні. Вони сприяють нормалізації опорної здатності, розвитку реакцій рівноваги в різних умовах – при пересуваннях по різному ґрунту, на різній за висотою і формою поверхні опори, з різною її стійкістю, з використанням статичних поз і пересувань, в поєднанні зі спеціальним тренуванням вестибулярного аналізатора.

Прикладні вправи включають різні способи пересування – повзання, ходьбу, біг, а також стрибки, лазіння, метання, тобто ті природні рухи, які здорова дитина застосовує в повсякденному житті. У важких випадках дитячого церебрального паралічу ходьба є життєво необхідною навичкою, оскільки володіння або неволодіння нею у вирішальній мірі визначає ступінь інвалідності хворого, так само як і важкі ураження рук, що позбавляють його можливості самообслуговування. У резидуальному періоді вікові особливості дозволяють значно збагатити можливості організації колективного проведенням ранкової гімнастики, повноцінних групових занять, окрім індивідуальних, участю в святах, прогулянках, походах. Все це сприяє кращій соціальній адаптації хворих і допомагає їм вступати в самостійне життя більш підготовленими і пристосованими.

Список використаних джерел

1. Коркушко А.О. Вплив низько інтенсивного НВЧ-випромінювання на периферичні відділи нервової системи // Лікарська справа. – 2010. – № 7–8. - С. 60–62.
2. Кулеш Н.С. Современный подход к восстановительному лечению

детского церебрального паралича. / Кулеш Н.С // Коррекционная педагогика. – №1. – 2008. – С. 6-11.

3. Шабалов Н.П. Детские болезни: ученик. 5-е изд. В двух томах. Т. 2. – СПб: Питер, 2012. – С. 149-186.

ДОСВІД РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ В США

Сідак Дар'я Геннадіївна

Студентка групи ЗЛ-31 ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

старший викладач

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та

здоров'я людини Білан Ю.В.

Серцево-судинна реабілітація - це комплекс вправ і освітніх заходів для пацієнтів, які перенесли серцево-судинні захворювання або операції на серці. Реабілітація при серцево-судинних захворюваннях американськими експертами часто розділяється на декілька компонентів.

Основні компоненти включають:

1. Моніторинг хвороби.
2. Консультація харчування.
3. Зміни у способі життя хворого.
4. Інформаційна робота.

Метою реабілітації при серцево-судинних захворюваннях (ССЗ) є зниження ризику ускладнень і підвищення якості життя.

Реабілітація допомагає хворим відновити сили, повернутися до нормального життя та роботи [3]. Правильна і послідовна реабілітація збільшує виживаність після важких захворювань, таких як інфаркт міокарда. Американська асоціація серця (АНА) і Американський коледж кардіології (АСС) рекомендують кардіологічним пацієнтам проходити програму реабілітації.

Реабілітація при серцево-судинних захворюваннях потрібна людям будь-якого віку, які перенесли ССЗ або операції на серці. Зокрема, реабілітація буде корисна при таких проблемах:

Кардіоміопатія.

Інфаркт міокарда.

Захворювання коронарних артерій (CAD).

Захворювання периферичних артерій (PAD).

Серцеванадостатність.

Вроджені вади серця.

Операції по заміні клапанів.

Ангіопластика і коронарне шунтування.

Трансплантація серця та інші операції.

Зазвичайвік не є перешкодою доучасті в програмах реабілітації. Навіть якщо особ і більше 65 років, серцево-судинна реабілітація буде корисна - це доведено клінічними дослідженнями [4].

Серцево-судинна реабілітація підходить не всім пацієнтам. У рідкісних випадках пацієнти можуть отримати травми і розтягування м'язів під час виконання вправ. Команда лікарів повинна ретельно стежити за виконанням програми та безпекою.

Програма реабілітації після інфаркту або операції на серці призначається у конкретний період, що визначається лікарем. У Сполучених Штатах такі програми діють повсюдно, приватна страховка зазвичай покриває витрати на серцево-судинну реабілітацію, тому більшість американців можуть собі це дозволити.

Серцево-судинна реабілітація в США починається ще в лікарні, незабаром після перенесеного захворювання або операції. Триває ця програма у формі періодичних оглядів та консультиування пацієнта, причому для успіху хворий повинен виконувати рекомендації лікарів щодня, прямо на дому. Іноді реабілітація проводиться в спеціалізованому кардіологічному реабілітаційному центрі. Перші стадії більшості реабілітаційних програм тривають від 3 до 6 місяців. В цей час пацієнт може працювати з кардіологом, спеціально навченими медсестрами, дієтологом, фізіотерапевтом, фахівцем з трудотерапії, психологом і психіатром.

Реабілітація при ССЗ складається із чотирьох основних частин:

1. Медичне обстеження. Первісне і періодичні медичні обстеження допомагають команді лікарів перевірити фізичний стан пацієнта, підтвердити обмеження для трудової діяльності, виявити наявність депресії і супутніх психологічних проблем. Лікарі оцінюють ризик інших захворювань серця і судин, інсульту, гіпертонії та ін. Все це допомагає зробити програму максимально відповідною для конкретно людини.

2. Фізична активність. Серцево-судинна реабілітація покращує фізичну форму, тому що пацієнту доведеться ходити, займатися на велосипеді, плавати. Можливо, лікар дозволить силові тренування, такі як підйом вантажів.

3. Зміна способу життя. Одна з найважливіших частин реабілітації - керівництво по здоровому способу життя. Багато хто вважає, що знає про здоровий спосіб життя все, але це далеко не так. Можуть знадобитися фахівці, які розкажуть про правильне харчування при ССЗ, здорові звички, боротьбу зі стресом, контроль болю, сексуальної активності. Критично важливим є питання про правильний прийом призначених лікарем медикаментів.

4. Підтримка. Подолання серйозного захворювання може зайняти багато часу. Людина може впасти в депресію, відчувати тривогу, ізолюватися від людей, призупинити роботу і навчання. Депресія і пов'язані з нею проблеми ускладнюють реабілітацію, впливають на стосунки з близькими, і навіть призводять до фізичних захворювань. Лікар повинен запропонувати психологічне консультиування, трудову терапію, заняття в групах для людей зі схожими труднощами. Ще одним виходом може стати прийом антидепресантів[1].

Підсумовуючи вищесказане можна зробити висновок що, серцево-судинна реабілітація, у такому вигляді як це здійснюється за досвідом американських лікарів, може допомогти пройти через страх і тривогу, повернути повноцінне життя. Але це може також зайняти тривалий час. Деяким людям доводиться дотримуватися рекомендацій лікарів все життя, щоб підтримувати своє здоров'я.

Список використаних джерел

1. Артур Морган. Фізіологія і патофізіологія. – Нью-Йорк: Wiley-Blackwell, 2015. - 560 с.
2. Дарвін Берг. Фундаментальна неврологія. – 3-й т. - Лондон: Academic Press, 2011. - 1280 с.
3. П'єр-Марі Ледо Невронауки – Відмолекули до поведінки: навчальний посібник. – Вашингтон: SpringerSpektrum, 2013. – 230 с.
4. Каас Джон. Еволюція нервової системи. - 3-й т. - Лондон: AcademicPress, 2014. - 2000 с.
5. Уікенз Ендрю. Історія головного мозку: від кам'яного віку до сучасної хірургії // Neuroscience. - Лондон: Психологія Press, 2014. - 404 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ДЦП В УМОВАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ЦЕНТРУ

Краснюк Оксана Григорівна

Студентка групи ЗЛ-41 ПВНЗ ПІБ «МНТУ»
Науковий керівник: к.п.н, старший викладач
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та
здоров'я людини Фастівець А.В.

Метою лікування й реабілітації дітей із ДЦП є зменшення ступеня інвалідності, підвищення можливості самообслуговування, тобто максимальне пристосування до щоденного життя. Відповідно, фізична реабілітація в умовах спеціалізованого центру посідає важливе місце, тому що покращує фізичний стан, сприяє ефективній корекції функціональної недостатності опорно-рухового апарату, забезпечує тренування серцево-судинної та дихальної систем, що приводить до кращої активності дитини в навчальній діяльності й адаптації в суспільстві.

Характерною ознакою ДЦП є рухові порушення, дефект яких, передусім, визначається патологією м'язового тону, здатністю виконувати довільні рухи, необхідні для самообслуговування та активної самодіяльності [1].

У перебігу всіх форм ДЦП розрізняють чотири періоди відновлення рухової сфери й соціальної орієнтації хворої дитини.

I – гострий період тривалістю 7–14 днів. Визначається прогресуючим перебігом захворювання, вираженими руховими розладами, у низці випадків – наявністю періодичних судомних приступів.

II – III – відновний період (ранній – до двох місяців, пізній – до 1–2 років) характеризується вираженим раннім тонічним рефлексом, що зберігається довше нормальних термінів, стимулюючи своєчасну появу настановних рефлексів і розвиток рухів.

IV – період залишкових явищ починається із дворічного віку і продовжується в дитинстві та юнацтві, а за важких форм – довічно. Якість відновних заходів у цьому періоді багато в чому залежить від попереднього систематичного лікування. Відсутність раннього лікування викликає формування порочних поз і рухів, утруднюючи нормалізацію рухової сфери дитини [2].

Лікування дітей із ДЦП комплексне та включає медикаментозне, фізіотерапевтичне, ортопедичне, логопедичне лікування, гідрокінезитерапію, електростимуляцію м'язів у спокої й під час ходьби. Особливе значення у фізичній реабілітації таких дітей мають лікувальна фізична культура та масаж. Сьогодні розроблено багато методів моторного перенавчання дітей із даним захворюванням (методи Бобат, Кебот, Феліс, Темпи-Фей, Семенової й ін.). Масаж є незамінним засобом відновного лікування дітей із ДЦП. Релаксуючий масаж знижує м'язовий тонус, протидіє розвитку контрактур. Нормалізація м'язового тонусу є обов'язковим завданням для занять ЛФК. Працетерапія необхідна дитині для розвитку основних прийомів самообслуговування, набуття певних трудових навичок, потрібних для соціалізації особистості.

Для одержання позитивного реабілітаційного ефекту в дітей із ДЦП необхідна тривала й наполеглива робота. Завданнями ЛФК у період залишкових явищ є:

- зниження гіпертонусу привідних м'язів і м'язів-згиначів, зміцнення ослаблених м'язів;
- покращення рухливості в суглобах;
- покращення координації рухів і рівноваги;
- стабілізація правильного положення тіла, закріплення навички самостійного стояння, ходьби;

розширення загальної рухової активності дитини, тренування вікових рухових навичок;

- навчання разом із вихователями й батьками самообслуговування, засвоєння основних видів побутової діяльності з урахуванням розумового розвитку дитини [1].

Для розв'язання поставлених завдань використовуються такі групи вправ:

- вправи на розслаблення, ритмічне пасивне порушування кінцівок, махові рухи, динамічні вправи;
- пасивно-активні й активні вправи з полегшених вихідних положень (сидячи, лежачи), вправи на м'ячі великого діаметра;
- вправи з предметами під музику, переключення на нові умови діяльності, розвиток виразності рухів; вправи в різних видах ходьби: високо, низько, «слизько», «жорстко», із підштовхуванням; вправи для голови у вихідному положенні сидячи, стоячи;

- прийняття правильної постави біля опори з зоровим контролем; вправи в різних вихідних положеннях перед дзеркалом;
- вправи для розвитку й тренування основних вікових і рухових навичок: повзання, лазіння (по лаві), біг, стрибки (спочатку на міні батуті), метання; вправи в русі із частою зміною вихідного положення;
- ігрові вправи «як я вдягаюся», «як я зачісуюся» тощо [4].

Формування рухів має вироблятися в суворо визначеній послідовності, а саме, починаючи з голови, потім ідуть рука – тулуб, руки – тулуб – ноги та спільні рухові дії. При цьому рухи руками й ногами мають виконуватися спочатку у великих суглобах (плечовому та кульшовому), потім – поступово захоплювати середні суглоби (ліктьовий, колінний і далі зміщатися до променево-зап'ястного й гомілковостопного). За наявності супутніх деформацій (контрактури, укорочення кінцівок, остеохондропатія, сколіози, остеохондрози, соматичні захворювання) спектр завдань розширюється з урахуванням наявної патології [2].

У період залишкових явищ розширюється комплекс засобів лікувальної фізкультури. У програму фізичної реабілітації включені масаж, прикладні види фізичних вправ, працетерапія, гідрокінезотерапія, фізіотерапія (теплолікування, електрофорез, УВЧ), іппотерапія, ортопедія (ходьба в лонгетах, ортопедичних черевичках).

Обсяг добової рухової активності дітей у міру росту й розвитку поступово зростає. Дворічна дитина повинна використовувати різні форми рухової активності обсягом 2 год. 30 хв. у день, а у віці 3–7 років – 6 год. при цьому обсяг тижневого навантаження складає, відповідно, 19 і 43 год. [3].

Фізична реабілітація дітей із ДЦП в умовах Центру в період залишкових явищ. Діти 4–7 років зі збереженим інтелектом відвідують Центр із логопедичними групами, тому що рухові дефекти сполучаються порушенням мови (дизартрія, аламія тощо). Відвідуючи Центр, дитина із ДЦП одержує необхідне спілкування з однолітками, розширюється його природна потреба в русі, зростають мовні контакти з дорослими та дітьми, прищеплюючи маленькій людині досвід соціальної взаємодії, підвищуючи рівень самооцінки.

Фізична реабілітація дітей із ДЦП у Центрі включає заняття лікувальною гімнастикою, масаж, вправи у воді, заняття фізичною культурою, ігри. Лікувальна гімнастика проводиться протягом усього року, виняток складають змушені перерви, викликані сезонним захворюванням ГРВІ. Заняття із медсестрою ЛФК проводяться через день, а інші дні тижня дитина займається з батьками. Заняття лікувальною гімнастикою проводять у будь-яку годину дня. Досить ефективні заняття після денного сну, на тлі відносного зниження м'язового тону, гарного настрою. Переважні вихідні положення: у колінно-кистьовому положенні, лежачи на спині, животі, боці, у ходьбі. Кожна вправа повторюється не менше 8–12 разів. Темп – повільний і середній, загальна тривалість заняття – 30–45 хв. На заняттях лікувальною гімнастикою використовується весь арсенал предметів, особливо розповсюдженого останнім часом великого устаткування: м'ячі, сліди, доріжки різної твердості й т. д. Масаж проводить медсестра щодня чи через день курсами по 15–20

процедур із перервами в 1 місяць. Заняття фізичною культурою та плавання використовуються по два рази в тиждень, цілорічно. У воді дитина виконує спеціальні вправи.

Вихователь здійснює контроль за правильною поставою в режимі дня, тренує дрібну моторику дитини.

Найбільш придатними є рухливі ігри, у яких дитина розкриває свої рухові, інтелектуальні й художні можливості разом зі здоровими однолітками. У більш старшому, шкільному віці дітям рекомендують заняття доступними видами спорту та із врахуванням ступеня дефекту [4].

Отже, провідне місце в реабілітації, соціальній адаптації й інтеграції осіб із церебральним паралічем у суспільне життя як його активних учасників посідають фізичні вправи. Цілеспрямовані заняття фізичними вправами забезпечують корекцію рухових порушень і підвищують працездатність організму дитини. Відповідно, фізична реабілітація в умовах спеціалізованого центру займає важливе місце, сприяє ефективній корекції функціональної недостатності опорно-рухового апарату, забезпечує тренування серцево-судинної та легеневої систем, що приводить до кращої активності дитини в навчальній діяльності й адаптації в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Абрамов В.В. Застосування методики кінезіотерапії в комплексі з лазеротерапією в реабілітації дітей, що хворі на церебральний параліч // Медичні перспективи. – 2009. – Т. X, Вип.2. - С. 87-91.
2. Азарський І. М. Дитячий церебральний параліч, надбана розумова слабкорозумовість та педагогічна занедбаність / І. М. Азарський, О. О. Азарська. – Хмельницький. – 2011. – 178 с.
3. Лукомський І. В. Фізіотерапія. Лікувальна фізкультура. Масаж. - 2014. - 384 с.
4. Мурза В.П. Фізичні вправи і здоров'я. Навч. пос. – К.: Здоров'я, 2013. - 256 с.

ЗДОРОВЕ ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Журавель Діана Анатоліївна

студентка групи ФВК-21,

ПВНЗ «МНТУ» Полтавський бізнес-коледж

Науковий керівник:

старший викладач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін та здоров'я людини

Пархоменко Н. О.

Особливості харчування дитини шкільного віку визначають її здоров'я в майбутньому. Важливим є вибір продуктів харчування та їх якість. Адже саме

з продуктами харчування в організм дитини-школяра надходять необхідні для нормального росту та розвитку поживні речовини й мікроелементи.

Багато життєвих звичок харчування формуються у віці від 6 до 12 років. Батьки повинні показувати приклади здорового харчування та регулярних фізичних вправ, які вони хотіли б бачити у своїй дитини протягом усього життя. Приклади мають дуже велике значення в цьому віці. Замість того, щоб наполягати на тому, щоб дитина доїла свою капусту броколі або допила своє молоко, потрібно показати їй, як вам подобаються ці продукти харчування. Дорослі за столом повинні бути не авторитарними, а авторитетними.

Вдома батьки вирішують, які продукти харчування та страви має вживати дитина, щоб добре розвиватися та зростати здоровою. Саме вони повинні закласти основи корисним звичкам харчування дитини на все життя.

Приходячи до школи дитина під впливом нових друзів та часткової втрати контролю дорослих змінює своє ставлення до харчування. Перебуваючи в школі дитина вживає не зовсім здорову їжу (чіпси, сухарики), що може призвести до погіршення здоров'я.

Погане харчування може сприяти розвитку таких захворювань, як нервова анорексія або булімія. Дозвіл дітям їсти, коли вони голодні, і переставати їсти, коли вони ситі, є ключовим моментом безперервного контролю ваги. Використання їжі в якості винагороди або покарання заохочує дитину ігнорувати сигнали голоду. Тому в якості заохочення краще придбати дитині книгу чи невелику іграшку. Корисною буде також прогулянка з дитиною на свіжому повітрі або поїздка на велосипеді.

Телевізор і комп'ютерні ігри також частково винні в малорухливому способі життя дітей. Обмеження часу, проведеного перед екраном телевізора, буде сприяти гарному здоров'ю. Дослідження показують, що діти, які дивляться телевізор менше двох годин на день, мають більше шансів бути фізично активними. Недостатня фізична активність і надмірне споживання калорій, особливо з продуктів з високим вмістом жиру і цукру сприяє набору зайвої жиру, яку дитина шкільного віку може ніколи не скинути [1].

Останні дослідження свідчать про важливість виховання звичок здорового харчування. Дослідники, які відстежували майже 6000 британських підлітків протягом п'яти років, встановили, що в разі, якщо дитина мала надмірну вагу у віці 11 років, мала таку ж надмірну вагу і у віці 15 років.

Продукти харчування, такі, як газовані напої, картопля-фрі і цукерки, як правило, винні в зайвих калоріях, які призводять до надмірної ваги. Що ще гірше, ці продукти замінюють дитині більш поживні і корисні продукти харчування. Наприклад, діти, які п'ють більше газованих напоїв, вживають менше молока, а це призводить до нестачі кальцію. У віці 9 років, потреби в кальцію зростають до 1300 мг на день. Кальцій разом з вітаміном D, сприяє розвитку міцних, стійких до переломів кісток у підлітковому віці. У віці 10-12 років, а також у підлітковому віці організм дитини формує близько 40% кісток [2].

Вживання молока є найпростішим способом формування міцних кісток, оскільки молоко забезпечує організм дитини, як кальцієм, так і вітаміном D.

250 грамів йогурту або 50 грамів твердого сиру містять стільки ж кальцію, скільки міститься в склянці молока. (Проте, більшість йогуртів та твердих сирів містять недостатню кількість вітаміну D). Збагачений апельсиновий сік і соєві напої є ще одним джерелом міцних кісток.

Залучення дітей до приготування та вибору їжі є однією з кращих стратегій виховання у дітей принципів здорового харчування. Надання дітям права вибору їжі сприяє розвитку самостійності, яка так для них важлива. Необхідно дозволити дитині вибирати між бананами і ківі, або між вівсяною кашею і яким-небудь іншим корисним продуктом харчування.

Батьки повинні заохочувати своїх дітей до приготування корисних страв, які можна взяти з собою в школу, а також до приготування смачних і легких сніків. Необхідно збиратися як можна частіше, щоб їсти разом всією родиною, особливо, коли дитина бере участь у приготуванні їжі. Дослідження показують, що спільні трапези, без відволікань на телевізор, сприяють кращому раціону харчування, а також знижують ймовірність переїдання. Крім того, такі трапези дають дорослим та дитині можливість поговорити.

Перша половина дня може бути хаотичною, що сприяє відмові від сніданку та корисного харчування. Дослідження показують, що діти, які снідають, отримують більше поживних речовин. Те, що ви їсте на сніданок, має величезне значення. Зернові (особливо цільні зерна) з молоком і фруктами є швидким варіантом ранкової трапези, який пропонує цілий ряд поживних речовин і не впливають на вагу. Недавнє дослідження, в якому брали участь більше 2300 дівчаток у віці від 9 і 10 років, показало, що дівчатка, які вживали зернові продукти харчування на регулярній основі протягом 10 років були більш стрункі, ніж дівчата, які зовсім не вживали такі продукти. Вживання зернових пов'язане збільшенням споживання білка, кальцію, заліза, фолієвої кислоти, вітаміну С і цинку, а також скороченням споживання холестерину і жирів [2].

Таким чином, для формування здорового харчування дітей шкільного віку необхідно дотримуватись наступних принципів:

- у щоденному раціоні дошкільника повинні бути всі речовини, необхідні для росту і розвитку молодого організму;
- необхідно правильно розподілити добову норму калорій у відповідності з режимом дня і необхідними нормами;
- дуже важливо дотримуватися режиму харчування, при якому організм отримувач би рівномірне навантаження, адже тільки тоді їжа буде правильно засвоюватися і перетравлюватися (проміжок між прийомами їжі повинен бути не більше чотирьох-п'яти годин);
- необхідно скоротити до мінімуму вживання солоної, жирної та смаженої їжі;
- страви для дитини треба готувати самостійно, використовуючи тільки свіжі продукти;
- продукти краще обробляти парою, тушкувати або запікати;
- не можна включати в раціон дитячого харчування напівфабрикати або готову продукцію, куплену в кафе чи магазині (кури гриль, салати).

Список використаних джерел

1. Здорове харчування для дітей шкільного віку // Електронний ресурс – [Режим доступу] - <http://eurolab.github.io/xarchuvannya-i-vik/zdorove-xarchuvanny373.html>
2. Як організувати правильне, раціональне харчування дітей? // Електронний ресурс – [Режим доступу]: <http://budz.com.ua/yak-organizuvati-pravil-ne-ratsional-ne-harchuvannya-ditej.html>

ЗНАЧЕННЯ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Степанова Юлія Анатоліївна

студентка групи ФВК-21

ПВНЗ «МНТУ» Полтавський бізнес-коледж

Науковий керівник:

старший викладач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін та здоров'я людини

Пархоменко Н. О.

Легка атлетика – один з основних і найбільш масових видів спорту, що поєднує ходьбу і біг на різні дистанції, стрибки в довжину і висоту, метання диска, списа, молота, гранати (штовхання ядра), а також легкоатлетичного багатоборства - десятиборство, п'ятиборства. Легкою атлетикою займаються мільйони людей. Різноманітність фізичних вправ, точність регулювання навантажень, відносна простота обладнання місць занять роблять легку атлетику масовим видом спорту, доступним людям будь-якого віку. Легка атлетика широко представлена у програмах фізичного виховання учнів і молоді, планах тренування з різних видів спорту, на заняттях фізкультурою осіб середнього і старшого віку. Секції легкої атлетики займають провідні місця у колективах фізичної культури, добровільних спортивних товариствах, у вищих і середніх навчальних закладах тощо.

Легка атлетика має важливе оздоровче значення, адже заняття в основному проводяться на свіжому повітрі, а у виконанні вправ бере участь більшість м'язів тіла. Легкоатлетичні вправи поліпшують діяльність опорно-рухового апарату, внутрішніх органів і систем організму в цілому.

Завдяки заняттям легкою атлетикою можна набути спеціальних знань, поліпшити вміння керувати власними рухами, зробити їх швидкими і економними, удосконалити навички в доланні перешкод тощо.

Крім навчального легка атлетика має також виховне значення, бо правильна організація і методика проведення занять сприяє формуванню особистості людини, розвитку її моральних якостей, розумових здібностей та естетичного смаку.

Основою легкої атлетики є природні рухи людини. Заняття легкою атлетикою сприяють всебічному фізичному розвитку, зміцненню здоров'я людей. Популярність і масовість легкої атлетики пояснюються

загальнодоступністю і великою різноманітністю легкоатлетичних вправ, простотою техніки виконання, можливістю варіювати навантаження і проводити заняття в будь-який пору року не тільки на спортивних майданчиках, але і в природних умовах [1].

Легкоатлетичні вправи поділяються на п'ять видів: ходьба, біг, стрибки, метання і багатоборства, які в свою чергу діляться на види, різновиди і варіанти.

Ходьба і біг — природні способи пересування людини, під час яких в динамічну роботу включаються майже всі м'язи тіла. Завдяки цьому підвищується обмін речовин, посилюється робота серцево-судинної, дихальної та інших систем організму.

Спортивна ходьба відрізняється від звичайної технікою рухів і має вдвічі більшу швидкість, що, звичайно, вимагає підвищених енергозатрат. Заняття спортивною ходьбою зміцнюють внутрішні органи і системи, поліпшують їх працездатність. Змагання з ходьби проводять на бігових доріжках стадіонів і на звичайних дорогах на дистанціях від 3 до 50 км включно. Учні (юнаки) 15-16 років змагаються лише на дистанціях 3 і 5 км, а 17-18 років — на 3,5 і 10 км.

Біг — найпоширеніший вид фізичних вправ, що входить до багатьох видів спорту (наприклад, спортивних ігор). Перед стрибком чи метанням спортсмен звичайно робить розбіг. У легкій атлетиці біг поділяють на гладкий, з перешкодами, естафетний і в природних умовах.

Стрибок належить до природного і швидкого способу долаття перешкод: для нього характерні короткочасні, але максимальні нервово-м'язові зусилля. Стрибки зміцнюють м'язи ніг і тулуба, розвивають такі якості, як сила, швидкість, спритність і сміливість, навчають орієнтуватися в просторі, концентрувати зусилля. Стрибки можна виконувати з місця і з розбігу. Легкоатлетичні стрибки з розбігу поділяються на два види: через вертикальні перешкоди (у висоту і з жердиною) і через горизонтальні (у довжину і потрійний). Хлопці можуть змагатися з усіх видів стрибків, дівчата — з стрибків у висоту і довжину [2].

Метання — це вправи у штовханні і киданні спеціальних спортивних приладів на дальність. Вони характеризуються короткочасними інтенсивними («вибуховими») зусиллями м'язів рук, плечового пояса, тулуба і ніг при їх координованій взаємодії. Метання сприяють гармонічному розвитку всієї мускулатури тіла.

Отже, легка атлетика є одним з дієвих засобів оздоровлення людини та покращення фізіологічного стану організму.

Список використаних джерел

1. Легка атлетика // Електронний ресурс — [Режим доступу]: http://refs.co.ua/74461-Legkaya_atletika.html
2. Легка атлетика // Електронний ресурс — [Режим доступу]: <http://textreferat.com.ua/referat2.php?id=732>

СЕКЦІЯ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Глуховець Юрій Вікторович

к.т.н., доцент кафедри інформаційних
технологій, економіки та менеджменту
ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Хмарні технології — це технології, які надають користувачам Інтернету доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса. Для пересічного користувача, здавалось б це не дуже потрібно, але от невеличким фірмам, установам, які не мають змоги придбати і обслуговувати власні дата-центри(сховища даних) або опрацювання складних обрахунків, це безумовно вихід з ситуації [1].

Термін «хмарні», що прийшов з перекладу англійської назви «cloudtechnology» — не зовсім вірний. Власне, дослівний переклад слова «cloud» і означає «хмара» (звідси і термін хмарні технології), однак в іншому значенні це ж слово перекладається як «розсіяний, розподілений». Тож хмарні технології по суті є «розподіленими технологіями», тобто опрацювання даних відбувається з використанням не одного стаціонарного комп'ютера, а розподіляється по комп'ютерах, підключених до Internet.

Концепція хмарних обчислень з'явилася ще в 1960 році, коли американський учений, фахівець з теорії ЕОМ Джон Маккарті (JohnMcCarthy) висловив припущення, що коли-небудь комп'ютерні обчислення стануть надаватися подібно комунальним послугам (publicutility). Розповсюдження мереж з високою потужністю, низька вартість комп'ютерів і пристроїв зберігання даних, а також широке впровадження віртуалізації, сервіс-орієнтованої архітектури привели до величезного зростання хмарних обчислень.

Ключову роль в розвитку хмарних обчислень зіграв Amazon, модернізувавши свої центри обробки даних, які, як і більшість комп'ютерних мереж в один момент часу використовують лише 10% своєї потужності, заради забезпечення надійності при стрибку навантаження. Дізнавшись, що нова хмарна архітектура забезпечує значне внутрішнє підвищення ефективності, Amazon почав нові дослідження в галузі розвитку продуктів для забезпечення хмарних обчислень для зовнішніх клієнтів, і запустив AmazonWebService (AWS) на основі розподілених обчислень в 2006 році [2].

На початку 2008 року Eucalyptus став першою API-сумісною платформою з відкритим кодом для розгортання приватної хмари. На початку 2008 року OpenNebula став першим проектом з відкритим кодом для розгортання приватних і гібридних хмар.

Необхідні компоненти для роботи в «хмарах».

- інтернет;
- комп'ютер (планшет, мобільний телефон, нетбук);
- браузер;
- компанія, яка надає послуги хмарних технологій;
- Навички роботи з Інтернет та веб-застосунками.

Основні переваги:

- не потрібні великі обчислювальні потужності ПК - по суті будь-який смартфон, планшет і т.д., при відкритті вікна браузера отримує величезний потенціал;
- відмовостійкість;
- певний рівень безпеки;
- висока швидкість обробки даних;
- економія на покупці софту – всі необхідні програми вже є в сервісі, де будуть працювати додатки;
- ваш власний вінчестер не наповнюється – всі дані зберігаються в мережі.

Є певний ряд недоліків:

- хмарна послуга надається завжди якоюсь компанією, відповідно збереження даних користувача залежить від цієї компанії;
- поява хмарних монополістів;
- необхідність завжди бути в мережі для роботи;
- небезпека хакерських атак на сервер (при зберіганні даних на комп'ютерів і в будь-який час можете відключитися від мережі і очистити систему за допомогою антивірусу);
- можлива подальша монетизація ресурсу – цілком можливо, що компанії надалі вирішить брати за послуги плату з користувачів.

Програмне забезпечення як послуга (*Software as a service, SaaS*) По моделі SaaS постачається апаратна інфраструктура і ПЗ, також розробник забезпечує взаємодію з користувачем через інтерфейсний портал. SaaS на даний момент є досить широким ринком. За SaaS можуть надаватись самі різноманітні послуги, від веб-пошти, до управління запасами, обробки БД. Перевагою такої моделі є те, що кінцевий користувач може вільно користуватись послугою з будь-якої точки світу.

Платформа-як-сервіс (*Platform as a service, PaaS*) в хмарі визначається як набір програмних продуктів та засобів розробки, що розміщені на інфраструктурі провайдера. Розробники можуть створювати програми на платформі провайдера через Інтернет. PaaS провайдери можуть використовувати API, сайт-портали, шлюзи, або програмне забезпечення установлене на комп'ютері клієнта.

Інфраструктура як послуга (*Infrastructure-as-a-Service IaaS*) являє собою віртуальний сервер instance API для запуску, зупинки, доступу, налаштування своїх віртуальних серверів та систем збереження. IaaS дозволяє компанії

платити саме за стільки потужностей, скільки їй необхідно. Дану модель іноді називають «комунальні обчислення».

Далі розглянемо моделі розгортання [4].

Приватна хмара (*private cloud*) – це марна інфраструктура, яка призначена для використання виключно однією організацією, що включає декілька користувачів (наприклад, підрозділів). Приватна хмара може перебувати у власності, керуванні та експлуатації як самої організації, такі третьої сторони (чи деякої комбінації). Така хмара може фізично знаходитись як в, так і поза юрисдикцією власника.

Публічна хмара (*publiccloud*) – це хмарна інфраструктура, яка призначена для вільного використання широким загалом. Публічна хмара може перебувати у власності, керуванні та експлуатації комерційних, академічних (освітніх та наукових) або державних організацій (чи будь-якої їх комбінації). Публічна хмара перебуває в юрисдикції постачальника хмарних послуг.

Гібридна хмара (*hybridcloud*) – це хмарна інфраструктура, що складається з двох або більше різних хмарних інфраструктур (приватних, громадських або публічних), які залишаються унікальними сутностями, але з'єднанні між собою стандартизованими або приватними технологіями, що уможливають переносимість даних та прикладних програм (наприклад, використання ресурсів публічної хмари для балансування навантаження між хмарами).

Незважаючи на очевидні переваги, концепція хмарних технологій піддається значній критиці. Основні претензії пов'язані з безпекою інформації, адже не кожному користувачу зберігання особистих даних на віддаленому сервері видається надійним. Незважаючи на всі сумніви, схоже, що хмарні технології мають значні перспективи.

Список використаних джерел

1. Лавріщева К.М. Визначення предмету– програмна інженерія / К.М. Лавріщева // Проблеми програмування. – 2008. – № 2-3. – С. 191-204.
2. Microsoft. NET. Матеріал з Вікіпедії. – вільної енциклопедії - [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Microsoft_.NET.
3. Хмарні обчислення. Матеріал з Вікіпедії. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
4. Cloud computing («облачные вычисления»). - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ria.ru/spravka/20110606/385076515.html>. –06.06.2011.

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОСНОВНІ МОЖЛИВОСТІ ХМАРНИХ ОБЧИСЛЕНЬ

Головня Надія Миколаївна

викладач кафедри інформаційних
технологій, економіки та менеджменту
ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Останні роки все більшої популярності набувають так звані хмарні технології або хмарні обчислення (Cloud computing). Цей термін став вживатися в світі інформаційних технологій з 2008 року. Першою людиною, який виголосив словосполучення «cloud computing» був Ерік Шмідт - генеральний директор компанії Google.

Хмарні технології – це набір засобів, що виконує обчислення за допомогою віддалених серверів і програм без безпосереднього залучення ресурсів комп'ютера користувача. Можливо, в майбутньому комп'ютери будуть представляти один лише екран з мікропроцесором, а всі обчислення і потужності будуть розташовані і виконуватися віддалено на серверах «хмари».

Хмарні обчислення (cloud computing) – це технологія розподіленої обробки даних в якій комп'ютерні ресурси і потужності надаються користувачеві як Інтернет-сервіс, тобто робочий майданчик на віддаленому сервері. Наприклад, якщо користувач працює з електронною поштою на сайті-сервісі (наприклад, gmail), який цю пошту дозволяє використовувати чи обробка зображення в браузері через сервіс Picasa, то це є використання хмарного сервісу.

Різниця полягає виключно в методі зберігання і обробки даних. Якщо всі операції відбуваються на комп'ютері користувача (з використанням його потужностей), то це - не «хмара», а якщо процес відбувається на сервері в мережі, то це «хмарні технології» - різні апаратні, програмні засоби, методології та інструменти, що надаються користувачеві, як Інтернет-сервіси, для реалізації своїх цілей, завдань, проектів.

Розглянемо послуги, що надаються хмарними системами

Все, що стосується Cloud computing (далі CC), зазвичай прийнято називати aaS - «as a Service», тобто «як сервіс», або «у вигляді сервісу».

На даний час концепція передбачає надання наступних типів послуг своїм користувачам це – Storage-as-a-Service («зберігання як сервіс»), Database-as-a-Service («база даних як сервіс»), Information-as-a-Service («інформація як сервіс»), Process-as-a-Service («управління процесом як сервіс»), Application-as-a-Service («додаток як сервіс»), Platform-as-a-Service («платформа як сервіс»), Integration-as-a-Service («інтеграція як сервіс»), Security-as-a-Service («безпека як сервіс»), Management / Governace-as-a-Service («адміністрування та управління як сервіс»), Infrastructure-as-a-Service («інфраструктура як сервіс»), Testing-as-a-Service («тестування як сервіс»).

До основних можливостей хмарних обчислень відносяться:

- доступ до особистої інформації з будь-якого комп'ютера, що підключений до Інтернету;
- можливість працювати з інформацією з різних пристроїв (ПК, планшети, телефони і т.п.);
- незалежність від операційної системи комп'ютера користувача - веб-сервіси працюють в браузері будь-яких ОС;
- одну інформацію можна переглядати і редагувати одночасно з різних пристроїв;
- багато платних програм є безкоштовними (або дешевшими) веб-додатками; запобігання втрати інформації, вона зберігається в хмарних сховищах;
- завжди актуальна і оновлена інформація;
- використання останніх версій програм і оновлень;
- можливість об'єднання інформації з іншими користувачами;
- легко ділитися інформацією з людьми в будь-якій точці земної кулі.

З огляду на це можемо виділити ряд недоліків:

1. Необхідність постійного з'єднання. Для отримання доступу до послуг «хмари» необхідно постійне з'єднання з Інтернет.

2. Програмне забезпечення та його «кастомізація». Є обмеження по ПЗ, яке можна розгортати на «хмарах» і надавати його користувачеві. Користувач має обмеження у використовуваному забезпеченні та іноді не має можливості налаштувати його під свої власні цілі.

3. Конфіденційність. Конфіденційність даних, що зберігаються в публічних «хмарах», в даний час, викликає багато суперечок, але в більшості випадків експерти сходяться в тому, що не рекомендується зберігати найбільш цінні для компанії документи на публічній «хмарі», оскільки в даний час немає технології, яка б гарантувала 100% конфіденційність даних.

4. Безпека. «Хмара» саме по собі є достатньо надійною системою, однак при проникненні в неї зловмисник отримує доступ до величезного сховища даних. Ще один мінус, - це використання систем віртуалізації в яких, як гіпервізора, використовуються ядра стандартних ОС (наприклад Windows), що дозволяє використовувати віруси та вразливості системи

5. Дороге обладнання. Для побудови власної хмари необхідно виділити значні матеріальні ресурси, що не вигідно щойно створеним і малим компаніям

6. Подальша монетизація ресурсу. Цілком можливо, що компанії надалі вирішать брати плату з користувачів за надані послуги.

Отже, хмара – це можливість завжди мати гарантований і безпечний доступ до особистої інформації, а також відійти від необхідності тримати багато зайвих речей (флешок, дисків, проводів) або купувати новий комп'ютер / комплектуючі / програми / ігри тощо. Безсумнівно, що на даний момент, хмарні технології є однією з найбільш затребуваних і цікавих тем в ІТ-сфері та все більше цікавих рішень, що з'являються у світі, пов'язано саме з ними.

Список використаних джерел

1. Биков В. Ю. Сучасні завдання інформатизації освіти / В. Ю. Биков // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – № 1(15). – Режим доступу до журн. : <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>
2. Дефіцит ІТ-фахівців в Україні становить 30% // УНІАН ОСВІТА, 29.04.2011 [Електронний ресурс]. – Загол. з екрану. – Режим доступу : <http://education.unian.net/ukr/detail/190597>
3. Женевська Декларація принципів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://apitu.org.ua/wsis/dp>. – Загол. с екрана.
4. Офіційний сайт Google, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.google.com/apps/intl/ru/edu>. – Назва з екрана.
5. Camevale D. Colleges get out of e-Mail business / D. Camevale //The Chronicle of Higher Education. – 2008. – № 18. – 54 p.
6. Kearney D. J. Vandal Mail live: Bringing a campus into theMicrosoft @EDU program / D. J. Kearney, D. C. Miller //In Proceedings of the 36th Annual ACM SIGUCCS Conferenceon User Services. – New York : ACM. – 2008. – P. 107–112.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ, ТИПИ І КАТЕГОРІЇ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Сагайдачна Олена Вікторівна

викладач, Полтавський бізнес-коледж ПВНЗ МНТУ

На сьогоднішній день виділяють наступні основні напрями бізнесу загалом та електронного бізнесу зокрема: B2B (бізнес-бізнесу), B2G (бізнес-державі), B2C (бізнес-клієнту), C2C (клієнт-клієнту), G2B (держава-бізнесу). При цьому існують ще різновиди: B2A (бізнес-адміністрації), A2B (адміністрація-бізнесу) — це відповідно рівно B2G і G2B. [3]

Прикладом з категорії бізнес-бізнес може служити компанія, що використовує мережу для замовлень постачальникам, отримання рахунків і оплати. Ця категорія електронної комерції успішно складалася в течії декількох років, з частковим використанням технології електронного обміну даними - EDI в приватних мережах або мережах з додатковими послугами - VAN (ValueAddedNetworks) [2,3].

Категорія бізнес-споживач - це електронна роздрібна торгівля. Ця категорія сильно розширила свої рамки з появою WWW. На сьогоднішній день в Internet відкрита безліч магазинів, що пропонують споживачам всілякі товари, від печива і вина до комп'ютерів і автомобілів. Наприклад, в США інформація про закупівлі, що плануються урядом публікується в Internet і компанії посилають свої пропозиції електронним способом [1].

Виділяють два типи електронної комерції: торгівля товарами і торгівля інформацією. Товари можуть бути представлені в електронній формі

(інформація, програмне забезпечення), які називають «м'якими», або всі інші (речові товари, товари-предмети), які називають «жорсткими». Таке трактування відповідає прийнятому в комп'ютерному товаристві тлумаченню термінів «soft» «м'якими» і «Hard» «жорсткими». Різниця між ними значна і проявляється на всіх рівнях – починаючи з визначення користувачької аудиторії і закінчуючи безпосередньо оплатою за надану послугу.

Торгівля електронними матеріалами (програмним забезпеченням, відео, аудіо продукцією, графікою, грою, мультимедійними додатками і так далі) являє собою революційно новий спосіб ведення продажу, для якого повний цикл комерційної операції може бути проведений одночасно через одну і ту ж мережу (включаючи і доставку), враховуючи, звісно, конкретні вимоги, що відносяться до оплати, контролю за правами на інтелектуальну власність. В залежності від успішних рішень на ринку, «електронні товари» можуть створити абсолютно новий ринок і зробити революцію в окремих індустріях (як, наприклад, у видавництві). Ця інноваційна форма електронної комерції також вплине величезний чином на конкурентоздатність і створить нові робочі місця [1,3].

Електронна торгівля реальними товарами і послугами є наступним кроком за існуючим способом проведення торгових операцій, включаючи в себе нові можливості, що надаються технологією, для збільшення ефективності через зниження вартості, розширення потенціалу ринку і більш повне задоволення запитів клієнтів, як і надання коштів для розширення і удосконалення послуг і товарів, значною мірою за допомогою взаємодії постачальника із замовником. Очікується, що ця форма електронної комерції вплине величезний чином на конкурентоздатність і вельми незначний вплив - на кількість робочих місць.

Якщо у організації є орієнтація на прямий продаж користувачам через електронні магазини, то можна вважати, що це - Продавець, орієнтований на роздрібний ринок. Якщо головна задача Організації - робота з іншими організаціями, то це ринок бізнес-бізнес. На цьому секторі ринку передбачається пряма взаємодія між бізнесом-процесами в різних організаціях (тобто взаємодія, організована в online-режимі по транзакційній схемі) [3].

Зв'язок з фінансовими інститутами необхідний в будь-якому випадку, але як саме влаштована платіжна система, залежить від пропозицій з боку банків, процесингових центрів. Продавець вимушений під улаштовуватися під схему розрахунків, що пропонується ними. Але якщо в цих нових платіжних схемах відсутні прямі інтерфейси і до Інтернету-магазинів і до EDI, то це не може влаштувати ні Продавців, ні Покупців.

Варіантів реалізації конкретних бізнес-систем у Продавців і у будь-яких Організацій може бути дуже багато:

- організація може купити і електронний магазин і EDI-шлюз (або щось одне);
- організація може орендувати або електронний магазин або EDI-шлюз, або ж і те і інше.

Приклади електронної комерції:

- інтернет-вітрини;
- інтернет-магазини;
- інтернет-аукціони;
- організація платіжних систем.

Конкретний приклад це дисконтний магазин торгове представництво організації, що забезпечує продаж товарів і послуг з так званої «дисконтної системи». Діяльність даного торгового представництва зводиться до продажу товарів з наданням тому покупцю, що повторно звернувся, значної знижки у вигляді «накопичувальних відсотків» від нової покупки [4].

Отже, дана схема ефективна, оскільки дозволяє клієнтам одержати нижчу ціну на той же самий товар від продавця на знак довіри як до постачальника і довірчих відносин. Найбільше розповсюдження дисконтних магазинів доводиться на електронну комерцію через інтенсивний розвиток ІТ-технологій, але весь більший розвиток набуває дисконтна система продажу товарів, далека від інформаційних технологій. Так, дуже часто, можна зустріти салони краси або магазини будівельних матеріалів, що пропонують значні знижки для повторних клієнтів.

Список використаних джерел

1. Вендров А.М. Проектирование программного обеспечения экономических информационных систем: Учебник для вузов. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2010. – 322 с.
2. Леонтев С.Е. WEB-дизайн Руководство пользователя / Под ред. С.Е. Леонтева. - Познавательная книга, 2014. – 350 с.
3. Фролов А.В. Глобальные сети компьютеров. Практическое введение в Internet E-mail, FTP, WWW, и HTML, программирование для WindiwsSockets / А.В. Фролов. – Internet, Сервіси, HTML і web дизайн. Глинський. Деол, 2011. – 580 с.
4. Цеховий В.Л. WEB. Дизайн и коммерция. Конспект программиста / Под ред. В.Л. Цехового. - Наука и техника. - 2009. - 305 с.

АВТОМАТИЗАЦІЯ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ В ОРГАНАХ ЮСТИЦІЇ

Лелюк Олександр Сергійович

студент групи ІПЗз-11с

ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник:

к.т.н., доцент кафедри інформаційних технологій, економіки та менеджменту

Глуховець Ю.В.

Застосування комп'ютерної техніки в сучасному житті стало незамінним. Величезна кількість галузей використовують обчислювальні машини для прискорення вирішення завдань, дозволяючи використовувати вивільненні людські ресурси більш раціонально. Не є винятком і судова система, де існує

велика потреба проектування та створення програмного забезпечення для комфортної роботи з базами даних. У ході вивчення процесу ефективної обробки та використання інформації у Головному територіальному управлінні юстиції у Полтавській області вдалося розробити конкретні моделі відтворення та використання інформації в державних органах влади.

У процесі підготовки виконано такі роботи:

- вивчені структура та порядок роботи з судовими справами у Головному територіальному управлінні юстиції у Полтавській області;
- отримано основну інформації про Міністерство юстиції та його структурні підрозділи;
- переглянуто історію створення подібних реєстрів, їх структуру та специфіку та порівняні функціональні можливості даних реєстрів;
- проведено аналіз, визначені завдання для запланованого програмного забезпечення та методи за допомогою яких вони будуть вирішені;
- проведений аналіз науково-технічної та методичної літератури.

За результатами цих досліджень доведено, що облік справ, які використовуються у роботі Головного управління юстиції, потребує автоматизації.

Вивчення ринку програмних продуктів показало, що головними недоліками цих систем є те, що вони досить складні у використанні, не мають необхідного функціоналу, мають більш високу ціну у порівнянні з подібним програмним забезпеченням [1].

Тому було прийнято рішення створити модель програмного забезпечення, яке б дозволило виконувати операції з інформацією більш ефективно і водночас мало б меншу собівартість.

В процесі проектування програмного забезпечення була обрана мова програмування C#, створена структура моделі та покрокові етапи розробки програми. Визначено доцільність створення та ефективність використання у роботі. Здійснено порівняльну характеристику Електронного реєстру судових справ з іншими програмними продуктами. Порівняно їх функціональні можливості та сплановані етапи розробки програмного продукту [2].

Завершаючим етапом стало детальне відображення процесу створення програмного продукту «Електронний реєстр судових справ».

Розробка поділена на наступні етапи:

- клієнтська частина;
- база даних, зв'язок бази з клієнтською частиною;
- розробка програмного коду;
- розробка потрібних функцій.

Було створено декілька додаткових функцій в вигляді детальних пошуків та експорту даних в таблицю Microsoft Excel. Всі функції було перевірені та протестовані на різних персональних комп'ютерах. Також була проведена діагностична робота програмного забезпечення по локальній мережі [3].

В процесі тестування Електронного реєстру виявлено що програма успішно виконує всі свої функції, має швидкий та ефективний доступ до даних,

оперативність пошуків та чудову роботу з реєстраційними записами. Компактний та легкий у встановленні. Помилки у роботі не було виявлено.

Слід зазначити, що «Електронний реєстр судових справ» не містить в собі особистої інформації чи державної таємниці, не має підключення до Інтернету, тому не має необхідності в посиленому захисті. Програма має захист через логін та пароль доступу користувача, чого достатньо для захисту інформації в межах локальної мережі.

Список використаних джерел

1. Довідник з мови C# [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://msdn.microsoft.com/ru-ru/vstudio/aa336809.aspx>.
2. Мова програмування C# [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/C_Sharp.
3. Шаньгін В.Ф. Захист комп'ютерної інформації. Ефективні методи і засоби / В.Ф. Шаньгін. – М.: ДМК Пресс, 2008. – 132 с.

ЕЛЕКТРОННІ СЕРВІСИ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Лелюк Олександр Сергійович

студент групи ППЗз-11с

ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник:

к.т.н., доцент кафедри інформаційних технологій, економіки та менеджменту

Глуховець Ю.В.

На сьогоднішній день приділяється максимальна увага автоматизації надання різноманітних послуг та удосконалення процесів отримання певної інформації в органах державної влади. Часто ми й не замислюємося як багато часу витрачаємо на збирання тих чи інших документів, скільки разів проходимо по різних інстанціях та витрачаємо коштів. Новітні інформаційні технології дають змогу більш раціонально використовувати свій особистий час, робити наше життя більш комфортнішим та відкривати перед нами нові можливості[1].

Такими новаціями стали останні реформи, які спрямовані на розвиток електронних сервісів. Всі ці процеси автоматизації створюються для того щоб кожний пересічний громадянин мав змогу самостійно зайти на електронний ресурс певного міністерства та швидко отримати будь-яку цікаву йому інформацію.

Яскравим прикладом стало Міністерство юстиції України, яке за 2015-2016 році створило досить великий та потужний електронний ресурс – «Кабінет електронних сервісів». Даний сервіс активно розвивається та розширює свої можливості[2].

Переваги електронний сервісів:

- отримання документів з державних реєстрів Міністерства юстиції України в режимі on-line;

- реєстраційні дії у державних реєстрах України в електронному вигляді;
- пошук інформації у державних реєстрах України;
- користування сервісами не виходячи з дому;
- відсутність черг та економія свого часу;
- знищення можливостей проявів корупції
- цілодобове обслуговування (7 днів, 24 год.).

На сьогоднішній день даний сервіс надає:

- послуги з надання інформації з державних реєстрів а також інші реєстраційні дії;

- звернення у сфері державної реєстрації актів цивільного стану;
- спрощення спілкування громадян з державними установами;
- отримання інформації або реєстрація юридичних осіб та фізичних осіб

підприємців;

- інформація про арбітражних керуючих;
- замовлення електронного цифрового підпису;
- послуги судової системи, які надаються в електронному вигляді;
- отримання інформації загального характеру.

Електронні сервіси Міністерства юстиції України також дають змогу на участь в електронних торгах арештованим майном "СЕТАМ". Завдяки цій системі реалізацію конфіскації вдалося вивести з «тіні» та зробити максимально прозорою і доступною для всіх громадян. СЕТАМ - виправдала себе як система, яка фактично прибирає суб'єктивний фактор і вплив державних виконавців, приватних структур на реалізацію майна. Дана система дає вільний доступ до інформації та можливість участі у вільних торгах на арештоване майно[3].

Слід зазначити що в складі Міністерства юстиції України також нараховується близько двох десятків електронних реєстрів різного напрямлення та призначення. Єдині та Державні реєстри інформаційної мережі Міністерства юстиції України створені та функціонують відповідно до законодавства України, що складають закони України, акти Кабінету Міністрів України, відомчі нормативно-правові акти, а також інші документи правового характеру.

Список використаних джерел

1. Кабінет електронних сервісів. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://кар.minjust.gov.ua/>
2. Єдині та державні реєстри. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/22253>
3. СЕТАМ. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://setam.net.ua/>

ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ ПІДТРИМКИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Камуз Дмитро Валерійович

Студент групи КН - 11 с

ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

к.т.н., доцент кафедри інформаційних
технологій, економіки та менеджменту

Глуховець Ю.В.

Ефективність навчального процесу вищого закладу освіти складається з двох основних компонентів: ефективності навчальної діяльності, пов'язаної з науковою організацією навчальної роботи студентів, їх здібностями, вольовими якостями та інтересом до навчання, з одного боку, і ефективністю педагогічної праці, також пов'язаної з рівнем її наукової організації, з кваліфікацією, загальною культурою, сукупністю особистих якостей педагогів – з іншого [3].

Усі зміни, що вносяться в уміння навчити користуватися комп'ютером, не можуть не позначитися на ролі, що відводиться викладачеві, та на його функціях. Комп'ютер у навчальному процесі не механічний педагог, а засіб, що посилює та розширює можливості навчальної діяльності викладача. Це означає, що в умовах комп'ютеризації навчання роль педагога зростає, оскільки він визначає організаційно-методичну структуру і зміст всього навчання. Саме він організує роботу та виділяє комп'ютеру абсолютно конкретну функцію в конкретний момент [1, 3].

Концепція інформаційної системи підтримки навчального процесу, у першу чергу, повинна враховувати психолого-вікові категорії користувачів [5], що в свою чергу вимагає використання різних форм організації навчального процесу.

Аудиторно-лекційна форма організації процесу навчання прийнята, зокрема, українських вищих навчальних закладах. Однак, нові тенденції усе більш активно проявляються у професійній освіті. Це стосується як середньої, так і вищої освіти.

Лекція – головна ланка дидактичного циклу навчання. Її мета – формування орієнтуючої основи для подальшого засвоєння студентами навчального матеріалу.

1. Лекція привчає до пасивного сприйняття чужої думки, затримує самостійне мислення. Чим краща лекція, тим ймовірніша ця думка.

2. Лекція відбиває смак до самостійних занять.

3. Лекції потрібні, якщо немає підручників або їх мало.

4. Одні студенти встигають осмислити, інші – тільки механічно записати слова лектора.

5. Однак досвід показує, що відмова від лекцій знижує науковий рівень підготовки студентів, порушує системність та рівномірність роботи протягом

семестру. Тому лекція продовжує залишатися ведучою формою організації навчального процесу у вузі.

У навчальному процесі створюється ряд ситуацій, коли лекційна форма не може бути замінена ніякою іншою:

- у разі відсутності підручників лекція – основне джерело інформації;
- новий матеріал з певної теми не знайшов ще відображення в існуючих підручниках або деякі його розділи застаріли;
- окремі теми підручника особливо важкі для самостійного засвоєння і потребують методичної переробки лектором;
- з основних проблем курсу існують протилежні концепції. Лекція необхідна для їх об'єктивного висвітлення;
- у випадках, коли особливо важливим є емоційний вплив лектора на студентів з метою формування їх поглядів.

Переваги лекції:

- творче спілкування лектора з аудиторією, співтворчість, емоційна взаємодія;
- лекція – економний спосіб отримання у загальному вигляді знань;
- лекція активізує пізнавальну діяльність, якщо її добре зрозуміли та уважно прослухали.

Вимоги до лекції. Моральна сторона лекції та викладання, науковість та інформативність (сучасний науковий рівень), доказовість та аргументованість, наявність достатньої кількості яскравих прикладів, фактів, доводів, документів та наукових доведень, емоційність форми викладу, активізація мислення слухачів, постановка питань для роздумів, чітка структура й логіка розкриття питань, що висвітлюються, методична обробка – головні думки та положення, висновки, повторення їх у різних формулюваннях, викладення зрозумілою мовою, використання, по можливості аудіовізуальних дидактичних матеріалів. Перелічені вимоги лежать в основі критеріїв оцінки якості лекції [2, 3].

Традиційні форми організації навчального процесу спираються на використання книги як основного дидактичного засобу. Та за умов інформатизації освіти сучасні форми організації навчального процесу ґрунтуються на використанні інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Проте, провідну роль в організації й реалізації навчального процесу, виконує вчитель. Зважаючи на зазначене виділяємо дві групи засобів підтримки навчального процесу: традиційні та електронні.

Традиційні засоби підтримки процесу навчання:

- підручник,
- задачник,
- довідник,
- наочність (пакет плакатів),
- зошит,
- циркуль, лінійка,
- калькулятор,
- класний журнал.

Електронні засоби підтримки процесу навчання:

- електронний підручник, система вправ для самоперевірки.
- електронний задачник, збірник завдань для тематичних атестацій.
- електронний довідник.
- бібліотека електронних опорних конспектів.
- бібліотека тестових завдань.
- електронний зошит для домашніх завдань, для класних робіт, для тематичних атестацій, для вчителя.

Отже, можливості використання програмних засобів проявляються, в першу чергу, під час вирішення таких завдань при вивченні навчального курсу:

1. Перебудова структури навчальної дисципліни та зміна мети пізнавальних завдань на різних етапах процесу навчання.
2. Варіювання видів самостійної роботи студентів та форм корекції і контролю.

Список використаних джерел

1. Зайцева Ж.Н. Открытое образование: предпосылки, проблемы и тенденции развития / [Ж.Н. Зайцева, Ю.Б. Рубин, В.И. Солдаткин, Л.Г. Титарев, В.П.Тихомиров]. - М.: Изд-во МЭСИ, 2012. – 256 с.
2. Зайцева Ж.Н. Интернет-образование: не миф, а реальность XXI века / [Ж.Н. Зайцева, Ю.Б. Рубин, В.И. Солдаткин, Л.Г. Титарев, В.П.Тихомиров]. – М.: Изд-во МЭСИ, 2010. – 300 с.
3. Маслова С.И. Информатизация образования: направления, средства, технологии / Под общей ред. С.И. Маслова. — М.: Изд-во МЭИ, 2010. - 868 с.
4. Норенков И.П. Технологии разделяемых единиц контента для создания и сопровождения информационно-образовательных сред / Под редакцией И.П. Норенков. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э.Баумана, 2013. – 265 с.
5. Норенков И.П. База и генератор образовательных ресурсов / И.П. Норенков. – М.: Изд-во МГТУ им. Н.Э.Баумана . – 2010. - 180 с.

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Колесник Ростислав Ігорович

Студент групи КН – 11 с

ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник:

к.т.н., доцент кафедри інформаційних
технологій, економіки та менеджменту

Глуховець Ю.В.

На думку галузових аналітиків, електронний документообіг включає: створення документів, їхню обробку, передачу, збереження, вивід інформації, що циркулює в організації чи підприємстві, на основі використання

комп'ютерних мереж. Під керуванням електронним документообігом у загальному випадку прийнято розуміти організацію руху документів між підрозділами підприємства або організації, групами користувачів чи окремих користувачів. При цьому, під рухом документів мається на увазі не їхнє фізичне переміщення, а передача прав на їхнє застосування із повідомленням конкретних користувачів і контролем за їхнім виконанням [2, с.18, 3, с.32].

IDC у такий спосіб визначає поняття СЕД (маючи у вигляді EDMS - Electronic Document Management Systems): «СЕД забезпечують процес створення, керування, доступу і розповсюдження великих обсягів документів у комп'ютерних мережах, а також забезпечують контроль над потоками документів в організації. Часто ці документи зберігаються в спеціальних сховищах або в ієрархії файлової системи. Типи файлів, що, як правило, підтримують СЕД, включають: текстові документи, зображення, електронні таблиці, аудіо дані, відео дані і Web-документи. До загальних можливостей СЕД відносяться: створення документів, керування доступом, конвертація даних і забезпечення безпеки даних» [1, с.10, 3, с.30].

Головне призначення СЕД - це організація збереження електронних документів, а також роботи з ними (зокрема, їхнього пошуку як по атрибутах, так і по змісту). У СЕД повинні автоматично відслідковуватися зміни в документах, терміни виконання документів, рух документів, а також контролюватися всі їхні версії і підверсії. Комплексна СЕД повинна охоплювати весь цикл діловодства підприємства чи організації - від постановки завдання на створення документа до його списання в архів, забезпечувати централізоване збереження документів у будь-яких форматах, у тому числі, складних композиційних документів. СЕД повинні поєднувати розрізнені потоки документів територіально віддалених підприємств у єдину систему. Вони повинні забезпечувати гнучке керування документами як за допомогою жорсткого визначення маршрутів руху, так і шляхом вільної маршрутизації документів. У СЕД повинне бути реалізоване тверде розмежування доступу користувачів до різних документів у залежності від їхньої компетенції, займаної посади і призначених їм повноважень. Крім того, СЕД повинна налаштовуватися на існуючу організаційно-штатну структуру і систему діловодства підприємства, а також інтегруватися з існуючими корпоративними системами. Основними користувачами СЕД є великі державні організації, підприємства, банки, великі промислові підприємства і всі інші структури, чия діяльність супроводжується великим обсягом створюваних, оброблюваних і збережених документів.

Що ж до збереження документів, то СЕД працюють, переважно, на базі розподілених архітектур і використовують різноманітні комбінації технологій збору, індексування, збереження, пошуку і перегляду електронних документів. У більшості СЕД реалізована ієрархічна система збереження документів (за принципом «шафа /папка»). Кожен документ міститься в папку, що, у свою чергу, знаходиться на полиці і т.д. Кількість рівнів вкладення при збереженні документів не обмежений. Той самий документ може входити до складу декількох папок і полиць за рахунок застосування механізму посилок

(вихідний документ у цьому випадку залишається незмінним і зберігається на місці, визначеному адміністратором СЕД). У ряді СЕД реалізовані ще більш могутні можливості збереження за рахунок організації зв'язків між документами (ці зв'язки можна встановлювати і редагувати в графічному виді).

Будь-якому документові в СЕД властивий певний набір атрибутів (наприклад, його назва, автор документа, час його створення й ін.). Набір атрибутів може змінюватися від одного типу документа до іншого (у межах одного типу документів він зберігається незмінним). У СЕД атрибути документа зберігаються в реляційній базі даних. Для кожного типу документів за допомогою візуальних засобів створюється шаблон картки, де в зрозумілому графічному вигляді представлені найменування атрибутів документа. При введенні документа в СЕД береться необхідний шаблон і заповнюється картка (заносяться значення атрибутів). Після заповнення картка виявляється зв'язаною із самим документом.

Деякі галузеві аналітики навіть вважають, що СЕД цілком можуть стати основою корпоративної інформаційної системи підприємства чи організації. СЕД працюють, переважно, на базі розподілених архітектур і використовують різноманітні комбінації технологій збору, індексування, збереження, пошуку і перегляду електронних документів. У більшості випадків, серверна частина СЕД складається з наступних логічних компонентів (які можуть розташовуватися як на одному, так і на декількох серверах):

1. Сховища атрибутів документів (карток);
2. Сховища документів;
3. Сервісів повнотекстової індексації.

Під сховищем документів звичайно розуміється сховище вмісту документів. Сховище атрибутів і сховище документів часто поєднують під загальною назвою «архів документів». Слід зазначити, що великими перевагами СЕД є збереження документів у вихідному форматі й автоматичне розпізнавання безлічі форматів файлів.

Останнім часом все більшу популярність здобуває збереження документів разом з атрибутами в базі даних. Такий підхід має свої переваги і недоліки. Перевагою є значне підвищення безпеки доступу до документів, а основним недоліком - низька ефективність роботи з документами при великому обсязі збереженої інформації. При даному підході також потрібне використання могутніх серверів з великими обсягами оперативної пам'яті і жорстких дисків. Крім того, у випадку збою бази даних відновити документи, що зберігалися в ній, буде дуже непросто.

Модулі СЕД, що відповідають за документообіг, прийнято називати модулями маршрутизації документів. У загальному випадку використовуються поняття «вільної» і «твердої» маршрутизації документів. При «вільній» маршрутизації будь-який користувач, що бере участь у документообігу, може за своїм розсудом змінити існуючий маршрут проходження документів (або задати новий маршрут). При «твердій» маршрутизації маршрути проходження документів строго регламентовані, і користувачі не мають права їх змінювати. Однак при «твердій» маршрутизації можуть оброблятися логічні операції, коли

маршрут змінюється при виконанні яких-небудь заздалегідь заданих умов (наприклад, відправленню документа керівництву при перевищенні конкретним користувачем своїх посадових повноважень).

У СЕД реалізовані надійні засоби розмежування повноважень і контролю за доступом до документів. У більшості випадків з їхньою допомогою визначаються наступні види доступу (набір повноважень, що задаються, залежить від конкретної СЕД):

- повний контроль над документом;
- право редагувати, але не знищувати документ;
- право створювати нові версії документа, але не редагувати його;
- право анотувати документ, але не редагувати його і не створювати нові версії;
- право читати документ, але не редагувати його;
- право доступу до картки, але не до вмісту документа;
- повна відсутність прав доступу до документа (під час роботи із СЕД кожна дія користувача протоколюється, і, таким чином, вся історія його роботи з документами може бути легко проконтрольована).

При одночасній роботі із документом відразу декількох користувачів (особливо, якщо його необхідно погоджувати в різних інстанціях) дуже зручною функцією СЕД є використання версій і підверсій документа. Припустимо, виконавець створив першу версію документа і передав її на розгляд наступному користувачеві. Другий користувач змінив документ і створив на його основі вже нову версію. Потім він передав свою версію документа в наступну інстанцію третьому користувачеві, що створив уже третю версію. Через певний час, ознайомившись із зауваженнями і виправленнями, перший виконавець документа вирішує допрацювати вихідну версію і на її основі створює під версію першої версії документа. Достойнством СЕД є реалізована в них можливість автоматичного відстеження версій і документів (користувачі завжди можуть визначити, яка саме версія документа є найбільш актуальною один по одному або часові їхнього створення).

При організації групової роботи над документами досить корисна можливість їхнього анотування. Тому що в деяких випадках користувачі позбавлені права на внесення яких-небудь змін у документ у процесі його узгодження, то вони можуть скористатися з можливості його анотування. У більшості СЕД анотування реалізується за рахунок включення в картку документа атрибута для анотації і передачі користувачам прав на редагування такого поля картки. Але таке рішення не завжди прийнятне (особливо при анотуванні графічного документа). У зв'язку з цим, у деяких СЕД існує так називана функція «червоного олівця», за допомогою якої можна графічно вказати недоліки на самому зображенні.

Список використаних джерел

1. Фишберн П. Теория полезности для принятия решений / П. Фишберн. – М. : Наука, 1978. – 352 с.

2. Мушик Э. Теория принятия технических решений / Э. Мушик, П. Мюллер. – М. : Мир, 2000. – 206 с.

3. Тоценко В.Г. Методы и системы піддержки принятия решений. Алгоритмический аспект / В.Г. Тоценко. – К.: Наук. думка, 2002. – 381 с.

4. Волошин О.Ф. Методичні рекомендації до виконання практичних і лабораторних робіт з теорії прийняття рішень / О.Ф. Волошин, С.О. Мащенко. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2011. – 424 с.

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Мелешко Вадим Сергійович

Студент групи КН - 11 с

ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

к.т.н., доцент кафедри інформаційних
технологій, економіки та менеджменту

Поночовний Ю.Л.

Особа, яка навчається по заочно-дистанційній формі навчання, повинна мати комплект навчально-методичних матеріалів, що включають програми курсів, посібники і навчальні посібники в друкованому чи електронному виді (посібник, задачник, посібник з виконання лабораторних робіт тощо), а також методичні посібники для організації самостійної роботи з кожного виду занять. Виходячи з відомих особливостей заочної форми навчання, можна запропонувати набір принципів розробки навчально-методичних матеріалів для заочно-дистанційного навчання:

- програма курсу повинна містити формулювання цілей вивчення курсу, формувати мотивації успішного вивчення дисципліни за допомогою роз'яснення її місця і значення в системі навчання по обраному напрямку (спеціальності);

- навчальні посібники повинні задовольняти вимогам коректного й однозначного використання термінів й умовних позначень;

- навчальні матеріали в електронній формі повинні, по можливості, створюватися в тому програмному середовищі, яке слухач опанував у відповідних розділах курсу інформатики, що передуює даній дисципліні. При використанні авторських програмних продуктів їхнє освоєння не повинне створювати істотне додаткове навантаження для слухача і відволікати його від змісту дисципліни;

- навчальні матеріали в електронній формі з використанням гіперсередовища повинні задовольняти вимогам простоти орієнтації слухачів

при пересуванні посиланнями. У передмові до навчальних матеріалів необхідно пояснити умовні позначки, що застосовуються для посилань, а також дати поради по раціональних прийомах навігації з використанням гіперпосилань;

- посилання повинні передбачати можливість швидкого і цілеспрямованого пересування по навчальному матеріалу;

- при використанні в навчальних матеріалах гіперпосилань на ресурси мережі Інтернет необхідно уникати посилань на Web-сторінки, які вимагають порівняно великого часу завантаження;

- методичні посібники повинні бути побудовані таким чином, щоб особа, яка навчається, могла перейти від діяльності, здійснюваної під керівництвом викладача, до діяльності самостійної, до максимальної заміни викладацького контролю самоконтролем. Тому вони повинні містити докладний опис раціональних прийомів описаних видів діяльності, критеріїв правильності рішень, рекомендації з ефективного використання консультацій.

До сучасних інформаційних технологій, які використовують в навчальному процесі, відносять електронні та гібридні бібліотеки, електронні посібники, довідково-пошукові системи Інтернет та ін.

Тому створення навчальних Web-матеріалів пред'являє дуже високі вимоги до кваліфікації викладача-розроблювача в області практичного використання сучасних інформаційних технологій, тому що, крім знань за курсом, викладачу необхідно мати спеціальні навички в області застосування Інтернет-технологій. У протилежному випадку йому доведеться вдаватися до допомоги відповідного фахівця чи навіть спільній роботі колективу фахівців різного профілю [34, с. 21].

Говорячи про «бібліотечно-інформаційні ресурси», ми розглядаємо наявні в бібліотеках фонди першоджерел (первинних інформаційних документів) і компоненти довідково-пошукового апарату – каталоги, покажчики або вторинні інформаційні документи.

В останні роки склад фондів і довідково-пошукового апарату істотно змінився:

- а) бібліотечні фонди – більшу частину складають первинні інформаційні документи на інших, не традиційних носіях (на компакт-дисках, відео- і аудіо-касетах, а також у довгостроковій пам'яті EOM);

- б) довідково-пошуковий апарат – поряд із традиційними картковими каталогами і паперовими покажчиками, велику роль відіграють електронні пошукові системи (каталоги, картотеки, покажчики й ін.), які, як прогнозується, згодом цілком замінять традиційні засоби пошуку.

Крім того, сучасні пошукові системи, у тому числі засоби які представлені в глобальній комп'ютерній мережі Інтернет, дозволяють користувачам бібліотеки (її співробітникам і відвідувачам) здійснювати пошук джерел, що зацікавляють за межами «свого» бібліотечного фонду, тобто у фондах «світової віртуальної бібліотеки», а в багатьох ситуаціях, знайшовши у віртуальному каталозі адресу документа, переглянути (або замовити) і сам документ. По суті, ми маємо справу з так званою «гібридною бібліотекою», у якій поєднуються (інтегруються) елементи традиційної електронної бібліотеки.

Поява гібридних бібліотек більшою мірою залежить від культурних зрушень, ніж від технологічного прогресу, вона є цілком прийнятною моделлю еволюції традиційної бібліотеки. Термін «гібридна бібліотека» увійшов до професійного глосарію бібліотечних та інформаційних працівників в останні роки. Його використовують для означення проміжної ланки на шляху повного переходу до цифрових бібліотек.

Цифрова бібліотека – це система інформаційних послуг, в межах якої усі інформаційні ресурси існують в електронній формі, придатній для обробки на комп'ютері, а функції отримання, збереження, захисту, поновлення, доступу та перегляду інформації здійснюються шляхом застосування цифрових технологій. Послуги цифрової бібліотеки не обмежуються наданням інформації у текстовому форматі; скажімо, аудіо, візуальні та відео ресурси також можуть бути представлені у цифровому вигляді. Ресурси цифрової бібліотеки поділяються на первісно створені у цифровому форматі, наприклад, електронні журнали і набори даних, та на нецифрові ресурси, наприклад, рукописи і друковані видання, переведені у цифровий формат пізніше.

Цифрова бібліотека здатна поширювати інформацію в межах мережі, і у такий же спосіб користувачі можуть здійснювати її відбір. Серед переваг цифрової бібліотеки слід назвати зменшення обсягів інформації, що зберігається; нижчий рівень зношуваності матеріалів; здатність одночасно надавати кільком користувачам одну й ту саму інформацію; можливість доступу до матеріалів з дому, офісу або з інших місць поза межами бібліотеки, нарешті, наявність реального потенціалу для підвищення економічної ефективності.

Сучасний користувач зараз змушений працювати у гібридному середовищі, вдаючись до паралельно існуючих у електронному та паперовому вигляді матеріалів.

Гібридну бібліотеку слід розглядати як бібліотеку майбутнього, як прагнення чогось більшого, ніж просто безперервного доступу до традиційної та електронної інформації з метою надання користувачам більш насиченого інформаційного середовища [2, с.11, 14].

В останні десятиліття різко зросло суспільне й економічне значення інформації й інформаційних технологій. Автоматизовані системи діловодства, телекомунікації і системи обробки даних інтегруються в єдине поняття інформаційних ресурсів, що займають однакове положення з іншими ресурсами підприємства, галузі, національної економіки в цілому [24, с. 9]. Електронні бібліотеки являють собою нову форму інформаційних систем, ефективна і високопродуктивна робота яких забезпечується розвитком функціональних і інструментальних засобах їхнього створення і супроводи [2, с.75].

Список використаних джерел

1. Єргіна О. В. Сучасний урок і мультимедійні технології: досвід і перспектива / О.В. Єргіна // Комп'ютер у школі та сім'ї: Науково-методичний журнал. – Київ, 2011. – №2. – С. 65- 69.
2. Крапивенко А. В. Технологии мультимедиа и восприятие / Под. ред. А.В. Крапивенко. – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2012. – 275 с.
3. Опенгейм Ч. Що таке гібридна бібліотека? Новітні інформаційні технології та бібліотека / Под. ред. Ч. Опенгейм,. – К.: Британська Рада в Україні, 2012. - 200 с.
4. Фролов И.Б. Мультимедиа для Windows / Под. ред.И. Б. Фролов. – М. : издательство Майор 2013. – 310 с.

ОГЛЯД СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ВМІСТОМ

Борисенко Владислав Віталійович

Студент групи КН-11с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.т.н., доцент
кафедри інформаційних технологій,
економіки та менеджменту

Москаленко А.О.

Хостинг (від англ. hosting) – послуга з надання ресурсів для розміщення інформації на сервері, що постійно перебуває в мережі.

Вибір хостингу – дуже важливий момент для власника сайту. Стабільно працюючий хостинг – запорука успішного розвитку сайту. Якщо сайт часом недоступний або повільно завантажується, то його розвиток і просування стає проблематичним [1]. Слід відмітити, що ідеального хостингу не існує. Відношення до будь-якого найчудовішого хостингу може кардинально змінитися протягом п'яти хвилин. Для цього потрібно небагато – безграмотних дій техпідтримки, безпідставного блокування аккаунта.

Хороший хостинг не може бути дешевим. Краще не брати дешевий

хостинг – скупий платить двічі, ця приказка добре відображає процес вибору хостингу [1]. Крім того, не слід розміщувати всі сайти на одному хостингу. Якщо сайтів декілька, краще використовувати декілька хостингів, а не один. Важливо мати резервний план, і в разі чого швидко перекинути сайти з одного хостингу на інший. Спершу потрібно визначитися, хостинг з якими параметрами вам потрібний. Якщо у вас новий сайт і ви лише починаєте його розвивати, то в більшості випадків вам вистачить тарифу з мінімальними характеристиками [1].

Зазвичай хостинг входить в пакет з обслуговування сайту і має на увазі як мінімум послугу розміщення файлів сайту на сервері, на якому запущене програмне забезпечення, необхідне для обробки запитів до цих файлів (веб-сервер).

Одним з критеріїв вибору хостингу є використовувана операційна система, оскільки від цього залежить програмне забезпечення, яке буде підтримувати функціональність тих або інших сервісів. Важливим аспектом опису хостингу є наявність тих чи інших служб і можливостей:

- підтримка CGI: Perl, PHP, Python, ASP, Ruby, JSP, Java;
- підтримка .htaccess / .htpasswd (для Apache);
- підтримка баз даних.

Хостинг як послугу порівнюють, описують і оцінюють по кількості обмежень:

- розмір дискового простору під файли користувача;
- кількість місячного трафіку;
- кількість сайтів, які можна розмістити в рамках одного облікового запису;
- кількість FTP користувачів;
- кількість E-Mail ящиків і обсяг дискового простору, призначеного для пошти;
- кількість баз даних і розмір дискового простору під бази даних;
- кількість одночасних процесів на користувача;
- кількість ОЗУ, і максимальний час виконання, що виділяється кожному процесу користувача.

А також по якісним обмеженням:

- вільні ресурси CPU, оперативної пам'яті, які впливають на швидкодію сервера;
- пропускна здатність каналів, яка впливає на завантаження інформації;
- віддаленість обладнання хостера від цільової аудиторії сайту, яка впливає на завантаження інформації.

Деякі платні хостингові компанії надають безкоштовний тест на певний період, після закінчення якого користувач повинен визначитися чи підходить для нього обрана хостинг компанія, і чи має сенс оплачувати великі періоди. Як правило такі тести надаються тільки власникам доменів другого рівня, щоб уникнути спекуляцій з тестовими акаунтами.

Далі проведемо огляд українських хостингів. Для проведення аналізу використано наступні хостинги:

1. www.ukraine.com.ua [2].

Основні характеристики

Місце на диску	1 GB
Хостинг на SSD дисках	Так
Субдоменів	Необмежено
Псевдоніми (аліаси)	Необмежено
Місце під пошту	Необмежено
Безкоштовний тест	5 днів
Техпідтримка	24/7
Розміщення серверів	Україна, Німеччина, Франція, США

Ціна, грн

Реєстрація доменного імені	173.00/рік
1 місяць	64.00
3 місяці	177.00
6 місяців	324.00
12 місяців	588.00

2. uh.ua (WordPress Хостинг) [3].

3. www.besthosting.ua/ [4].

Основні характеристики

Місце на диску	1 GB
SSD MySQL	Так
Носій SSD + HDD (для БД та кешу)	Так
Техпідтримка (тільки тікети)	24/7

Ціна, грн

Реєстрація доменного імені	149.00
6 місяців	240.00 (8.80 \$)
12 місяців	419.00 (15.40 \$)

4. bitte.net.ua/.

Основні характеристики

Місце на диску	2 GB
Субдоменів	Необмежено
Місце під пошту	Необмежено
Безкоштовний тест	5 днів
Техпідтримка	24/7
Розміщення серверів	Україна, Німеччина

Ціна, грн

Реєстрація доменного імені	180.00
6 місяців	199.00

12 місяців 349.0

5. thehost.ua/ [5].

Основні характеристики

Місце на диску	1 GB
Кількість сайтів	6
Бази даних	8
Автопіддомени	Необмежено
Місце під пошту	12
Безкоштовний тестовий період	Так
Розміщення серверів	Україна, Німеччина, Росія

Ціна, грн

Реєстрація доменного імені	129.00
12 місяців	399.00
24 місяці	779.00

Проводячи аналіз наведених технічних та цінових характеристик можна сказати, що найкращим вибором хостингу може бути bitte.net.ua/.

Таким чином, вибір хостингу ж дуже важливим етапом у розробці та впровадженні веб-ресурсу, оскільки стабільно працюючий хостинг – запорука успішного розвитку ресурсу.

За результатами проведеного огляду технічних характеристик та цінової політики українських хостингів встановлено, що найбільш оптимальним є вибір bitte.net.ua/.

Список використаних джерел

1. Вибір хостингу – практичні поради і рекомендації. - [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <http://sseo.pp.ua/vibir-xostingu-praktichni-poradi-i-rekomendaci/>
2. Хостинг и регистрация доменов. [Електронний Ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukraine.com.ua/>.
3. Хостинг провайдер "UH" [Електронний Ресурс]. - Режим доступу: <https://uh.ua/>.
4. ООО Он-лайн [Електронний Ресурс] Режим доступу: www.besthosting.ua.
5. «TheHost» [Електронний Ресурс]. - Режим доступу: thehost.ua. –

ЕЛЕКТРОННІ ПОСІБНИКИ ЗАСОБАМИ ACTIONSCRIPT

Підтереба Михайло Олексійович

Студент групи КН-11с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.т.н., доцент
кафедри інформаційних технологій,
економіки та менеджменту
Москаленко А. О.

Електронний посібник це версія книги, що представлена в електронному вигляді. Такі посібники можна читати за допомогою комп'ютеру, планшету, мобільного пристрою та ін. за наявності необхідного програмного

забезпечення [1].

Зазвичай для створення електронного посібника використовують звичайний текстовий редактор чи офісний пакет програм. Але для того щоб створити інтерактивний електронний посібник, який був би здатний взаємодіяти з користувачем та мати підтримку багатьох функцій, використовуються мови програмування та інші спеціальні програми. До сучасних мов програмування, які використовують для створення електронних посібників, відносяться всі мови що мають високий рейтинг продуктивності та попиту. Зокрема найбільш популярними з них є: Java, C++, C#, ActionScript, Python [1-3].

Мова програмування ActionScript. ActionScript [4-7] - об'єктно-орієнтована мова програмування, яка додає інтерактивність, обробку даних та зручне управління графікою, музикою та web-вмістом, саме тому вона найоптимальніше підходить для створення електронних посібників. ActionScript виконується віртуальною машиною (ActionScript Virtual Machine), яка є складовою частиною Flash Player, проте для того щоб досягнути кросплатформності, що необхідно більшості сучасних електронних посібників, можна використати Desktop варіанти компіляції, зокрема AIR варіант компіляції. ActionScript компілюється в байт-код, який включено до SWF, або в .exe файл, або ж за допомогою середовища виконання AIR, що буде винесено статичним, або динамічним типом компіляції бібліотек.

Переваги мови ActionScript 3.0/AIR. ActionScript є офіційною мовою платформи Adobe Flash, він має потужні інструменти управління анімацією, музикою та web-вмістом. Сьогодні ця мова програмування використовується в створенні повноцінних програм для інтернету, мобільних пристроїв і персональних комп'ютерів. Основоположні принципи, закладені в мову ActionScript, роблять його зручним засобом вирішення різноманітних завдань для програмістів, які працюють у різних сферах. Базова мова ActionScript 3.0 заснована на четвертій редакції специфікації мови ECMAScript, завдяки цьому, синтаксис нагадує синтаксис мов Java і C#, базова мова ActionScript здається знайомою досвідченим програмістам [4-5].

Велика кількість бібліотек забезпечують звертання до низькорівневих структур системи, впроваджують в електронну книгу інтерактивні функції, контейнери для відображення тексту, растрові та векторні графічні зображення, музику, відеофайли, звертання до будь-яких ресурсів на комп'ютері та можливість звертання безпосередньо до web-сторінок в інтернеті.

Ключові можливості мови ActionScript версії 3.0: повноцінна реалізація об'єктно-орієнтованих конструкцій; однопоточна модель виконання коду; перевірка типів на етапі виконання; додаткова перевірка типів на етапі компіляції; динамічні можливості, що дозволяють, створювати нові методи-конструктори і змінні на етапі виконання; винятки, що генеруються на етапі виконання; підтримка мови XML в якості одного з вбудованих типів даних; пакети для організації бібліотек коду.

Популярні середовища розробки для ActionScript. Adobe Flash - історично перше середовище що підтримує ActionScript. Adobe Flash Builder - середовище розробки для створення RIA додатків персонального комп'ютера та мобільних пристроїв. Powerflasher FDT – середовище що базується на eclipse - вільному середовищі розробки модульних кросплатформних додатків. FlashDevelop – вільне середовище розробки і редактор коду. CodeDrive - середовище розробки і редактор, з досить швидким компілятором. SWFTools - вільний пакет для роботи з swf-файлами, пакет включає компілятор as3compile.

Порівняльна характеристика засобів для створення електронних посібників. Результати порівняльного аналізу основних можливостей мов програмування та програм для створення електронних посібників представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика основних можливостей мов програмування та програм для створення електронних посібників

	Призначення	Мультимедіа	Гнучкість	Кросплатформеність
ActionScript / AIR	Необмежене	+	+	+
C#	Необмежене	-	+	-
Java	Необмежене	-	+	+
C++	Необмежене	-	+	-
MasterTool	Для вчителів	+	-	Windows
SunRav BookEditor	Необмежене	+	-	Windows
Document Suite	Необмежене	+	+	Windows
Studdy Buddy	Для освіти	+	-	Windows

Мова програмування ActionScript 3.0, порівняно з ActionScript 2.0, забезпечує зростання продуктивності до 700 разів, а працюючи з бінарними даними, забезпечує значний приріст продуктивності: до 10000 разів.

ActionScript 3.0 по швидкості наблизився до таких мов програмування, як Java і C#. Збільшення продуктивності засновано на динамічній трансляції коду.

Такі мови програмування як C та C++ мають більш високу продуктивність, проте в них відсутні стандартні бібліотеки для створення мультимедійного вмісту. C# не має можливості до кросплатформної компіляції.

Мова програмування ActionScript 3.0. – сучасна мова програмування, яка за своїми можливостями та швидкодією відповідає найважливішим стандартам передових технологій та у відповідній сфері застосування конкурує з іншими мовами програмування високого рівня.

Отже, ActionScript 3.0. повністю відповідає всім необхідним вимогам для того, щоб стандартними засобами мови програмування, мати можливість створити повністю унікальний багатофункціональний електронний посібник.

Список використаних джерел

1. Електронний посібник: поняття, структура. – Режим доступу: http://elkniga.info/book_20_glava_4_ELEKTRONNIJ_POSIBNIK:_PONJAT.html

2. Мова програмування. Матеріал з Вікіпедії. — вільної енциклопедії. — Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Мова_програмування.
3. Лекція 4. Кросплатформність. Види і типи сучасних мов програмування — Режим доступу: <http://lib.mdpu.org.ua/e-book/vstup/L4.htm>
4. Колин М. ActionScript 3.0 для Flash. Подробное руководство. / М.Колин. — СПб.: Питер, 2009. — 992 с.
5. ActionScript. Матеріал з Вікіпедії. — вільної енциклопедії. — Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/ActionScript>.
6. Гурвиц М. Использование Macromedia Flash MX./ М.Гурвиц, Л.Мак-Кейб. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2003 - 704 с.
7. Top Comparisons. — Режим доступу: <http://vschart.com>.

ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК З ФІЗИКИ ДЛЯ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Підтереба Михайло Олексійович

Студент групи КН-11с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.т.н., доцент
кафедри інформаційних технологій,
економіки та менеджменту
Москаленко А.О.

Електронний посібник це версія книги, що представлена в електронному вигляді. Такі посібники можна читати за допомогою комп'ютеру, планшету, мобільного пристрою та ін. за наявності необхідного програмного забезпечення.

Існуючі посібники та їх недоліки. Квазар - Віртуальна фізична лабораторія 10-11 кл [1]. Недоліки даної програми полягають в тому, що дана програма потребує встановлення дуже багатьох сторонніх драйверів для відображення відео та інтерактивних моделей, відео кодеки та флеш плеєр. Не інтуїтивно зрозумілі функції в розділі «Проведення уроку». Щоб запустити урок, необхідно натиснути кнопкою миші, а потім натиснути Enter. В головному меню немає підказок до кнопок, лише ілюстрації. Обмежені функції в проведенні лабораторних занять, а також незручна навігація до них.

Дрофа – Лабораторные работы по физике. 11 класс [2]. Основні недоліки полягають в тому, що в даному посібнику відсутні теоретичні матеріали, а також вимагається встановлення додаткового програмного забезпечення Adobe Shockwave player.

УМК – Живая Физика [3]. Не можна розгорнути вікно на повний екран. Елементи інтерфейсу мають маленький шрифт. Обмежений функціонал графічного інтерфейсу.

ООО «ФИЗИКОН». Открытая Физика 2.6. Для роботи програми необхідні дві бібліотеки Microsoft Java VM та SUN JRE 1.4.1. Програма являє

собою лише набір html сторінок. Кнопки головного меню не реагують на курсор миші, для дослідження взяті сучасні браузери Mozilla Firefox, Google Chrome та Internet Explorer останніх версій на момент 2016 року. Плагіни програми не вмикаються та не працюють у жодному браузері.

Електронний посібник з фізики для вищих військових навчальних закладів, засобами ActionScript. Розроблений посібник це сучасна електронна книга, що призначена для зручного та швидкого вивчення курсу фізики курсантами вищих військових навчальних закладів. Електронний посібник з фізики для вищих військових навчальних закладів розроблено засобами ActionScript [5-7].

Розроблений навчальний посібник має наступні можливості та переваги.

1. Красивий та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. Електронний посібник для вищих військових навчальних закладів має зручний та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс (рис. 1).

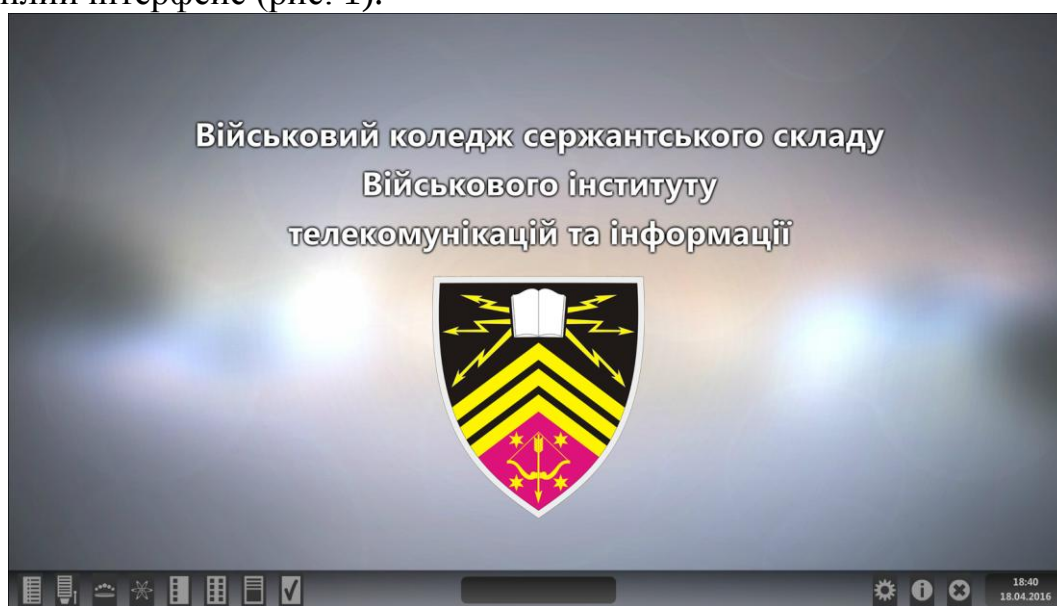

Рис. 1. Головний екран електронного посібника

Це досягнуто завдяки тому, що його розроблено за загальними правилами про сприйняття інтерфейсу людиною. Головне меню має сім основних розділів книги, можливість пройти тестування, налаштування програми, інформація про розробника та кнопка виходу з програми. Кнопки розташовані в зручному для користувача місці, в основі екрану, мають красиво проілюстровані графічні іконки, та опис розділу що виникає при наведенні курсору миші на кнопку.

2. Можливість налаштування формату монітору. Для зручності використання, в даному посібнику з фізики, передбачено стандартне та широкоформатне розширення для змінення формату книги під конкретний монітор. Це дає можливість використовувати електронну книгу користувачам з різними форматами та розширеннями монітору (рис. 2).

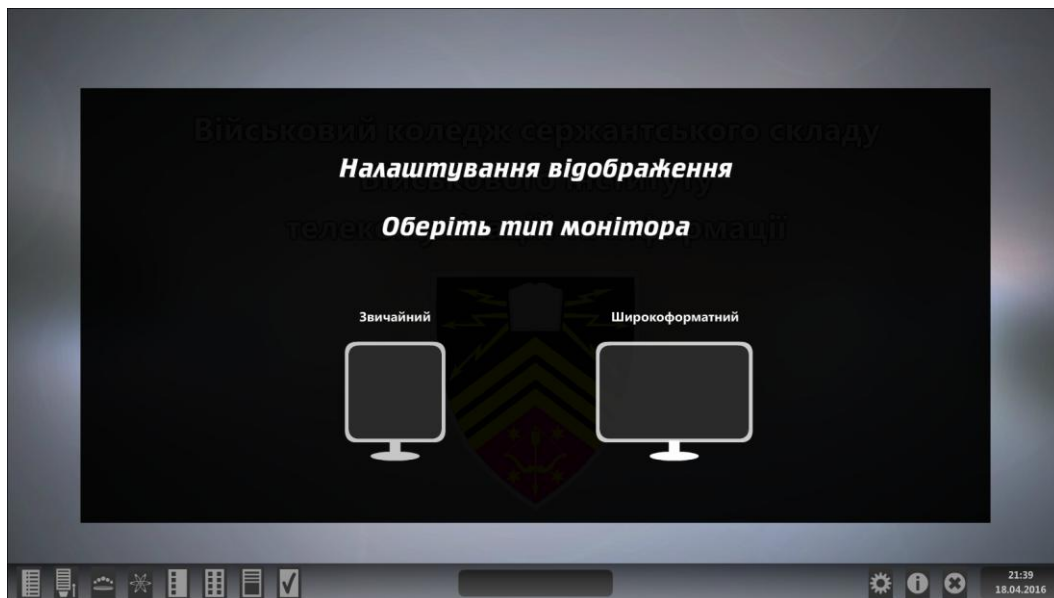

Рис. 2. Екран налаштування. Вибір розширення монітору

3. Інструменти для управління змістом книги. В даному електронному посібнику передбачені всі необхідні інструменти для здійснення зручного маніпулювання змістом книги (рис. 3).

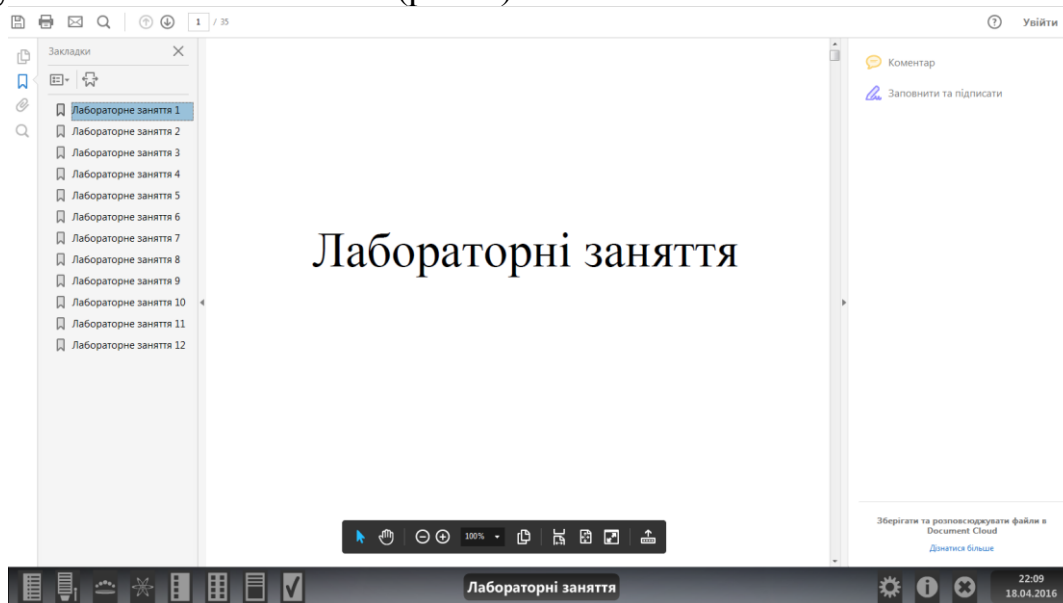

Рис. 3. Демонстрація інструментів для маніпулювання книгою

4. Програма не загромождена сторонніми бібліотеками. Для коректної роботи програми необхідна наявність лише Adobe Reader. Це значно прискорює роботу програми, та не засмічує комп'ютер зайвими сторонніми драйверами та бібліотеками.

5. Можливість редагування матеріалів та ресурсів книги. Для того, щоб досягти максимальної гнучкості, даний електронний посібник було створено таким чином, щоб мати можливість редагувати його ресурси: як навчальні матеріали самої книги (текстове наповнення, рисунки, таблиці та ілюстрації), так і тривимірні моделі, що прикріплюються до книги за допомогою посилань в

документі. За необхідності, можна прибирати наявні тривимірні моделі або додавати нові.

6. Наявність тривимірних моделей для кращого розуміння матеріалу.

Електронний посібник з фізики для вищих військових навчальних закладів окрім теоретичного матеріалу, ілюстрацій, рисунків та таблиць має тривимірні моделі фізичних явищ, які спрощують розуміння матеріалу, так як дозволяють спостерігати фізичні явища в тривимірному просторі, вільно маніпулюючи ними за допомогою курсору миші.

7. Можливість пройти тестування по пройденому матеріалу. Після проходження та засвоєння матеріалів, даний посібник передбачає підключення додаткової програми тестування MyTestX, за допомогою якої можна перевірити здобуті знання.

Таким чином, запропонований електронний посібник з фізики для вищих військових навчальних закладів має значні переваги над посібниками-аналогами. Даний посібник повністю відповідає всім необхідним вимогам багатофункціонального електронного посібника.

Список використаних джерел

1. ППЗ «Віртуальна фізична лабораторія Фізика 10-11». – Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-39182099994c5>. – 10.04.2016.
2. Лабораторные работы по физике. 11 класс. Электронное учебное издание. – Режим доступу: <http://www.drofa.ru/cat/product312.htm>. – 10.04.2016.
3. УМК «Живая Физика» 5.2.1.1. – Режим доступу: <http://softportal.com.ua/raznoe/4942-umk-zhivaya-fizika-5211.html>. – 10.04.2016.
4. Открытая Физика 2.6. – Режим доступу: <http://physicon.ru/products/courses/catalog/359/345/3128/>. – 10.04.2016.
5. Мова програмування. Матеріал з Вікіпедії. — вільної енциклопедії. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Мова_програмування. – 11.04.2016.
6. Лекція 4. Кросплатформність. Види і типи сучасних мов програмування — Режим доступу: <http://lib.mdpu.org.ua/e-book/vstup/L4.htm> — 14.04.2016
7. Колин М. ActionScript 3.0 для Flash. Подробное руководство. / М.Колин. – СПб.: Питер, 2009. – 992 с.

СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕМЕНТІВ ОБМАНУ

Уштан Андрій Миколайович

Студент групи КН-11с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.т.н., доцент
кафедри інформаційних технологій,
економіки та менеджменту
Москаленко А.О.

Нині усе більш актуальним стає завдання захисту інформаційних ресурсів комп'ютерних мереж від атак з боку зовнішніх і внутрішніх порушників. Для вирішення цього завдання необхідно не лише попереджати, блокувати, виявляти і реагувати на дії порушників, але і відволікати їх від основних цілей, заманюючи на неправдиві інформаційні об'єкти, робити збір інформації про прийоми, тактику і мотивацію зловмисників, здійснювати їх ідентифікацію і викриття.

Перспективними засобами, що дозволяють вирішувати вищезгадані задачі являються обманні системи, що називаються також хибними інформаційними системами, імітаторами інформаційних систем або системами-пастками [1-3]. Основними функціями таких систем є залучення і утримання уваги зловмисників на хибних інформаційних цілях, введення зловмисників в оману, виявлення і фіксація дій порушників, їх контроль, а також збір і об'єднання даних про дії порушників з різних джерел.

В теорії обману виділяють три механізми:

1. Приховування.
2. Камуфляж.
3. Дезінформація.

Тому, обманні системи – це програмно-апаратні засоби забезпечення інформаційної безпеки, що реалізують функції приховання і камуфляжу інформаційних ресурсів, що захищаються, а також дезінформації порушників.

До основних етапів проведення атак відносяться [4]: збір інформації, реалізація атаки, «замітання» слідів. На першому етапі відбувається збір інформації про систему, на яку планується проведення атаки. На другому етапі, враховуючи інформацію отриману на першому етапі, відбувається безпосередня реалізація атаки. На останньому етапі здійснюється знищення доказів проведення атаки. У відповідності до цього, при реалізації комплексного підходу щодо побудови обманних систем, кожен із механізмів обману повинен бути реалізованим на кожному етапі проведення атаки.

Наприклад, на першому етапі проведення атаки механізм приховування реалізується приховуванням мережевої топології, механізм камуфляж – зміною зовнішнього вигляду інтерфейсу програмного забезпечення, а механізм дезінформації – підміна інтерфейсу однієї операційної системи на іншу.

Обманні системи призначені для реалізації наступних основних завдань:

- обмеження атак на цільові (критично важливі) системи за рахунок відлякування порушника і «прийняття вогню на себе»;
- приховане виявлення (відстежування) і дослідження (оперативний аналіз) атак і неавторизованої активності;
- моніторинг випадків несанкціонованого доступу до системи і її використання не за призначенням;
- реагування на дії порушника з метою введення його в оману.

До основних переваг обманних систем відносяться:

- обманні системи базуються на зборі даних невеликого об'єму, оскільки вони орієнтовані на фіксацію лише дій порушників і будь-яка взаємодія з обманними системами, найімовірніше, викликана неправомірними або зловмисними діями. Внаслідок цього практично всі використовувані дані є однозначні та істинні, що обумовлює відсутність хибних спрацьовувань при виявленні вторгнень і можливість виявлення нових атак, засобів їх реалізації і стратегій зловмисників;
 - обманні системи вимагають мінімальних ресурсів, оскільки вони використовують дані, що характеризують лише неправомірні або зловмисні дії;
 - усі типи обманних систем ґрунтуються на простій стратегії – при взаємодії з обманною системою, відстежувати дії і реагувати на них. Внаслідок простоти компоненту захисту – мала ймовірність помилки функціонування і збої в роботі;
 - на відміну від більшості компонентів захисту обманні системи можуть працювати із зашифрованим трафіком, оскільки не має значення, яка інформація поступає на вхід обманної системи, вона буде виявлена і зафіксована;
 - оскільки практично будь-який трафік, спрямований на обманні системи, розкриває дії порушника, обманні системи можуть виявляти нові атаки;
 - обманні системи дозволяють безперервно демонструвати керівництву організацій свою значущість, а також підтверджувати роль інших механізмів захисту. Всякий раз, коли на компоненти обманної системи здійснюється атака, адміністратори безпеки і керівництво будуть проінформовані про це.
- До основних недоліків використання обманних систем можливо віднести:
- обманні системи мають обмежену сферу застосування, оскільки можуть відстежувати тільки діяльність, яка безпосередньо спрямована на них; обманні системи не можуть виявляти і реагувати на діяльність проти інших систем, якщо порушник не взаємодіє з обманною системою;
 - обманні системи обумовлюють ризик повної компрометації і використання для атак на інші комп'ютерні системи;
 - наявність у обманних систем демаскуючих ознак, тобто відмінних характеристик і поведінки, виявлюваних порушником по реакції у відповідь обманної системи на його дії.

На даний час найбільш розповсюдженими обманними системами являються The Deception Toolkit (DTK), CyberCop Sting, Honeyd, HoneyWeb, Bubblegum Proxypot, IBM RealSecure. Набір інструментальних обманних засобів (DTK) розроблено Фредом Коеном, щоб ввести в оману автоматизовані засоби аналізу захищеності шляхом створення помилкових вразливостей. CyberCop Sting створює віртуальну мережу на виділеному вузлі, що працює під управлінням Windows. Кожен з віртуальних вузлів має один або кілька IP-адрес, на які можна посилати мережевий трафік і отримувати цілком реальну відповідь. Перевага системи CyberCopSting полягає в тому, що для моделювання приманки для порушника не потрібно великої кількості комп'ютерів і маршрутизаторів – все реалізується на одному комп'ютері. Honeyd – це невеликий демон, що створює віртуальні хости в мережі, які можуть бути налаштовані для запуску довільних завдань у певних операційних системах. Honeyd дозволяє окремому хосту отримувати декілька адрес по локальній мережі для мережевої імітації, а також підвищує інформаційну безпеку, надаючи механізми для виявлення та оцінки загроз, стримує супротивників, приховуючи реальні системи в середині віртуальних систем. Разом з Honeyd або в автономному режимі можна використовувати інструмент HoneyWeb від Кевіна Тімма. HoneyWeb дозволяє емулювати різні платформи Web-серверів, щоб виявляти незаконні вторгнення по протоколу HTTP.

Таким чином, перспективними засобами захисту комп'ютерних мереж є обманні системи, що дозволяють збільшити число виконуваних порушником операцій і дій. Щоб заздалегідь визначити, чи є виявлена порушником уразливість істинною або ні, зловмисникові доводиться виконувати певний об'єм додаткових операцій. Крім того, системи даного типу дозволяють отримати можливості для ідентифікації нападаючих. Проте існуючі системи реалізують лише один або декілька механізмів обману, не дозволяють використовувати механізми обману в комплексі. Тому, напрямо подальших досліджень є розробка методів та методик комплексного застосування механізмів обману.

Список використаних джерел

1. Спитцнер Л. Honeynet Project: ловушка для хакеров // Открытые системы, № 07–08, 2003. – С.88-93.
2. Лукацкий А. В. Обнаружение атак. СПб.: БХВ-Петербург, 2013. – 165 с.
3. Котенко И. В. Прототип ложной информационной системы // XI Российская научно-техническая конференция (по Северо-западному региону) «Методы и технические средства обеспечения безопасности информации»: Тезисы докладов. СПб.: Издательство СПбГПУ, 2003. – С.115-119.
4. Секреты хакеров. Безопасность сетей — готовые решения, 3-е издание: Пер. с англ. — М. : Издательский дом «Вильямс», 2012. — 736 с.

ЗАХИСТ ВЕБ-РЕСУРСІВ: ЗАХИСТ ВЕБ-СЕРВЕРА І КЛІЄНТА

Яковенко Ольга Петрівна

Студентка групи КН-11с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.т.н., доцент
кафедри інформаційних технологій,

економіки та менеджменту

Москаленко А.О.

У наш час стало актуально зберігати інформацію в електронному вигляді, яка знаходиться на веб-серверах. Таким чином важливим постає питання способів збереження цілісності та захисту веб-ресурсів, серверів та клієнтів від зловмисників (зміни або використання особистої інформації у власних цілях сторонніми особами).

Веб-сервер (web-server) – це сервер, що відповідає за прийом і обробку запитів (HTTP-запитів) від клієнтів до веб-сайту [1]. В якості клієнтів зазвичай виступають різні веб-браузери. У відповідь веб-сервер видає клієнтам HTTP-відповіді, в більшості випадків, разом з HTML-сторінкою, яка може містити: всілякі файли, якісь зображення, медіа-потік або будь-які інші дані.

Клієнт користувача, яким переважно є веб-браузер, передає веб-серверу запити на отримання ресурсів. Ресурси – це HTML-сторінки, цифровий медіа контент, медіа-потіки, різні зображення, файли даних, необхідні клієнту. У відповідь веб-сервер передає клієнтові запитані ним дані [1].

Першим кроком в забезпеченні безпеки web-сервера є забезпечення безпеки ОС, що лежить в його основі. Оскільки виробники не знають потреби безпеки кожної організації, кожен web-адміністратор повинен конфігурувати нові сервери відповідно до вимог безпеки своєї організації. Публічні веб-сервера зламуються майже щодня; загроза того, що буде здійснена атака на веб-сервер – реальна. А отже, потрібно займатися їх захистом.

До найбільш поширених способів захисту веб-сервера відносяться [2-4]:

1. Обмеження числа людей, що мають повноваження адміністратора або суперкористувача (root).

2. Видалити всі непотрібні сервіси з веб-сервера, залишивши FTP (але тільки якщо він потрібний насправді) і засіб безпечного підключення в режимі віддаленого терміналу, такий як SSH (Secure Shell – «безпечна оболонка»).

3. Розміщення веб-сервера в демілітаризованій зоні (DMZ – Demilitarized Zone). Необхідно конфігурувати міжмережевий екран (файрвол) так, щоб він блокував вхідні з'єднання з веб-сервером зі всіма портами, окрім http (HyperText Transfer Protocol – «протокол передачі гіпертексту») (порт 80) або https (HyperText Transfer Protocol Secure – «захищений протокол передачі гіпертексту») (порт 443).

4. Протоколювання всіх дій користувачів і зберігання системних журналів або в зашифрованій формі на веб-сервері або на іншій машині в інтранеті.

5. Перевірки системних журналів на предмет підозрілої активності.

6. Спостереження за з'єднаннями з сервером за допомогою програми виявлення атак (intrusion detection).

Щодо захисту клієнтів, також існують певні дії, що допоможуть зупинити зловмисника до того, як він встигне зашкодити або порушити цілісність даних [2-4]:

1. Антивірусна програма (антивірус) – спеціалізована програма для виявлення комп'ютерних вірусів, а також небажаних (що вважаються шкідливими) програм взагалі і відновлення заражених (модифікованих) такими програмами файлів.

2. Брандмауер (мережевий екран, файрвол) – комплекс апаратних чи програмних засобів, здійснює контроль і фільтрацію мережевих пакетів відповідно до заданих правил.

3. Запобігання витоку (англ. Data Loss Prevention, DLP) – технології запобігання витоку конфіденційної інформації з інформаційної системи назовні, а також технічні пристрої (програмні або програмно-апаратні) для такого запобігання витоку.

4. Система виявлення вторгнень – програмне або апаратне засіб, призначений для виявлення фактів несанкціонованого доступу в комп'ютерну систему або мережу або несанкціонованого управління ними в основному через Інтернет. Відповідний англійський термін – Intrusion Detection System (IDS). Системи виявлення вторгнень забезпечують додатковий рівень захисту комп'ютерних систем.

Таким чином, існує багато способів запобігання небажаного порушення цілісності веб-ресурсів, дотримуючись яких можна запобігти втраті чи зміні даних. Проте, лише застосування комплексного підходу щодо організації захисту веб-серверів дозволить забезпечити максимальний рівень захисту веб-ресурсів.

Список використаних джерел

1. Веб-сервер. [Електронний Ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/Веб-сервер>. – 11.04.2016.

2. Понятие о web-ресурсе [Електронний Ресурс] Режим доступу: <http://bourabai.kz/dbt/web/web-site.htm>. – 11.04.2016.

3. А.М. Федотов Проблемы защиты информации в WWW информационных системах [Електронний Ресурс] Режим доступу: <http://www-sbras.nsc.ru/win/elbib/infor/secur.htm>. – 11.04.2016.

4. Защита сервера WEB [Електронний Ресурс] Режим доступу: <http://www.xserver.ru/computer/servers/razn/25/>. – 11.04.2016.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ СИСТЕМ ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ

Медяньський Олександр Станіславович

Студент групи КН-11 с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент

Мокляк В.М.

Системи відеоспостереження (CCTV – ClosedCircuit Television – системи замкнутого телебачення) – це системи, призначені для організації відеонагляду на відповідних об'єктах. До функцій систем відеоспостереження відноситься не лише захист від злодіїв, але і спостереження за робітниками, відвідувачами офісів, на складі чи в магазині, контроль діяльності в будь-якому приміщенні.

У ході наукового пошуку встановлено, що система відеоспостереження забезпечує: 1) візуальний контроль ситуації на охоронюваному об'єкті, надання інформації на пост спостереження в режимі реального часу; 2) організацію безперервного відеозапису відеоспостереження на цифровий відеореєстратор, що дозволяє документально підтвердити факт порушення; 3) виконання функцій охоронної сигналізації через детектори руху відеокамер або зовнішніх охоронних датчиків і інформування оператора системи про виникнення тривоги в зоні, що контролюється [1].

Сьогодні будь-яку сучасну систему безпеки неможливо уявити без такого невід'ємного елементу, як відеоспостереження. За допомогою системи відеоспостереження, яку можна охарактеризувати, як програмно-апаратний комплекс, що включає в себе відеокамери, монітори, об'єктиви, реєстратори та інше обладнання, можна організувати відеоконтроль на локальних, а також територіально віддалених об'єктах.

Завдяки інноваційним розробкам у сфері відеоохоронних систем можна не тільки проводити запис відео і спостерігати за окремими зонами, але й запрограмувати всю встановлену систему безпеки на випадок виникнення різних непередбачених ситуацій.

Не зайвим буде відзначити основні завдання, вирішення яких здійснюється за допомогою відеоспостереження. Зокрема, здійснюється зоровий контроль обстановки в зоні, – відеоінформація подається на спостережний пост, як у мультиекран (режим очікування), так і в повноекранному (відомості з однієї відеокамери подаються на весь екран монітора) режимах. Завдяки системі відеоспостереження можна організувати безперервний відеозапис у комп'ютерну систему або на цифровий відеореєстратор, що надалі дозволить підтвердити або спростувати факт порушення за допомогою наявних відеодокументів. Крім того, відеозапис дає можливість проведення ретельного, а найголовніше ефективного аналізу ситуації і прийняття, відповідно, правильних і оперативних рішень.

Відеоспостереження може також виконувати функції охоронної сигналізації. У даному випадку необхідна установка детекторів руху для камер спостереження, або зовнішніх датчиків охорони. Завдяки наявності вище

переліченого оператор системи буде проінформований у разі виникнення тривожних ситуацій у зоні контролю звуковим або світловим сигналом.

Системи відеоспостереження в залежності від застосовуваного обладнання поділяють на аналогові та цифрові (IP-відеоспостереження).

Аналогова система відеоспостереження. Це класична система на базі аналогових відеокамер і передачею сигналу зображення по коаксіальному кабелю. Як правило, аналогове відеоспостереження застосовується при необхідності здійснення відеоконтролю в невеликій кількості приміщень. У даному випадку інформація записується на відеореєстратор. Аналогове відеоспостереження з кожним днем займає все меншу нішу на ринку відео систем [2].

IP-системи відеоспостереження. Цифрові системи відеоспостереження відмінно зарекомендували себе при здійсненні відеоконтролю за територіально-розподіленими об'єктами, а також у системах безпеки великих компаній. Основними перевагами IP-відеоспостереження можна назвати можливість здійснення локального і віддаленого (з ПК, мобільного телефону тощо) візуального контролю.

Незважаючи на більш високу в порівнянні з аналоговими системами вартість, монтаж цифрових систем відрізняється невисокими витратами. Крім того, існує можливість підключення відеоспостереження за допомогою використання бездротових технологій. У цифрових системах по одному кабелю може передаватися не тільки відеосигнал, а й звук. Крім того, завдяки застосовуваному формату MPEG-4 ефективніше використовуються мережеві ресурси. Відмінними і вагомими позитивними характеристиками цифрового відеоспостереження є висока якість зображення, а також можливість ведення запису з необмеженої кількості камер [4].

Роздільна здатність відеокамер. Стандартна роздільна здатність (позначається SD) – 720*576 пікселів (для Європи), її підтримують усі телевізори і відеоплеєри, а також багато мобільних пристроїв. Відповідно буде мінімум проблем з переглядом записів або перенесенням записів на звичайні dvd-диски.

Висока роздільна здатність (позначається як HD і Full HD). Під терміном «висока роздільна здатність» розуміють HD (розмір кадру 1280*720 пікселів), а під Full HD – 1080. Сьогодні найвища роздільна здатність це – 4K (4096*2160 пікселів). Неважко помітити, що кількість точок на кожному кадрі вище в 5 разів відносно стандартного, а це – більше деталей, вища чіткість зображення (хоча переваги можна помітити лише на телевізорах що підтримують високу роздільну здатність). Мінуси очевидні – вартість покупки значно вища, та ще потрібний відповідний телевізор [3].

Таким чином, використання систем відеоспостереження дає можливість попереджати різного роду загрози. Вони мають велике значення для забезпечення захисту майна.

Різноманіття відеокамер, сфера їх застосування, технічні можливості вражають. Технології відеозображення постійно покращуються і потребують вивчення та ознайомлення. Камери використовуюся вже багато років, область

їх використання розширюється. Роздільна здатність у відеозаписі поступово зростає. Більшість нових відеокамер, що випускаються, саме Full HD.

Список використаних джерел

1. Волковицкий В. Д. Цифровые системы ТВ-наблюдения / В. Д. Волковицкий, В. В. Волхонский. – Санкт-Петербург : ИТМО, 2009. – 47 с.
2. Всё о видеокамерах в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://videokamera.in.ua> (дата обращения 05.05.2016). – Название с экрана.
3. Оборудование для систем видеонаблюдения в Киеве [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://kashtan.com.ua/shop/category_23_Videonablyudenie.html (дата обращения 05.05.2016). – Название с экрана.
4. Семенов А. Б. Проектирование и расчет структурированных кабельных систем и компонентов / А. Б. Семенов. – М.: ДМК Пресс; М.: Компания АйТи, 2003. – 416 с.

СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

СЛОЖНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНО ОТВЕТСТВЕННОГО ОБЩЕСТВА НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ РЫНОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Бердин Антон Юрьевич

Республика Беларусь, старший преподаватель кафедры «Маркетинг»
Гомельского государственного технического университета имени П.О. Сухого

Трансформационные экономические процессы на постсоветском пространстве можно охарактеризовать как ускоренно полигамные. Данный факт обуславливается тем, что этот процесс проходит не на плоскости локального историко–экономического преобразования, а под активным давлением уже сформировавшихся общественных формаций, выполняющих не созидательные, а активные конструкторские функции. В короткий промежуток времени осуществляется перенос не только многовекового полиэтнического опыта ведения хозяйствования, но также и целой системы социальных приоритетов и ориентиров, обуславливающих принципы, правила и нормы общественного бытия. Важнейшую роль в социальной ориентации индивидов на данном этапе играет вектор направленности информационного поля, которое обозначает формы новых социальных ориентиров.

Так современные рекламные ролики, публикации в СМИ, а также кинематографические линии характеризуются ярко детерминированной агрессивно - потребительской доминирующей парадигмой, направленной на то, чтобы инициировать у потребителя актуализацию мотива социального доминирования, посредством стремления к обладанию рядом вещей, позиционируемых как социально–выделяемые факторы: дорогие авто, мобильные телефоны, предметы гардероба, моднее клубы и рестораны и пр. Перечисленные объекты в большей степени продвигаются посредством агрессивного маркетинга чем прочие, т.к. наличие дорогого авто или телефона, модной одежды наряду с посещением престижного клуба несет в себе непосредственный сиюминутный социально детерминированный смысловой заряд. Данные объекты непосредственно контактируют с окружающим социумом посредством первичного визуального контакта, который является базисом последующей оценки, своего рода социальным индикатором, побуждающим развитие интереса к конкретному индивиду или наоборот детерминирующим низкий социальный статус субъекта.

Средства массовой информации преподносят обществу состоявшихся, успешных социально – доминирующих личностей, которые обозначают свой доминантный социальный статус и жизненную позицию посредством обладания определенными благами, призывая своих респондентов следовать

их примеру, при этом, нигде не делая акцента каким образом. Определяющим мотивом социального выделения декларируется тезис о первичности достижения цели, а не выбора средств, никто не выясняет, каким образом индивид добился своей цели, т.е. примеры социального доминирования открыто пропагандируются и навязываются, при этом общественно – приемлемые нормы принимаются по умолчанию. Вследствие активного стремления к социальному выделению и доминированию во главе угла оказался итоговый социально – обозримый результат, сам честный труд – как таковой процесс обеспечения социально- доминирующих благ утратил свое значение и превратился в социально – пассивное явление, характеризующее среднестатистического индивида.

Вышеизложенные социальные ориентиры детерминируют целый ряд негативных факторов – осознание частью индивидов собственной социальной посредственности, отсутствие преемственности ценностных цепочек между поколениями, как следствие однозначная ориентация исключительно на социально – доминирующие факторы и ценности. Потенциальная нетерпимость полярных социальных групп, обуславливающая стремление к социальному доминированию над более низкими социальными пластами, в противовес факту социального доминирования высших классов, тем самым, обуславливая психологическое равновесие. Особую детонирующую роль в данных социальных процессах играет фактор географического центрирования, который заключается в относительно равномерном распределении различных социальных групп во времени и пространстве. Естественно, как следствие - сублимация личностных социально-психологических характеристик закономерно проецируется на общественные тенденции и обуславливает формы и методы ведения хозяйствования.

Необходимо отметить, что данная проблема распространяется не только на страны, переживающие постсоциалистический период, но и для развитых стран с многовековыми традициями рыночных отношений, как США, Великобритания, Франция и Германия. Но к вышеперечисленным государствам можно применить термин социально - георграфического ранжирования, которое включает в себя не только принцип районирования жилых массивов по социальному классу, что исключает совместное проживание граждан с существенно рознящимся уровнем доходов, но и развитую многоканальную инфраструктуру сфер жизнедеятельности и мест отдыха. Так телевидение включает в себя порядка тысячи каналов, с различным уровнем стоимости подключения, увеселительные заведения: рестораны, бары, ночные клубы можно проранжировать, как минимум на десятках социальных векторов, определяющих не только уровень дохода, но и род деятельности, круг интересов и образ жизни посетителя. Все вышеизложенное отчасти нивелирует последствия социального расслоения, за счет того, что у представителей различных классовых групп сужается количество точек социального соприкосновения, а также сформировалась и устоялась система ценностей, механизмов запускающих социальные лифты,

градацией общественных приоритетов, методов, норм и правил социального взаимодействия.

Также необходимо отметить, что на Западе культура отношения к частной собственности, накоплению капитала и система формирования социально – доминантных ориентиров складывалась не одну сотню лет и пережила период сильной трансформации в XX веке. В постсоциалистическое общество рыночные ценности и ориентиры пришли за короткий промежуток времени, образовав устойчивую психологическую надстройку, но для укоренения в сознании индивидов базисов, на которых базируется система социально – рыночных отношений, нужен существенно больший промежуток времени, а также векторная планомерная социально – психологическая пропаганда. В противном случае до того момента, когда социум приведет к логическому концу – сознательному синтезу базиса и надстройки, естественный ход эволюции; мы получим целый ряд не контролируемых деструктивных асоциальных процессов и явлений, в которых индивиды в – первую очередь будут обвинять новую систему, но ни в коем случае ни свою собственную ментальность.

Социальные законы развития общественных отношений обуславливают принятие тезиса, констатирующего, что общество должно пройти обязательный период деклассации, характеризуемый трансформацией общественного сознания в рамках вектора социально- рыночных отношений. Данный период в обязательном порядке будет сопровождаться социальными пертурбациями, генезисом системы ценностей, социально – одобряемых и социально – порицаемых ориентиров, но это не означает, что общество не должно контролировать собственные трансформационные процессы, а списывать все асоциальные тенденции и сдвиги на постперестроечный период. И если даже декларируемые в данный период социально – значимые тезисы будут отчасти искусственными и не находить полного соответствия в реальной жизни, поскольку не прошли соответствующий временной эволюционный цикл, это будет на порядок лучше, эффективнее и социально полезнее ментально, чем та духовная анархия, которая неизменно заполняет собой все свободное когнитивное пространство, образуемое при социально – экономических трансформациях.

Генезис развития экономической системы обуславливается трансформацией общественного сознания и сдвигов социальных ориентиров, которые в свою очередь зависят от совокупности психологических норм поведения и индивидуальных социально устойчивых установок каждого члена общества. Формирование данного индивидуального социально – психологического пакета является в большей степени управляемым и должно быть контролируемым, что обуславливает гармоничное развитие общества и частично нивелирует неотъемлемые асоциальные явления, сопровождающие любой период социальной – психологической трансформации форм общественного бытия.

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ВЛИЯНИЯ СПЕЦИФИКИ МЕНТАЛИТЕТА ЖИТЕЛЕЙ СТРАН БЫВШЕГО СССР В ПРОЦЕССЕ НАЛАЖИВАНИЯ ДЕЛОВЫХ КОНТАКТОВ С ПРЕДСТАВИТЕЛЯМИ СТРАН АЗИАТСКОГО РЕГИОНА

Бердин Антон Юрьевич

Республика Беларусь, старший преподаватель кафедры «Маркетинг»
Гомельского государственного технического университета имени П.О. Сухого

Лизакова Роза Алексеевна

Республика Беларусь, к.э.н., доцент кафедры «Маркетинг» Гомельского
государственного технического университета имени П.О. Сухого

Двадцать лет назад отечественные предприятия начали самостоятельно осваивать различные зарубежные рынки. Естественно, товары из СССР поставлялись во многие страны мира, но конкретные решения и торговые договоренности ранее принимались на уровне Министерств, Внешторга и прочих профильных учреждений, ориентированных на экспортную торговлю. Нельзя не отметить, что помимо обычных функционеров в данных учреждениях работали действительно профессионалы своего дела, понимающие, какую важную роль в процессе внешней торговли играет разница в менталитете той или иной договаривающейся стороны. К сожалению, не смотря на тот факт, что уже прошло более 20 лет, как производители самостоятельно отвечают за свое ведение внешней торговли, ситуация с пониманием основ внешнеторговой психологии и социологии, выражающейся в национальных архетипах поведения представителей зарубежных партнеров, остается весьма плохо освещенной. Это приводит к наличию множества ошибок, выражающихся в элементарном непонимании партнеров, упущении потенциальной экономической выгоды и не достижению стратегических целей и задач предприятий, что существенно сказывается на конкурентоспособности национальной экономики.

В настоящий момент отечественными производителями активно осваивается рынок Китая и сопредельных с ним Азиатских стран. В связи с этим предлагается первоначально рассмотреть основные проблемы, возникающие в ходе двухсторонних переговоров с представителями Азиатских регионов и в особенности Китая, вследствие принципиально различного менталитета ведения бизнеса и принятия деловых решений. Основные факторы ментальной дихотомии можно представить следующим образом:

– открытость деловых позиций. Отечественные предприниматели в силу национального характера практически никогда не скрывают своих целей и задач в переговорах. Более того, у нас их даже принято озвучивать и ранжировать, чтобы не отнимать время у партнеров и правильно их сориентировать. Это в корне отличается от представлений азиатов о ведении бизнеса. Никаких открытых карт, никакого озвучивания всех своих интересов, никаких конечных условий, никакого выкладывания всех своих плюсов и

минусов. Сами китайцы всегда с радостью говорят, что со славянами вести переговоры надо, как с детьми, т.к. они абсолютно открыты и не скрывают своих целей. Это дает партнеру огромное преимущество. Более того, некоторые сознательные восточные бизнесмены подчеркивают, что им иногда становится неудобно, т.к. русские выкладывают все свои карты, чем они просто вынуждены воспользоваться в своих интересах;

– конкретность переговоров и условий. С представителями азиатских стран нельзя сразу «брать быка за рога», т.к. их традиции переговоров характеризуются неспешностью и обстоятельностью. Если славянам кажется, что когда мы честно изложили все плюсы и минусы, ничего не скрыли от партнера, предложили честные выгодные условия, то в глазах партнеров мы сразу должны приобрести самую лучшую репутацию и сделка заключится мгновенно. Этого не будет при бизнесе с азиатами. Этим мы только обозначим свою «глупость» и не умение вести бизнес. С нас будут беззастенчиво требовать новые уступки. Есть верно подмеченный эмпирический факт, что когда русский говорит за границей, что у него кончились все деньги и не хватает на такси, то так оно и есть; если китаец говорит за границей своему партнеру, что у него закончились средства, то будьте уверены, что тысяча евро у него еще припрятана в потайном кармане. Закрытость позиций, стремление действовать с запасом «наверняка», безграничное терпение и даже изматывание партнера – это не негативные личные качества вашего контрагента, это специфические национальные черты характера;

– уверенность в успехе. У отечественных предприятий сложилась определенная практика ведения переговоров и закрепления сделок. Нам искренне кажется, что в неформальной обстановке наш партнер будет более сговорчивым и быстрее пойдет на сделку. Поэтому после официальной презентации часто организуется неофициальная встреча. Сама по себе данная славянская традиция гостеприимства никакой угрозы или вреда не несет. Опасны наши личные заблуждения, связанные с автоматическим переносом традиций своего этноса на чужой. Так мы привыкли считать, что человека официально держаться и не озвучивать своих настоящих мыслей обязывает формальные правила и нормы делового этикета и статуса официальных делегаций, а когда он попадает в не формальную обстановку, то нет необходимости вести двойную игру.

Также мы часто считаем, что даже если нам партнер и его позиция не приятны и не интересны, то мы должны выдержать официальную часть переговоров, но даже при условии наличия неофициальной, мы будем держать себя с партнером ровно или выразим ему свое несогласие с предложенными условиями. Тут и кроется основная ошибка. Азиаты будут выказывать партнеру в неофициальной обстановке максимальное уважение и внимание, поднимать тосты за здоровье его семьи, браться и звать в гости. И мы автоматически начинаем думать, что «дело в шляпе». Все прошло успешно, сделка будет, ведь как иначе объяснить такое побратимство. Но, увы, впоследствии можно получить ответ в неприемлемости оговоренных условий или полной незаинтересованности в вашем предложении. В азиатской культуре

внешние проявления и реальные интересы различны и не пересекаются на всех уровнях;

– принятие решений. Начитавшись книг англосаксонских авторов о ведении бизнеса, многие отечественные производители начинают их повсеместно применять на практике, не делая различия на тот факт, что предложенные советы ориентированы на иную культуру. Да и у славян есть поговорка – «Сделал дело – гуляй смело»! Нам кажется, что и наши партнеры должны стремиться к тому, чтобы в максимально сжатый срок решить все поставленные вопросы и снять напряжение с души, только после этого можно расслабиться и заняться другими делами. Но опять, нельзя все равнять по себе. Если мы не можем спокойно сесть за стол пока не решиться вопрос, то представители азиатских стран будут есть и пить с аппетитом, и их душевное равновесие в принципе не будет страдать. Торопливость и быстрое принятие решений отсутствует в их национальной культуре. Поэтому не надо ставить в переговорах «последнюю копейку ребром» и выставлять крайнее предложение в надежде, что через пять минут все уже будут отмечать подписание контракта. Более того азиаты практически никогда не принимают решения в ходе первых переговоров. Также редко принимаются решения на месте переговоров, только после возвращения домой и проведения совета со всеми важными и уважаемыми людьми, может быть принято конкретное решение;

– отношение к партнеру. У славян есть удивительная черта характера, ее можно условно назвать «деловой перверсией». Суть ее в том, что при ведении бизнеса или проведении переговоров мы желаем сами добиться успеха, но не причинить неудобства своему партнеру. У представителей азиатских стран проявление личной хитрости и смекалки, особенно выраженной в ущемлении интересов иностранного партнера, является интуитивной устоявшейся национальной особенностью.

Ни в коем случае не нужно считать каждого азиатского партнера воплощением хитрости и обмана, нужно всего лишь учитывать, что у разных этносов существуют весьма различные ментальные традиции, сформировавшиеся под воздействием национальной истории и культуры.

УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Калінічева Галина Іванівна

к. і. н., доцент,
проректор з науково-методичної роботи
ПВНЗ «МНТУ» імені академіка Юрія Бугая»

Актуальність дослідження розвитку університетської науки в контексті становлення європейського наукового простору обумовлена як євроінтеграційними устремліннями України, так і проблемами національної

безпеки, яка, поряд з іншими чинниками, залежить від суспільного визнання важливості оновлення системи здобуття знань, відродження й піднесення університетської науки, тісно пов'язаної з виробництвом, результативності та ефективності реалізації інноваційної стратегії, спрямованої на впровадження наукоємних технологій. Завдання сучасного університету, за баченням К. Ясперса, полягає у пошуку спільноту дослідників і студентів істини, а завдання професора – через науку транслювати істину [1].

Питання інтеграції університетської науки до європейського дослідницького простору, теоретико-методологічні проблеми розвитку вищої освіти і науки в Україні, шляхи модернізації та напрями інновацій в цих царинах є предметом дослідження як вітчизняних, так і закордонних вчених. У численних публікаціях В. Андрущенка, В. Астахової, К. Астахової, В. Бакірова, В. Кременя, В. Лугового, В. Лутая, М. Згуровського, С. Калашнікової, С. Ніколаєнка, М. Михальченка, В. Огнев'юка, М. Полякова, З. Самчука, С. Савчука, С. Сисоєвої, Ж. Таланової, В. Ткаченка та багатьох інших науковців розкрито широкий спектр проблем сучасної вищої освіти, науково-дослідної діяльності у вищих навчальних закладах, інтеграції національної системи вищої освіти до європейського освітнього і наукового простору тощо. Однак лише в останні роки, з огляду на необхідність реалізації інноваційної стратегії розвитку в добу інформаційного суспільства та концепції сталого розвитку, в українській соціогуманітаристиці активізувалось обговорення питання про надання університетській науці пріоритетного значення.

Актуальність проблеми обумовила мету статті, яка полягає в аналізі стану розвитку університетської науки на сучасному етапі та виявленні проблем і перешкод на шляху інтеграції університетського наукового знання до європейського дослідницького простору.

Результатом об'єднаних зусиль європейських країн стало створення 2000 року концепції Європейського дослідницького простору (European Research Area – ERA) з метою стимулювання поступової трансформації Європейського Союзу в суспільство знань. З часом концепція ERA зазнала суттєвої модернізації, дедалі більше перетворюючись на єдину пан'європейську систему науково-дослідних програм, головними інструментами якої стали Рамкові програми (Framework Program – FR), через які здійснюється фінансування наукових розробок практично в усіх сферах науки і технологій.

Вперше українські науково-дослідні організації долучилися до участі у спільних розробках П'ятої (1998-2002 рр.) та Шостої (2002-2006 рр.) рамоквих програм. На жаль, наукових колективів українських університетів, які брали участь у наукових дослідженнях FR6, було дуже мало. Всього у рамках FR-6 українські науковці брали участь у виконанні 64 проектів [2]. За результатами участі України у Шостій Рамковій програмі ЄС з досліджень та розвитку, а також у конкурсах програми INTAS (International Association for Promotion of Cooperation with Scientists from the New Independent States (NIS) of the Former Soviet Union – Міжнародна Асоціація сприяння співпраці з ученими з нових незалежних держав колишнього Радянського Союзу), Україна серед «третіх»

країн посідала друге місце після Росії. Українські науковці почали брати участь в конкурсах INTAS з 1992 року. Загальний обсяг фінансування, отриманого українськими вченими за роки діяльності INTAS, складає 20126626 євро, тобто 10% від загального фінансування INTAS [3, с. 2-3].

Низький рівень участі українських вчених (у т.ч. представників університетської науки) у Рамкових програмах ЄС зумовлений, з одного боку, певними особливостями їх функціонування й умовами участі в них. З іншого боку, слід визнати недостатню поінформованість широкої наукової спільноти щодо правил та умов подання пропозицій тематики, форм реалізації проектів, способів пошуку партнерів тощо. Маємо також визнати й те, що слабкий рівень володіння англійською мовою переважної більшості вітчизняних вчених ускладнює або унеможлиблює їх участь у Рамкових програмах наукових досліджень, що фінансуються Європейською Комісією.

Участь у Сьомій Рамковій програмі (2007-2013 рр.) брали участь вже 112 українських установ та організацій, які були відібрані для отримання фінансування в обсязі 7,96 млн. євро за 81 конкурсною пропозицією. За кількістю заявників вищі навчальні заклади та науково-дослідні установи становили найбільшу групу бенефіціарів (подано 227 та 185 заяв відповідно, отримали фінансування на дослідження – 38 та 43 заявника відповідно). Лідерами серед вітчизняних університетів стали Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут» (подано 19 заяв, отримано 2 гранти), Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (подано 11 заяв, отримано – 3), Національний аграрний університет України (подано – 9, отримано – 3), Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (подано – 8, отримано – 2), Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна (подано – 4, отримано – 2). Проте, порівняльний аналіз показників України з показниками участі країн-партнерів за Європейською політикою сусідства, на жаль, не додають оптимізму. Так, показник успішності поданих/прийнятих пропозицій для України складає лише 18,6% (для порівняння: Азербайджан – 24,1%, Грузія – 23,5%. Вірменія – 22,4%, Молдова – 20,5%, Росія – 19,1%, Білорусь – 14,4%). Участь України у загальній кількості дослідницьких команд за проектами, що отримали фінансування РП7, становить 0,21% [4].

На зміну Сьомій Рамковій програмі ЄС для виконання завдань «Європа-2020» у 2014 році було анонсовано нову програму з наукових досліджень і інновацій «Горизонт-2020». У березні 2015 року році Україна підписала Угоду про асоційовану участь у програмі «Горизонт 2020» (2014-2020 рр.), що має сприяти виходу нашої країни на новий рівень партнерства з ЄС у сфері науки і технологій та значно підвищити ступінь залучення українських науковців, університетів, науково-дослідних організацій і установ до спільних європейських наукових досліджень. Асоційована участь у програмі «Горизонт 2020» розглядається експертами як важливий етап у розвитку партнерських відносин з ЄС, створенні умов для інтеграції України в європейські та загальносвітові економічні відносини. «Для України програма «Горизонт-2020» може розглядатися як один з інструментів її переходу на якісно новий рівень відносин із ЄС. Вона сприятиме адаптації нашої країни до норм та

стандартів ЄС, підвищить мобільність українських експертів, дослідників та освітян на європейському просторі, прискорить європейську інтеграцію», – зазначає О. Гончаренко [5, с. 122]. З метою надання підтримки українським учасникам наказом Міністерства освіти і науки України від 13 березня 2015 р № 285 було затверджено перелік національних та регіональних контактних пунктів програми «Горизонт 2020». Проте, на думку більшості українських науковців, від декларації намірів до їх реалізації шлях доволі тернистий, бо існує низка об'єктивних та суб'єктивних перешкод.

Аналіз сучасного стану формування європейського дослідницького простору й участі в ньому українських науковців, у тому числі й університетських вчених, свідчить про те, що незважаючи на сприяння Європейської комісії розвитку міжнародного наукового співробітництва, а також певні досягнення вітчизняних вчених у виконанні низки перспективних досліджень та успішне проведення міжнародних заходів, в Україні в цілому ще не визначено чіткої цілеспрямованої політики щодо пріоритетів міжнародної співпраці у відповідності з національними інтересами держави. Почасти міжнародна співпраця орієнтована на отримання додаткового фінансування від міжнародних організацій та фондів і за цю підтримку українські науковці розраховуються своїми знаннями й інтелектом, сприяючи розвитку інших держав.

Володіючи колосальним інтелектуальним потенціалом, українські університети виступають сьогодні невичерпними джерелом нових знань, важливою складовою розвитку національної економіки, вирішальним чинником суспільного поступу [6]. Як відомо, університетська освіта і наука мають свої закономірності, що відтворюються у кожному новому поколінні. Так, високу якість підготовки студентів обумовлює високий фаховий і науковий потенціал викладачів, натомість зниження кваліфікаційного рівня викладачів неминуче відбивається на рівні підготовки студентської аудиторії.

Водночас фахівці вказують на те, що так званий період напіврозпаду компетенції – швидкість, з якою отримані студентом знання перестають відповідати актуальному рівню науково-технологічної насиченості економічних процесів – нині становить менше 5 років. Тобто, на момент отримання диплома 50% знань випускника вже є застарілими і потребують оновлення. Найбільш дієвим способом розв'язання цієї проблеми був і залишається розвиток науково-дослідницької діяльності вищих навчальних закладів [7].

Але, на жаль, переважна більшість вітчизняних вузів не забезпечує надання вищої освіти на належному рівні. Як зауважує З. Самчук, в експертному середовищі панує консенсус з приводу того, що в Україні згасає як когнітивна функція науки й освіти – виробництво нового знання, так і соціальна – забезпечення науково-технічного і соціального прогресу, розвитку економіки, медицини, освіти, транспорту і зв'язку тощо. «Як наслідок – рельєфно вимальовується небезпечна тенденція деінтелектуалізації українського суспільства по всій вертикалі: від еліт до люмпенів», – резюмує З. Самчук [8].

Слід наголосити, що гідне входження вітчизняної науки до європейського наукового простору ускладнюється, а подекуди й гальмується, об'єктивними перешкодами, які вимагають невідкладного усунення. Йдеться про недопустимо низький рівень фінансового забезпечення української науки, що обумовлює старіння технологічного інструментарію та погіршення методологічного забезпечення дослідницького процесу, а також призводить до деградації наукового потенціалу. Експерти вказують й на те, що можливості українського дослідника є значно гіршими порівняно з умовами науковця європейського інституту; українська наука не має достатнього комерційного потенціалу для повноцінних ринкових відносин; становлення демократичних та об'єктивних форм фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок знаходиться у зародковому стані, оскільки лише 5% їх фінансування здійснюються на конкурсній основі [2].

При цьому, як зазначає В. Семиноженко, вищі навчальні заклади здатні виконувати не більше 3% замовлень реальної економіки на здійснення наукових досліджень, тобто науки у вищих навчальних закладах нині практично не залишилось [7].

Сьогодні на вищі навчальні заклади покладається завдання не лише готувати висококваліфікованих і конкурентноспроможних на ринку праці фахівців, але й спонукати до інтелектуальної творчості і наукового пошуку. Знаковою подією для університетських науковців стало ухвалення Кабінетом Міністрів України Постанова від 17 лютого 2010 року № 163 «Про затвердження Положення про дослідницький університет»[9]. Нині 14 українських вузів, шість із яких очолюють національний рейтинг за індексом цитування (Хірша), мають статус дослідницького університету. Сьогодні перед вітчизняними дослідницькими університетами стоїть чимало завдань – від створення нових наноструктур до новітніх інформаційних технологій. Проте реальної фінансової підтримки наукової діяльності дослідницьких університетів, задекларованої у Положенні, ці університети не отримали. Застаріла матеріально-технічна база, яка потребує оновлення відповідно до сучасних вимог, унеможливорює належне проведення наукових досліджень та гідне позиціонування університетської науки на міжнародному рівні.

Як відомо, функціонування освіти і науки не передбачає негайних дивідендів. На жаль, сучасні політики, управлінці й бізнесмени України керуються міркуваннями, які ще на початку 1970-х років висловив президент Франції Жорж Помпідю: «Найпростіший спосіб втратити гроші – вкласти їх у скриню, жінок або в наукові дослідження». Тобто, якщо наука не дає прибутку сьогодні, то вона не потрібна взагалі. «В цьому контексті надії на меценатство набувають ознак оманливих ілюзій: на сучасну пору без державного протекціонізму науці не вижити. Оскільки ж ринковий потенціал самої науки в Україні вельми низький з огляду на відсутність внутрішньої трансформації і реформ в управлінні нею, то вона переживає загальну кризу – в когнітивній, функціональній, соціальній, інформаційній, виховній та інших сферах», – резюмує З. Самчук [8].

Загальновизнаним є факт, що у провідних країнах світу наука розвивається, перш за все, в університетах. Незважаючи на динаміку результатів наукової роботи за останні роки, більшість вітчизняних університетів поки що не має конкурентноздатних на світовому рівні наукових досягнень, які б впливали на розвиток економіки й соціальної сфери країни. Серед причин – відсутність належної підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних до створення конкурентоспроможних наукових розробок; незадовільний рівень інтеграції наукової діяльності з навчальним процесом. Тому сьогодні підвищення якості національної вищої освіти, повернення науки в університети, збереження існуючих наукових шкіл, формування нових університетських наукових осередків, налагодження зв'язку університетської науки з виробництвом постає не тільки суспільним завданням, але й пріоритетом національної безпеки держави [10].

Для створення сприятливого інноваційного середовища, яке б прискорило інтеграцію вітчизняної науки у європейський науково-дослідницький простір, необхідна чітка і послідовна політика держави, яка має власну виважену, науково обґрунтовану стратегію інноваційного розвитку. На жаль, нинішнє покоління українських політиків та управлінців ще не готове до сприйняття кращого європейського і світового досвіду, що пояснюється відсутністю відповідної європейської освіченості у переважній більшості його представників. Мовні та ментальні бар'єри ускладнюють розуміння ними тенденцій розвитку цивілізованого світу. Заангажованість більшості політиків на вузькопартійні, вузькогрупові і комерційні інтереси унеможливорює державницьке бачення ними існуючих проблем та можливих шляхів їх розв'язання. Практичні дії нинішньої влади спрямовані на подальше роз'єднання трикутника знань – освіти, науки та інновацій. Сьогодні на державному рівні відбувається протидія інтеграції національного освітньо-наукового простору до європейського через послаблення університетської науки, нехтування передовою університетською освітою, зневажливе ставлення до людини інтелектуальної праці.

Отже, дослідження стану розвитку університетської науки в контексті входження до європейського дослідницького простору дає підстави говорити про недостатній рівень інтеграції науково-дослідної й навчальної роботи у системі вищої освіти України. Професійна підготовка і наукові дослідження за фаховим спрямуванням організаційно продовжують залишатися відірваними один від одного. З метою стимулювання інноваційного розвитку економіки, насичення її фахівцями необхідної спеціалізації і кваліфікації Україна має зробити вибір на користь побудови нової системи підготовки кадрів з вищою освітою, орієнтованої на активний розвиток університетських наукових досліджень, тісно пов'язаних з виробництвом і поступове перетворення ВНЗ на важливі структурні елементи інноваційної економіки.

Вищі навчальні заклади, які прагнуть національного і міжнародного визнання та гідної репрезентації української університетської науки у європейському науковому просторі мають гармонізувати взаємодію між чотирма видами роботи – концентрацією талантів, ефективним управлінням,

науково-дослідними розробками та інтернаціоналізацією [11]. Результатом реалізації цих заходів стануть оптимальна інтеграція науково-дослідної та інноваційної діяльності у навчальний процес та забезпечення високої фахової підготовки спеціалістів, конкурентоспроможних та витребуваних на ринку праці [12]. Активізація та стимулювання наукової діяльності, участь у міжнародному співробітництві окремих науковців, творчих колективів та організацій, публікація результатів своєї науково-дослідницької діяльності у провідних наукових виданнях сприятимуть міжнародному визнанню та пізнаваності української науки. Особливу увагу слід приділити науково обдарованій молоді, створивши умови для наукового пошуку, професійного зростання та соціальної самореалізації в рідній країні. Актуальним і перспективним залишається завдання залучення до науково-дослідної роботи в українських університетах іноземних фахівців (дослідників, викладачів, студентів).

Хочеться вірити, що належна державна підтримка (нормативна, організаційна, фінансова), поєднання бюджетного й позабюджетного фінансування університетської науки, активізація міжнародного наукового співробітництва та залучення до міжнародних проектів молодих наукових і викладацьких кадрів, розробка та реалізація інноваційної стратегії науково-дослідної роботи безпосередньо у вузах сприятимуть подальшому успішному розвитку університетської науки, її інтеграції до європейського дослідницького простору, а також міжнародному визнанню досліджень українських вчених.

Список використаних джерел

1. Jaspers K. Die Idee der Universität / Karl Jaspers. – Berlin, Göttingen, Heidelberg, 1961. – S. 1-6, 10-14, 25-39.
2. Лихолат О.В., Лихолат А.О. Перспективи входження України до європейського науково-технологічного простору / О.В. Лихолат, А.О. Лихолат – Режим доступу http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Si/2009_28/Liholat.pdf.
3. Демидюк Ф.П. Общая краткая информация о рамочных программах ЕС / Ф.П. Демидюк. – Режим доступу: <http://imo.kture.kharkov.ua/7gp/4.pdf>.
4. Супел Йержи А. Участь України у Сьомій рамковій програмі ЄС. Статистичний звіт / Йержи А. Супел – Варшава, 2010. – 34 с.
5. Гончаренко О.А. Програмні засади реалізації правової політики ЄС у науково-технічній та інноваційній сферах / О.Ф. Гончаренко // Право та інновації – 2014 – № 4(8). – с. 115-123.
6. Калінічева Г.І. Вища освіта України в контексті сучасних цивілізаційних змін / Г.І. Калінічева // Українознавчий альманах. Випуск 17. – К., 2014. – 334 с. – С 146-149; Калінічева Г.І. Вища освіта як чинник формування людського капіталу в умовах глобалізації: світові та українські реалії / Г.І. Калінічева // Сучасні європейські культурно-історичні цінності в контексті викликів глобалізації: монографія / керівник авторського колективу і науковий редактор д.і.н., проф. А.І. Кудряченко. – К.: Фенікс, 2014. – 444с. – С. 303-318; Калінічева Г.І. Європейська система забезпечення якості вищої освіти та механізми її імплементації в Україні // Г.І. Калінічева / Україна в Європі:

пошуки спільного майбутнього. Монографія / За ред. д.і.н., проф. А.І. Кудряченка. – К.:Фенікс, 2009. – 544 с. – С. 380-395.

7. Семиноженко В. Повернути науку в університети / В. Семиноженко // Урядовий кур'єр. – 2011. – № 48 (4446). – 17 березня.

8. Самчук З.Ф. Ідейно-світоглядні пріоритети науково-освітньої сфери як елемент системи суспільної модернізації / З.Ф. Самчук // Електронний журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку». – 2010. – Випуск 4. – Режим доступу: http://www.intellect-invest.org.ua/ukr/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_vypuski_n4_2010_st_16/

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2010 року № 163 «Про затвердження Положення про дослідницький університет». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=163-2010-%EF>.

10. Калінічева Г.І. Університетська наука в Україні в контексті інтеграції до європейського наукового простору // Сучасна українська політика. – Спецвипуск: Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: Фенікс, 2011. – 352 с. – С. 170-182.

11. Калінічева Г.І. Інноваційні університети як чинник модернізації і конкурентоспроможності вищої освіти // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» - Додаток 1 до Вип. 5, том I (52) : Тематичний випуск: «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» - К.: Гнозис, 2014. – 538 с. – С. 201-210.

12. Калиничева Г.И. Деятельность предпринимательских университетов как фактор интеграции высшего образования, науки и трансфера технологий // «The priorities of the world science: experiments and scientific debate» 17-18 June 2015, North Charleston, SC, USA («Приоритеты мировой науки: эксперимент и научная дискуссия»: Материалы VIII международной конференции 17-18 июня 2015 г., Северный Чарльстон, США. Часть 2. Общественные и гуманитарные науки. – North Charleston, SC, USA: CreateSpace, 2015 – 200 с. – С. 67-72.

РОЛЬ АГРАРНОЇ НАУКИ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Бойко Лариса Миколаївна

доктор економічних наук, професор кафедри
інформаційних технологій, економіки та
менеджменту ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Незважаючи на існуючу тенденцію зростання обсягів валового збору основних видів продукції аграрної галузі, в Україні впродовж останніх років не спостерігається росту рівня та якості життя населення сільських територій та поліпшення екологічної ситуації. Інакше кажучи, не реалізується на практиці стратегічна ціль щодо спрямованості на засади сталого розвитку, що

передбачає такий розвиток суспільства, за якого задовольняються потреби сучасного покоління і не ставляться під загрозу можливості людства в майбутньому задовольняти свої потреби. Фактично не узгоджуються та не гармонізуються екологічні, соціальні та економічні аспекти розвитку.

Причин такої ситуації є багато, зокрема, відсутність цілісної державної політики розвитку сільських територій, недостатність фінансування з державного бюджету та неможливість залучення альтернативних джерел коштів, неврахування екологічних вимог, низький технічний рівень аграрних підприємств, застарілість техніки та технологій, що застосовуються у сільському господарстві та багато інших.

Проте, найбільш важливою, на нашу думку, причиною є недостатній розвиток вітчизняної аграрної науки; слабка взаємодія таких ланок, як фундаментальна наука, прикладна наука та дослідно-конструкторські розробки, дослідні зразки, застосування їх зразків у виробництві.

Так, основним пріоритетом розвитку всіх економічно розвинених країн світу є надання виключної уваги розвитку науки. Так, США досягли статусу економічної супердержави дякуючи наданню пріоритетного значення науці та широкому впровадженню новітніх досягнень у виробництво. На цю країну припадає більше 28 % усіх світових витрат на науково-дослідні та конструкторські розробки [5]. США посідає одне з перших місць у світі за чисельністю вчених-дослідників, причому близько 4/5 із яких працюють на фірмах та у приватних організаціях [6]. Показник, що оцінює рівень наукового потенціалу країни, а саме чисельність вчених-дослідників на 1000 осіб, зайнятих в економіці, у США є досить високим і складає 9,6 чол., хоча він є меншим від Фінляндії (17 чол.), Швеції (11 чол.) та деяких інших розвинених країн світу [7]. В Україні чисельність вчених-дослідників у галузі сільськогосподарських наук за останні десять років зменшилася на третину, а на 1000 осіб зайнятого населення у сільському, лісовому та рибному господарстві у 2014 р. припадало аж 2,9 осіб, зайнятих у наукових організаціях відповідного профілю, що складає дещо більше 72 % показника 2010 р.

Характеризуючи співвідношення та взаємодію основних складових НДККР, слід зазначити, що у США фундаментальні дослідження на 2/3 виконуються вищими навчальними закладами та державними лабораторіями, зокрема, 235 великих університетів, здійснюють не тільки підготовку наукових кадрів, але й здійснюють до 4/5 всіх досліджень і розробок у системі вищої освіти країни [2]. Прикладні дослідження реалізуються переважно у високотехнологічних галузях, а дослідні та конструкторські в більшості – приватними фірмами [4]. Так, з тисячі потужних корпорацій світу за критерієм розміру витрат на НДККР близько 40 % відносяться до США. В Україні Єдиною комплексною стратегією та планом дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 рр.[1] визнано факт важливості зміни взаємозв'язку фундаментальних та прикладних досліджень, забезпеченні тісної взаємодії між усіма складовими національної інноваційної системи. Однак на практиці проголошені пріоритети реалізуються недостатньо ефективно.

Фактична структура витрат у США на НДККР є такою: кошти державного бюджету складають менше третини, приватних структур – близько двох третин, кошти університетів та інших організацій – менше десятої частини [3]. Однак не можна залишати поза увагою той факт, що головну відповідальність за політику та стратегію у сфері науки несуть державні органи, державою організовуються відповідні процеси і нею ж розробляються і реалізуються системи заходів стимулювання НДККР шляхом надання пільг, впровадження відповідних програм та грантів на дослідження в передових галузях та сферах науки.

Отже, для переходу на засади сталого розвитку сільських територій, необхідно забезпечити перш за все, розвиток аграрної науки, що передбачає необхідність збільшення фінансування НДКР, збільшення чисельності вчених-дослідників, оптимізувати співвідношення та взаємодію основних складових НДККР та підвищити відповідальність держави у цій сфері.

Список використаних джерел

1. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>
2. Экономика США: учебник. /Под ред. В.Б. Супяна. – М.: Экономистъ, 2008. – 255 с.
3. Зименков Р.И. США на мировомрынке технологий / Р.И. Зименков // США-Канада: экономика, политика, культура. – 2014. – № 8 (536). – С. 17-37.
4. The 2009 E.U. Industrial R and D Investment Scoreboard. November, 2009.
5. 2013 Global RandDFundingForecast Battelle // RandDMagazine. 2013
6. Last Updated 27.05.2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oecd/disclaimer>.
7. OECD Faktbook 2013: Economic, Environmental and Social Statics. OECD Publishing. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/faktbook-2013-63-en>.

РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Крутько Маргарита Анатоліївна

к.е.н, викладач кафедри підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності, Харківський національний технічний
університет сільського господарства ім. Петра Василенка

Інвестиції відіграють суттєву роль для розвитку будь-якої країни, особливо у період економічної кризи. Забезпечення національних економічних інтересів в умовах глобальних трансформацій та інвестиційної діяльності є пріоритетним питанням для України, адже від надходження іноземних

інвестицій та інвестицій національних вкладників залежить рівень добробуту громадян та розвиток економіки країни в цілому.

Інвестиції – це використання фінансових ресурсів у формі довгострокових вкладень капіталу (капіталовкладень).

Інвестиції можуть бути ризикованими (венчурними), прямими портфельними. Венчурний капітал являє собою інвестиції у формі випуску нових акцій, що здійснюються в нових сферах діяльності, пов'язаних із великим ризиком. Ризиковане вкладення капіталу обумовлене необхідністю фінансування підприємств, які швидко розвиваються. Найчастіше це відбувається в галузях нових технологій. Прямі інвестиції – вкладення в статутний капітал компанії з метою одержання прибутку і права на участь у керуванні цією компанією. Портфельні інвестиції пов'язані з формуванням портфеля (сукупність зібраних разом різних інвестиційних інструментів для досягнення інвестиційної цілі вкладника): являють собою придбання цінних паперів і інших активів. Принципами формування інвестиційного портфеля є безпека й прибутковість вкладень, їхнє зростання й ліквідність [2].

Отже, інвестиції це кошти, що на тривалий час вкладаються інвестором у необоротні активи підприємства та спрямовані на отримання ним прибутку. За джерелами отримання інвестиції бувають двох видів – внутрішні (в середині країни) та зовнішні (міжнародні). Міжнародні інвестиції – це довгострокові вкладення капіталу за кордоном з метою отримання прибутку. Розрізняють дві основних форми іноземних інвестицій: прямі іноземні інвестиції; портфельні іноземні інвестиції.

Іноземні інвестиції відіграють важливу роль в економіці будь-якої держави не залежно від рівня її розвитку та сприяють її економічному зростанню приймаючої економіки на основі ефективнішого використання національних ресурсів, оскільки вони є джерелом капіталовкладень, причому у формі сучасних засобів виробництва, залучають вітчизняних підприємців до передового господарського досвіду, сприяють поширенню інновацій, збільшенню продуктивності праці та підвищенню добробуту населення. Іноземні інвестиції справляють відчутний вплив на економіку України у виробництві, зайнятості, доходах, цінах, експорті, імпорті, платіжному балансі, економічному зростанні та загальному добробуті населення країни [1].

До чинників, які впливають на величину інвестицій в економіку України відносять: очікуваний дохід, науково-технічний прогрес та інновації, відсоткова ставка, податкова система, рівень криміногенних та інших ризиків, демографічний чинник, ситуація на фондовому ринку, політичний чинник, міжнародне становище країни, ситуація в економіці.

Україна має чимало чинників інвестиційної привабливості, такі як: досить високий рівень природно-ресурсного потенціалу, насиченість і різноманітність якого створює базу для широкої інвестиційної діяльності в Україні, наявність широкого спектру рекреаційних ресурсів, які можуть стати об'єктом інвестування для розвитку туризму і людський потенціал, якому характеризується надзвичайно високим освітньо-професійним рівнем населення, наявність багатьох природних ресурсів, низька ціна робочої сили,

вигідне географічне положення, сприятливі кліматичні умови, родючі землі, тощо.

Характеризуючи сучасний стан інвестицій в Україні, можна зазначити, що на даний момент наша держава не здобула серйозних досягнень у забезпеченні національної конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Але є й певні перешкоди, так, на жаль, уряд України розраховує в основному на підтримку міжнародних фінансових організацій та урядів високо розвинутих держав, на розміщення своїх цінних паперів на зовнішніх ринках. Також, до основних, на сьогоднішній день перешкод на шляху вкладення іноземних інвестицій в економіку України є: нестабільність законодавчої бази; незбалансованість економіки; неспроможність влади дотримуватись взятих на себе зобов'язань; невідповідність організаційних управлінських форм світовим; економічна і політична нестабільність; корупція [3].

Переважають саме ці причини, що значною мірою залежать від держави, стримують ширший доступ інвестицій в Україну. Тому в Україні, де більшу частину економіки контролює держава, іноземне інвестування є одночасно і економічною і політичною проблемою.

Для вирішення проблеми активізації притоку іноземних інвестицій в Україну важливим є здійснення таких заходів: створення стабільного законодавства; визначення пріоритетів інвестування; створення сприятливого інноваційного клімату; сприяння залучення прямого іноземного капіталу в сферу матеріального виробництва; створення сприятливих умов для розвитку спільних підприємств; створення спільних підприємств, за так званою, китайською схемою, яка передбачає з самого початку володіння контрольним пакетом акцій підприємства українською стороною, згодом, через 5-7 років, українськими мають бути 75% акцій, і ще через 10-12 років спільне підприємство повністю стає українським.

Отже, якщо Україна зможе розробити та впровадити заходи, необхідні для зростання інвестицій і підвищення їх ефективності, то вона буде мати прекрасні перспективи для відновлення економічного стану, які приваблюють іноземних інвесторів.

Список використаних джерел

1. Бандура М.В. Проблеми та перспективи інвестиційного зростання економіки України / М.В.Бандура // БІЗНЕСІН-ФОРМ – 2013. – № 10. – С. 50-54.
2. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посібник / А. П. Дука. – К. : Каравела, 2007. – 424 с.
3. Стефанович Є.А. Інвестиційна діяльність як економічне явище / Є.А.Стефанович // Економіка та держава. – 2010. – №11. – С. 60 – 64.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ

Бірченко Наталія Олександрівна

старший викладач, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка

Однією з найважливіших завдань загального менеджменту підприємства є формування ризик-менеджменту, який можна охарактеризувати як підсистему управління підприємством, орієнтовану на комплексний аналіз ризиків, пов'язаних з його діяльністю, і розробку ефективних механізмів управління ризиками з метою забезпечення сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Формування системи ризик-менеджменту підприємства визначається низкою об'єктивних і суб'єктивних причин.

В основі суб'єктивних причин впровадження системи ризик-менеджменту лежить реакція у відповідь на кризову ситуацію, що виникла на підприємстві. Якщо підприємство стабільно функціонує на ринку, то, як правило, мотивів в будь-яких перетвореннях не виникає і, по суті, немає й мови про створення або реформування системи ризик-менеджменту. В практиці вітчизняних підприємств формування системи з управління ризиком відбувається через настання несприятливої події, що спричинила економічні втрати.

Серед причин об'єктивного характеру необхідно назвати наступні: збільшення спектру ризикоутворюючих факторів, складності об'єктів і процесів їх функціонування; посилення процесів глобалізації; зростання стурбованості суспільства проблемою безпеки; різке погіршення екології, а також зниження значущості традиційних методів управління ризиком.

Формування системи ризик-менеджменту, а також його впровадження і подальше вдосконалення обумовлені переплетенням об'єктивних і суб'єктивних причин. Тому тенденції розвитку теорії та практики ризик-менеджменту реалізуються через прийняття управлінських рішень, які пов'язані з суб'єктивними уявленнями керівників і ступенем усвідомлення ними об'єктивних обставин.

Ризик-менеджмент як система управління складається з суб'єкта й об'єкта управління, включає в себе уточнення цілей і завдань управління ризиками, їх ідентифікацію та діагностику, обґрунтування методів і розробку програми управління ризиками, контроль і аналіз результатів управління ризиками, а також моніторинг та удосконалення системи ризик-менеджменту.

Наведені вище процеси в сукупності складають основні етапи організації ризик-менеджменту підприємства, що представляє собою систему оцінки та управління ризиком та економічними відносинами і включає тактику і стратегію управлінських дій.

Під стратегією управління ризиком слід розуміти перспективний напрямок і певні механізми використання ресурсної бази для досягнення

поставлених цілей підприємства. При цьому необхідно враховувати, що кожному механізму управління ризиком відповідає певний набір принципів, правил і обмежень для прийняття оптимального управлінського рішення. Внаслідок досягнення поставлених завдань проводиться комплексна оцінка стану підприємства і приймається рішення щодо подальшого коригування стратегічної концепції.

Під тактикою управління ризиком слід розуміти теоретичні і практичні підходи до використання конкретних методів та прийомів менеджменту для досягнення поставлених цілей бізнесу в певних умовах.

Формування системи ризик-менеджменту підприємства має здійснюватися з урахуванням дії певних факторів.

Перша група чинників обумовлена масштабом діяльності суб'єкта господарювання. Як правило, на великих підприємствах необхідно формувати комплексну систему ризик-менеджменту, а для середніх і малих підприємств досить відпрацювати механізми управління найбільш істотними ризиками.

Друга група чинників відображає специфіку діяльності підприємства. Одні суб'єкти господарювання здійснюють свою діяльність на традиційній основі, а інші – на інноваційній. Для господарюючих суб'єктів з високою динамічністю ризиків, доцільна, на нашу думку, побудова комплексних систем ризик-менеджменту.

Третя група чинників пов'язана з співвідношеннями стадій життєвих циклів підприємства, його ринкової ніші і виробленої ним продукції.

Четверта група факторів пов'язана зі структурою суб'єкта підприємницької діяльності. Ризикові спектри окремого підприємства, підприємства з філіями, а також підприємства складної структури (наприклад, фінансово-промислова група, холдинг і т.д.) будуть різні. Як наслідок, будуть відрізнятися і системи їх ризик-менеджменту, причому в підприємницьких структурах зі складною конфігурацією необхідно їх формування за інтегративним принципом.

Таким чином, необхідно виходити з неможливості формування універсальної системи ризик-менеджменту. Формування системи ризик-менеджменту підприємства має проходити з урахуванням його галузевої належності, масштабу діяльності, специфіки ризикового спектра і т.д. Іншими словами, параметри загальної конфігурації системи управління ризиком визначаються значеннями характеристик діяльності самого підприємства.

Формування системи ризик-менеджменту підприємства можливо, на нашу думку, за двома напрямками. Перший напрямок пов'язаний зі створенням автономного підрозділу, який здійснює повністю весь процес з управління ризиками, тобто фактично замикає на собі весь спектр завдань по ризик-менеджменту. В рамках другого напрямку задачі з управління ризиками доповнюються до основних функцій вже створених структурних підрозділів.

Звісно ж, що для малих підприємств формування власної служби ризик-менеджменту недоцільно з економічної точки зору, так як, швидше за все, витрати на проектування і впровадження системи ризик-менеджменту організації виявляться вище ймовірних економічних втрат. В даному випадку

найбільш прийнятним варіантом буде або аутсорсинг управління ризику, або передача зазначених функцій у вже створені підрозділи підприємства.

У великих компаніях необхідно створювати власну службу ризик-менеджменту, до складу якої можуть входити група координації, група моніторингу та аналізу ризиків, група планування антикризових заходів, група управління в кризових ситуаціях, а також група перспективного науково-методичного розвитку.

В цілому формування системи ризик-менеджменту підприємства є досить складним завданням, причому, сам процес впливає на стратегію підприємства, особливості функціонування бізнесу та його результати, а також суттєво змінює організаційні принципи прийняття і реалізації управлінських рішень.

В даний час створення систем ризик-менеджменту на вітчизняних підприємствах знаходиться на початковому етапі, що є наслідком наступних причин [3]: методологічні проблеми оцінки різного виду ризиків; відсутність кваліфікованих кадрів; відсутність структурованої інформації для аналізу і моніторингу ризиків; відсутність розуміння у керівництва потреби в ризик-менеджменті; відсутність ризик-менеджменту в стратегічних цілях підприємств; недостатня статистична база ризиків; відсутність національних стандартів в управлінні ризиками; високі витрати на впровадження системи ризик-менеджменту.

Отже, система ризик-менеджменту повинна бути адекватна потребам фірми в питаннях забезпечення безпеки бізнесу в межах певних обмежень. В зв'язку з тим, що бізнес і навколишнє його зовнішнє середовище постійно змінюються, вдосконалення самої системи ризик-менеджменту являє собою важливий інструмент підтримки такої адекватності.

В цілому в Україні ризик-менеджмент розвивається недостатньо високими темпами, у міру усвідомлення ступеня впливу ризику на результати підприємства. Найбільш ефективним заходом впровадження ризик-менеджменту на українських підприємствах є, на нашу думку, стратегія, яка ґрунтується на активному залученні працівників в процес формування процедур управління ризиком. У цій ситуації краще визначені цілі системи, вона тісніше пов'язана з потребами бізнесу, а особиста зацікавленість менеджерів і працівників сприяє максимально швидкому прийняттю змін в управлінському процесі.

Список використаних джерел

1. Погорелов Ю.С. Природа, рушійні сили та способи розвитку підприємства : монографія /Ю. С. Погорелов. – Харків: АдВА, 2010. – 436 с.

2. Спиридонова Л.В. Риск–стратегия как инструмент управления организацией в условиях неопределенности / Л.В. Спиридонова // Современные проблемы науки и образования. – 2011. – № 6. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=4942>.

З. Мостенська Т.Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства / Т.Л. Мостенська / Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. пр. – 3.: ЗНУ, 2010. – № 3. – С. 72-79.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ

Гіржева Ольга Миколаївна

к.е.н, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,
Харківський національний технічний університет сільського господарства
імені Петра Василенка

На сучасному етапі агропромисловий комплекс України переживає значні труднощі, обумовлені як соціально-економічною кризою, що завершили радянський період, так й іншими, не менш істотними факторами: реформою в АПК, суб'єктивними помилками в агропродовольчій політиці та її реалізації, світовою фінансовою кризою, загостренням конкуренції з боку розвинених держав у зв'язку із глобальними процесами в економіці та ін. Дотепер залишаються невирішеними питання формування виробничого потенціалу, включаючи поліпшення використання землі, нарощування фондів, у тому числі техніки, залучення кваліфікованих кадрів до сільськогосподарського виробництва.

Однією з ключових проблем агропромислового виробництва України, яка повинна враховуватися в її стратегії розвитку, є досить низький ступінь освоєння підприємствами сучасних інноваційних технологій, через що у галузі автоматично унеможливорюється процес зниження собівартості сільськогосподарської продукції та зростання її якості і безпечності, які б відповідали міжнародним стандартам. Як справедливо зазначає професор Шпикуляк О.Г. [4]: «Сучасні інновації не є елементарними феноменами, а досить складною самоорганізуючою системою, яка передбачає внутрішні і зовнішні взаємодії. Отже, між процесом створення й упровадження новітніх технологій та системою самоорганізації й саморозвитку виробництва існує тісний кореляційний зв'язок». Відповідно актуальною стає гіпотеза професора О. Бородіної [2] про те, що в попередній практиці реалізації аграрної політики не врахували питання здійснення механізму саморозвитку територій, що й зумовило загострення диспропорцій між областями. Можливим варіантом виходу з нинішнього кризового стану може стати перехід аграрного виробництва до сучасної інтенсивної форми ведення виробництва.

Як відомо сільське господарство може розвиватися за двома напрямками: екстенсивно та інтенсивно. Екстенсивна форма організації виробництва передбачає збільшення обсягів виробництва внаслідок кількісного приросту всіх елементів продуктивних сил, насамперед факторів виробництва за незмінного рівня технічної оснащеності. Інтенсивний тип розширеного виробництва вимагає якісних змін факторів виробництва як матеріальних, так і

особистих, переведення його на нову технічну основу, ріст фондо- та енергоозброєності праці, удосконалення форм організації праці, впровадження інноваційних технологічних процесів. Відповідно інтенсифікація сільського господарства викликана обмеженістю певних видів ресурсів, розвитком суспільного поділу праці, зниженням чисельності сільського населення, зростанням потреби в якісній сільськогосподарській продукції.

Проте, ці два типи не виключають один одного, а доповнюють. В сучасних умовах потреби в екстенсивній формі розвитку виробництва виникають в умовах, коли задовольнити попит лише за рахунок інтенсифікації не можливо, або якщо темпи інтенсифікації є досить низькими. Прикладом може бути галузь скотарства, де збільшення виробництва продукції вимагає розширення поголів'я. Ми поділяємо думку дослідників Золотарьової А. А., Векленка О. В., Солошенка Р. В. [3] про те, що в практичній діяльності екстенсивні та інтенсивні форми виробництва взаємопов'язані і на кожному етапі розвитку виробництва необхідно визначати їх оптимальний стан. Загальноприйнятою є думка про те, що якщо за рахунок підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу забезпечується більше половини приросту продукції, то переважає інтенсивний тип відтворення, якщо менше половини – екстенсивний.

Інтенсифікація виробництва, на відміну від екстенсивного розвитку, має антивитратне спрямування, оскільки супроводжується зменшенням витрат живої та уречевленої праці на одиницю продукції. Інтенсивні фактори виробництва тоді стають популярними, коли можливість залучення у виробництво додаткових земельних, трудових та інших видів ресурсів практично вичерпані, а рівень науково-технічного прогресу підвищується.

Інтенсифікація будь-якої галузі матеріального виробництва, в тому числі і сільськогосподарського, забезпечує приріст продукції як в натуральному, так і вартісному вираженні при зниженні витрат або обсягу використовуваних ресурсів на одиницю продукції. Це досягається, насамперед, за рахунок використання таких ефективних засобів, як застосування нової техніки і перспективної технології, підвищення організації праці та виробництва, впровадження прогресивних форм стимулювання праці працівників, підвищення їх кваліфікації. Крім того, інтенсифікація виробництва пов'язана із застосуванням прогресивних норм експлуатації виробничих потужностей, використання сировини, матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів, питомих капітальних вкладень і, нарешті, скорочення термінів окупності одноразових витрат.

У реальному житті інтенсивні та екстенсивні фактори завжди знаходяться в певній комбінації, взаємно доповнюють один одного, і тому можна говорити про переважаюче значення або екстенсивних, або інтенсивних факторів. Перехід економіки на шлях інтенсивного розвитку означає, що вирішальне, домінуюче значення набувають якісні, інтенсивні фактори, причому саме їх сукупність.

Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва є складним багатогранним процесом, який охоплює соціально-економічний і

організаційно-технічний характер його розвитку. Важливо наголосити, що вектор цього процесу спрямовується, насамперед, на збільшення обсягів та підвищення ефективності суспільного виробництва, істотне поліпшення якості продукції на основі розширення застосування нової й новітньої техніки, знарядь, обладнання, матеріалів, інших виробничих засобів, що виявляють себе у формі прогресивних ресурсозберігаючих технологій, удосконалених форм організації праці та виробництва.

Інтенсифікація – не новий процес, він сягає в глибину історії становлення й розвитку цієї визначальної галузі життєзабезпечення людської спільноти. Як соціально-економічна проблема інтенсифікація сільськогосподарського виробництва, її теоретичні підвалини виникли кілька століть тому з огляду на стрімке збільшення населення планети й необхідність розширення використання земель для виробництва харчових продуктів.

Історичний досвід розвитку більшості країн світу показує, що основним і найбільш перспективним напрямком розвитку сільського господарства є його інтенсифікація. Тільки інтенсивний шлях розвитку сільського господарства сприяє безперервному зростанню урожайності сільськогосподарських культур і продуктивності тварин. Інтенсифікація дозволяє більш ефективно використовувати наявні ресурси, площі сільськогосподарських угідь, поголів'я худоби та птиці. При інтенсивному шляху розвитку спостерігається концентрація капіталу на одній і тій же земельній площі для збільшення виходу продукції з одиниці земельних угідь [1].

Головною метою інтенсифікації сільського господарства є збільшення виробництва продукції і поліпшення її якості для більш повного задоволення зростаючих потреб населення. На нашу думку, інтенсифікація сприяє перетворенню сільськогосподарської праці в різновид індустріальної, наближення умов життя сільського і міського населення, рівня технічної оснащеності та організації виробництва сільського господарства і промисловості.

Вивчення та систематизація поглядів провідних вчених дозволяє стверджувати, що інтенсифікація є об'єктивним законом розвитку виробничих відносин і носить загальноекономічний характер. Інтенсифікація має місце в усіх галузях економіки, а відповідно і в усіх підгалузях агропромислового комплексу. Перехід сільського господарства до ринкової економіки вимагає розробки нової концепції інтенсифікації сільськогосподарського виробництва. Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва є формою розширеного відтворення, де шляхом додаткових вкладень праці і коштів на одній і тій земельній ділянці досягається збільшення виробництва сільськогосподарської продукції на кожен гектар землі, а також має місце збереження і підвищення родючості ґрунту та підвищення рівня економічної ефективності сільського господарства.

Нині інтенсифікація набуває визначального характеру в подоланні кризових явищ у сільськогосподарському виробництві, освоєнні ринкових відносин, гарантуванні продовольчої безпеки країни. Тільки на основі системного оновлення матеріально-ресурсного потенціалу аграрного сектору

економіки, забезпечення економічних інтересів сільськогосподарських товаровиробників у підвищенні ефективності суспільного виробництва й поліпшенні соціальних умов трудівників села його можна вивести на шлях інтенсифікації, спрямований на інтеграцію країни у світове співтовариство.

Таким чином, інтенсифікація – це соціально-економічний процес, спрямований на збільшення виробництва продукції, підвищення її якості та зниження собівартості на основі впровадження у виробництво нових технологій, засобів, порід тварин, нових форм організації праці та виробництва, підвищення кваліфікації кадрів тощо.

Список використаних джерел

1. Анічин Л. М. Інтенсифікація як запорука підвищення економічної ефективності виробництва молока в сільськогосподарських підприємствах [Електронний ресурс] / Л. М. Анічин, О. І. Гуторов, І. В. Галкіна // Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва. Сер. : Економічні науки . - 2013. - № 8. - С. 79-84.
2. Бородіна О. Сільський розвиток в Україні: проблеми становлення / Бородіна О., Прокопа І // Економіка України. – 2009. – №5. – с.59-67.
3. Золотарёв А. А. эффективность интенсификации производства в условиях склонного земледелия / Золотарев А.А., Векленко Е.В., Солошенко Р.В.. – Курск: КГСХА., 2009. – 107 с.
4. Шпикуляк О. Г. Проблеми розвитку та регулювання аграрного ринку / Шпикуляк О. Г. // Економіка АПК. – 2009. – №7. – с.120-127.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Рижикова Наталія Іванівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту
Харківського національного університету
сільського господарства імені Петра Василенка

Однією з найважливіших передумов, що дасть можливість говорити про становлення дійсно єдиної Європи (крім спільного бюджету ЄС та запровадження єдиної валюти), є гармонізація податкових систем країн-членів Європейського Союзу. Вже на початку 1990-х років стало зрозуміло, що невідповідності в системах оподаткування країн-членів ЄС створюють перешкоди на шляху формування єдиного ринку, оскільки вони не сприяють конвергенції цін. На фоні запровадження євро, збільшення прозорості ринку та жорсткішої конкуренції негативний вплив податкових бар'єрів став ще більш очевидним.

Водночас розвиток європейської економічної інтеграції закономірно зумовив розвиток концепції міждержавної податкової уніфікації та гармонізації. Податкова уніфікація (зведення до єдиної форми, системи, єдиних нормативів) — введення обов'язкових однакових юридичних норм і

правил у сфері оподаткування і формування на цій основі єдиної податкової системи. Натомість податкова гармонізація (приведення в стан відповідності, злагожденості) — вироблення загальної стратегії держав у сфері податкових правовідносин на відповідному етапі інтеграційної взаємодії, що передбачає координацію податкової політики, систематизацію та уніфікацію окремих податків і податкових систем країн, які входять до міжнародних регіональних угруповань. Відповідно податкова гармонізація передбачає приведення у відповідність структури податкових систем, порядку стягнення основних видів податків у всіх країнах співтовариства, а не повну їх уніфікацію, і базується на таких принципах:

- забезпечення нейтральності податків з позицій умов конкуренції на єдиному ринку, іншими словами, недискримінаційний податковий режим для всіх його учасників;

- усунення податкового (митного) контролю на внутрішніх кордонах співтовариства;

- виключення можливості подвійного оподаткування прибутку компаній, які здійснюють діяльність у двох або більше країнах ЄС;

- зведення до мінімуму можливості ухилення від сплати податків;

- існування гарантії надходження відповідних доходів у бюджети країн-учасниць [1].

Але процес гармонізації податків стикається з вирішенням двох протилежних за своєю суттю проблем. Сутність першої полягає у тому, що утворення єдиного внутрішнього ринку передбачає уніфікацію податкового законодавства. Особливо це стосується отриманого прибутку підприємств і доходів інвесторів, тому що тільки вирішення цієї проблеми дає можливість капіталу вільно пересуватися між країнами-членами ЄС та уникнути бар'єрів, які стримують розвиток науково-технічної інтеграції та поширення найновіших досягнень науки, техніки та технології між державами. З другого боку, проведення гармонізації податків, його ставок, надання різних пільг по інвестиціях торкається внутрішньої політики держави, об'єктивно зменшує розмір отриманих податків у дохідну частину бюджету держави. Крім того, зменшується вплив уряду держави на внутрішніх виробників. Тому вирішення цих проблем має велике значення і йому приділяється велика увага.

Зараз гармонізація податків проводиться в таких напрямках:

1. Гармонізація правил визначення прибутку до оподаткування підприємств. Ці пропозиції були висунуті Комісією ЄС у 1988 р. Вони охоплювали діяльність усіх підприємств незалежно від виду та форм власності. Сутність цих пропозицій полягає у відмові всіх країн-членів ЄС від використання в межах кожної держави податкових кредитів при обчисленні бази оподаткування, замінивши їх національними системами державних дотацій платникам у вигляді субсидій, податкових знижок, різних виплат з державних і місцевих бюджетів. На думку Комісії, це зацікавить компанії в стимулюванні виробничої та науково-технічної діяльності.

2. Система амортизаційних списань. Найуніверсальнішим засобом залишається застосування прискореної амортизації, що дає змогу ефективно

стимулювати розвиток окремих галузей національної економіки, швидше впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу, заохочувати інвестування коштів у науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Але кожна держава має свої особливості. У деяких із них у перший рік експлуатації обладнання можливе списання 100 % його вартості. При цьому суттєво зменшується прибуток до оподаткування. У сучасних умовах у різних країнах застосовуються різні форми прискореної амортизації. Але пропозиція експертів ЄС полягає в тому, щоб взагалі відмінити в країнах-членах ЄС прискорену амортизацію і встановити однаковий період амортизації відповідно до правил ЄС. Крім того, пропонується обмежити практику пріоритетного податкового стимулювання окремих галузей національної економіки [2].

Уніфікація податків у країнах-членах ЄС проводиться на різних напрямках, а саме:

- зближення ставок податку на прибуток тих підприємств, які займаються підприємницькою діяльністю в галузі інвестування;
- уніфікація бази оподаткування;
- уніфікація методів надання податкових пільг для інвесторів при стягненні корпоративного податку;
- усунення подвійного оподаткування підприємств і фірм у країнах-членах ЄС;
- взаємодопомога державних структур країн-членів ЄС у боротьбі з ухилянням компаній від оподаткування.

Отже, уніфіковану наднаціональну податкову систему ЄС можна представити у вигляді такої класифікації платежів, що стали основним джерелом фінансування спільного бюджету співтовариства:

1. Сільськогосподарські податки, які охоплюють такі види обов'язкових платежів: податок на імпорتنу й експортну сільськогосподарську продукцію в державу, що не входить у ЄС; податок на цукор, що сплачується компаніями, які виробляють цукор у державах-членах ЄС; податок на ізоглюкозу (isoglucose), що сплачується разом з податком на цукор.

2. Мита, стягнуті в ЄС, які виконують переважно протекціоністську функцію і мають дві основні форми: антидемпінгові та компенсаційні мита. Антидемпінгові мита, порівняно з компенсаційними, застосовуються частіше, регулярніше. Мита встановлюються на зовнішніх кордонах ЄС щодо імпортних та експортних товарів і визначаються з урахуванням таких характеристик: тарифікація товарів, походження товарів, кількість товарів, митна вартість товарів, тарифна ставка.

3. Податок на додану вартість (відсоткові відрахування), який є найбільш перспективним з погляду фінансування діяльності ЄС. Наявність ПДВ у податковій системі держави — обов'язкова умова її приєднання до Європейського Союзу, оскільки надходження від податку на додану вартість є одним з основних джерел формування спільного бюджету ЄС. ПДВ застосовується в державах — членах ЄС, що й визначають розмір його податкової ставки у межах, запропонованих спільним законодавством. Доходи,

що надходять у бюджет ЄС від податку на додану вартість, є свого роду встановленою рішенням Ради єдиною відсотковою надбавкою до ставки ПДВ у державах-членах.

4. Прибутковий податок з фізичних осіб, які працюють в апараті ЄС. Цей податок був заснований Протоколом про привілеї та імунітети ЄС від 8 квітня 1965 р. і передбачає, що посадові особи й інші службовці Союзу «підлягають оподаткуванню на користь Союзу податком на заробітну плату і винагороди, які сплачуються їм Союзом». Механізм і порядок стягування прибуткового податку визначається Регламентом Ради. Податок обчислюється за прогресивною шкалою в розмірі від 5% до 45% і надходить у дохід Європейського Союзу [3].

Отже, лише теоретично можна вести мову про уніфікацію і формування єдиної наднаціональної податкової системи ЄС у контексті «власних джерел» фінансування бюджету Союзу. Говорити про реально сформовану уніфіковану податкову систему ЄС недоречно. На практиці у рамках регіональної економічної інтеграції дедалі частіше ставиться питання податкової гармонізації. Практичне втілення поняття гармонізації реалізувало себе на практиці при створенні Європейського Союзу. Економістам-засновникам цього Союзу справедливо належить першість у визначенні гармонізації національних економік. Ст. 100 Римського договору про ЄС лише в певних межах визначила податкову гармонізацію як «зближення законодавчих положень, розпоряджень і адміністративних дій держав-членів, які прямо стосуються створення або функціонування спільного ринку» та сформульовано загальні рекомендації, які покладено в основу політики податкової гармонізації ЄС:

1) серйозні відмінності податкових систем держав-членів не дають змоги повністю їх уніфікувати і централізувати в межах Співтовариства, тому з метою створення єдиного ринку достатньо гармонізувати (привести в стан відповідності) податкове законодавство держав-членів так, щоб відмінності не перешкоджали досягненню кінцевої мети ЄС;

2) гармонізація законодавства має охоплювати перш за все прибуткове оподаткування населення, податок з обороту, податки на споживання, проблеми подвійного оподаткування, проблеми рівномірного розподілу податкового тягара в межах об'єднаної Європи.

Список використаних джерел

1. Дейнеко А.Е. Расширение Европейского Союза: экономические и правовые аспекты / А.Е. Дайнеко, Г.В. Забавский, Ф.А. Дмитакович. Под науч. ред. А.Е. Дайнеко. – М. : Изд-во деловой и учебной литературы, 2014. – 74 с.

2. Захаров А.С. Налоговое право Европейского Союза: действующие директивы ЕС в сфере прямого налогообложения / А.С. Захаров. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 22 с.

3. Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: Навч. посіб.: [Пер. з англ.] / В. Кернз. – К. : Т-во «Знання» КОО, 2002. – 347 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ МОДЕЛІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ

Глєбова Алла Олександрівна

доцент кафедри менеджменту та логістики, к.е.н.

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Зростання ролі і значення процесів глобалізації на сучасному етапі розвитку сучасних соціально-економічних систем відбувається через збільшення кількості корпорацій, акціонерних товариств, транснаціональних корпорацій та господарських товариств. Саме дані організаційно-правові форми використовуються для організації не тільки прибуткової, але і неприбуткової діяльності. Тому стратегічного значення набуває проблема дослідження моделі корпоративного управління, яка відображає особливості їх функціонування та розвитку. В Україні, на сучасному етапі розвитку сучасної економічної моделі господарювання існує необхідність у дослідженні української моделі корпоративного управління через аналіз практики господарювання сучасних товариств з обмеженою відповідальністю. Оскільки цю форму використовуються підприємці для реєстрації малого та середнього бізнесу, так і великі підприємства, які проводять реорганізацію ЗАТ, у зв'язку з прийняття Закону України «Про акціонерні товариства».

Згідно з Цивільним кодексом «Товариство з обмеженою відповідальністю – це таке господарське товариство, статутний фонд якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів, і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями усім своїм майном; учасники, які повністю сплатили свої внески, несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, у межах вартості своїх внесків [3]. Нині ТОВ в Україні є однією із найбільш розповсюдженою організаційно-правовою формою створення сучасного підприємства. Це пов'язано з тим, що процес створення та реєстрації є досить простим і не передбачає використання невеликого за розмірами початкового (статутного) капіталу, необхідного для реєстрації ТОВ. Другу половину статутного капіталу учасники можуть вносити протягом року, що дозволяє їм ще на 12 місяців вивільнити певну суму грошових коштів і спрямувати її на розвиток діяльності.

Основними характерними рисами ТОВ є:

різновид господарського товариства - об'єднання капіталів, тобто дане товариство належить до корпоративного типу;

спеціальне регулювання: ГК України (ч. 3 ст. 80), ЦК України (статті 140-150), Закон України «Про господарські товариства» (статті 50-64);

установчий документ - статут;

вимоги до майнової бази: а) складу - статутний фонд (капітал) і резервний фонд (щонайменше 25% від статутного фонду) - ст. 87 ГК України, ст. 14 Закону «Про господарські товариства»; б) поділ статутного фонду на частки, розмір яких визначається установчими документами і може бути будь-яким (рівним або різним); в) мінімальний розмір статутного фонду – сума, еквівалентна 100

мінімальним заробітним платам за ставкою на момент створення товариства (ст. 52 Закону «Про господарські товариства»); на момент державної реєстрації товариства статутний фонд (СФ) має бути сформований щонайменше на 50%; частина СФ, що залишається несплаченою, підлягає сплаті протягом першого року діяльності ТОВ (ч. 3 ст. 144 ЦК України); г) законодавча вимога підтримувати чисті активи ТОВ на рівні не менше ніж розмір статутного фонду/капіталу (ч. 4 ст. 144 ЦК);

відповідальність товариства за власними зобов'язаннями усім своїм майном; відсутність в учасників товариства субсидіарної майнової відповідальності за борги товариства, якщо вони повністю сплатили свої частки;

наявність в учасників, які не повністю сплатили свої вклади, додаткової відповідальності за борги товариства у межах вартості несплаченої частини вкладу, у випадках, передбачених статутом товариства;

органи управління та контролю ТОВ: 1) обов'язкові: а) вищий орган - збори учасників; б) виконавчий орган - дирекція або одноособовий директор; 2) контрольний орган: ревізійна комісія чи ревізор – необов'язковий орган, якщо закон не вимагає іншого (наприклад, щодо комерційного банку, що має форму ТОВ – як і будь-яку іншу, передбачену законом, органи контролю та внутрішнього аудиту повинні формуватися відповідно до статей 41 і 45 Закону «Про банки і банківську діяльність») [2-3].

У 2013 році навіть було сформовано концепцію проекту Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [4]. Оскільки на даний момент часу механізм регулювання діяльності таких товариств не відповідає сучасним вимогам щодо його гнучкості та ефективності, а саме має, зокрема, такі недоліки:

права учасників товариств не достатньо врегульовані або взагалі відсутній механізм їх реалізації та захисту, а саме оплата вартості частки учасника товариства, який подав заяву про вихід із товариства, здійснюється протягом року.

відсутній правовий механізм виключення учасника з товариства, що призводить до формування атмосфери взаємної недовіри та конфліктів між учасниками товариства;

відсутні норми щодо створення в товаристві наглядової ради, що істотно знижує рівень інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів.

відсутній дієвий механізм здійснення контролю за діяльністю виконавчого органу та притягнення до відповідальності його членів, що призводить до надмірного втручання учасників товариства в управлінські процеси або до збільшення кількості випадків зловживання посадовими особами товариства;

відсутній механізм вчинення правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість, що призводить до вилучення прибутків та інвестованих учасниками товариства коштів недобросовісними посадовими особами товариства або його учасниками, які володіють більшістю часток, формування атмосфери взаємної недовіри між учасниками товариства, виведення активів у разі виявлення перших ознак фінансових проблем та позбавлення кредиторів шансів отримати навіть часткове задоволення своїх вимог [4]. Таким чином, за

своїми загальними характеристиками функціонування ТОВ досить схоже до приватного публічного акціонерного товариства, яке набуло поширення у світовій практиці господарювання. Тоді як в Україні, використовується як ПрАТ, так і ТОВ. Кожна із зазначених форм господарювання має свої недоліки та переваги, які формувалися у процесі еволюції національної моделі корпоративного управління. І до цього часу цей процес триває. Разом з тим, виділяють дві управлінські системи корпоративного регулювання (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика інсайдерської та аутсайдерської систем корпоративного управління*

Моделі корпоративного управління	
Аутсайдерська	Інсайдерська
<i>Переваги</i>	
Орієнтація на підвищення вартості товариства, його прибутковості в короткостроковому періоді. Висока гнучкість систем управління. Пристосування товариства до мобільності зовнішнього середовища. Інноваційність і достатня ризикованість проєктів	Орієнтація на довгостроковий розвиток товариства. Стабільність внутрішніх і зовнішніх для товариства факторів. Невеликі ризики банкрутства і руйнівних «конфліктів інтересів». Стабільні партнерські відносини в групі акціонерів-інсайдерів. Ефективний контроль за інсайдерами, зокрема за менеджерами товариств
<i>Недоліки</i>	
Наявність ворожих злиттів і поглинань (за деякими оцінками – 50 % усіх реорганізацій). Переоцінений фондовий ринок і як наслідок – «перегріта» економіка	Темпи зростання і прибутковості західноєвропейських та японських товариств нижчі за американські. Слабке впровадження інноваційних та інвестиційних проєктів

Таким чином, поширення ТОВ і ПрАТ передбачає використання саме інсайдерської моделі корпоративного управління в Україні, яка на нашу думку, в умовах динамічного зовнішнього середовища дозволяє контролювати ефективність внутрішніх процесів, тоді коли питання інноваційно-інвестиційного розвитку залишаються поза увагою. Тому, на сучасному етапі, вирішення першочергових проблем щодо процесу функціонування сучасних ТОВ дозволить не тільки вирішувати низку важливих фінансово – господарських проблем, але і сприятиме підвищенню і корпоративного управління, інвестиційної привабливості України на міжнародному і світовому ринку, підвищенню стандартів життя у державі.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року № 1576-XII. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 436-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

4. Концепція проекту Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 6 лютого 2013 р. № 72-р [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/72-2013>

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Рижик Ірина Олександрівна

к.е.н, доцент кафедри інформаційних технологій,
економіки та менеджменту
ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Інвестиції є основою розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни в цілому. Від уміння інвестувати залежить розквіт чи занепад власного виробництва, можливості вирішення соціальних й екологічних проблем, сучасний рівень і потенційний динамізм фізичного, фінансового та людського капіталів. Актуальність пошуку інструментів стимулювання притоку інвестиційних ресурсів у агропромисловий комплекс зростає за необхідності усунення впливу фінансової кризи, збереження існуючих темпів економічного зростання й не допущення подальшого зниження життєвого рівня населення.

Нині сільське господарство потребує масштабного й ефективного інвестиційного забезпечення. Проте власні, залучені та позикові інвестиційні джерела товаровиробників недостатні для забезпечення їх потреб. Іноземні інвестиції в аграрний сектор економіки залучаються в обмежених обсягах, а їх частка в загальних вкладеннях поки що незначна.

Проблема інвестиційного забезпечення розвитку галузі є найбільш гострою серед малих і середніх сільськогосподарських підприємств та особистих селянських господарств. Досягнення позитивних зрушень у цьому напрямі найбільшою мірою залежить від використання місцевих можливостей інвестиційного забезпечення. Однак такі можливості в більшості регіонів і територій обмежені. Тому проблема інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства і села набуває масштабності.

Серед соціально-економічних проблем найсуттєвішими є: відсутність основних заходів щодо реалізації стратегічних напрямів залучення інвестицій, механізмів розвитку підприємництва, інфраструктури у сільській місцевості, інформаційного забезпечення, функціонування та регулювання ринку землі, іпотечного кредитування.

Економіко-правові проблеми включають: недосконалість нормативно-правової бази; високу вірогідність політичних ризиків; значний рівень тінізації економіки та корупції; відсутність системи економічної, екологічної, наукової, ринкової, фінансової інформації, налагодженої системи збуту сільськогосподарської продукції; високий рівень ризику для інвесторів; низьку платоспроможність населення.

Фінансово-економічні проблеми охоплюють відсутність ефективних механізмів короткострокового і довгострокового кредитування підприємств галузі та низький рівень розвитку лізингового ринку. Формування сприятливого інвестиційного клімату в ринковій економіці має відбуватися як на макро-, так і на регіональному та галузевому рівнях шляхом об'єктивного оцінювання існуючих проблем, пошуку шляхів поліпшення ситуації та подальшої оптимізації сукупності політичних, правових, економічних, соціальних, організаційних, інформаційних факторів.

Для розв'язання проблеми інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства передбачається:

- удосконалення інвестиційної політики держави шляхом переорієнтації її на стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, посилення ролі інвестиційної підтримки сільськогосподарських товаровиробників та удосконалення механізмів її реалізації, покращення умов для залучення зовнішніх інвестицій в агропромислове виробництво та розвиток сільських територій;

- формування інвестиційних ресурсів у сільському господарстві за пропорцією, що характеризується співвідношенням між власними і залученими джерелами як 2:1;

- удосконалення механізмів державної інвестиційної підтримки сільськогосподарських товаровиробників шляхом надання їй на зворотній основі, недопущення випадків необґрунтованого виділення і нецільового використання коштів, переорієнтація підтримки на потреби малого і середнього бізнесу, збільшення фінансування інвестицій у розвиток установ бюджетної сфери сільських територій до рівня їх потреб;

- першочергового використання коштів державного бюджету на розвиток сортовипробувальних, сортодослідних, племінних, навчальних закладів, зрошувальної меліорації, заліснення земель, що виводяться із сільськогосподарського обороту, впровадження ґрунтозахисних систем обробітку ґрунту з контурною організацією території; формування механізму підтримки інвестицій особистих селянських господарств; створення умов для пріоритетного розвитку тваринництва, насамперед м'ясного та молочного скотарства за рахунок коштів державного бюджету, кредитів та капіталу інвесторів; забезпечення стабілізації та посилення ролі кредитного механізму при формуванні джерел фінансування інвестицій у сільське господарство;

- усунення перешкод у діяльності іноземних інвесторів у сільському господарстві з дотриманням національних інтересів; сприяння процесу створення на обезлюднених сільських територіях відокремлених фермерських і родових садиб та їх автономного ресурсного забезпечення; надання депресивним сільським регіонам статусу територій пріоритетного розвитку, що згідно із законодавством передбачає пільги інвесторам; посилення рівня захисту прав інвесторів, а також власників земельних ділянок і майнових об'єктів; спрямування на будівництво, ремонт та облаштування доріг у сільській місцевості не менше третини надходжень до дорожніх фондів; здійснення заходів щодо забезпечення фінансування розвитку матеріально-

технічної бази наукових установ агропромислового комплексу на рівні не менше 6 % від вартості їх основних засобів.

Таким чином, маючи такі вагомі важелі регулювання, як податкову, бюджетну, грошово-кредитну, антимонопольну, цінову та амортизаційну політику, держава має суттєво впливати на мотивацію розвитку інвестиційної діяльності в АПК. Державна інвестиційна політика в аграрній сфері має стати одним із найголовніших напрямів виходу з виробничої, фінансової й матеріально-технічної стагнації аграрної сфери економіка.

Список використаних джерел

1. Власова І. В. Іноземні інвестиції як чинник сприятливого інвестиційного клімату країни / І. В. Власова, К. Г. Овсяннікова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 7/8. – С. 58—63.
2. Майорова Т. В. Активізація інвестиційного процесу в Україні: колективна монографія / за наук. ред. М. І. Диба, Т. В. Майорова. – Київ : КНЕУ, 2012. – 320 с.

ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНЗ ЯК СТЕЙКХОЛДЕР-ОРГАНІЗАЦІЇ

Яловега Наталія Іванівна

к.е.н., доцент,

доцент кафедри маркетингу

ВНЗУ «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Специфіка діяльності сучасного вищого навчального закладу дозволяє розглядати діяльність вузу як стейкхолдер-організації - системи, що складається з безлічі різних груп зацікавлених сторін. Метою діяльності вузу як стейкхолдер-організації є задоволення запитів всіх його стейкхолдерів, при цьому цілі системи (вузу) не зводяться до цілей ніякої її підсистеми (стейкхолдери). Але задоволення запитів всіх стейкхолдерів в рівній мірі є неможливим, в силу суперечливості запитів і обмеженості ресурсів ВНЗ. У зв'язку з цим стейкхолдери (і їх запити) мають різну значимість для вузу в залежності від їх «внеску» в ресурсну базу, необхідну для досягнення його стратегічних цілей. Принципова відмінність вузу як стейкхолдер-організації від інших учасників ринку товарів та послуг полягає в їх різній цільовій функції. Якщо метою діяльності вищого навчального закладу як стейкхолдер-організації є задоволення різноспрямованих запитів стейкхолдерів, то цільова функція діяльності стейкхолдер-компаній, підприємств полягає в максимізації фінансового результату, а задоволення інтересів стейкхолдерів є деяким обмеженням цієї цільової функції.

Проведений аналіз організаційно-правових форм діяльності вузу, що поєднує в собі елементи діяльності державної установи, некомерційної організації і підприємницької діяльності комерційної організації, дозволив

сформулювати загальні принципи функціонування вузу як стейкхолдер-організації і принципи, на підставі яких будуються взаємовідносини навчального закладу з його зацікавленими сторонами.

Загальними принципами діяльності вузу як стейкхолдер-організації є:

Принцип 1. Повага до закону. Вуз як стейкхолдер-організація будує свою діяльність на основі дотримання статуту освітньої установи, законів України, а також міжнародних угод, що регулюють діяльність вищих навчальних закладів.

Принцип 2. Відповідність суспільним інтересам. Вуз як стейкхолдер-організація, являючись структурним елементом держави, прагне готувати національну еліту фахівців XXI століття і генерувати нові знання в інтересах сталого суспільного розвитку.

Принцип 3. Відповідальність вузу перед зацікавленими сторонами. Вуз як стейкхолдер-організація реалізує свою місію в інтересах усіх його зацікавлених сторін, усіляко підвищуючи ефективність взаємовигідного співробітництва. Вуз прагне враховувати інтереси всіх зацікавлених сторін: держави і суспільства, клієнтів, співробітників, бізнес-спільноти, зовнішніх партнерів тощо. З метою реалізації суспільних інтересів і виконання основної місії, вуз повинен бути відкритий до діалогу, обміну інформацією і взаємодії з усіма зацікавленими сторонами.

Принцип 4. Демократичне врядування. Відносини вузу як стейкхолдер-організації з усіма зацікавленими сторонами будуються на основі принципів взаємної поваги, довіри і співробітництва.

Принцип 5. Принцип самоконтролю. Вуз як стейкхолдер-організація, для підтримки стійких довгострокових взаємовигідних відносин із зацікавленими сторонами, повинен забезпечувати внутрішній контроль своєї діяльності для визначення «прогалин», що перешкоджають реалізації поставлених цілей.

Принцип 6. Конкурентоспроможність. Працюючи на ринку бізнес-освіти, вуз як стейкхолдер-організація прагне внести гідний вклад в формування конкурентоспроможності країни, що стає більш реалістичним в прагненні підвищити власну конкурентоспроможність.

Принцип 7. Підтримка міжнародного співробітництва. Вуз як стейкхолдер-організація розвиває взаємовигідне багатостороннє співробітництво з лідерами світової бізнес-освіти, віддаючи пріоритет участі в діяльності провідних національних, європейських і глобальних асоціацій, що охоплюють рівні бізнес-шкіл і окремих освітніх програм, а також професійних співтовариств дослідників і викладачів конкретних дисциплін.

Принцип 8. Прибутковість діяльності. Даний принцип має непряме відношення до діяльності ВНЗ як стейкхолдер-організації, оскільки основною метою функціонування вузу є задоволення суспільних інтересів. Однак, для надання освітніх послуг високої якості в умовах значного дефіциту бюджетних коштів, вуз здійснює підприємницьку діяльність, фінансовий результат якої, як правило, спрямовується на розвиток і вдосконалення навчального процесу і всієї освітньої діяльності.

Взаємовідносини вузу як стейкхолдер-організації з усіма зацікавленими сторонами будуються на певних принципах, властивих кожній окремій групі зацікавлених сторін.

1. Принципи відносин вузу з групою «Бізнес-спільнота». Вуз як стейкхолдер-організація розділяє цінність довгострокових відносин з «бізнес-спільнотою» як основним споживачем підготовлених випускників. Відповідно, ВНЗ вважає себе відповідальним за те, щоб:

- спільно з провідними представниками «бізнес-спільноти» формувати образ ефективного і соціально-відповідального майбутнього фахівця, який відповідає вимогам глобального бізнесу ХХІ століття;
- проводити наукові дослідження і реалізовувати консалтингові проекти, спрямовані на генерацію нових актуальних ідей;
- ставитися з повагою і довірою до представників «бізнес-спільноти» в усіх аспектах ділових взаємодій, забезпечувати стійкий зворотний зв'язок і працювати над виправленням виявлених недоліків;
- забезпечувати повагу до людської гідності.

2. Принципи відносин вузу з групою «Співробітники». Вуз як стейкхолдер-організація поважає людську гідність кожного працівника і серйозно ставиться до його інтересів. Відповідно, ВНЗ вважає себе відповідальною за те, щоб:

- заохочувати і підтримувати працівників у розвитку його професійних знань, навичок і компетенцій;
- надавати роботу, матеріальну і соціальну винагороду за її виконання, яка підвищує рівень добробуту працівників;
- створювати гідні умови праці;
- надавати працівникам відкритий доступ до інформації, з огляду на адміністративно-правові і конкурентні обмеження;
- прислухатися до пропозицій, ідей, вимог і скарг працівників і заохочувати їх ініціативу;
- уникати дискримінаційної політики і гарантувати рівне ставлення і рівні можливості незалежно від відмінностей статі, віку, національності та релігії.

3. Принципи відносин вузу з групою «Клієнти». Вуз як стейкхолдер-організація поважає людську гідність всіх клієнтів вузу, які навчаються на всіх освітніх програмах, курсах підвищення кваліфікації і професійної підготовки, прагнучи відповідати їх раціональним очікуванням. Відповідно, ВНЗ вважає себе відповідальним за те, щоб:

- надавати освітні послуги високої якості, що забезпечують випускникам високу конкурентоспроможність на регіональному, вітчизняному та міжнародному ринках праці;
- забезпечувати безпечні та комфортні умови навчання;
- надавати клієнтам відкритий доступ до інформації, яка регламентує всі елементи освітнього процесу;
- уникати дискримінаційної практики і гарантувати рівне ставлення і рівні можливості незалежно від відмінностей статі, віку, національності та релігії;

- надавати соціальні гарантії і рівний доступ до участі в різних стипендіальних програмах, грантах і наукових дослідженнях;
- сприяти майбутній кар'єрі випускників, надаючи їм можливості ефективного входження в «бізнес-спільноти» в рамках спеціальних програм, що реалізуються на конкурентних засадах.

4. Принципи відносин вузу з групою «Держава і суспільство». Вуз як стейкхолдер-організація з повагою ставиться до ролі державних інститутів. Відповідно, ВНЗ вважає себе відповідальним за те, щоб:

- сприяти успішній реалізації державної політики і конкретних національних проектів в області розвитку української бізнес-освіти;
- забезпечувати органи державної і муніципальної влади кваліфікованими випускниками;
- забезпечувати контролюючим державним органам відкритий доступ до релевантної інформації, що може бути обмеженим лише вимогами закону;
- пов'язувати свою освітню та дослідницьку діяльність з економічними, соціальними і екологічними потребами регіону та держави;
- сприяти участі працівників та студентів у громадській діяльності;
- поважати цілісність української культури і культур тих країн, з установами яких вуз взаємодіє.

5. Принципи відносин вузу з групою «Зовнішні партнери (майбутні абітурієнти)». Вуз як стейкхолдер-організація поважає людську гідність усіх осіб, які бажають навчатися на всіх освітніх програмах. Відповідно, ВНЗ вважає себе відповідальним за те, щоб:

- надавати рівні умови вступу до навчального закладу відповідно до вимог державного стандарту;
- забезпечити «зовнішніх партнерів» повною, об'єктивною та достовірною інформацією про свою діяльність, напрями підготовки, умови вступу та навчання, про конкурси та олімпіади, за результатами яких вони матимуть право пільгового вступу до ВНЗ;
- забезпечити доступ до матеріально-технічної та інформаційної баз вузу, бібліотеки та інших допоміжних структур для плідної підготовки до вступу до ВНЗ;
- дотримуватися клієнтоорієнтованого підходу в роботі з абітурієнтами;
- належним чином організовувати профорієнтаційні заходи.

Список використаних джерел

1. Белый Е. М. Концепция конкурентоспособности вуза на основе теории заинтересованных сторон / Е. М. Белый. – 2011. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: kontseptsiya-konkurentosposobnosti-vuza-na-osnove-teorii-zainteresovannyh-storon.pdf
2. Нащёкина О. Н. О применении теории стейкхолдеров в анализе деятельности высших учебных заведений / О. Н. Нащёкина. – 2011. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [/vestnik_HPI_2011_61_Nashchekina_O_primenenii.pdf](http://vestnik_HPI_2011_61_Nashchekina_O_primenenii.pdf)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Мокляк Мирослава Володимирівна

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

На сучасному етапі розвитку глобальної економіки, де рівень розвитку інноваційної та високотехнологічної діяльності визначає рівень безпеки й конкурентоспроможності країни, все більше країн приділяють значну увагу розумному управлінню та виробленню виваженого правильного стратегічного підходу до організації інноваційної системи. Розвиток цих напрямів досліджень привів до формування концепції національних інноваційних систем (НІС).

Досвід розвинених країн свідчить, що якісні перетворення в системній організації інноваційних процесів дозволять Україні перейти на новий рівень розвитку виробництва і сфери послуг, та посісти гідне місце у світовому економічному просторі.

Під час глобалізації і створення єдиного світового фінансового ринку, формування інноваційних систем набуває характеру центрального економічного процесу у індустріально розвинених країнах.

Головними компонентами інноваційних систем виступають наукові, науково-технічні, технологічні, соціально-організаційні нововведення, втілені як в різних матеріальних, так і у нематеріальних носіях. З'являючись у стадіях відтворювального циклу, нововведення різняться по типології, походженню, призначенню, ступеня новизни, рівню поширення тощо. Інноваційна діяльність представлена як процес творчості, полягає у створенні нововведення, реалізація інноваційної альтернативи, інноваційної потреби і підприємницьких зусиль.

Характеризуючи перехід світової економіки на інноваційний шлях розвитку, дослідники говорять про формуванні «економіки інновацій», «економіки знань», «нової економіки» та інших. Але незалежно від термінології і оцінок причин переходу більшість їх визнає, що змінилося тип відтворення; його основною ознакою стає розвиток національних інноваційних систем [1].

Зазвичай НІС характеризують як сукупність підприємств і закупівельних організацій, діяльність яких спрямовано генерування і дифузії інновацій. Про неї говорять як про які забезпечують інноваційні процеси системі економічних механізмів і деяких видів діяльності. Під НІС також розуміють «сукупність взаємозалежних організацій (структур), зайнятих виробництвом і як реалізацією наукових знань і технологій у межах національних кордонів. Інша ж частина НІС – комплекс інститутів правового, фінансового і міністерства

соціального характеру, які забезпечують інноваційні процеси та мають міцні національне коріння, традиції, політичні та культурні особливості» [2].

На підставі визначення сутності НІС можна виділити її основні структурні елементи (рис. 1).

Рис.1. Структура національної інноваційної системи [розроблено автором]

Більшість дослідників проблем переходу економіки на інноваційний шлях розвитку фіксують принципові умови і негативні наслідки даного переходу:

- світова економіка переживає якісно новий етап свого розвитку. Підтвердження цьому – затребуваність інновацій не окремими підприємствами, а національними економіками.

- виникла така економічна категорія, як «людський капітал». Накопичуючи і використовуючи його, економічні суб'єкти отримують ренту, за змістом ідентичну прибутку від капіталовкладень у цінні папери або від банківського кредитування.

- «провали ринку» в інноваційній сфері змушують державні органи розвинених країн у разі потреби приймати на себе частку витрат і персональної відповідальності. Тому є важливим визначити міру участі у розвитку НІС громадян як носіїв людського капіталу, бізнесу, публічних інститутів

(державних, регіональних, муніципальних), і навіть громадських організацій [2].

Без сумніву, інноваційний шлях розвитку має бути безальтернативним. Створення інноваційної системи в державі не є разовою акцією, а є системним багаторівневим завданням, розв'язання якого потребує постійної і наполегливої роботи всього суспільства.

Інноваційна система не формується спонтанно на основі механізмів саморегуляції, а потребує активного втручання і управління цим процесом з боку держави. Дехто вважає, що ринок сам відрегулює всі питання. Але, як свідчить світовий, так і наш вітчизняний досвід, це помилковий шлях.

Перспективними шляхами управління розвитком НІС для України можуть стати:

- облік та оцінка складових інноваційного потенціалу України та приведення їх у відповідність до світових тенденцій розвитку інновацій;
- перегляд державної освітньої політики з націленням її на формування інноваційно активних фахівців відповідно до визначених пріоритетів науково-технічного розвитку;
- розвиток організаційних форм та інтенсифікація інноваційної діяльності шляхом відродження системи пільгового оподаткування інноваційних підприємств, науково-дослідних установ та організацій інноваційної інфраструктури у територіально сформованих зонах високих технологій;
- подальший розвиток та удосконалення законодавчого забезпечення ринку прав на об'єкти інноваційної діяльності, у т.ч. адаптація національного законодавства до відповідних стандартів ГАТТ/СОТ.

Для активізації інноваційної складової економічного розвитку необхідно, передусім, створити ефективну та постійно діючу систему прогнозування, формування пріоритетів та планування. Інноваційна політика має бути узгоджена із загальною економічною політикою держави і формуватися на базі законів з відповідним матеріально-технічним та фінансовим забезпеченням.

Список використаних джерел

1. Василя В.А., Миндели Л.Э. Національна інноваційна система: передумови і механізми функціонування. / В.А. Василя - М.: ЦИСЕ, 2012. - С. 11-12.
2. Лапін М. Стратегія інноваційного розвитку: національна інноваційна система / Лапін М. // Проблеми теорії та практики управління. – 2014. – № 5. – С. 111.

ПРО ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ОРЕНДНОГО ЖИТЛА В УКРАЇНІ

Литвин Олександр Юрійович

к.е.н., доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
Полтавська державна аграрна академія

Подальший розвиток сектору орендного житла має стати важливим напрямом державної житлової політики. Зазначену думку автора дослідження підтверджують експерти. Так, в аналітичній записці «Щодо розвитку сектору орендного житла в Україні», підготовленій Національним інститутом стратегічних досліджень у кінці 2015 р. чітко зазначено: «Для домогосподарств із невисоким рівнем доходів вирішення житлової проблеми на основі оренди житла є доступнішим, ніж на основі придбання житла у приватну власність» [1]. Житлова оренда активно почала впроваджуватись і в сусідніх країнах – Білорусії, Російській Федерації, Китайській Народній Республіці [2, 3]. Вона є актуальною і для реалізації в Україні. Фахівці-експерти вже згадуваного Національного інституту стратегічних досліджень, навіть, визначили і першочергові кроки. Вважаємо за доцільне здійснити їх аналіз.

1. Планується «з метою комплексного вивчення дійсного стану ринку оренди житла в Україні забезпечити проведення комплексних соціологічних та статистичних досліджень сектору орендного житла [1]». З цим цілком можна погодитись. Не допустимою є ситуація, коли точна інформація про ринок оренди житла відсутня. Проте, українські реалії роблять таке вивчення практично неможливим. Більшість із тих громадян, які здають квартиру в оренду не сплачують податки з оренди. Тому цілком логічним є питання: «Чи будуть громадяни зазначеної категорії чесно відповідати на питання соціологів (особливо про вартість оренди)?».

2. Висунуто пропозицію щодо реалізації, заходів спрямованих на стимулювання будівельно-інвестиційних компаній здавати у тимчасову оренду порожні квартири у новобудовах. При цьому, пропонують «...зменшити ставку оподаткування (звільнити від оподаткування) такі орендні операції та спростити процедуру виселення орендаря такого житла (стаття 825 Цивільного кодексу України містить норму, у відповідно до якої «договір найму житла може бути розірваний за рішенням суду на вимогу наймодавця у разі невнесення наймачем плати за житло за шість місяців». У разі виселення орендаря із житла, що знаходиться в новобудові і яке будівельно-інвестиційна компанія надає в оренду до моменту його продажу, ця норма має бути переглянута у бік її зменшення – до 2-х місяців)»- зазначається у документі [1].

Названа пропозиція виглядає цілком раціональною, проте є абсолютно нездійсненною у сучасних умовах. По-перше, рівень вакантності квартир у новозбудованих будинках невисокий. До введення будинку в експлуатацію 80-90% квартир вже розпродано. По-друге, вселитися у новозбудовану квартиру орендарю неможливо без проведення ремонту. Мінімальна вартість ремонту однокімнатної квартири площею 40 квадратних метрів за приблизними

підрахунками складає 100-120 тис. грн. Тому абсолютно обґрунтованим є питання: «За чий рахунок буде проводитися ремонт?» І, по-третє, будівельні фірми-власники житла проводять активну рекламну кампанію з метою якнайшвидшої реалізації «вільних» квартир. Після введення будинку в експлуатацію і початку опалювального сезону постає питання оплати. Як діяти у ситуації, коли орендна квартира може бути продана? Такі проблеми, на нашу думку не дозволяють зазначену пропозицію втілити у практичне життя.

3. Наступна пропозиція: «Враховуючи велику роль, яку відіграють в процесах регулювання ринку оренди житла громадські організації наймачів житла, слід забезпечити державне сприяння громадським ініціативам, направленим на створення в Україні національної організації захисту прав та інтересів квартиронаймачів» [1]. Захист прав та інтересів квартиронаймачів є абсолютно слухним, проте в українських реаліях, де інститути громадянського контролю не набули широкого поширення, це будуть цілком формальні організації.

Разом з тим, окремі пропозиції експертів досить реальні. Наприклад, щодо необхідності забезпечити розробку та реалізацію Кабінетом Міністрів України Державної програми будівництва доступного орендного житла в Україні. Така програма має передбачати:

- поетапне збільшення частки орендного житла до 5-10 % від загальних обсягів новозбудованого житла. Орієнтовні обсяги коштів, необхідних для реалізації програми, складуть 3-6 млрд грн щорічно;

- розробку та впровадження типових проектів будівництва орендних будинків із квартирами економ-класу;

- забезпечення вартості будівництва 1 м кв. доступного орендного житла на рівні 6000 грн. Такий показник дасть можливість – за умови повернення власнику житла вкладених в будівництво коштів протягом 10 років – забезпечити орендну плату в межах 1750-2500 грн на місяць (без врахування комунальних платежів), яка відповідала б купівельній спроможності сімей із середньостатистичними доходами [1]. Цифра 6000 грн. за метр квартири в 2016 р. можливо трохи й занижена (принаймні у щодо м. Полтави), проте вийти на суму 6500-7000 грн цілком реально (враховуючи рівень цін на квартири Полтавського ДБК).

Також є реальним створити відповідний спеціалізований державний орган (наприклад, Державне агентство розвитку доступного орендного житла), який би виконував функцію інвестора (у процесі будівництва) та власника орендного житлового фонду, або реалізувати відповідну програму як національний проект.

З метою підвищення якості ринку орендного житла необхідно вжити заходи, що сприятимуть його легалізації. Враховуючи правові та організаційні труднощі процесу виявлення нелегальної оренди, основні зусилля державних органів слід направити на створення як для орендодавців, так для орендарів стимулів для виходу із «тіні».

Для цього доцільно:

- знизити ставку оподаткування доходу від орендних операцій;

- надати орендарям житла, які перебувають на квартирному обліку, право на отримання податкової соціальної пільги у розмірі, що дорівнює 100 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи [1].

Погоджуємося й з тим, що потрібно також вести адміністративну відповідальність (у вигляді штрафів) для агентств нерухомості, ріелторських компаній та персонально ріелторів (за ненадання інформації про обладнання з оренди житла до відповідних податкових органів для здійснення рент-контролю).

Таким чином, частина вищезгаданих заходів, що пропонують науковці, є популістськими і декларативними, проте є серед них і конструктивні та абсолютно реальні. Для їх успішної реалізації важливо виробити ефективну державну житлову політику.

Список використаних джерел

1. Щодо розвитку сектору орендного житла в Україні. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. – [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.niss.gov.ua/articles/1240/>
2. Государственная программа Российской Федерации «Обеспечение доступным и комфортным жильем и коммунальными услугами граждан Российской Федерации». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.minregion.ru/state_programs/2431.html
3. Public rental housing opens in Shanghai. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.chinadaily.com.cn/china/2013-05/15/content_16501860.htm.

КОНКУРЕНТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Безрукова Наталія Валеріївна

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

Національне конкурентне середовище формується не тільки під впливом ринкової експансії іноземних ТНК, але й у процесі становлення і розвитку власних структур транснаціонального типу. В Україні, важливо створювати власні, українські транснаціональні корпорації, як це зробили раніше Китай, Росія, Індія, Індонезія, Мексика, Венесуела та інші країни, а ще раніше – промислово розвинені країни, де існують сотні великих ТНК. Виходячи із зарубіжного досвіду, можна зробити висновок про те, що національний капітал здатний конкурувати із ТНК за умови, якщо він сам структуруватиметься в потужні транснаціональні утворення.

Досвід створення транснаціональних корпорацій в розвинутих країнах та нових індустріальних країнах може бути надзвичайно корисним для використання Україною не лише в практичних бізнес-цілях але й для підвищення конкурентоспроможності держави загалом. Саме українські потужні структури можуть представляти державу в світі, вирішуючи не лише власні економічні інтереси, а й підтримуючи зовнішній позитивний імідж України.

Разом з тим, створити корпорації повного замкнутого циклу, які займалися б видобутком сировини, його переробкою, виготовленням з нього продукції і її реалізацією, Україна може лише в окремих галузях і на це потрібен значний час. Говорячи про становлення українських ТНК, перш за все варто аналізувати вже створені та успішно функціонуючі фінансово-промислові групи у різних галузях економіки України. Деякі українські фінансово-промислові групи, які фактично спромоглися створити повний цикл виробництва і мають власні компанії за кордоном, формально відповідають статусу ТНК хоча вони і поступаються зарубіжним транснаціональним конкурентам розмірами своїх активів, доступними ресурсами, рівнем менеджменту, вартістю запатентованих технологій (табл. 1).

Таблиця 1

Профіль українських компаній, що відповідають статусу ТНК [1]

Назва компанії	Сфера інтересів на міжнародному ринку	Країни інтересів компанії
«SystemCapitalManagement» (SCM)	гірничо-металургійні підприємства, банківський бізнес, комунікаційні послуги, медійний бізнес	Італія, Швейцарія, Туреччина
Група «Приват»	металургія, нафта (найбільший світовий виробник марганцевих феросплавів)	Росія, Румунія, Польща, США
Корпорація «Індустріальний союз Донбасу» (ІСД)	вертикально інтегровані холдинги по ланцюгу «вугілля — кокс — метал — морські судна»	Угорщина, Польща
Корпорація «Інтерпайп»	трубна промисловість, металургія, виробництво феросплавів (найбільший в світі постачальник силікомарганцю)	Білорусь, Швейцарія, Росія (створені дочірні компанії). Продукція постачається у понад 70 країн світу.

До числа найбільших українських ТНК, що здійснюють прямі іноземні інвестиції, можна віднести невелику кількість корпорацій, серед яких вагоме місце займають компанія «Систем Кепітал Менеджмент» («СКМ») та корпорація «Індустріальний союз Донбасу» («ІСД»).

Зараз відбувається переорієнтація українських компаній з ринків Росії на ринки Європейського Союзу. Географія активної інтеграції українських компаній чітко визначена – ринки країн Європи [2]. Але це вимагає

підвищення конкурентоспроможності національної продукції, відповідність її міжнародним стандартам. Українські корпорації також цікавляться можливістю виробництва в таких країнах, як Індія й Китай, куди спрямовані погляди крупних ТНК. Однак це є досить складним, оскільки ринки Південно-Східної Азії є високо конкурентними, із сильними власними материнськими ТНК.

По суті, українські компанії, такі як «Рошен», «Конті», «СКМ», «ІСД», «Приват», «Інтерпайп», і деякі інші, формально підпадають під критерії ТНК встановлені ЮНКТАД [3]. Однак коректніше їх ідентифікувати, як «транснаціональні корпорації в процесі становлення». Щоб претендувати на статус ТНК, великим українським компаніям потрібно акумулювати засоби й підвищити відповідно оборотний капітал. Одержавши активи за кордоном, українські підприємства поки що не здатні значно впливати на міжнародні ринки. Транснаціоналізація українських компаній стримується високими бар'єрами входу на світовий ринок. Проблеми транснаціоналізації українських підприємств – це не тільки зміни стратегії діяльності, але й прозорості їх структури, роботи менеджменту тощо.

Ефективна транснаціоналізація української економіки тісно пов'язана із спроможністю держави здійснювати системні макроекономічні реформи, від результативності яких залежить її сприйняття в світі, що також є важливим аргументом для стимулювання діяльності ТНК в Україні.

Список використаних джерел

1. Столярчук Я.М. Глобальні асиметрії економічного розвитку: монографія / Я.М. Столярчук. – К.: КНЕУ, 2009. – 302 с.
2. OECD Factbook 2015: Economic, Environmental and Social Statistics. Science and Technology. Research and Development (R&D). – OECD 2015. – P.169.
3. World Investment Report 2014: Transnational Corporations and Infrastructure Challenge. – United Nations, UNCTAD. – New York and Geneva, 2014. – 184 p.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНА – ЄС: ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ

Свічкарь Віталій Анатолійович

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки та маркетингу,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

Інтеграція України з Європейським Союзом є пріоритетом зовнішньої політики нашої держави з часу здобуття незалежності. Однак аналіз передумов переходу від міжнародної співпраці на якісно новий рівень міжнародних економічних відносин – початкову чи навіть підготовчу стадію торговельно-економічної інтеграції, потребує якісної зміни відповідних

економічних передумов, адже ні законодавчо, ні економічно, ні інституційно Україна не спроможна взяти зобов'язання держави – члена ЄС. Це зумовлює необхідність формування курсу на реалізацію євроінтеграційної політики поза межами Спільноти.

З 1 січня 2016 року почала працювати зона вільної торгівлі Україна-ЄС [1,3]. Зараз перед Україною стоїть завдання визначити найбільш перспективні галузі для експорту до країн Європейського Союзу.

У цьому зв'язку в короткостроковій перспективі найбільш перспективним видається експорт українських зернових, а порівняно невелика кількість технічних вимог до даної продукції уможливорює їх виконання Україною.

Експортні можливості продукції українського тваринництва є заручником невідповідності стандартам якості ЄС. З огляду на високу вартість приведення існуючої системи державного регулювання безпечності та якості, яка практично не зазнала суттєвих перетворень з радянських часів, у відповідність до норм ЄС, та неспроможність всієї галузі забезпечити відповідність цим вимогам у коротко- і середньостроковій перспективі, на наше переконання, покриття та глибина гармонізації повинні розраховуватися відповідно до оцінки експортного потенціалу кожної окремої підгалузі тваринництва. Абсолютно очевидно видається вимога на користь тривалих перехідних періодів для прийняття норм і процедур санітарно- і фітосанітарних стандартів ЄС[2, с. 33].

Передумови інтеграції сільськогосподарського сектору до ЄС передбачають порівняно високу гнучкість з позицій глибини і спектра охоплення імплементації *acquis*. Тому базовий принцип, який можна запропонувати в цьому контексті, – глибока гармонізація для галузей, що мають експортний потенціал з огляду на спроможність швидкого впровадження відповідних технічних вимог, і помірне поетапне та пріоритезоване прийняття *acquis* в довгостроковому періоді для закритої з точки зору експорту продукції вітчизняного сільського господарства, зокрема тваринництва.

Ключовим параметром ЗВТ має стати гармонізація систем технічного регулювання, яка, на наше переконання, є центральним елементом зняття нетарифних обмежень у ході реалізації євроінтеграційної стратегії.

На сучасному етапі розвитку українські виробники не можуть повністю використати переваги міжнародної інтеграції: з одного боку, експортери мають виконувати як сучасні міжнародні, так і застарілі українські стандарти, з другого – деякі положення технічного регулювання суперечать зобов'язанням, які взяла Україна перед СОТ [3].

Інтеграція України до ринку транспортних послуг ЄС вбачається як у контексті прийняття норм Союзу, структурної перебудови вітчизняного транспортного сектору, де переважна більшість суб'єктів ринку є державними підприємствами, так і шляхом співпраці в процесі реалізації масштабних міждержавних інфраструктурних проектів.

Ключовими аспектами, які необхідно враховувати в рамках

функціонування зони вільної торгівлі Україна-ЄС, на нашу думку, є такі. По-перше, в короткостроковій перспективі з огляду як на високий рівень конкуренції, так і на недостатньо розвинені мережі постачання та недостатні технічні можливості українських компаній, не слід очікувати значного розширення присутності українських постачальників на ринках країн ЄС. По-друге, у середньо- і довгостроковій перспективі конкуренція та міжнародна відкритість може збільшити продуктивність і підвищити технологічний рівень українського бізнесу, тим самим змінивши ситуацію [3].

Таким чином, не можна однозначно оцінювати наслідки створення зони вільної торгівлі Україна-ЄС. Але слід підкреслити, що це є першим кроком інтеграції нашої країни до європейської спільноти. І доказом цього є поетапність інтеграційних процесів, які відбувалися з середини минулого століття всередині Євросоюзу і зараз призвели до утворення економічного союзу 28 європейських країн.

Список використаних джерел

1. Інформаційна довідка стосовно Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, включаючи основні параметри, переваги, ризики створення Зони вільної торгівлі [Електронний ресурс]: сайт Дніпропетровської торгово-промислової палати. – Режим доступу: <http://cci.dp.ua/index-ua.html>.
2. Лук'яненко Д. Г. Глобальна економічна інтеграція : монографія / Дмитро Григорович Лук'яненко. – К. : Нац. підруч., 2008. – 220 с.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В ПОЛТАВСЬКОМУ РЕГІОНІ

Кононенко Руслана Миколаївна
викладач кафедри інформаційних
технологій, економіки та менеджменту
ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Полтавщина - це аграрно-промисловий регіон, відомий своїми надбаннями, культурно-мистецькою та історичною спадщиною.

Основу аграрно-промислового комплексу області складає сільське господарство, яке характеризується розвинутим виробництвом зерна, молока, технічних культур. За обсягом сільськогосподарського виробництва регіон належить до групи областей із високим рівнем сільської економіки.

Аграрний сектор економіки області представляють: 430 сільськогосподарських підприємств; 1941 фермерське господарство; 199,9 тис. особистих селянських господарств.

Основними пріоритетами в розвитку галузі тваринництва є розвиток молочного скотарства і свинарства. За поголів'ям ВРХ та корів у сільськогосподарських підприємствах, а також з виробництва молока (16% загальнодержавного обсягу) область посідає перше місце в Україні, за поголів'ям свиней – четверте [2].

Молочне скотарство - одна з провідних галузей тваринництва України, призначення якої - забезпечення виробництва молочних продуктів в обсягах, які відповідають нормам державної продовольчої безпеки, та розширення експортного потенціалу вітчизняної економіки.

Обсяги виробництва молока за останні роки в межах 14,1-13,7 млн тонн забезпечують споживчий попит населення в молочних продуктах у середньому на рівні 230-220 кг на одну особу в рік при медично-рекомендованій нормі здорового харчування 380 кг.

За підсумками Департаменту продовольства Мінагрополітики Полтавська область в 2015 р. стала лідером виробництва молока сільгосппідприємствами. За рік виробництво області склало 424 тисячі тонн молока. На другому місці – Черкаська область (294 тис. т) на третьому - Харківська область (232 тис. т).

За січень–лютий 2016 р. реалізовано на забій 18,7 тис.т худоби та птиці (у живій вазі), що на 1,1% менше порівняно з січнем–лютим 2015р., вироблено 106,8 тис.т молока (на 2,4% більше) та 111,4 млн.шт яєць (на 1,0% більше). Частка господарств населення в загальному виробництві цих продуктів тваринництва становила відповідно 42,8%, 37,3% та 27,8%. При цьому, індекс споживчих цін (індекс інфляції) у січні–лютому 2016р. становив 100,3% (у січні–лютому 2015 р. – 107,5%).

У січні–лютому 2016 р. на споживчому ринку області ціни на продукти харчування та безалкогольні напої зросли на 1,3%. Підвищились ціни на масло на 7,5%, молоко – на 4,6%, сир і м'який сир (творог) – на 4,1% [1].

Так, Терещенко І.О. в своїй праці провів аналіз інтенсивності дії п'яти сил конкуренції та прогноз оцінки впливу PEST-факторів на розвиток молочного сектора Полтавської області, який свідчить, що молочне скотарство є інвестиційно привабливою галуззю, а ефективність її виробництва залежить від ціни реалізації сирого молока і молочних продуктів, а також потреб й уподобань споживачів. Відповідно до тенденцій розвитку регіонального молочного ринку, позиції господарства та його цілей, сформовані стратегічні напрями підвищення конкурентоспроможності забезпечать стабільний розвиток молочного скотарства й підвищать конкурентоспроможність вітчизняної молочної продукції на міжнародному рівні [5].

Ніценко В.С. на підставі своїх досліджень дійшов висновку, що покращення ситуації на ринку сирого молока можливе шляхом організації агропромислових підприємств (об'єднань) як вгору, так і вниз, з входженням до їхнього складу кооперативів та сімейних ферм. Для цього необхідно: підвищити продуктивність корів; покращити селекційну справу в молочному скотарстві; підвищити питому вагу племінних тварин у стадах; організовувати власне вирощування і заготівлю кормів та виробництва комбікормів

(забезпечити оптимальний рівень годівлі тварин, з забезпеченням кормами однієї голови не менше 56 ц к.од.); підвищити стандарти до якості молока, яке реалізується молокопереробним підприємствам; організовувати виробничі та обслуговуючі кооперативи з виробництва молока, сімейні ферми на базі господарств населення; законодавчо забезпечити умови для збільшення поголів'я корів в особистих господарствах населення до 15-20, з відповідним забезпеченням виробничого обладнання та виплатою державних дотацій за збережене поголів'я; стимулювання закупівлі племінних тварин усіма категоріями господарств; створювати стратегічні альянси між великотоварними агроформуваннями та переробними підприємствами [4].

Якість молочної сировини є одним з пріоритетних питань подальшого розвитку вітчизняного молочного скотарства, оскільки від цього залежать ринки збуту готової продукції. Раніше українську молочну продукцію переважно експортували до Росії. Російські та українські стандарти були досить наближеними один до одного. Вимоги до якості молока були нижчими за європейські. Тому виробники молока і особливо переробні підприємства не надто переймалися цим. Вони також не поспішали запроваджувати систему контролю за безпечністю продукції НАССР. Проте нині європейський ринок вимагатиме від виробників і переробників молока здійснити всі заходи, які забезпечать якість та безпечність продукції.

Найбільше стримує експорт молочної продукції в країни ЄС низька якість вітчизняної молочної сировини. Молоко переважно виробляється господарствами населення, де застосовується ручне доїння, відсутні технології зі швидкого охолодження молока, що негативно позначається на його якості. Загалом щорічно вітчизняні заводи переробляють майже 5 млн т молока, близько половини якого надходить від особистих селянських господарств. Звідси й гострота проблеми. Можливими шляхами вирішення ситуації, що склалася, є створення на базі особистих селянських господарств сімейних фермерських господарств. Створення сімейних ферм дасть змогу відійти від застосування примітивних технологій виробництва молока. Кожна з таких ферм, як показує практика, доглядатиме близько 8-10 корів. Це та кількість, котра, як мінімум, потребуватиме доїльних установок. В свою чергу, технічне та технологічне оновлення потребує значних інвестицій. Господарям новостворених невеликих ферм власних коштів для цього не вистачить, та й комерційні банки на них не надто зважатимуть. Тому про їх підтримку, в першу чергу, має подбати держава [3]. Крім того, створені фермерські господарства в подальшому можуть об'єднуватися з переробними підприємствами, створюючи для них базу постачання якісної сировини та забезпечуючи собі канали реалізації виробленої продукції.

Впровадження запропонованих заходів дозволить підприємствам, які працюють в галузі молочного скотарства підвищити економічну ефективність власної діяльності, що в свою чергу, сприятиме економічному розвитку Полтавського регіону та сприятиме забезпеченню споживачів високоякісними молочними товарами.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Полтавській області [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://pl.ukrstat.gov.ua/>
2. Департамент агропромислоого розвитку Полтавської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://apk.adm-pl.gov.ua/storinka/poltavshchina>
3. МАСЛАК О. Пріоритети молочної галузі [Електронний ресурс] / О.Маслак //Агробізнес Сьогодні.- Режим доступу: <http://www.agro-business.com.ua/ekonomichniyi-gektar/2468-priorytety-molochnoii-galuzi.html>
4. Ніценко В.С. Розвиток молочного скотарства в умовах інтеграції [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.1/199.pdf>
5. Терещенко І. О. Формування стратегічних напрямів підвищення конкурентоспроможності молочного скотарства /І. О. Терещенко // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – № 3. – 2013. – С. 163-167

РОЛЬ МАРКЕТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Долець Олена Олегівна

студентка 3 курсу групи ОВК-31 ПВНЗ «МНТУ»

Полтавський бізнес - коледж

Науковий керівник: викладач кафедри інформаційних технологій, економіки та менеджменту

Кононенко Р.М.

Суть і зміст маркетингової діяльності відображають об'єктивні умови розвитку ринку, який певною мірою втрачає хаотичність і підпадає під регулюючий вплив завчасно встановлених господарських зв'язків, де особлива роль відводиться споживачу. Споживач висуває свої вимоги до продукту, його техніко-економічних характеристик, кількості, строків поставки (насамперед машин і обладнання) і тим самим створює передумови для розподілу ринку між виробниками. Зростає значення конкуренції, боротьби за споживача. Це змушує виробників старанно і глибоко вивчати потенційних споживачів і запити ринку, який пред'являє високі вимоги до якості і конкурентоспроможності продукції.

Процес маркетингового управління організацією включає низку специфічних процедур, спрямованих на управління попитом цільових покупців, обслуговування і комплексне задоволення потреб яких є метою її маркетингової діяльності, зокрема, особливу роль відіграє маркетинговий контроль.

Маркетинговий контроль – це комплексне, послідовне, об'єктивне і регулярне дослідження маркетингового середовища, його завдань, стратегій або поточної діяльності, що має на меті виявлення проблем і можливостей, що

відкриваються та розробку плану дій щодо поліпшення маркетингової діяльності [5].

Маркетинговий контроль являє собою аналіз результатів виконання маркетингового плану та затвердження необхідних заходів для його коригування. Дана функція дуже важлива, оскільки, якщо час для виправлення помилок буде втрачено, наслідки для компанії можуть бути непередбачуваними. Основною метою маркетингового контролю є створення основи для подальших управлінських рішень.

По відношенню до ринку маркетинг має 2-сторонню структуру, а саме: маркетинг, який проводять продавці і маркетинг, який проводять покупці.

Основними питаннями організації маркетингу на підприємстві можна визначити такі:

- визначення комплексу маркетингових функцій, їх змістове наповнення;
- розподіл маркетингових функцій серед структурних підрозділів і персоналу організації, закріплення їх у відповідних посадових інструкціях;
- визначення функціональних зв'язків між співробітниками, які реалізують маркетингові функції;
- створення системи взаємодії спеціалістів, які відповідають за маркетинг, з іншими спеціалістами компанії, забезпечення координації маркетингових та інших функціональних сфер діяльності компанії (між функціональних зв'язків) [3, 24-25].

Маркетинговий контроль - це систематичне зіставлення фактичних і запланованих результатів маркетингових процесів фірми з метою забезпечення її ефективної підприємницької діяльності. Він передбачає як аналіз виробничо-комерційної, так і маркетингової діяльності фірми.

Оскільки при здійсненні планів маркетингу виникає безліч непередбачуваних ситуацій, відділ маркетингу повинен вести постійний контроль за ходом їх виконання. Система маркетингового контролю необхідна для того, щоб бути впевненими в ефективності діяльності підприємства. Існує три типи маркетингового контролю.

1. Контроль за виконанням річних планів. Полягає у зіставленні поточних показників із контрольними цифрами річного плану. Контроль за виконанням річних планів здійснюють за допомогою: аналізу можливостей збуту; аналізу частки ринку; аналізу співвідношення між витратами на маркетинг та збутом; виявлення ставлення споживачів.

2. Контроль за прибутковістю. Передбачає оцінку рентабельності діяльності підприємства в розподілі по товарах, територіях, сегментах ринку, торговельних каналах та обсягах замовлень. Практично контроль за прибутковістю здійснює персонал служби фінансового контролю, зокрема контролери з питань маркетингу. Хоча контроль за прибутковістю спирається на фінансовий контроль, проте останній його не обмежує. Керівництво повинно мати інформацію про використання трудових ресурсів, якість продукції, дослідження ринку, НДДКР. Ці дані дають змогу приймати рішення, спрямовані на те, щоб діяльність підприємства була високорентабельна.

3. Контроль за дотриманням запланованої стратегії підприємства, його місії, цілей та завдань, або стратегічний контроль, здійснюється за допомогою ревізії маркетингу. Завдання ревізії маркетингу — встановити, які пункти маркетингового плану не реалізуються і з яких причин, чи правильно визначені цілі та завдання маркетингу, розроблена його структура, наскільки у стратегії маркетингового плану враховані зміни в ситуації на ринку, в навколишньому середовищі тощо [2, с. 223-224].

Основні питання контролю: 1) чи досягнуто те, до чого прагнули; 2) якщо не реалізовано визначені цілі, то які причини; 3) які потрібні зміни в своїх планах та в організації для забезпечення їх виконання. Тобто контроль не є простою констатацією фактів, вимірюванням результатів.

Процес контролю зазвичай протікає в чотири стадії:

- встановлення планових величин і стандартів (цілі та норми);
- з'ясування реальних значень показників;
- порівняння;
- аналіз результатів порівняння [1].

Ефективність управління маркетинговою діяльністю на підприємстві залежить від ефективності функціонування допоміжних систем маркетингу, а саме системи планування маркетингу, системи організації маркетингу, системи маркетингового контролю.

Система планування маркетингу передбачає визначення цілей та завдань маркетингу, а також заходів для їх досягнення у певний період часу, виходячи із прогнозів щодо майбутніх умов виконання плану.

Основні напрямки удосконалення маркетингової діяльності підприємств:

- розробка нової маркетингової стратегії, створення ефективнішої рекламної кампанії (зміна засобів поширення реклами і/або зміст рекламних оголошень);
- правильний вибір цільової аудиторії, удосконалення конкретних маркетингових бізнес-процесів, впровадження маркетингових інновацій;
- глибше дослідження споживчого тренду;
- фокусування на максимальному задоволенні потреб споживачів, оптимізація комунікаційного процесу із споживачем [4].

Здійснення ефективного маркетингового контролю забезпечить підприємству якісне управління, що сприятиме розвитку підприємства, ефективній збутовій політиці, покращенню фінансово – економічного стану його діяльності.

Список використаних джерел

1. Білецька Л. В. Економічна теорія: Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посіб. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – К.: ЦУЛ, 2009. – 688 с.
2. Брассінгтон Ф. Основи маркетингу / Ф. Брассінгтон, за наук. ред. Є.Є.Козлова. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2009. – 768с.
3. Бурцева Т.А. Управление маркетингом: Учебное пособие. / Т. А. Бурцева, В.С. Сизов, О.А. Цень. М.: «Экономистъ», 2010. – 271 с.

4. Вечерковський Р. Організація маркетингової діяльності у сфері нематеріальних ресурсів / Р. Вечерковський // Маркетингові дослідження в Україні: міжнар. наук.-практ. конф. – Луганськ : СЛУ, 2009. – С. 39-40.

5. Гаркавенко С.С. Маркетинг. Підручник. 6-те вид. / С.С. Гаркавенко. – К.: Лібра, 2008. – 720 с.

ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Скидан Станіслав Віталійович

студент 1 курсу групи МББ-11 ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник:

викладач кафедри інформаційних
технологій, економіки та менеджменту

Кононенко Р.М.

Для кожної країни світу економіка є дуже важливою складовою, бо саме від неї залежить рівень життя населення. Перш ніж почати говорити про перспективи економічного розвитку України варто звернути увагу на ресурси та можливості нашої країни. Станом на 2014 рік Україна посіла 96 місце в світовому рейтингу легкості ведення бізнесу. Україна посідає 164 місце в рейтингу податкових систем світу.

Україна дуже багата на природні ресурси. Зарубіжні експерти оцінюють різноманітність та запаси мінеральних ресурсів у 8 балів за 10-бальною шкалою. Україна належить до головних мінерально-сировинних держав світу, і за запасами основних видів корисних копалин з розрахунку на душу населення посідає одне з перших місць у Європі. Виявлено понад 200 видів корисних копалин, для видобутку яких відкрито близько 20000 родовищ. Наша країна забезпечена такими ресурсами: вугілля, нафта, ртуть, бром, графіт, каолін, манган, сірка самородна, сіль кухонна, залізні руди, титанові руди, гіпс, калійні солі та ін. [4].

Основні запаси нафти і газу концентруються в таких регіонах: Передкарпатський, Закарпатський та Львівський прогини, Складчасті Карпати (Західний регіон), Дніпровсько-Донецька западина (Східний регіон) і Причорноморсько-Кримська нафтогазоносна провінція (Південний район). За запасами нафти та газу Україна посідає четверте місце в Європі після Норвегії, Великобританії і Нідерландів. Власні потреби України у нафті покриваються на 10-15 % , у газі – на 25 % [2].

Залізні руди залягають: у Криворізькому (18.7 млрд. тон), Кременчуцькому (4.5 млрд. тон), Білозерському (2,5 млрд. тон) та Керченському (1,8 млрд. тон) залізрудних басейнах. Основним промисловим типом є багаті маритові руди в залізистих кварцитах, а також гематитові руди і бурі залізняка. Як правило, в металургійне виробництво вони поступають без збагачення, незначну частину піддають магнітній сепарації. Приблизно 75% залізняка добувається відкритим способом і біля 25% – підземним.

В Україні кам'яна сіль присутня у всіх формах як кам'яна, виварна, самоосадна і осадова. Наша країна має великі та унікальні поклади сировини для кухонної солі, які за хімічною чистотою можна вважати найкращими у світі. Найбільші її запаси зосереджені на Донбасі, де у потужних пластах на незначних глибинах залягають ресурси дуже великої якості. Також сіль видобувають на Прикарпатті (Дрогобич, Калуш, Долина) та в Сакському і Перекопському соляних озерах.

Україна має дуже великі запаси титанової руди, найбільші в Європі. Основні родовища титану розташовані в межах Київської, Харківської, Дніпропетровської та Житомирської областей. В Україні розвідано близько 40 родовищ, з яких 12 детально розвідані і ведеться промислове видобування.

Основні запаси бурштину знаходяться в Рівненській, Київській, Житомирській, Львівській та Харківській областях. Найбільш поширеним різновидом бурштину на території України є балтійський сукциніт.

Наша країна володіє дуже великими запасами чорнозему. На її території зосереджено чверть усіх запасів чорнозему на планеті. В Україні вони займають близько 44% території. Зараз світ дуже потребує збільшення продовольства і саме Україна здатна забезпечити ці потреби.

Україна за геологічними запасами викопного вугілля посідає перше місце в Європі та восьме в світі. Основні запаси вугілля знаходяться у Донецькому, Львівсько-Волинському та Дніпровському вугільних басейнах. В Україні представлені майже всі марки вугілля. Питома вага марок вугілля становить: буре(Б) – 6,6%, довгополеменеве(Д) – 22,4%, газове(Г) – 36,1%, газОВО-жирне(ГЖ) – 4,1%, коксівне(К) – 3,1%, опіснене спікливе(ОС) – 3,3%, пісне(П) – 8,4%, антрацити(А) – 11,3% [3].

Промисловий комплекс України має потужну матеріально-технічну базу. В структурі промисловості України велику питому вагу займають галузі важкої індустрії: машинобудування, чорна металургія та вугільна промисловість. Понад 80% загальної вартості реалізованої продукції формує важка промисловість. Частка третього та четвертого технологічних укладів у промисловому виробництві становить 95%. До них належать хімічна, металургійна, легка промисловість, паливно-енергетичний комплекс, більшість галузей машинобудування. Частка п'ятого і шостого технологічних укладів не перевищує 5%. До цих укладів відносять: електронну промисловість, обчислювальну, волоконно - оптичну техніку, програмне забезпечення, телекомунікації, роботобудування, інформаційні послуги, біотехнології [2].

В Україні є великий потенціал для розвитку машинобудування, а саме автомобілебудування, авіабудування, суднобудування, тракторного будування та ін.. Україна належить до найбільш розвинутих держав за рівнем розвитку літакобудування. У небагатьох державах світу розвинена така промисловість (п'ять – шість держав). Деякі моделі літаків типу Ан, що випускаються на Заводі імені Олега Антонова, випереджають аналогічні світові зразки на три – чотири роки. Літакобудування є однією з найбільш прибуткових і в той же час найбільш капіталоемних галузей машинобудування. Також в нашій країні освоєно виробництво багатьох видів сільськогосподарських машин: тракторів,

сівалок, зернозбиральних та кукурудзозбиральних комбайнів, тракторних плугів, обладнання для тваринницьких ферм.

Україна має дуже великий потенціал для економічного розвитку. Але для цього потрібно вміло використовувати свої ресурси, залучати до праці кваліфікованих менеджерів та креативних маркетологів, залучати науковий потенціал, розпочати побудову нових промислових комплексів, налагодити міжнародні зв'язки, реформувати податкову систему, надавати дієву державну підтримку малому та середньому бізнесу.

Зокрема, при тому, що згідно з експертними оцінками фахівців Міністерства економічного розвитку і торгівлі та Національного банку України за результатами 2015 р. реальний валовий внутрішній продукт (ВВП) України скоротиться приблизно на 9,0–11,5 %. Проте, аналіз динаміки промислового виробництва в Україні протягом 2014–2015 рр. показав, що спад промислового виробництва у першій половині 2015 р. поступово змінився на його стагнацію, а у другій половині 2015 р. промислове виробництво в Україні поступово почало зростати. Адже, за оцінками фахівців Міністерства економічного розвитку і торгівлі, скорочення ВВП України лише трохи більше, ніж на половину обумовлюється власне виключенням з господарського життя нашої держави частини Донецької та Луганської областей. Решта скорочення ВВП обумовлена іншими чинниками, включаючи й кон'юнктуру світового ринку[1].

Україна має значні можливості для економічного розвитку в майбутньому, оскільки, достатньо забезпечена необхідними для цього природними ресурсами. При поєднанні ефективного використання природних ресурсів з раціональним плануванням та управлінням наша країна може значно покращити соціально - економічний рівень життя населення.

Список використаних джерел

1. Кулицький С. Про перспективи розвитку української економіки у 2016 р. [Електронний ресурс] / С. Кулицький.- Режим доступу: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1859:perspektivi-ekonomiki-ukrajini-u-2016-r&catid=8&Itemid=350

2. Природні ресурси України [Електронний ресурс] / Вікіпедія. Вільна енциклопедія. - Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Природні_ресурси_України

3. Україна і світове господарство.-[Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pidruchniki.com/18060203/ekonomika/osnovni_prirodni_resursi_ukrayini

4. Україна / Вікіпедія. Вільна енциклопедія. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Україна>

СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Набока Олена Андріївна

студентка 3 курсу групи ОВК-31 ПВНЗ «МНТУ»

Полтавський бізнес - коледж

Науковий керівник:

викладач кафедри інформаційних

технологій, економіки та менеджменту

Кононенко Р.М.

Регіональні відмінності в соціально-економічному розвитку зумовлені як суб'єктивними, так і об'єктивними причинами. Відмінність в геополітичному розташуванні та місцеві природні ресурси, специфіка місцевого менталітету, рівень інфраструктурного забезпечення створюють об'єктивне підґрунтя для поглиблення диференціації соціально-економічного розвитку регіонів. Не варто забувати і про суб'єктивні передумови прогресивного розвитку або депресивного стану адміністративно-територіальних одиниць. Серед яких підприємницька активність населення, зміна потоків міграції, підтримка або протидія реформуванню, а також політика влади всіх рівнів щодо регіону.

Стратегічний потенціал характеризує можливості регіонального розвитку при найбільш ефективному (раціональному) використанні природних, матеріально-технічних та людських ресурсів, які виступають нині конкурентними перевагами регіону. Відповідно формування і збереження стратегічного потенціалу регіону є пріоритетним завданням регіонального менеджменту, так як відображає як стратегію державної соціально-економічної політики, так і механізми удосконалення місцевого самоврядування [2].

Необхідність забезпечення усталеного соціально-економічного розвитку продуктивних сил України та її регіонів у складних суспільно-політичних умовах, важливість успішної інтеграції у світову спільноту обумовлюють нові завдання у сфері зміцнення стратегічного потенціалу України та її регіонів як основи стабілізаційних процесів та економічного зростання з метою досягнення соціально прийнятного життєвого рівня населення. Для України входження у світове співтовариство на гідних умовах можливе, передусім, на основі формування ефективних, дієвих ринкових механізмів і відносин, забезпечення більшої відкритості, підвищення конкурентоспроможності національної економіки, активізації інвестиційно-інноваційної діяльності, забезпечення вирівнювання регіональних диспропорцій [1, с.55].

Система показників, які будуть характеризувати ресурси(минуле), резерви(теперішнє) і можливості(майбутнє) стратегічного потенціалу України, передбачає необхідність формалізації мультирівневої системи порівняльних показників. Тому нині повинні залучати до кваліметричних процедур певний перелік термінів і метрик, за допомогою яких науковці прагнуть оцінити сталий розвиток. Проте всі ці напрацювання стосуються оцінки ресурсів, в

основному природних, людських чи виробничих, тобто стосуються лише минулого [3, с.20].

Потенціал сталого розвитку як держави в цілому, так і окремих її регіонів слід оцінювати з урахуванням етапу її життєвого циклу та масштабів трансформаційних змін, які відбуваються у внутрішньому і зовнішньому середовищі.

Найбільш актуальні проблеми формування і використання стратегічного потенціалу регіонів у різних соціально-економічних умовах досліджували провідні вітчизняні вчені, серед яких О.М. Алимов, М.П. Бутко, В.М. Геєць, С.І. Дорогунцов, Б.М. Данилишин, М.І. Долішній, В.П. Дубіщев, О.В. Комеліна, В.С. Кравців, В.І. Куценко, Я.В. Олійник, В.О. Онищенко, В.К. Симоненко, О.П. Сологуб, У.Я. Садова, М.І. Фащевський, М.А. Хвесик, Л.Г. Чернюк, І.Б. Чичкало-Кондрацька та інші. Однак у зв'язку з суспільно-політичними змінами виникають нові проблеми, що потребують системних досліджень.

Нерівномірний розвиток продуктивних сил України та її регіонів, істотні соціально-економічні диспропорції й дисбаланси у цій сфері, посилені нестабільністю політичної ситуації в країні та ускладнені проблемами глобального характеру, формують нові бар'єри на шляху нарощування стратегічного потенціалу держави: збільшення державних витрат у зв'язку з проведенням антитерористичної операції на сході країни; необхідність скорочення дефіциту державного бюджету та формування нових демократичних інституціональних структур, спроможних створити необхідні умови для розвитку продуктивних сил країни. Крім того, незавершеність економічних і соціальних реформ у країні, їх несприйняття частиною населення на тлі подій на Донбасі ускладнюють розв'язання актуальних завдань, пов'язаних із трансформацією продуктивних сил країни у розвинену високопродуктивну систему. І хоча за роки незалежності країна сформувала головні атрибути демократичної держави в умовах значного зростання рівня політичної свободи громадян та інституцій, однак через об'єктивні та суб'єктивні причини бажаного приросту потенціалу не відбулося. Проте за рахунок ефективного функціонування регіону на основі використання природних, матеріально-технічних і людських ресурсів як регіональних конкурентних переваг можна досягнути поставлених завдань соціально-економічного розвитку регіону зокрема та України в цілому [1, с.55].

Відсутність системності у плануванні та реалізації завдань регіонального розвитку на рівні держави, а особливо узгодження інтересів різних секторів економіки із потребами територій, привело до аналогічної ситуації і на рівні області. Відсутність системності та координованості усіх суб'єктів регіонального розвитку в області, призводили до низької ефективності використання обмежених фінансових ресурсів на розвиток області та формування в ній економіки із незначною доданою вартістю та значними міжрайонними диспропорціями в економічному розвитку. Ухвалена в 2014 році Державна стратегія регіонального розвитку України до 2020 року переорієнтовує підходи до планування та реалізації завдань регіонального

розвитку на європейські підходи. Головним стає пошук конкурентних переваг та можливостей регіону для розвитку і використання цих переваг для комплексного розвитку усієї території області, зменшення диспропорцій у розвитку окремих районів області, зростання соціального капіталу. Відповідно до нових підходів стратегічного планування Стратегія була розроблена на основі чинного українського законодавства, з урахуванням кращої європейської практики та спрямована на виявлення і здійснення змін у плануванні розвитку області, забезпечення привабливості регіону для вкладення місцевих, регіональних, донорських та приватних коштів. Навчаючись на досвіді держав- членів ЄС і країн-кандидатів на вступ, стратегія розвитку регіону визначає три основні стратегічні підходи, що закладають підвалини ефективного розвитку області: висхідний підхід до консолідації можливостей економіки, територій і людей; засвоєння методів, механізмів та інструментів стратегічного планування із застосуванням підходів ЄС, які регулюють освоєння коштів на підготовку до вступу до ЄС та коштів структурних фондів, якими користуються держави-члени; налагодження системи взаємопов'язаних операційних програм для реалізації Стратегії регіонального розвитку в рамках середньострокових планів її виконання [4, с.7].

Україна та її регіони мають значний стратегічний потенціал для свого розвитку, але неузгодженість роботи на різних рівнях управління призводить до неефективного його використання. Вивчення світового досвіду, налагодження ефективних взаємозв'язків дозволить покращити економічну ситуацію як в регіонах, так і в Україні в цілому.

Список використаних джерел

1. Заяць Т.А. Стратегічний потенціал подуктивних сил регіонів України: проблеми формування та використання / Т.А.Заяць // Економіка і регіон.- 2015.-№3(52). –С.55-59
2. Олієвська М. Г. Формування та реалізація стратегічного потенціалу регіону [Електронний ресурс] / М. Г. Олієвська // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки.- 2011.- № 9. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=712>
3. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с.
4. Стратегія розвитку Полтавської області на період до 2020 року. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://oblrada.pl.ua/ses/6/26/3.pdf>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ СФЕРИ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Москаленко Вікторія Сергіївна

студентка 3 курсу групи ОВК-31ПВНЗ «МНТУ»

Полтавський бізнес - коледж

Науковий керівник:

викладач кафедри інформаційних

технологій, економіки та менеджменту

Кононенко Р.М.

Світовий досвід показує, що діяльність у сфері послуг може забезпечити підвищення ефективності функціонування національної економіки. Сучасні тенденції її розвитку супроводжуються підвищенням добробуту та зміною структури, що характеризуються зростанням значення послуг як в системі потреб людини, так і в структурі економіки України. Однак, сфера послуг в Україні, яка до сьогодні перебуває у стані становлення, формує значну частку ВВП та забезпечує робочі місця значній частині населення. Тому роль сфери послуг в сучасній економіці пов'язана з можливістю використання її потенціалу для подальшого економічного зростання, дослідження перспектив її розвитку має передбачати й розробку практичних рекомендацій стосовно структурної трансформації та пропозицій з удосконалення державного регулювання сфери послуг [2].

Сфера обслуговування має низку особливостей, які обмежують ринкове саморегулювання у виробництві товарів. По-перше, у її складі є ринки, попит на яких настільки великий і ціна рівноваги визначена так високо, що стає недоступною для більшості членів суспільства (наприклад, ринок житла в Україні). По-друге, ціновий механізм регулювання для деяких видів послуг не спрацьовує. Специфіка механізму функціонування ринку послуг і розвитку сфери обслуговування в Україні у перехідний період зумовлює особливості їхнього державного регулювання, яке передбачає регулювання підприємницької діяльності суб'єктів ринку, що надають платні послуги населенню, і державну підтримку розвитку некомерційного сектора сфери обслуговування.

Важливим фактором розвитку сфери послуг в нашій країні став незначний стартовий капітал. Ринок послуг саме з цієї причини є привабливим для підприємців. З одного боку, багато видів послуг не потребують значного стартового капіталу, що дозволяє сподіватися на швидку віддачу вкладень. З іншого боку, розвиток сфери послуг створює сприятливі умови для використання праці висококваліфікованих працівників.

Якщо підприємство з реалізації послуг планує бути успішним та конкурентоспроможним в своїй сфері діяльності на ринку України, йому необхідно мати маркетингову стратегію.

Розробка маркетингової стратегії в сфері послуг — складний процес, що вимагає проведення глибоких досліджень стану та розвитку ринку послуг, а також оцінки позиції підприємства, яку воно займає на ринку. Вибір тієї або іншої стратегії залежить від специфіки зовнішніх і внутрішніх умов, різних поглядів керівництва на шляху розвитку організації й інших причин [1].

При формуванні стратегії розвитку на підприємстві сфери послуг потрібно враховувати його особливості. Так як послуги важко стандартизувати і оцінити до їх споживання, а деякі з них неможливо оцінити навіть після їх споживання (наприклад, ряд медичних операцій), при виборі послуги клієнти керуються психологічними мотивами і деякими об'єктивними критеріями. При цьому споживачі оцінюють якість наданої послуги, порівнюючи очікуваний і отриманий результати. Вони беруть до уваги наявність інформації, відчуття якості наданої послуги, відчутний ризик, довіру до марки або наявність альтернативних послуг [5].

Не існує стратегії, єдиної для всіх компаній, так само як і не існує єдиного універсального стратегічного управління. Кожна фірма унікальна по своєму, тому і процес вироблення стратегії і аналіз альтернатив для кожного підприємства унікальний, так як він залежить від позиції підприємства на ринку, динаміки її розвитку, її потенціалу, поведінки конкурентів, характеристик виробленого нею товару або послуг, що надаються, стану економіки, культурного середовища і ще багатьох факторів [3].

У багатьох сучасних підприємствах в якості основної методики вибору стратегії використовується матриця В. Ансоффа, запропонована ним у 1957 р. Проте ця матриця була представлена для вибору та формування стратегії розвитку підприємств, що спеціалізуються на виробництві і реалізації товарів [4]. Сучасна ситуація на ринку та зростання підприємств, що надають послуги, змусили по-новому поглянути на умови формування стратегії за цією методикою. Тому пропонується перетворити методику розробки стратегій для підприємств, що надають послуги (рис.1).

	Надані послуги	Нові послуги
Наявний ринок	Виділення	Привертання уваги
Новий ринок	Адаптація до покупця	Диверсифікація

Рис.1. Матриця вибору стратегії розвитку підприємства

«Стратегія виділення» передбачає розробку, виробництво і збут нових послуг на освоєних ринках. Реалізація такої стратегії, насамперед, передбачає

аналіз послуг, виявлення особливостей і позиціонування на ринку, з урахуванням цих нюансів.

«Стратегія привертання уваги» передбачає пошук нових ринків для збуту освоєних послуг. Така стратегія передбачає значне інвестування в нові ринки. Вона, як правило, носить достатньо агресивний характер і передбачає значне загострення конкурентної боротьби.

«Стратегія диверсифікації» полягає у впровадженні нових послуг на нових ринках. Цей термін часто асоціюється з експансією в область, не пов'язану з поточною діяльністю організації. При цьому підприємства можуть сконцентрувати зусилля на збільшенні кількості видів послуг, що надаються, або створення на базі своїх підприємств власного виробництва.

Останній вид стратегії, виходячи з даної матриці, — «адаптація до покупця». Дана стратегія передбачає наростаючий розвиток діяльності організації на вже освоєному ринку. Причому, укріплення позицій на ринку відбувається шляхом підтримки і збільшення інтересу клієнтів до послуги, що пропонується.

Ефективне застосування маркетингових стратегій в діяльності підприємств сфери послуг сприятиме їх функціонуванню та розвитку і позитивно впливатиме на економічний стан країни в цілому, оскільки забезпечить додакові робочі місця та надходження коштів до державного бюджету.

Список використаних джерел

1. Каплан С. Организация, ориентированная на стратегию / С.Каплан. — М.: Олимп-Бизнес, 2012. - 392 с.
2. Конах С.С. Роль сфери послуг у формуванні ВВП [Електронний ресурс] / С.С. Конах //«Молодий вчений».Економічні науки. - грудень, 2014. - № 12 (15). - С. 159 - 162 Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2014/12/37.pdf>
3. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф.Котлер. — СПб.: Питер, 2011. — 805 с.
4. Порохня В. М. Стратегічне управління / В. М. Порохня, Т. О.Безземельна, Т. А. Кравченко. — Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 224 с.
5. Портных В.А. Развитие методологии стратегического маркетингового управления бизнес-организацией / В.А. Портных // Маркетинг и маркетинговые исследования. — 2014. — № 4. — С. 5-8.

СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО І МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

ПРОБЛЕМАТИКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Коломієць Павло Віталійович

к.ю.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та здоров'я
ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Проблематика удосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин у сфері оподаткування підприємницької діяльності та визначення сучасних засад гармонізації вітчизняного законодавства з цих питань до стандартів європейського права активно обговорюється на парламентських слуханнях, учасниками яких є представники широких кіл громадянського суспільства України. Зокрема, в доповіді учасника парламентських слухань на тему «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу» [1], що відбулися 30 вересня 2015 року в сесійній залі Верховної Ради України, М.В. Тимощука, представника Українського союзу промисловців та підприємців у Європейському Союзі, розглядалася тема: «Програми ЄС із підтримки малого та середнього бізнесу в Україні». За твердженням доповідача: «Цього року Український союз промисловців та підприємців відкрив представництво в ЄС, у Брюсселі, передовсім для підтримки українського експорту, для виведення українських компаній на європейські ринки. Проте стратегічною нашою метою є також робота над програмами ЄС з підтримки підприємництва та малого і середнього бізнесу в Україні. ...Якщо підсумувати, то наразі Європейський Союз передбачив до 2020 року більш як 1 мільярд євро саме для розвитку підприємництва та малого і середнього бізнесу в Україні. Ми дуже детально вивчили всі діючі інструменти ЄС у цьому напрямі ... Отже, можемо констатувати: реально українські підприємці, на жаль, не відчують цієї, на перший погляд, величезної допомоги Європейського Союзу. Звісно, основна проблема – не в ЄС ..., а в жалюгідному становищі, в якому перебувають наш банківський сектор, фінансова система, які не можуть зараз кредитувати і фінансувати український бізнес на прийнятних умовах. Проте інша значна частина проблеми полягає в тому, що основний акцент у перемовинах між урядом України та комісією ЄС щодо фінансової допомоги завжди концентрується на покритті дефіциту бюджету та на макрофінансовій допомозі. А всі програми, які мають бути спрямовані на підтримку бізнесу, тобто на розвиток економіки, на жаль, поки що, як кажуть, на гальорці. Тому маємо ситуацію, коли, з одного боку, за кошти європейських платників податків виділені мільярдні суми допомоги українському підприємству, а з другого – українські підприємці скористатися нею, на жаль, не можуть. Отже, вважаємо за необхідне здійснити такі кроки. По-перше, в подальших

переговорах з ЄС українська сторона має порушити питання про необхідність доопрацювання програми з підтримки підприємництва та малого і середнього бізнесу в Україні. У нашому діалозі з органами ЄС вони завжди наголошують, що ця ініціатива має виходити саме від української сторони. Що це означає? Якщо вони виділили кошти, створили програми, які нас не влаштовують через наші внутрішні умови, то саме ми маємо виступити з ініціативою і запропонувати шляхи вирішення. Це питання обов'язково має стояти на порядку денному, на постійній основі, для комунікації між Україною і ЄС як на міжпарламентському, так і на міжурядовому рівні. По-друге, ми вважаємо за необхідне підтримати пропозицію Комітету Верховної Ради України з питань промислової політики та підприємництва щодо якнайшвидшого вжиття заходів, які забезпечили б перенаправлення частини міжнародної фінансової допомоги Україні на фінансування об'єктів малого та середнього бізнесу і, найголовніше, здешевлення кредитування для українських підприємців. Такими інструментами можуть бути як обмеження максимальної ставки на кредити, що фінансуються міжнародними донорами, так і, нарешті, створення українського банку чи фонду розвитку, який акумулював би величезну міжнародну допомогу і спрямовував її на розвиток стратегічних та найбільш перспективних галузей України.» [1]. Крім того, необхідно зазначити, що 09 лютого 2016 року у Верховній Раді України за № 4044 зареєстровано Проект Постанови про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу» [2]. Суб'єктом права законодавчої ініціативи та ініціатором законопроекту є народний депутат України В.В. Галасюк, яким також підготовлено Проект Рекомендацій парламентських слухань на тему: «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу» від 09 лютого 2016 року [3]. Підприємницька ініціатива та збалансована державна політика, яка сприяє її реалізації – ось, що врятує українську економіку та прокладе наш шлях до європейського успіху. Сьогодні, коли українська економіка увійшла в економічну депресію, поступово змінюється парадигма, і все більше поглядів спрямовується на нові джерела зростання: малий та середній бізнес, креативну економіку, середній клас. Наявність та чисельність середнього класу є одним з суттєвих чинників розвинутого цивілізованого суспільства. Будь-яка успішна соціально-економічна модель, що призводить до зростання, в значній мірі базується на малих та середніх підприємствах. Підприємництво, яке є втіленням динамізму, сміливості та чесної конкуренції, перетворює на реальність інноваційні ідеї та сприяє прогресу [3]

Список використаних джерел

1. Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу: Парламентські слухання : від 30 вересня 2015 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://static.rada.gov.ua/zakon/new/par_sl/sl3009115.
2. Проект Постанови про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу»

від 09 лютого 2016 року № 4044 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58115.

3. Проект Рекомендацій парламентських слухань на тему: «Розвиток підприємництва в Україні та підтримка малого і середнього бізнесу» від 09 лютого 2016 року № 4044 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58115.

ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ САНКЦІЙ ЯК ЗАСОБУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Колесник Олена Володимирівна

к.і.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та
здоров'я людини ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковці в царині міжнародно-політичних досліджень із самої появи цього напрямку так чи інакше опікувалися проблемою дієвості зовнішньополітичного впливу. Відповідаючи на це питання, кожний фахівець обирав свій методологічний підхід до розв'язання поставленого завдання. Водночас спільною для всіх стала логіка побудови концепції успішності зовнішньої політики, що вимагала на виході формулювання критеріїв її ефективності.

Вирішення цього завдання є складним і дискусійним процесом, на нашу думку, через те, що потребує чіткого розуміння мети зовнішньополітичної діяльності, усвідомлення ієрархії пріоритетів, спекторального аналізу потенціалу суб'єкта. З іншого боку, введення у дію того чи іншого зовнішньополітичного механізму в кожному окремому випадку визначається цілою низкою факторів, які є специфічними та непередбаченими в дії. Оскільки наявність критеріїв передбачає узагальнення епізодів використання конкретного інструменту впливу, то суттєво звужується простір для всебічного вивчення механізму його реалізації, опускаються деталі імплементації, тому зростає похибка в оцінці ефективності певного інструменту в досягненні зовнішньополітичних цілей держав.

Санкційну політику держави слід розглядати як процес, на який впливає міжнародна та внутрішня політика. У цьому процесі В. Хенрідер виділяє два аспекти: спільність та консенсус. Спільність завдань міжнародної та зовнішньої політики держави визначається тим, наскільки вони доповнюють одна одну. Водночас кожна країна має і свої специфічні завдання. Ступінь компліментарності й узгодженості цих завдань визначається лише індивідуальним порівнянням конкретних цілей.

Таким чином, апелюючи до положень праць у сфері зовнішньополітичного аналізу, виділимо головні внутрішньополітичні критерії успішності зовнішньої політики: 1) сформовану нормативно-правову базу ведення зовнішньої політики; 2) структурну здатність реалізувати зовнішню політику

(інституційне забезпечення і згуртованість); 3) професійну та персональну готовність до проведення зовнішньої політики (компетентність); 4) наявність легітимності внутрішньої (високий рівень підтримки зовнішньополітичного курсу населенням країни); 5) володіння внутрішнім потенціалом для використання інструменту зовнішньої політики. Разом із тим, дія цих чинників проявлятиметься по-різному залежно від того, яку політичну систему має досліджувана країна [1, с. 79].

Б. Тейлор, експерт Міжнародного інституту стратегічних досліджень (Лондон), виділяє три головні групи вчених, які, аналізуючи ефективність міжнародних санкцій як засобу зовнішньої політики, дійшли таких висновків: «санкції не діють», санкції є символічним інструментом зовнішньої політики, і, нарешті, остання група науковців стверджує, що санкційна політика здатна досягати цілей, якщо її реалізовувати в конкретних міжнародних обставинах [2, с. 77].

Поєднання результатів роботи фахівців цих трьох теоретичних течій дасть нам можливість виявити головні чинники, що перешкоджають спроможності міжнародних санкцій досягати зовнішньополітичних цілей, і навпаки – дозволять встановити умови, за яких дія стратегії санкцій виявиться успішною.

Отже, у витоків першого наукового підходу перебувають праці норвезького фахівця Й. Галтунга, який дійшов висновку, що ймовірна успішність санкційної політики є загалом низькою. На початку своєї публікації науковець зазначає, що санкції діють подібно до воєнної сили, адже вони призводять до єдиного результату – політичної дезінтеграції ворога, що змушує його відмовитись від відстоювання своїх інтересів [2, с. 231]. Цей засіб позбавляє матеріальних цінностей. Отже, теорія передбачає таку сувору взаємозалежність: чим більшого позбавляєшся, тим сильніша політична дезінтеграція. Ідея ж полягає у тому, який граничний рівень позбавлення матеріальних цінностей система може витримати. І коли цей рівень досягнуто, тоді дуже швидко розпочинається політичний хаос, що призводить до повалення режиму або налаштовує його на переговори.

Водночас, на думку Й. Галтунга, такий механізм спрацьовує нечасто і цьому слугують такі причини. По-перше, феномен «об'єднання нації навколо прапору». Досліджуючи цю проблему, науковець зазначає, що теорія санкцій недооцінює здатність суспільства цільової країни адаптуватися до нових умов як із психологічної, так і з економічної точок зору. Й. Галтунг зауважує, що нація може звикнути жити «під тиском» [2, с. 81]. Це призвичаєння до нових реалій життя, економічні збитки, скоріше за все, призведуть до політичного згуртування населення навколо політичної еліти цільової країни, сприяючи політичній інтеграції, стабільності та посилюючи тим самим авторитарний режим. У цьому контексті А. Аддіс влучно вказує на те, що країни-санкціонери часто забувають про те, що авторитарні держави управляються силовими методами, і через це життя «під тиском» для населення стає нормою [1, с. 80].

Наступним фактором, що значно знижує ефективність санкційних заходів, Й. Галтунг називає складний процес їх реалізації, і, передусім, відсутність

єдиного спільного механізму їх застосування провідними міжнародними акторами.

К. Кнорр, наполягаючи в цілому на низькому політичному потенціалі міжнародних санкцій, одночасно вказує на причину такого стану справ. Нею він визначає наявність значних зовнішньополітичних розбіжностей у інтересах держав, які реалізують санкційні заходи [2, с.149].

Цікаво, але представники другого наукового напрямку, що розглядають міжнародні санкції в контексті передачі певного сигналу для світової спільноти, також відштовхуються від праць Й. Галтунга. У центрі їхньої уваги культурні та спортивні, менше – політико-дипломатичні санкції. Лейтмотивом цих досліджень є розуміння санкцій як демонстрації сили, влади, несхвали. Ефективність таких санкцій лежить у площині міжнародного авторитету держави, що ініціює санкції, двосторонніх відносин між країною суб'єктом та об'єктом санкційної політики, їх супроводженням іншими санкційними заходами.

Фундатором школи, що позитивно оцінює можливості санкцій у досягненні зовнішньополітичних завдань, вважається представник функціоналізму, британський учений Д. Мітрані. У своїй роботі «Проблема міжнародних санкцій» науковець зазначає: «В умовах сучасних реалій економічна зброя є ледве не єдиним дієвим та прийнятним інструментом примусу до миру» [2, с. 241]. Однак, незважаючи на цінність дослідження Д. Мітрані для вивчення становлення теорії санкцій у цілому, доробки англійського фахівця спираються на слабку емпіричну базу й не можуть розглядатися сучасною міжнародно-політичною наукою як достатні з точки зору їх теоретико-методологічного забезпечення.

Високі оцінки санкціям як інструменту дипломатії надають у своїх роботах Г. Моргентау та К. Райт. Г. Моргентау, зокрема, стверджує: «Санкційна політика перебуває в контрасті до силової дипломатії. Санкції покликані покарати держави, що порушують взяті на себе міжнародні зобов'язання... Допоки міжнародне співтовариство існуватиме, країни підтримуватимуть мир не лише за допомогою силової політики, а й за допомогою режимів, у тому числі й санкційних» [3, с. 67].

Резюмуючи вищенаведене, варто вказати ключові параметри успішності концепції санкційної політики. Вони в цілому можуть бути зведені до наступного:

- по-перше, було відзначено, що міжнародні санкції є вагомим політичним інструментом на світовій сцені. До того ж, акцентувалося на необхідності побудови легітимної платформи санкційної політики, співвіднесеної із моральними принципами розвитку людства;

- по-друге, санкційна політика має визначатися часовими критерієм, чітким планом проведення та умовами скасування режиму санкцій;

- по-третє, усвідомлюючи, що первинна відповідальність за впровадження санкційних заходів покладається на держави-члени ООН, їх успішність залежить не лише від жорсткої координації та комунікації країн-гарантів, а й

від ефективної роботи сформованих ними інституцій, технічних засобів контролю за санкційним режимом, тобто по суті формується дворівневий механізм санкційної політики – національний та наднаціональний;

по-четверте, стверджується, що міжнародна підтримка має надаватися однаковою мірою протягом усього періоду дії санкцій, до того ж, важливою є підтримка санкційної політики проти цільової країни її безпосередніми сусідами, тобто офіційно визнається по суті геополітичний критерій ефективності.

Список використаних джерел

1. Косолапов Н. Анализ внешней политики: основные направления / Н. Косолапов // Мировая экономика и международные отношения. – 2009. – № 2. – С. 77–85.
2. Седляр Ю. О. Міжнародні санкції у світовій політиці: теорія і практика: [монографія] / Ю. О. Седляр. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 412 с.
3. Лукашук И. Международное право. Общая часть / И. Лукашук. – М.: БЕК, 2011. – 456 с.

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ МОВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

Білан Юлія Вікторівна

Викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
та здоров'я людини ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Питання прав і свобод людини та громадянина на сьогодні є важливою проблемою внутрішньої і зовнішньої політики всіх держав світу. Саме в роки незалежності України особливу увагу привернуло питання конституційно-правового статусу національних меншин у державі, а також захисту їх права на рідні мови.

Велика кількість етнічних груп притаманна більшості держав світу, Україна в тому числі. За останнім переписом населення на території нашої держави проживають 130 національностей, зокрема українці становлять 77,8 %, росіяни 17,3 %, далі білоруси – 0,6 %, молдавани – 0,5 %, кримські татари – 0,5 %, болгары – 0,4 %, угорці, румуни та поляки по 0,3 %, євреї – 0,2 %, та інші. Саме повага до прав національних меншин, забезпечення їх належного правового статусу є невід'ємним у розбудові демократичного суспільства [1].

Кожна з представлених в Україні етнічних груп прагне зберегти свою мову, традиції, культурну спадщину, які формують основи національної ідентичності, забезпечують можливості для підтримки життєдіяльності й розвитку культури того чи іншого етносу.

Мовами національних меншин в Україні називають мови, поширені серед населення різних регіонів нашої країни. Крім державної мови – української є ще мови корінних народів України – кримськотатарська, караїмська та інші.

В Україні живе понад 130 національних меншин – носіїв 79 мов. До найпоширеніших з них (кількість носіїв не менше 1 000 осіб) належать 43 мови, а саме: російська, білоруська, польська, чеська, словацька, болгарська, литовська, латиська, румунська (мова румунів і молдован), іспанська, німецька, їдиш, таджицька, осетинська, ромська, албанська, грецька (румейські говірки грецької мови), вірменська, арамейська, арабська, узбецька, казахська, азербайджанська, киргизька, туркменська, татарська, гагаузька, башкирська, чуваська, естонська, комі, грузинська, чеченська, корейська, в'єтнамська та деякі інші.

Носіїв мов національних меншин залежно від часу поселення в Україні можна об'єднати у 3 групи:

- 1) здавна, щонайменше з XIX століття, живуть в Україні;
- 2) з'явилися в Україні між Першою і Другою світовими війнами;
- 3) почали селитися в Україні після Другої світової війни (з'явилися тут унаслідок посилення зв'язків із країнами третього світу).

Представники першої групи живуть великими скупченнями в певних місцевостях і поширеність їхньої мови локалізована, другої та третьої — розпорошені (переважно в містах), тому точно визначити територію їх поширення неможливо. До першої групи належать носії російської (переважно Схід і Південь України), білоруської (Полісся), польської (Житомирщина, Вінниччина, Галичина, частково Буковина), чеської (Волинь), словацької (Закарпаття), болгарської (Одеська, Запорізька область), їдишу (переважно великі міста Правобережжя і Заходу України — Київ, Одеса, Чернівці), німецької (захід Закарпаття), румунської (Буковина, схід Закарпаття, Одеська, Кіровоградська області), албанської (Одеська, Запорізька області), грецької (Донецька область), ромської (Закарпаття, Крим, Одеська область), вірменської (Крим, Галичина, Прикарпаття, Київ, Чернівці, міста Сходу України), новоасирійської (Донецька область, частково міста Наддніпрянщини), татарської (Схід України, переважно Донбас), гагаузької (Одеська область), чуваської (Крим), естонської (Крим), угорської (Закарпаття).

Друга група охоплює носіїв литовської, латиської, частково іспанської (за винятком кубинців, що оселилися в Україні після Другої світової війни), таджицької, осетинської, узбецької, казахської, азербайджанської, киргизької, туркменської, башкирської, комі, марійської, мордовської-ерзя, мордовської-мокша, удмуртської, грузинської, аварської, даргинської, лезгинської, чеченської мов.

До третьої групи належать ті, що розмовляють арабською, корейською, в'єтнамською мовами.

Конституційний статус мов національних меншин регулюється, крім Конституції України і закону «Про мови в Українській РСР», законом «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992р. Десята стаття Конституції України визначає державною мовою українську [5.с.9].

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. Також в

Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Крім того держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування.

Згідно статті 24 Конституції нашої держави не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, а також за мовними або іншими ознаками [5,с.10].

Навчання громадян, які належать до національних меншин, відповідно до головного закону гарантується рідною мовою. Можливе і вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства [5.с.10].

За період незалежності Верховна Рада України ратифікувала Європейську хартію регіональних мов або мов меншин. Положення Хартії застосовуються до мов таких національних меншин України: білоруської, болгарської, гагаузької, грецької, єврейської, кримськотатарської, молдавської, німецької, польської, російської, румунської, словацької та угорської.

Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (ЄХРМ) – (англ. European Charter for Regional or Minority Languages) ухвалена у Страсбурзі 5 листопада 1992 року. Метою Хартії є «захист і розвиток історичних регіональних мов і мов національних меншин у Європі»[3]. Даний документ визначає регіональні мови або мови меншин (англ.regional or minority languages) як традиційно використовувані на визначеній території держави, громадянами держави, які утворюють групу, меншу, в порівнянні з рештою населення держави, та відмінні від офіційної мови (мов) держави; за винятком діалектів офіційної мови (мов) даної держави або мов мігрантів.

Права національних меншин є невід'ємною частиною загальної системи прав людини й громадянських прав і свобод у окремих державах світу. Водночас національні меншини мають деякі специфічні права, які відрізняються від прав більшості громадян даної держави. Це їх права в тих сферах, де вони проявляють себе як особлива етнічна група. В питаннях збереження ідентичності, традицій, мови, культурної спадщини тощо. А також у випадках необхідності збалансування дискримінованого становища у порівнянні з іншими громадянами. В усіх інших випадках (політичні, соціальні, економічні права) особам, які належать до національних меншин, мають бути забезпечені ті самі права, що й іншим громадянам.

У сучасних європейських країнах захист прав національних меншин, в тому числі і їх мовних прав здебільшого здійснюється двома шляхами. Перший полягає в тому, що держава докладно регламентує права громадян, які належать до меншин, а також визначає механізм їх реалізації. Така широка регламентація прав характерна, зокрема, для Скандинавських країн [4].

Правовий захист прав лінгвістичних груп населення досить докладно визначений у Конституції Бельгії та деяких інших держав Європи. У більшості ж конституцій європейських держав права національних меншин не визначаються, а забезпечуються в рамках групи особистих прав і свобод людини. Це характерно, зокрема, для Болгарії, Греції, Туреччини, Німеччини,

Франції та інших. Прикладом такого підходу може слугувати Конституція ФРН, де сказано що нікому не може бути завдано шкоди або віддано перевагу за ознаками статі, походження, раси, мови, місця народження, віросповідання чи політичних поглядів [4, с. 581].

Держава Україна взяла на себе обов'язок сприяти розвитку етнічної, мовної, культурної та релігійної самобутності всіх корінних народів та національних меншин, що проживають на її території. Оголошуючи українську мову державною, законодавство України в той самий час гарантує використання і розвитком в усіх народів, що живуть в Україні. Громадянам гарантується право користуватися своєю національною або будь-якою іншою мовою.

Отже, привілеї чи обмеження прав особи за мовною ознакою, мовна дискримінація неприпустимі. Публічне приниження чи зневажання, навмисне спотворення української або інших мов в офіційних документах і текстах, створення перешкод і обмежень у користуванні ними, проповідь ворожнечі на мовному ґрунті спричиняють відповідальність, встановлену законом.

Список використаних джерел

1. Антонович М. Права національних меншин в Україні: національне законодавство та міжнародно-правові стандарти / Антонович М. – К.: Право України. – 2014. – № 6. – С. 9.
2. Закон України «Про національні меншини» редакція від 12.12.2012 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>
3. Закон України « Про ратифікацію Європейської Хартії регіональних мов або мов меншин» № 80215 від 15.05.2003// [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/802-15>
4. Конституции государств Европы: В 3-х т. / Под ред. Л.А. Окунькова. – М.: Норма. – 2011. – Т. 1. – 824с.
5. Конституція України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

ОСОБЛИВОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Терещенко Анжела Володимирівна

старший викладач кафедри
соціально – гуманітарних наук та здоров'я людини
ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Особливе місце у межах гармонізації кримінального законодавства європейських країн посідає необхідність удосконалення норм про особливості

кримінальної відповідальності неповнолітніх з метою вивчення умов та причин злочинності цієї категорії осіб та розробки міждержавних програм протидії злочинності неповнолітніх.

Остаточне формування законодавства про кримінальну відповідальність неповнолітніх у більшості країн Європи відбулося у XX ст. Воно базується на основних міжнародних нормах-принципах, які містяться у наступних міжнародних нормативно-правових актах: Конвенції про права дитини від 20.11.1989 р., Мінімальних стандартних правилах ООН, які стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх від 29.11.1985 р.; Правилах ООН, які стосуються захисту неповнолітніх, позбавлених свободи від 14.12.1990 р. тощо [2, с. 526].

Чинний Кримінальний кодекс Франції не закріплює вік кримінальної відповідальності, але у ст. 122-8 передбачено, що спеціальним нормативно-правовим актом (Ордонам від 02.02.1945 р. «Про дитячу злочинність») визначені умови, при яких особи старше 13 років можуть бути притягнуті до такої відповідальності.

Загальним віком притягнення до кримінальної відповідальності за Кримінальним кодексом Італії є досягнення особою 14-річного віку. Якщо особа, яка не досягла 14 років, буде визнана соціально небезпечною, до неї можуть бути застосовані заходи безпеки.

Згідно з ч. 1 ст. 20 КК Іспанії особи, які не досягли 18 років, не підлягають кримінальній відповідальності. Особа, яка вчинила злочин до досягнення цього віку, притягується до кримінальної відповідальності на підставі закону про кримінальну відповідальність неповнолітніх (ч. 2 ст. 20 КК).

Кримінальна відповідальність неповнолітніх в Голландії передбачена розділом VIII Кримінального кодексу – «Особливі положення відносно неповнолітніх». Згідно з ст. 77 в, 77 с норми цього розділу розповсюджуються на осіб у віці від 16 до 18 років та від 18 до 21 року, якщо суддя з урахуванням особи злочинця та обставин, при яких було вчинено злочин, визнає необхідним застосувати ці норми [3, с. 254].

Відповідальність неповнолітніх в Німеччині передбачається Кримінальним кодексом Німеччини та Законом «Про правосуддя для неповнолітніх». Законодавство Німеччини щодо неповнолітніх направлено не на їх, скажімо так, залякування, а, більшою мірою, на виховання. У кримінальному кодексі Німеччини описані дії неповнолітніх, за які вони підлягають притягненню до кримінальної відповідальності. Дії, не описані в Кримінальному кодексі, покаранню не підлягають. Рішення про винесення покарання або залишення молодого порушника без покарання виносяться в ході судового розгляду [4].

У Республіці Польща особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх передбачені Законом «Про провадження у справах неповнолітніх» від 1982 р. та Кримінальним кодексом (далі – КК РП). До неповнолітніх можуть бути застосовані виховні або виправні заходи та покарання, яке згідно з § 2 ст. 10 КК є крайнім заходом впливу. Відповідно до

§ 1 ст. 10 КК РП підлягає кримінальній відповідальності особа, яка вчинила заборонене діяння по досягненні 17 років [3, с.253].

У більшості країн східної Європи питання кримінальної відповідальності неповнолітніх урегульовані спеціальними законами (окрім Болгарії). Стаття 60 Кримінального кодексу Республіки Болгарія містить положення про особливі цілі покарання щодо неповнолітніх – перевиховання та підготовка до суспільно-корисної праці. У Кримінальному кодексі Болгарії передбачено три види покарання щодо неповнолітніх – позбавлення волі, громадська догана та позбавлення права займатися певною професією або діяльністю. Відповідно до § 2 ст. 54 КК Болгарії особі, яка під час вчинення злочину не досягла 18 років, не призначається довічне позбавлення волі.

Окрему «євразійську групу» складає законодавство країн Співдружності Незалежних держав (СНД), яку утворюють деякі країни, колишні республіки, що входили у склад СРСР. Особливістю їх чинного кримінального законодавства є відсутність спеціальних законів, присвячених відповідальності неповнолітніх. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх у цих країнах закріплені в окремих розділах Кримінального кодексу (окрім Республіки Молдова, де такий розділ відсутній). При створенні свого кримінального законодавства за основу було взято положення Модельного кримінального кодексу, який було затверджено на Міжпарламентській Асамблеї держав-учасниць СНД від 17.02.1996 р. У цих країнах загальний вік кримінальної відповідальності складає 16 років, знижений – 14 років. Існує самостійна система покарань щодо неповнолітніх, неповноліття особи, яка вчинила злочин, розглядається у якості обставини, що пом'якшує покарання; до неповнолітніх довічне позбавлення волі не застосовується [1, с. 101].

Дослідження питань призначення покарання неповнолітнім свідчать, що у всій Європі політика, заснована на уявленнях про субсидіарність і пропорційність державних інтервенцій проти неповнолітніх правопорушників, залишається в силі. Проте останнім часом у зв'язку зі зростанням масових молодіжних виступів, конфліктів і конфліктів дезадаптації в низці європейських країни ми стаємо свідками подій, в основі яких знаходиться протилежний підхід, пов'язаний із введенням максимальних термінів покарання й додаткових заходів безпеки. Такі тенденції простежуються, зокрема, в Англії й Уельсі, а також у Франції й Нідерландах. В інших країнах, таких як Німеччина та Швейцарія, досить поширеним є мінімальне втручання в особисте життя підлітків, надається пріоритет навчанню й соціально-реабілітаційним заходам, а також заходам відновного правосуддя. Відомою, наприклад, є судова тенденція скорочення вдвічі покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк у випадках його призначення неповнолітнім.

Кримінальне законодавство України розглядає неповнолітнього як особливого суб'єкта кримінально-правових відносин, проте ці особливості не повного мірою знайшли своє закріплення в нормах кримінального права. Правове положення неповнолітніх у кримінально-правових відносинах визначене без урахування їхнього статусу та правомочності в інших сферах суспільних відносин, від яких залежать межі кримінальної відповідальності й

покарання. Гарантії прав і законних інтересів неповнолітніх залежать, по-перше, від ролі та значення цієї соціальної групи, об'єму прав та обов'язків, що належать їм; по-друге, від соціально-психологічних особливостей неповнолітнього віку. Правове положення неповнолітнього обумовлює необхідність диференціації покарання, а соціально-психологічні особливості неповнолітнього віку – його індивідуалізацію стосовно неповнолітнього суб'єкта кримінально-правових відносин [5, с. 252].

Як правило, європейські норми орієнтують законодавців і правозастосувачів на те, що санкції й заходи до підлітків повинні бути спрямовані на їх реабілітацію й реінтеграцію в суспільство з метою формування класу відповідальних правослужняних громадян. Отже, питання індивідуалізації покарання є відображенням культури й системи цінностей самого товариства, відношення держави й суспільства до молодшої генерації, а також поглядів на те, що можна зробити з метою відповідного виховання та суспільної реабілітації правопорушників. Саме ця тенденція є домінуючою в європейському товаристві [5, с. 252].

Таким чином, не дивлячись на певну різницю в визначенні віку кримінальної відповідальності, видів та строків покарання, законодавству більшості європейських країн притаманні такі загальні риси: 1) дія в якості самостійного джерела кримінального права спеціальних законів, які регулюють особливості притягнення неповнолітніх до кримінальної відповідальності, або наявність самостійного розділу у Кримінальному кодексі, присвяченого особливостям кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх; 2) визнання за неповнолітнім особливого привілейованого статусу у ювенальному кримінальному процесі; 3) диференціація віку кримінальної відповідальності неповнолітніх та заходів кримінально-правового впливу; 4) функціонування судів для неповнолітніх, основним завданням яких є не покарати, а перевиховати неповнолітніх із застосуванням заходів, що альтернативні покаранню; 5) застосування поряд із покаранням або замість нього заходів виправлення та безпеки, які також можуть бути призначені особам, що не досягли віку кримінальної відповідальності; 6) першочергове застосування щодо неповнолітніх виховних заходів, якщо, на думку суду, з урахуванням усіх обставин справи цього буде недостатньо, призначаються більш суворі виправні (примусові) засоби (або заходи виправлення та безпеки) або покарання; 7) наявність самостійної системи покарань; 8) відсутність у системі покарань довічного позбавлення волі; 9) визнання неповноліття у якості обставини, що пом'якшує покарання.

Список використаних джерел

1. Ковітіді О. Окремі проблеми кримінально-правового регулювання звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх / О. Ковітіді // Підприємництво, господарство і право. – 2014. – № 3. – С. 96 –104.
2. Козочкін І.Д. Кримінальне право зарубіжних держав. Загальна частина: Навчальний посібник / За ред. І.Д. Козочкіна. – М.: Омега-Л, Інститут міжнародного права і економіки ім. А.С. Грибоєдова, 2003. – 576 с.

3. Крестовська Н.М. Ювенальна юстиція як засіб попередження злочинності неповнолітніх: світовий досвід / Н.М. Крестовська // Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю на етапі реформування кримінального судочинства. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 14-15 травня 2014 р. м. Запоріжжя. – С. 250-254.

4. Кримінальна відповідальність неповнолітніх в Німеччині // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://yurporada.blogspot.com/2012/05/blog-post_11.html

5. Кузнецов В.В. Кримінальне право України: теоретичний курс і практикум. Навч. посібник. К. – Вид. Паливода А.В., 2005. – 257 с.

6. Мартіросян Л. Виховний підхід до кримінальної відповідальності неповнолітніх у західноєвропейській ювенальній юстиції: історичний аспект / Л. Мартіросян // Підприємництво, господарство і право. – 2014. – № 7. – С. 51-56.

МАЙНОВІ ПОКАРАННЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Мурадов Рустам Байрам

студент V курсу ЮПЗ - 11с

ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник: старший викладач кафедри
соціально – гуманітарних дисциплін

та здоров'я людини

Терещенко А.В.

В теорії кримінального права визначення покарання є однією із центральних проблем, що детально досліджена в юридичній літературі. Теоретичні проблеми кримінальних покарань є предметом досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Серед них можна виділити, зокрема, такі проблеми: покарання як мінливий кримінально-правовий інститут; визначення поняття покарання та система покарань; соціальної зумовленості кримінальних покарань; досліджень функцій, ролі, значення покарання; вирішення питання про організацію покарання; формування системи законодавчих гарантій адекватності покарання та ін.

Покарання у будь-якій суспільній формації, по суті, було засобом охорони суспільства від злочинних посягань. У процесі історичного розвитку змінюється сутність покарання і його зміст. Оскільки покарання – історично мінливий кримінально-правовий інститут, то в процесі історичного розвитку він також розвивався і змінювався, відповідаючи певному суспільному ладу, поглядам та інтересам основних соціальних груп суспільства.

Незважаючи на чималу кількість праць, присвячених проблемі класифікації кримінальних покарань, та зростання кількості призначення покарань саме майнового характеру, вона поки що залишається не повністю розкритою і до кінця не розробленою. Однією з основних причин цього є те, що кожний історичний період, кожне покоління висуває свої вимоги, демонструє свій власний погляд на досліджувані питання та найбільш ймовірні

шляхи, способи й методи їх вирішення, використовуючи і водночас заперечуючи досвід, накопичений попередньою епохою, поколінням.

Дослідження кримінального покарання майнового характеру має охоплювати дослідження тих реальних функцій, які воно виконувало протягом людської історії. Крім того, необхідно враховувати, що у більшості зарубіжних країн в останній час спостерігається чітка тенденція до все більшої заміни виду покарань у якості позбавлення волі на певний строк на вид покарання майнового характеру. Загалом слід зазначити, що вирішення питання про організацію та застосування саме цього виду покарання залежить не лише від побудови самої системи покарань, а головним чином від того, за яких умов державного життя, духовних і матеріальних сил держави і народу здійснюється організація каральної діяльності та під впливом яких факторів перебуває державна влада, що організує і проводить таку діяльність.

Слід зазначити, що серед майнових покарань в зарубіжних країнах штраф є найбільш поширеним і більшість кримінальних злочинів, наприклад, в Англії карається штрафами. На думку англійських юристів, штраф є найбільш кращою мірою як для суспільства в цілому, так і для правопорушників, оскільки останні реально відшкодовують завдану шкоду. Вважається, однак, що штраф не повинен використовуватися у випадках вчинення найбільш серйозних злочинів, хоча він може бути призначений злочинцеві, який володіє значними коштами.

За загальним правом штраф (разом з позбавленням волі або без нього) призначається на розсуд суду. За статутним правом суд може накласти штраф на особу, засуджену за злочин, за вчинення якого статут передбачає покарання у вигляді штрафу, розмір його також визначається законом [2, с.279-282].

Згідно із Законом про повноваження кримінальних суддів 1973 р. при призначенні покарання у вигляді штрафу суд може в наказі, що встановлює термін його сплати, визначити, що оплата буде проводитися по частинах (у такому розмірі і по таких дат, як встановить суд). При призначенні штрафу суд в наказі визначає термін позбавлення волі, який засуджений повинен буде відбутися у разі, якщо будь-яка сума, що підлягає до сплати, не буде ним внесена.

У цьому випадку термін позбавлення волі не повинен перевищувати 12 місяців, а засуджений може бути поміщений у в'язницю тільки в тому випадку, якщо суд дійде висновку, що така особа не має достатніх коштів для сплати відповідної суми, навряд чи буде довго проживати у Великобританії, щоб встигнути виплатити штраф, або коли є наказ, виданий судом, про негайне виконання покарання у вигляді позбавлення волі за це чи інший злочин.

Поняття «система покарань» в американській кримінально-правовій доктрині не розроблено. І це природно, оскільки, маючи на увазі особливості кримінального права США, про систему покарань там можна говорити досить умовно. Основними видами покарань є: смертна кара – в більшості штатів країни і на федеральному рівні; тюремне ув'язнення; пробація і штраф.

В якості додаткових покарань передбачаються різні заходи, зокрема покладання обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду, позбавлення різних прав

і конфіскація майна. За федеральним кримінальним законодавством (розділ 18 Зводу законів) власне конфіскація (confiscation) розуміється досить вузько: вилучення лише за п'ятьма статтями таких предметів, як вогнепальна зброя, боєприпаси, непристойні матеріали, пристосування для підслуховування і деякі інші. Відповідно до § 982 «forfeiture» – це вилучення будь-якого майна (рухомого та нерухомого), якщо воно було якось пов'язано з вчиненням злочину. Даний вид конфіскації, зокрема, передбачається як спосіб боротьби з наркоторговцями, рекетирами та іншими учасниками організованої злочинності. Так, підлягають вилученню знаряддя і засоби, які використовувалися при скоєнні злочинів, в тому числі транспортні засоби (автомобілі, літаки і кораблі), гроші, цінні папери, будівлі, придбані на доходи від злочинів. У багатьох штатах в якості альтернативи короткостроковому позбавлення волі може бути призначено виконання суспільно корисних робіт – в якості санітара в лікарні або збирача сміття в міських парках [1, с.210-212].

Поряд з позбавленням волі до числа найбільш поширених в США покарань відноситься і штраф. Законодавство надає широкі можливості для призначення цього покарання і нерідко навіть спонукає суддів до застосування насамперед штрафних санкцій. Це видно, наприклад, з конструкції санкцій статей федерального законодавства (розділу 18 Зведення) США: винний карається штрафом і (або) тюремним ув'язненням [2, с. 282].

Штраф може застосовуватися за будь-який злочин. Причому КК деяких штатів, зокрема Огайо, передбачається можливість його застосування та за тяжке вбивство. Там сказано, що особа, визнана винною у скоєнні цього злочину, карається стратою або довічним тюремним ув'язненням; на додаток він може бути підданий штрафу в розмірі до 25 тис. дол. Передбачені законодавством штатів розміри штрафу за вчинення злочинів однієї і тієї ж категорії нерідко дуже різняться між собою. Федеральне законодавство за будь-яку фелонію або місдімінор, що спричинив смерть людини, передбачає штраф у розмірі до 250 тис. дол.

Як правило, штрафи для юридичних осіб у два рази вище, ніж для фізичних: в штатах Нью-Йорк і Кентуккі – відповідно до 10 тис. і 20 тис. дол, а на федеральному рівні – до 500 тис. дол [2, с. 276-279].

Але передбачені для тих і інших за вчинення наркозлочинів, вони можуть досягати астрономічних цифр.

Покарання у вигляді штрафу за КК Італії полягає у сплаті в дохід держави грошової суми в розмірі від 10 тисяч лір до 10 мільйонів лір. Цікавою особливістю КК Італії є можливість застосування штрафу у випадках коли таке покарання не передбачено статтею Особливої частини КК [3, с. 64-66].

Згідно ч. 2 ст. 24 КК Італії, якщо за злочини, вчинені з корисливих мотивів, закон встановлює покарання у вигляді позбавлення волі, суддя може додати покарання у вигляді штрафу в розмірі від 10 тисяч лір до 4 мільйонів лір. Грошове стягнення полягає у сплаті в дохід держави грошової суми не менше 4 тисяч лір і не більше 2 мільйонів лір.

Як видно з тексту закону, штраф і грошове стягнення відрізняються тільки розміром. КК Італії також передбачає широкий спектр додаткових покарань. Згідно ст. 37 КК Італії суддя у вирокі не обов'язково повинен зазначати термін, на який призначається додаткове покарання. У такому разі строк додаткового покарання дорівнює терміну основного покарання, однак ні за яких обставин строк додаткового покарання не може перевищувати меж, встановлених для цього виду покарання в законі.

Отже, можна дійти висновку, що до основних видів покарань майнового характеру у зарубіжних країнах відносяться штраф та конфіскація. Особливістю їх є те, що штраф може оплачувати не обов'язково сама винна особа, можлива розстрочка штрафу та застосування механізму так званих штрафоднів.

Що стосується конфіскації, то вона в більшості країн виступає як додаткове покарання і також може бути повною та спеціальною, межі якої встановлюються судом.

Список використаних джерел

1. Козирева В.П. Аналіз конфіскації майна у кримінальному законодавстві зарубіжних країн / В.П. Козирева // Проблеми гармонізації законодавства країн СНД та Європейського Союзу: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Ірпінь: Національна академія ДПС України, 2011. – С. 210 – 212.

2. Козирева В.П. Штраф за кримінальним законодавством зарубіжних країн / В.П. Козирева // Науковий вісник Національної академії ДПС України (економіка, право). – № 5(27). – 2012. – С. 276-282.

3. Козирева В.П. Штраф як кримінальне покарання за національним законодавством Європейських країн / В.П. Козирева // Правові засади державотворення України: Матеріали VI Міжнародної науково – технічної конференції «Авіа – 2009». – Т. 6. – К. : НАУ, 2010. – С. 63-66.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ ОБМЕЖЕНОЇ ОСУДНОСТІ

Чічіль Андрій Вікторович

студент V курсу групи ЮПз 11 – с
ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник: старший викладач кафедри
соціально – гуманітарних наук та здоров'я людини
Терещенко А.В.

Осудність у кримінальному праві як поняття та є досить багатограним й багатоаспектним поняттям. Його, як правовий інститут можна охарактеризувати з різних сторін: як юридичний інститут та правову категорію; як передумову вини та кримінальної відповідальності; як одну із загальних ознак складу злочину, яка характеризує суб'єкта злочину; як показник злочинного та караного; критерій відмежування винної поведінки від

вчинених без вини суспільно небезпечних дій неосудного тощо. Але все це лише багаторівнева характеристика одного і того ж поняття осудності, яка відбиває його зміст, сутність, призначення та функціональну роль у кримінальному праві.

Гостро постає проблема кримінальної відповідальності осіб з психогенетичними аномаліями та психофізичними особливостями, які можуть усвідомлювати суспільно-небезпечний характер своєї поведінки та керувати нею, але в силу різних процесів, що відбуваються в їх психіці, обмежується спроможність вільної саморегуляції вчинюваного протиправного діяння в повній мірі, що властиво осудній особі.

Про «обмежену», «зменшену», «пограничну», «відносну», «часткову», «спеціальну», «незначну», «суміжну» осудність уперше згадують кримінальні кодекси німецьких держав: Брауншвейгський 1840 р., Гессенський 1841 р., Саксен-Альтенбургський 1841 р., Баденський 1845 р., а взагалі сам термін «зменшена» осудність уперше було виголошено на Інсбрукському з'їзді юристів у 1904 р. Зараз кримінальній доктрині загально відомо вже понад тридцять її «видів» і «ступенів», практично усі вони є синонімами терміна «обмежена осудність» [3, с.70].

Інститут обмеженої (зменшеної) осудності вже давно має місце в кримінальному законодавстві зарубіжних країн, хоча і трактується по-різному. Так, обмежена (зменшена) осудність передбачена, наприклад, у Кримінальних кодексах Австрії, Угорщини, Данії, Італії, Польщі, Фінляндії, ФРН, Франції, Швейцарії, Югославії, Японії та інших країн. Найбільш показовим у цьому плані є Кримінальний кодекс Швейцарії 1937 року. Так, відповідно до статті 11 даного Кодексу, обмежена осудність вважається встановленою, якщо внаслідок розладу душевної діяльності чи свідомості, або внаслідок недостатнього розумового розвитку, злочинець, у момент вчинення злочину, не повною мірою був здатний оцінити протиправність своєї поведінки та керуватися цією оцінкою. Суд на свій розсуд такій особі може пом'якшити покарання [2, с.108].

Разом з тим, згідно зі ст. 13 КК Швейцарії, суду надається право за висновком експертів вирішувати: чи потрібно поміщати обвинувачуваного в лікарню чи притулок, чи становить він загрозу для суспільної безпеки і суспільного порядку, про інтернування обмежено осудного в лікарню (ст. 14). Якщо такий злочинець виявиться іноземцем, то суд вправі заборонити йому проживати у Швейцарії (ст. 16). Положення про обмежену осудність, як і про неосудність, не застосовуються, якщо обвинувачуваний самостійно викликав зміну чи розлад свідомості з наміром вчинити злочин.

Інститут обмеженої осудності знайшов своє законодавче закріплення й у Кримінальному кодексі ФРН у редакції від 10 березня 1987 р. (зі змінами на 1 квітня 1998 р.). У параграфі 21 нового КК зафіксовано: якщо внаслідок якогось психічного розладу здатність особи усвідомлювати протиправність свого діяння чи діяти відповідно до цього була значною мірою зменшена, то у випадку вчинення нею злочину призначуване покарання може бути пом'якшено.

Кримінальний кодекс ФРН також містить норми про неосудність унаслідок психічних розладів. Так, § 20 КК ФРН містить медичні критерії неосудності:

- хворобливий психічний розлад, глибокий розлад свідомості, слабоумство чи інше
- психічне відхилення. Ця ж норма передбачає, що особа діє невинно, якщо вона при
- вчиненні діяння внаслідок зазначених психічних розладів не здатна була
- усвідомлювати протиправність діяння чи діяти з усвідомленням їх протиправності [1, с. 504].

Глибокий розлад свідомості може бути, наприклад, у стані гіпнозу, афекту, наркотичного сп'яніння і на практиці трактується відносно довільно. Спірною є також проблема про значення сп'яніння для кримінальної відповідальності. Загальна частина КК ФРН не містить норм, що регулюють дане питання. У зв'язку з цим на практиці застосовується норма Особливої частини про стан повного сп'яніння.

У чинному КК Болгарії закріплено норму про неосудність і відсутня норма про обмежену осудність. Однак, у Кодексі передбачено положення, згідно з яким, стосовно осіб з психічними аномаліями, які не виключають осудності, повинна проводитися відповідна робота з боку медичних органів. В інших країнах не передбачено норму про обмежену осудність, а тільки є норма про неосудність (наприклад, КК Албанії 1952 р., КК Китайської НДР 1951 р., КК Монгольської НР 1942 р. та ін.) [5, с.46].

Разом із тим, у кримінальному законодавстві окремих країн поняття «осудність», «неосудність», «обмежена осудність» взагалі не застосовуються, але у ньому міститься положення, відповідно до якого покарання зменшується вдвічі, якщо особа під час вчинення злочину мала занижену здатність усвідомлювати результат своїх дій та керувати ними (ч. 2 ст. 20 КК Куби 1979 р.).

У деяких законодавствах західно-європейських країн норму про обмежену осудність взагалі не передбачено (наприклад, КК Австрії 1975 р.). Але, згідно з кримінально-правовими нормами КК Австрії, особа, яка має психічні відхилення, не звільняється від кримінальної відповідальності, а несе покарання як осудна особа, яка вчинила злочин. Однак, наявність аномалій дає можливість суду пом'якшити покарання.

В інших країнах не містились, навіть, терміни «осудність», «неосудність», «обмежена осудність», але використовувались терміни такі як «психічна хвороба», «неповноцінність», які виключають відповідальність та ін. [4, с.178].

Таким чином, інститут обмеженої (зменшеної) осудності, породжений недосконалістю законодавчої формули «осудність-неосудність», у кримінальному законодавстві деяких країн має місце давно і розвивається не однаково. По-різному його сформульовано і представлено також і в нових Кримінальних кодексах різних держав. Не випадково досвід закордонного кримінального законодавства і судова психолого-психіатрична практика були враховані вітчизняними юристами, психологами і психіатрами, а також

представниками інших наук, у вивченні й осмисленні інституту обмеженої осудності та втілений у кримінальне законодавство України.

Список використаних джерел

1. Бурдін В.М. Осудність та неосудність (кримінально-правове дослідження): [монографія] /В.М. Бурдін/ – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 780 с.
2. Гончар Т.О. Розвиток осудності у доктрині та кримінальному праві України /Т.О. Гончар// Право України. – 2010. – № 4. – С.105-111.
3. Зайцев О.В. Сутність та критерії обмеженої осудності /О.В. Зайцев// Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2008. – Випуск № 17. – С. 67-76.
4. Зайцев О.В. Неосудність у кримінальному законодавстві зарубіжних країн /О.В. Зайцев, О.О. Маслова// Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2013. – Серія: Право. – Вип. 14. – С. 174-178.
5. Марчак В. Я. Зарубіжний досвід вирішення проблеми обмеженої осудності /В.Я. Марчак// Вісник Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича. – 2009. – № 4. – С. 120-125.

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАРАННЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Зубаревич Ірина Михайлівна
студентка V курсу групи ЮПз 11-с
ПІБ ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник: старший викладач кафедри
соціально – гуманітарних наук та здоров'я людини
Терещенко А.В.

Сьогодні в Україні, як і в усьому світі, найвищою цінністю визначено забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Особливу увагу приділено неповнолітнім, які є однією з найнезахищеніших верств населення, що зумовлює необхідність створення особливих умов для забезпечення та реалізації їхніх прав. Міжнародно-правові принципи та норми закріплюють особливий статус неповнолітнього, у тому числі й того, який порушив закон, і вимагають більш лояльного, у порівнянні з дорослими, ставлення всіх держав, що прийняли відповідні зобов'язання, у тому числі й Україна.

Дані статистики свідчать про те, що рівень злочинності серед неповнолітніх в Україні є високим. При цьому характерною особливістю злочинності неповнолітніх в останні роки є тенденція до її зростання при загальному скороченні рівня народжуваності. На тлі зростання злочинності

серед неповнолітніх, зростає і кількість суспільнонебезпечних діянь, які вчиняються особами до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність. Зазначену проблему слід вирішувати як на загальносоціальному рівні, так і шляхом вдосконалення законодавства, що регулює кримінальну відповідальність неповнолітніх.

Дослідники зазначають, що інтеграція України в міжнародну спільноту неможлива без повного приведення національного законодавства у відповідність до загальновизнаних міжнародних стандартів, які закріплені в таких міжнародно-правових актах, як: Керівні принципи ООН для попередження злочинності серед неповнолітніх (Ер-Ріядські керівні принципи), Мінімальні стандарти правила ООН, які стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила), Конвенція ООН про права дитини, Правила ООН, які стосуються захисту неповнолітніх, позбавлених волі. Порівняльний аналіз засвідчує, що законодавство України про кримінальну відповідальність у ряді випадків не відповідає положенням зазначених міжнародно-правових актів, потребує узгодження з ними, містить низку недоліків (колізій, прогалин), які негативно позначаються на правозастосовчій практиці [5,с.24].

Категорія «неповнолітній» розглядається як особливий суб'єкт кримінальної відповідальності. Проблема визнання неповнолітнього суб'єктом кримінально-правових відносин досліджується не тільки юристами, але і педагогами, психологами, психіатрами, філософами та іншими фахівцями, тому що вирішити її у межах лише однієї науки неможливо. Особливо це стосується необхідності врахування досягнень психологічної та психіатричної наук, педагогіки у законодавчій та правозастосовчій діяльності, бо юристи не володіють необхідними спеціальними знаннями, які, між тим, мають важливе значення у вирішенні питання про осудність, обмежену осудність, вікову незрілість деяких неповнолітніх, які вчинили суспільно небезпечне діяння, передбачене Кримінальним кодексом України. Саме ці питання, при постійних наукових спробах вирішення деяких з них, залишаються невирішеними у нормах Кримінального кодексу України.

Відомим науково-теоретичним положенням та фактом юридичної практики останніх десятиліть є прийняття та імплементація європейським правничим співтовариством і певними європейськими державами світової гуманістичної нормативно-правової і соціально-правової філософії застосування покарання до неповнолітніх. Європейське науково-правниче співтовариство визнає, що відповідні міжнародні, зокрема, європейські регіональні правові стандарти (норми), є результатом багаторічного суттєвого переосмислення та реформування попередніх підходів щодо застосування покарання до неповнолітніх у дусі подальшої гуманізації, лібералізації, соціалізації, отже, максимальної декриміналізації відповідних правових положень.

Так, у матеріалах європейського семінару «Чинники компліментарності та синергії між системою правосуддя у справах неповнолітніх та сектором соціальних служб», що відбувся 19 квітня 2012 р. у Флоренції (Італія),

зазначається: «Так званий «третій період» в історії правосуддя у справах неповнолітніх, який, як може вважатися, повертає нас до кінця ХХ ст., є єдиним періодом, що характеризувався трансформацією інституцій (1960-1990 рр.) та розробкою основних міжнародних документів (Пекінських, Ер-Ріядських, Гаванських керівних принципів і правил) [5,23].

Необхідно зазначити про те, що у багатьох зарубіжних країнах встановлений нижчий вік кримінальної відповідальності, чим у вітчизняному кримінальному законодавстві. Виділяються декілька вікових груп неповнолітніх, до кожної з яких можуть бути застосовані певні виховні заходи й заходи покарання. Уявляється доцільним відмітити, що кримінальне законодавство зарубіжних країн, в якому неможливість притягнення до кримінальної відповідальності осіб, що не досягли певного віку, ґрунтується на теорії неосудності, не виключає застосування до неповнолітніх заходів виховного характеру без судового розгляду й притягнення до кримінальної відповідальності [2, с. 98].

Слід погодитись, що вітчизняне кримінальне законодавство, яке регламентує особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх, потребує подальшого вдосконалення та доопрацювання. Установлюючи ці особливості, законодавець передбачив, що норми кримінального закону повинні сприяти врахуванню вікових, соціально-психологічних, психофізичних та інших особливостей розвитку неповнолітніх, які вчинили злочин. Труднощі в досягненні цих цілей зумовлені віковими соціально-психологічними рисами неповнолітніх. Передусім під час удосконалення норм кримінального права має бути враховано такі характеристики: незрілість мислення; достатність соціального досвіду, нестабільність психіки; підвищена емоційність; підвищена навіюваність і самонавіюваність; схильність до фантазій [4,с.65].

Зважаючи на викладене, слід зазначити, що для нормального функціонування системи правосуддя в справах про притягнення до кримінальної відповідальності неповнолітніх, вона має охоплювати врахування вікових особливостей неповнолітнього; юридичні гарантії захисту прав і законних інтересів неповнолітніх; повноту індивідуального соціально-психологічного дослідження особистості неповнолітнього; вибір індивідуального заходу впливу та його виконання.

Але у світлі подальшого вдосконалення кримінальної політики України відносно неповнолітніх не варто забувати про принцип, сформульований у ст. 3 Конвенції про права дитини: «у всіх діях відносно дітей, незалежно від того, робляться вони державними або приватними установами, питаннями соціального забезпечення, що займаються, судами, адміністративними або законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини» [1].

Таким чином, поняття європейських правових стандартів застосування покарання до неповнолітніх є європейською нормативно-правовою системою реагування на правопорушення з боку неповнолітніх, що, в значній, але не абсолютній мірі відбиває та відтворює відповідні існуючі універсальні

міжнародні стандарти та їхню нормативно-правову та соціально-правову філософію [3, с.154].

Європейські стандарти застосування покарання до неповнолітніх, як і відповідні універсальні міжнародні стандарти, не становлять єдиної наднаціональної системи обов'язкових норм поведінки із неповнолітніми правопорушниками. Навпаки, ці стандарти становлять дві різні інституційно-організаційні та нормативно-правові (змістовні) групи відповідних міжнародних стандартів, кодифікованих як у джерелах національного права суверенних європейських держав, так і джерелах права РЄ.

Список використаних джерел

1. Конвенція ООН про права дитини 1989 р. Ратифікація від 27.02.1991 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021
2. Кідіна Н. Законодавство країн Європи про кримінальну відповідальність неповнолітніх / Н. Кідіна // Право України. – 2012. – № 2. – С. 97-100.
3. Назимко Є.С. Європейські правові стандарти застосування покарання для неповнолітніх / Є.С. Назимко // Вісник Асоціації Кримінального права України. – 2015. – № 2 (5). – С. 154-169.
4. Павловська А.А. Сучасний стан законодавчої регламентації віку кримінальної відповідальності й перспективи його розвитку / А.А. Павловська // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 5, Серія Юридичні науки. – С. 63-68.
5. Тараніщев О. Кримінальна відповідальність та покарання неповнолітніх за КК України в порівнянні з Європейським кримінальним законодавством / О. Тараніщев // Юридична Україна. – 2014. – № 5. – С. 23-26.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СІМЕЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Гудзь Діана Юріївна

студентка IV курсу, групи ЮП-41

ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: старший

викладач кафедри соціально-гуманітарних

дисциплін та здоров'я людини

Терещенко А. В.

Усиновлення є однією із розповсюджених форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. За статистичними даними Міністерства соціальної політики України протягом 2014 року в Україні було усиновлено 2115 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з них 1591 – громадянами України, 524 – іноземними громадянами. У процесі

розгляду судами справ про усиновлення постає питання про дотримання умов усиновлення, однією з яких є згода дитини на усиновлення [3].

Згідно з ч. 1 ст. 218 Сімейного кодексу України (далі – СК України) для усиновлення дитини потрібна її згода, якщо вона досягла такого віку та рівня розвитку, що може її висловити. Згода дається у формі, яка відповідає віковій дитини та стану її здоров'я. Якщо дитина у зв'язку з її віком або станом здоров'я не усвідомлює самого факту усиновлення, усиновлення проводиться без її згоди [1].

Порядок одержання і оформлення згоди дитини на усиновлення визначено пунктами 71-72 постанови Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2008 р. № 905 «Про затвердження Порядку провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей», відповідно до яких служба у справах дітей за місцем проживання (перебування) дитини протягом 10 робочих днів від дня надходження заяви кандидатів в усиновлювачі з'ясовує, чи згодна дитина на усиновлення, готує проект висновку про доцільність усиновлення та відповідність його інтересам дитини.

Згода дитини на усиновлення надається письмово або усно залежно від віку та стану здоров'я дитини. Для з'ясування, чи згодна дитина на усиновлення, представник служби у справах дітей у присутності представника дитячого або іншого закладу, в якому проживає (перебуває) дитина, чи прийомних батьків, батьків-вихователів, опікунів, піклувальників проводить бесіду з дитиною.

Згода дитини повинна базуватися на усвідомленні нею правових наслідків усиновлення, чого вимагає ч. 2 ст. 218 СК. Проінформувати можна дитину, яка відповідно до свого віку і стану здоров'я може їх усвідомлювати. Якщо дитина усвідомлює факт усиновлення, представник служби у справах дітей роз'яснює дитині його правові наслідки. Згода дитини може бути виражена в письмовій формі у вигляді заяви, яку в змозі написати 6 — 7-річна дитина, оскільки вона навчається у школі, до 6 років може дати усну згоду в присутності вихователя, опікуна, працівника органів опіки і піклування, який цю згоду може подати суду у вигляді акта. Письмова згода на усиновлення засвідчується представником служби у справах дітей із зазначенням особи, у присутності якої вона була надана (представника дитячого закладу чи прийомних батьків, батьків-вихователів, опікунів, піклувальників), що підтверджується підписом такої особи. При цьому обов'язково вказуються прізвище, ім'я, по батькові як представника служби у справах дітей, який проводив бесіду з дитиною, так і тих осіб, у присутності яких дитина надала згоду на усиновлення. У висновку про доцільність усиновлення та відповідність його інтересам дитини зазначається про надання дитиною усної згоди на усиновлення або наводяться причини, з яких усиновлення здійснюється без згоди дитини [1].

Отже, чинне сімейне законодавство України щодо надання дитиною згоди на усиновлення на відміну від раніше діючого сімейного законодавства України не передбачає конкретного віку, з досягненням якого дитина надає

згоду на усиновлення. СК України оперує такими оціночними поняттями, як дитина, що «досягла такого віку та рівня розвитку», що може висловити згоду у формі, яка «відповідає її вікові та стану здоров'я». У зв'язку з цим актуальнішим залишається висловлювання Й.О. Покровського відносно того, що однією з перших й найбільш істотних вимог, які ставляться до права людською особистістю, що розвивається, є вимога визначеності правових норм. Якщо кожна окрема людина повинна підкорятися праву, якщо вона повинна пристосувати свою поведінку до його вимог, то вочевидь, що першою умовою упорядкованого суспільного життя є визначеність цих вимог. Усіляка неясність у цьому відношенні суперечить самому поняттю правопорядку і ставить людину у вельми скрутне становище: невідомо, що виконувати і до чого пристосовуватися [6, с. 91].

Необхідно зазначити, що ч. 1 ст. 104 Кодексу про шлюб та сім'ю УРСР 1969 р. передбачала, що для усиновлення потрібна згода усиновлюваного, якщо він досяг десятирічного віку. Саме десятирічний вік, з якого дитина надає згоду на усиновлення, збережено й у законодавстві багатьох країн на пострадянському просторі, зокрема, у ч. 1 ст. 130 Кодексу Республіки Білорусь про шлюб і сім'ю 1999 р., у ч. 1 ст. 127 Сімейного кодексу Республіки Молдова 2000 р., у ч. 1 ст. 132 Сімейного кодексу Російської Федерації 1995 р. [2].

Проте, інші країни притримуються іншого підходу щодо визначення віку усиновлювача, з якого він повинен давати свою згоду.. У зв'язку з цим окремі вітчизняні правники, зокрема М. В. Логвінова пропонують передбачити у СК України 14 років як вік, з якого обов'язково необхідно одержувати згоду дитини на усиновлення [5, с. 122]. Натомість, Європейська конвенція про усиновлення дітей від 27 листопада 2008 р., яка ратифікована Законом України від 15 лютого 2011 р. № 3017-VI, не вказуючи чітко на необхідність одержання згоди дитини на усиновлення, у пункті 2 статті 9 передбачає, що компетентний орган з'ясовує ставлення дитини до запропонованого усиновлення. Отже, з'ясування думки дитини щодо її усиновлення є обов'язковим [4].

Вважаю, що враховуючи сучасний рівень соціалізації дитини, розвиток інформаційних технологій тощо, можна констатувати, що дитина значно раніше, ніж з досягненням 14 років, має такий ступінь зрілості й рівень розвитку, що може визначитися щодо доцільності чи недоцільності її усиновлення, і тих правових наслідків, що тягне за собою усиновлення. Закріплення в СК України віку дитини – 10 років, з якого необхідно одержувати згоду дитини на усиновлення, сприятиме визначеності сімейно-правових норм й усуненню суперечностей у практиці застосування сімейного законодавства правозастосовними органами.

Список використаних джерел

1. Сімейний кодекс України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
2. Кодекс про шлюб та сім'ю УРСР 1969 р. № 2006–VII - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

3. Аналітична довідка за результатами опитування дітей віком 10-17 років у межах проекту «Права дітей в Україні: реалії та виклики після 20 років незалежності» - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/24361.html>.

4. Європейська конвенція про усиновлення дітей від 27.11.2008, ратифіковано від 15.02.2011, № 3017 – VI . VII - [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon0.rada.gov.ua>

5. Логвінова М. В. Згода дитини на усиновлення / М. В. Логвінова // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. – 2012. – Вип. 21. – С. 117-122.

6. Покровский И. А. Основные проблемы гражданского права / И. А. Покровский. – 4-е изд., испр. – М. : Статут, 2011. – 351 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Збаранська Наталія Володимирівна

студентка IV курсу, групи ЮП-41

ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: старший

викладач кафедри соціально-гуманітарних

дисциплін та здоров'я людини

Терещенко А. В.

«У медицині немає двох світів: світу лабораторії та світу клініки, світу духу і світу тіла. Є один єдиний світ, в якому відбуваються нескінченно складні явища: усвідомлюючи єдність людського організму, справжній лікар одночасно лікує і відчай і органічні порушення, які воно породжує. Важливість місії лікаря складає його відмінність від всіх інших громадян» (Андре Моруа «Про покликання лікаря»).

З усіх багатств, якими дано володіти людині, найціннішими є життя і здоров'я. Їх охорона зведена в конституційний ранг, вони надійно захищені навіть кримінальним законодавством. Але в реальному житті ці цінності часто перебувають, в буквальному сенсі слова, в руках конкретного лікаря, медичної сестри, повністю залежать не тільки від рівня професійних знань, а й від їхньої сумлінності та правослухняності. Остання ж багато в чому визначається рівнем правової культури, внутрішньої готовності дотримуватися вимог закону при наданні медичної допомоги пацієнту, неухильно виконувати професійний обов'язок.

З моменту свого виникнення медицина стала невід'ємною частиною будь-якого цивілізованого суспільства. Вона розвивається разом із людством, яке з часом стає все більш залежним від її послуг. Досить часто від дій лікаря залежить чи буде людина жити, і яким буде її подальше життя. З огляду на це,

цілком зрозумілою є підвищена увага суспільства до сфери медичної діяльності, її морального та юридичного аспектів. Відповідно до Конституції України, життя людини є найвищою соціальною цінністю, тому його захист є обов'язком держави. Виходячи з цього, законодавець встановив цивільну, адміністративну, дисциплінарну та кримінальну відповідальність за правопорушення, вчинені медичними працівниками [1, 7].

Тема відповідальності медичних працівників при здійсненні ними професійної діяльності стає все більш актуальною, зростає число претензій до медустанов і медпрацівників, збільшується кількість кримінальних справ у зв'язку з ненаданням, неналежним наданням медичної допомоги. Це пов'язано не з погіршенням якості медичної допомоги, а з низькою правовою культурою медичного співтовариства, в тому числі і керівників медустанов. В юридичному відношенні медичні правопорушення являють собою порушення встановлених законом та відомчими інструкціями правил поведінки і виконання медичними працівниками своїх професійних обов'язків.

Юридична відповідальність медичного працівника за професійне правопорушення — це застосування до особи, яка вчинила правопорушення при виконанні професійних обов'язків у сфері медичної діяльності, заходів державного примусу, передбачених правовими нормами, які супроводжуються необхідністю для винного зазнати певних втрат особистого, організаційного або майнового характеру.

Під неналежним виконанням особою своїх обов'язків розуміється вчинення діяння, що не відповідає повністю або частково офіційним вимогам, приписами, правилами. Медичний працівник несе відповідальність за неналежне виконання (невиконання) обов'язків, що відносяться до його посади і відповідає його освіті.

Самовпевненість і недбалість медичних працівників у ряді випадків можуть пояснюватися чи поєднуватися з елементарної професійної неписьменністю. Такі особи особливо небезпечні, оскільки при обмежених знаннях, украй низької кваліфікації зазвичай відрізняються великим зарозумілістю. Недбале ставлення до службових обов'язків є найбільш частим приводом для залучення медичного персоналу до кримінальної відповідальності.

Слід зазначити, що на території сучасної України, починаючи з X ст., медична діяльність регулювалась не лише звичаєвими нормами, а й правовими документами. У Київській Русі медична допомога надавалась у трьох видах: народна, монастирська та світська (міська) медицина. Норми Руської Правди регламентували світську медицину, «Церковний устав» Володимира Святославовича — монастирську медицину, а народна визначалась морально-етичними нормами [8, с. 64]. Ставлення до несприятливих наслідків надання медичної допомоги у Київській Русі було досить толерантним: згідно з Руською правдою за завдану пацієнтові шкоду лікар ніс лише майнову відповідальність (сплативши штраф та компенсувавши потерпілому грошима завдані здоров'ю збитки) [10, с. 483]. На Русі наприкінці XV ст. становище лікаря цілковито залежало від ставлення до нього можновладців. Якщо після

лікування хворий не одужував, лікаря страчували [4, с. 66]. Звісно, це стосувалось, перш за все, заможних пацієнтів.

Проблема кримінальної відповідальності медичного персоналу за професійні правопорушення являє собою одну з найскладніших проблем, які медична практика поставила перед правом. Об'єктивна кримінально-правова оцінка протиправних дій медичних працівників найчастіше утруднена різноманіттям специфіки професійної медичної діяльності, основний зміст якої полягає в наданні громадянам лікувальної та профілактичної допомоги. До неї, в першу чергу, відносяться вироблені з дотриманням сучасних вимог медичної науки і практики, приписів закону, інших спеціальних нормативних актів, а також принципів медичної етики і деонтології дії, спрямовані на збереження життя, поліпшення здоров'я і працездатності громадян, попередження захворюваності. Крім того, до професійної медичної діяльності відноситься і ряд дій, що ставлять метою виконання певних соціальних, наукових, процесуальних і інших необхідних або корисних суспільних потреб (наприклад, косметичні операції, медичний аборт, штучне запліднення, проведення деяких видів медичного експерименту на людині, виробництво судово-медичного огляду, та ін.)

Не можна не погодитись з думкою Ковригіної Г.Д. про те, що аналіз юридичних явищ та процесів, які мали місце у минулому, дає змогу виробити сучасні підходи до правового регулювання медичної діяльності з урахуванням історичного досвіду, правових традицій, культурно-правових тенденцій [5, с. 38].

Відповідно до законодавства кримінальна відповідальність настає за злочин - вчинення особою суспільно-небезпечного винного діяння, яке містить склад злочину, що передбачений Кримінальним кодексом України. Щодо медичної діяльності, незважаючи на суттєві особливості, які відрізняють цю сферу, принципи кримінальної відповідальності медичних працівників мають загальний характер. Медики відповідальні за вчинення злочинів на загальних засадах, до того ж у Кримінальному кодексі України є ряд складів злочинів, які мають підношення саме до професійної діяльності лікарів [2].

Необхідно зазначити, що проблеми злочинів та кримінальної відповідальності медиків є однією з найбільш дискусійних тем у медико-правовій літературі. Комплексні дослідження питань правового регулювання медичної діяльності в значній мірі зачіпають кримінально-правові проблеми, аналізуючи ті чи інші аспекти. Ці чи інші зазначені причини обумовлюють необхідність вивчення кримінально-правової відповідальності медичних працівників у рамках медичного права.

Під професійним медичним злочином слід розуміти умисне або необережне діяння, вчинене медичним працівником при виконанні професійних обов'язків, заборонене кримінальним законом під загрозою покарання.

У діяльності медичних працівників умисні злочини зустрічаються рідше, ніж необережні. Серед злочинів першої групи (умисні) найбільш суспільно небезпечним є ненадання допомоги хворому медичним працівником (ст. 139

ККУ). Водночас серед необережних злочинів найбільш актуальними є неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником (ст. 140 ККУ), вбивство через необережність (ст. 119 ККУ) і необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 128 ККУ) [2].

Отже, можна зробити ряд висновків.

Свідомо і добровільно ввіряючи лікарю найдорожче, що дається природою, - своє здоров'я і життя, хвора людина має право розраховувати на щире бажання лікаря допомогти позбавитися від страждань, на його надійні професійні знання та високі моральні риси характеру.

Юридична і медична практика переконливо свідчить: чим вище правова культура лікарів, тим неухильно виконуються ними професійні обов'язки, тим вище якість і ефективність лікувально-діагностичної допомоги населенню, тим реальніше забезпечуються права і законні інтереси громадян у сфері охорони здоров'я.

Чітке визначення підстав і меж кримінальної відповідальності є необхідною гарантією проти необґрунтованих звинувачень медичних працівників у тих випадках, коли шкода заподіяна не внаслідок їх несумлінності чи недбалості, а з огляду на, наприклад, особливої складності діагностики захворювання, відсутності на даний момент науково обґрунтованих методів лікування чи інших об'єктивних причин.

«Незнання Закону не звільняє від відповідальності» свідчить один з основних і найбільш відомих всім постулатів права. Але чи всі ми робимо, щоб закони знали не тільки всі посадові особи сфери охорони здоров'я, а й їхні колеги і підлеглі - лікарі, середній медичний персонал.

Посадові особи сфери охорони здоров'я вже сьогодні зобов'язані володіти оптимальним рівнем спеціальних медико-правових знань, цілеспрямовано і постійно вести спільно з професійними медичними асоціаціями правоосвітньої та правовиховної роботи в медичних колективах, що дозволить своєчасно профілактувати випадки неналежного лікування, зберегти життя і здоров'я багатьох людей.

Проаналізувавши історію та особливості кримінальної відповідальності медичних працівників, слід зазначити, що на лікаря у його професійній діяльності покладається величезний тягар моральної, матеріальної та юридичної відповідальності [6, с. 44]. З одного боку, лікар є звичайною людиною, рівною з іншими у своїх правах та обов'язках, з іншого, на нього завжди покладається більша відповідальність, оскільки від результатів його діяльності залежить життя та здоров'я пацієнта. Тому суспільство, ввіряючи медичним працівникам найзначнішу свою цінність, намагається встановити жорсткий контроль за їхньою діяльністю, у тому числі шляхом використання механізмів кримінальної відповідальності [3, с. 18].

Наголошу на тому, що встановлюючи кримінальну відповідальність за те чи інше діяння медичного працівника, законодавцеві слід враховувати ступінь ризику, властивий медичній діяльності. Надмірна криміналізація в даній сфері відносин може спричинити боязнь лікарів ризикувати навіть в тих випадках, коли це необхідно для порятунку життя людини [7].

Список використаних джерел

1. Конституція України від // Електронний ресурс - [Режим доступу] - <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Кримінальний кодекс України // Електронний ресурс - [Режим доступу] - <http://zakon4.rada.gov.ua>
3. Александрова О.Ю. Ответственность за правонарушения в медицине: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений /Александрова О.Ю. и др. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 240 с.
4. Бобров О.Е. Врачи-иностранцы на Руси: законы, карьеры и судьбы / О.Е. Бобров // Український медичний вісник. Therapia. – 2008. – № 11 (31). – С. 66 – 67
5. Ковригина Г.Д. Правовое регулирование целительской деятельности в России: история вопроса и современные общеправовые начала / Г.Д. Ковригина // Медицинское право. – М.: Юрист. – 2008. – № 4 (24). – С. 38 – 40
6. Пашинян Г.А. Исторические аспекты отношения врачей к своим профессиональным ошибкам / Г.А. Пашинян, Е.Х. Баринов// Судебно-медицинская экспертиза. – 2012. – № 5. – С. 44 – 46.
7. Сазонова С. В. Кримінально-правова відповідальності медичних працівників: передумови та історія становлення / С. В. Сазонова // ВЛАДА. ЛЮДИНА. ЗАКОН. – 2010. - №10. – С. 31–39.
8. Стеценко С.Г. Медичне право України: Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2012. – 507 с.
9. Тарасевич Т.Ю. Медичний працівник як спеціальний суб'єкт злочину в історії кримінального законодавства України / Т.Ю. Тарасевич // Держава і право: збірник наукових праць: юридичні і політичні науки. – К.: [Ін-т держави і права ім. В.М. Корещького НАН України]. - 2011. – Вип. 44. – С. 526 – 531.

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНОЇ БАЗИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Білоконь Володимир Анатолійович

студент групи ЮПз 51 ПІБ МНТУ

Науковий керівник: к.і.н., доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін та

здоров'я людини ПІВНЗ ПІБ «МНТУ»

Крайсвітня Ю. В.

Екологічна політика нашої держави потребує підвищення ефективності, у тому числі, через зміцнення та вдосконалення законодавчої і нормативної бази. Процес приєднання до ЄС – це основна рушійна сила модернізації екологічних стандартів та законодавства. Між тим довгострокова стратегія України щодо інтеграції до ЄС означає, зокрема, поступове наближення до

відповідних стандартів природоохоронного законодавства та забезпечення дієвості механізмів їх впровадження. Ефективність таких зусиль залежить від темпів екологічних реформ в державі, які відбуваються сьогодні.

Така теза визначає необхідність опрацювання наукових підходів щодо організаційного механізму становлення ринкових реформ в Україні у тісній взаємозалежності з процесом екологізації і курсом на сталий розвиток. Тільки в такому контексті, можливо усунення існуючого антагонізму у відносинах «виробництво – навколишнє середовище» і вихід України на траєкторію економічного зростання. При цьому зміст структурної перебудови макроекономічної моделі розвитку полягає у забезпеченні достатніх темпів впровадження сучасних конкурентноздатних та беззбиткових виробництв і видів діяльності [1, с. 64].

Одночасно має трансформуватися і процес нормотворчості, направлений, передусім, на системне правове забезпечення економіки України на шляху інтеграції в світовий еколого-економічний простір. Основну увагу при цьому необхідно сфокусувати на законодавчому режимі і конкретизації основ регіоналізації відносно створення ефективних регулюючих та заохочувальних механізмів збереження довкілля.

На сучасному етапі в країнах Заходу регулювання охорони природного середовища супроводжується і підкріплюється системою економічного стимулювання приватного капіталу, що заохочують до виконання нових законодавчих норм. Це і пряма дотація очисних і інших видів обладнання, і будівництво міських та районних водоочисних споруд, які позбавляють підприємства від відповідних витрат, пільгове цільове кредитування приватного сектора, і система податкових пільг. Паралельно із стимулюванням відпрацьовуються також і важелі примусу, які застосовуються до порушників цілісності природного оточення. У першу чергу це заборона виробництва, будь- яких хімічних речовин, що володіють підвищеною токсичністю, вимога про припинення викидів у навколишнє середовище залишкових продуктів в місцях і районах, де склалося критичне становище з точки зору стану навколишнього середовища. Ряд законодавчих систем передбачає штрафи у разі недотримання встановлених екологічних норм, а в окремих випадках – тюремне ув'язнення порушників законів чи заборону діяльності підприємств [2, с. 14].

6 серпня 2014 року Постановою Кабінету Міністрів України № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» було обґрунтовано та передбачено основні напрями гармонізації економічного і соціального розвитку держави та її регіонів [3].

Щорічно на підставі ст. 18 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» розробляється державна програма економічного і соціального розвитку, яка узгоджується з проектом Державного бюджету на відповідний рік. У ній конкретизуються заходи, передбачені в програмі діяльності Кабінету міністрів і завдання в щорічному посланні Президента до Верховної Ради. Згідно програми Президента України «Україна для людей», Програми економічних

реформ «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» в регіонах розробляються обласні програми, а також програми соціального та економічного розвитку [4, с. 127].

Досить суттєвою вадою чинного законодавства у сфері екологічної політики є також його переважна орієнтація на усунення, а не на попередження негативних явищ. Такий підхід об'єктивно унеможлиблює досягнення будь-коли такого стану довкілля, який би відповідав вимогам цивілізованого розвитку. Регулярно трапляється неузгодженість функцій і повноважень, визначених у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища», інших екологічних законах, а також у законах і підзаконних актах з місцевого самоврядування. У цьому контексті зазначимо, що в 2011 році відбулись суттєві зрушення у розвитку національної екологічної політики. На виконання Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» Кабінет Міністрів України видав Розпорядження «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011 – 2015 роки». Серед стратегічних завдань по удосконаленню регіональної екологічної політики – розроблення нормативно-правової бази щодо еколого-економічних макрорегіонів та законодавче забезпечення переходу від соціально-економічного планування до еколого-соціально-економічного планування розвитку регіонів і міст [5, с. 45].

Важливим є також формування стратегічних економічних напрямів реалізації природоохоронних Програм та Проектів, як національного, так і транскордонного значення.

Серед основних екологічних проблем транскордонних регіонів можна виділити наступні:

- компенсація еколого-економічних збитків від діяльності будь-якої галузі, що має місце на транскордонній території;
- спільне знешкодження відходів галузей, що розташовані не на транскордонних територіях, але можуть спричинити збитки саме на них;
- формування спільними зусиллями транскордонної екологічної інфраструктури.

Враховуючи принципи, напрямки та цілі Стратегії Державної екологічної політики України на період до 2020 року необхідно зазначити, що увага транскордонному розвитку приділяється тільки за вже існуючим міжнародним напрямом взаємодії, ігноруючи при цьому економічні механізми досягнення поставлених цілей на національному рівні, а саме:

- удосконалення екологічного законодавства в частині застосування Стратегічної екологічної оцінки (СЕО) як обов'язкового інструменту стратегічного планування розвитку соціально-економічної політики на національному, регіональному та місцевому рівнях;
- удосконалення дозвільної системи у сфері поводження з генетично модифікованими організмами, в тому числі щодо їх транскордонних переміщень, та забезпечення координації генетично-інженерної діяльності;

– розширення співробітництва з питань запобігання транскордонного забруднення навколишнього природного середовища [3].

Ефективність розробки стратегії реалізації компенсаційного механізму в транскордонному контексті обумовлює необхідність розвитку єдиної транскордонної системи моніторингу і менеджменту на засадах стабільного розвитку суспільства і сучасних принципах управління техногенною та природною безпекою. Одним із пріоритетних напрямів забезпечення безпечного господарювання транскордонних територій є посилення рівня превентивності державної політики у сфері захисту транскордонних територій від надзвичайних ситуацій.

Реалізація екологічної політики потребує ефективного функціонування системи законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, спрямованого на досягнення національних пріоритетів. Основними вимогами до такого законодавства є його наближення до відповідних директив ЄС, забезпечення впровадження багатосторонніх екологічних угод, стороною яких є Україна, соціальна прийнятність, економічна ефективність. Законодавство має сприяти гнучкому застосуванню відповідних економічних інструментів для стимулювання впровадження інноваційних екологічних технологій, розв'язанню екологічних проблем на місцевому рівні. Для розв'язання цих завдань передбачено ряд заходів в Національному плані дій, зокрема, розроблення законопроекту щодо визначення основних засад екологічного, економічного і соціального планування регіонального та місцевого розвитку.

Список використаних джерел

1. Проніна О. В. Формування державної екологічної політики / О. В. Проніна // Проблеми формування нової економіки ХХІ століття: міжнар. наук.-практ. конф., 25–26 грудня 2009 р.: [у 5т.] – Дніпропетровськ: Біла К. О., 2009. – Т. 5. – С. 63 – 66.
2. Богачов В. Необхідність підвищення екологічної безпеки в Україні / В. Богачов // Економіст. – 2012. – № 9. – С. 12 – 14.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року» від 6 серпня 2014 року № 385 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/385-2014>.
4. Тустановська І. В. Застосування права в галузі охорони довкілля в Україні: дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.06. / І. В. Тустановська. – Львів, Либідь, 2008. – 180 с.
5. Лозанський В. Р. Екологічне управління в розвинутих країнах світу в порівнянні з Україною / В. Р. Лозанський. – Х.: Фенікс, 2009. – 68 с.

ТЕРОРИЗМ ЯК ПРОБЛЕМА СВІТОВОГО МАСШТАБУ

Ніколенко Олександр Станіславович

студент 4 курсу групи ЮП-41

ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: старший викладач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін та

здоров'я людини

Терещенко А.В

В наш час у світі поширений особливий спосіб прояву свого невдоволення — це тероризм, який може призвести до третьої світової війни. Взагалі то вважають, що ця війна вже настала — це війна проти тероризму. Тому ця проблема набула дійсно світового масштабу і потребує докладного вивчення, історичного та політико-правового аналізу.

Історія людства завжди була пов'язана з реалізацією конфліктного потенціалу суспільства. Жодна форма державного управління та суспільного ладу не може повністю задовольнити соціально-економічних та політико-гуманітарних потреб громадян. Невирішеність політичних, економічних, територіальних, етнічних, конфесійних та інших протиріч завжди створює психологічний ґрунт, насамперед у середовищі інтелектуалів, для «вдосконалення» державних інститутів влади «силовими методами». Тому тероризм як явище вічний. Він – найбільш швидкий та ефективний політико-кримінальний метод управління суспільством, державою, економікою. На відміну від еволюційного і тривалого тиску на владу й політичну еліту, революційний терор мобільно реагує на суспільні та глобальні зміни, провокуючи певні соціальні групи на акти громадянської непокорі. Тому, перефразовуючи класика військової теорії К. Клаузевіца, можна сказати, що тероризм – це метод ведення війни, політики і пропаганди одночасно.

Традиційно тероризм визначали як замах на життя державного або громадського діяча, насилля або погроза насиллям, спрямовані на те, щоб примусити владу ухвалювати вигідні для терористів чи терористичних організацій рішення. Тому не дивно, що ще 1848 року німецький радикал К. Гейнцен запевняв своїх прибічників, що заборона на вбивство не поширюється на політичну сферу і фізична ліквідація сотень тисяч людей виправдана «вищими цілями». Тоді ж (а не сучасними терористами, як дехто вважає) було сформовано «філософію бомби», яка передбачала використання новітніх технологій у проведенні терористичних акцій [1].

Терміни «тероризм» і «терор» стали широко вживатися з часів Французької революції 1789 – 1794 років. Пізніше, 1798 року, словник Французької академії наук визначить його як «систему страху».

В теорії світової практики відомі три основні види терору:

- внутрішній – відповідні дії громадян однієї держави проти співвітчизників на власній території;

- транснаціональний – відповідні дії громадян однієї держави проти співвітчизників на території інших держав;

- міжнародний – відповідні дії груп громадян, єдиних чи змішаних за національним складом, проти будь-яких осіб на території третіх країн [2].

За оцінками сучасних експертів, зокрема індійського юриста Йтуги, за 50 років (з 1936 по 1986) було сформульовано більше 115 варіантів визначення тероризму.

Отже, тероризм з'являється там, де утворюються геополітичні порожнини, «гарячі точки», де суттєво ослаблено владу, неспроможну професійно реалізовувати інтереси громадян і яку ці громадяни не зацікавлені підтримувати, де не працюють міжнародні механізми політичного і правового регулювання розвитку суспільства. Від сплесків тероризму не застраховані ні високорозвинені, ні малорозвинені в економічному й соціальному плані країни з будь-якими політичними режимами та державним ладом.

За оцінкою Ф. Уїлкокса, координатора боротьби з тероризмом Держдепартаменту США, тероризм можуть використовувати як дешеву стратегічну зброю окремі держави, «що здійснюють ці злочини чужими руками, а іноді групами, які керуються ідеологічними, релігійними та етнічними інтересами». Тобто, «дешеві конфлікти низької інтенсивності» стають знаряддям впливу як у внутрішній, так і в зовнішній політиці політичних і соціально-економічних сил, неспроможних повноцінно реалізуватися в рамках існуючого суспільства.

Пропонуємо розглянути окремі аспекти, які додатково акцентують увагу на потенційних загрозах в Україні (як громадянам, так і інститутам державної влади). На мою думку, це:

– диверсійні війни як засіб дестабілізації ситуації на території країни з боку окремих держав і антиукраїнських зарубіжних центрів;

– екологічний тероризм як реакція на незадовільний стан довкілля на території України;

– інформаційний тероризм як результат незахищеності інформаційного простору країни від негативного зовнішнього і внутрішнього впливу;

– ядерний тероризм як наслідок стратегічного розташування України на шляху транзиту нелегальних поставок радіоактивних компонентів, матеріалів та ізотопів, а також наявності АЕС на території країни;

– хіміко-бактеріологічний тероризм як результат низького рівня санітарного й епідеміологічного контролю, системи сертифікації товарів, що перевозяться через кордони, а також того, що Україна не має матеріально-технічної бази для ліквідації наслідків можливих епідемій;

– державний тероризм, що сприймається не як втручання іншої держави у внутрішні справи України, а як засіб вирішення внутрішньополітичних, міжкланових конфліктів усередині держави;

– збройна боротьба з метою реалізації політичних прав і свобод (політичних, етнічних, конфесійних тощо), до якої належить терористична

діяльність повстанців (insurgents) проти військових, поліцейських об'єктів та органів влади [3].

На закінчення хотілося б ще раз підкреслити, що детермінований широкомаштабністю переслідуваних цілей сучасний міжнародний тероризм став серйозним фактором формування вогнищ військової небезпеки в багатьох регіонах світу, що не виключає можливості виникнення єдиного терористичного «фронту». Внаслідок цього перед світовою спільнотою, у тому числі й перед вченими-суспільствознавцями, постає важливе завдання: виробити єдиний підхід до дослідження проблеми міжнародного тероризму з метою пошуку оптимальних шляхів і методів боротьби з ним. У цій ситуації ефективність державних органів влади оцінюється їх спромогою збирати й аналізувати інформацію, розуміти приховані причини цих явищ, а також розрізняти гіпотези від рекомендацій до дії.

Список використаних джерел

- 1 · Епур Г.В. Тероризм: знать, чтобы предупредить / Г.В. Епур. - Луганск, 2011. - 48 с.
2. Романюк Б. Щодо кримінально-правового визначення поняття тероризму // Право України. - 2010. - № 6. - С. 71-75.
3. Телешун С. Сучасний тероризм: українські реалії / С. Телешун // Політичний менеджмент. - 2012. - № 1 (10). - С.163-169.

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Фокіна Наталія Миколаївна

студентка групи ЮПз 11-с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.і.н., доцент

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та

здоров'я людини, ПІБ МНТУ

Колесник О. В.

Більшість кримінальних законів зарубіжних країн передбачають звільнення від покарання осіб, що вчинили протиправне діяння в стані неосудності та застосовують до них запобіжні заходи у вигляді примусового лікування в спеціальній медичній установі. Інститут примусових заходів безпеки нині визнаний та сприйнятий усіма законодавчими системами. Він закріплений в кримінальному праві багатьох європейських держав як з континентальною системою права: Німеччині, Польщі, Іспанії, Італії, Швейцарії, так і в країнах загального права: Великобританія і США [1, с. 58].

Основною метою примусових заходів є превенція «небезпечного стану» особи, що вчинила суспільно небезпечне діяння, це досягається за допомогою

ізоляції її від суспільства. В той же час, слід відмітити, що наявність цього інституту в кожній із зазначених країн характеризується рядом певних національних особливостей.

Кримінальне право Німеччини та Швейцарії передбачає «двоколійну» систему кримінально-правової дії, а саме дію покарання й примусових заходів безпеки. Примусові заходи безпеки, що застосовуються до психічно хворих в кримінальному законодавстві цих країн виділені в окрему главу: в Швейцарії – «Заходи безпеки», а в Німеччині – «Заходи виправлення та безпеки».

Кримінальний кодекс Федеративної Республіки Німеччини, а саме § 61 встановлює вичерпний перелік заходів виправлення та безпеки. Так, ними є: поміщення в психіатричну лікарню, поміщення в лікувальний заклад для алкоголіків і наркоманів, встановлення нагляду; позбавлення водійських прав; заборона займатися певною професійною діяльністю [2, с. 62]. Водночас, слід зазначити, що обмежено осудною визнається особа, яка хоча й не вважається психічно хворою, проте, відрізняється за своєю психічною структурою від нормального типу людей (психопати, істерики і т.п.). Так, особи, які визнані неосудними та вчинили суспільно-небезпечне діяння, не підлягають покаранню. Їх можна лише в примусовому порядку помістити в спеціальну психіатричну лікарню.

Відповідно до ст. 12 КК Швейцарії, приписи про неосудність і обмежену осудність не застосовуються до осіб, які самі призводять себе в стан тяжкого розладу або помутніння свідомості з наміром вчинити в такому стані злочинне діяння (наприклад, вживаючи алкоголь або наркотичні засоби). До заходів безпеки кримінальне законодавство Швейцарії відносить: ізоляція «звичайних» злочинців, заходи, що застосовуються до психічно хворих, виправлення тих, хто страждають на алкоголізм і наркоманію.

Стаття 43 КК Швейцарії передбачає, що суд може винести припис про поміщення душевно хворого, що вчинив діяння, за яке передбачено покарання каторжною в'язницею або тюремним ув'язненням, до лікувальної установи або притулку, якщо зазначеному хворому потрібний лікарський нагляд або особливий догляд [3, с. 72]. Отже, можна зробити висновок, що метою цього заходу є як зменшення небезпеки вчинення нових суспільно-небезпечних діянь, так і їх профілактика.

Слід зазначити, що в кримінальному законодавстві Німеччини й Швейцарії режим примусових заходів безпеки, що застосовується до психічно хворої особи визначається ступенем її суспільної небезпечності.

У кримінальному законодавстві Іспанії збережена традиційна система поєднання покарань і примусових заходів безпеки. Так, підґрунтям застосування примусових заходів може бути лише встановлення «кримінальної небезпеки» особи, тобто якщо особа вчинила діяння, що встановлюється законом як злочин [1, с. 59]. Заходи безпеки, що пов'язані з позбавленням волі це примусове поміщення особи в психіатричний заклад або в спеціальний центр перевиховання. Якщо покарання не передбачає позбавлення волі, Суд або Трибунал може призначити тільки примусовий захід безпеки, який відповідно також не передбачає позбавлення волі.

У ст. 37 КК Нідерландів передбачено, що якщо обвинувачений не може відповідати за вчинений ним злочин унаслідок психічного захворювання, то суд може не призначати покарання, а винести постанову про поміщення обвинуваченого на лікування строком до одного року, коли такий обвинувачений представляє загрозу для себе та суспільства в цілому. Так, якщо суд вважає, що обвинувачений, незважаючи на його психічне захворювання, підлягає відповідальності, в даному разі може призначити покарання у поєднанні з вищезазначеним примусовим заходом медичного характеру.

Вивчаючи міжнародний досвід щодо застосування примусових заходів медичного характеру, маємо за доцільне відмітити, що в кримінальному законодавстві деяких скандинавських країн примусові заходи, що застосовуються до психічно хворих осіб, мають деякі специфічні риси. Так, в Кримінальному кодексі Данії, окрім приміщення в лікарню для психічно хворих або до установи для осіб, що мають важкі психічні відхилення, передбачені певні установи для отримання необхідного догляду й турботи (§ 68 КК Данії) [1, с. 60].

Певною особливістю КК Швеції, є відсутність у ньому поняття неосудності. До осіб, що вчинили злочин під впливом душевної хвороби, розумової відсталості або іншого ненормального психічного стану, застосовуються заходи певного судового реагування. Так, поміщення до психіатричної установи можливо лише у випадку, якщо санкція за вчинене злочинне діяння не може бути обмежена штрафом. Причому враховуються не лише психічний стан особи, але й особисті обставини. Як правило, до переліку цих заходів входить передача під відповідальний нагляд в порядку опіки над душевно хворими особами, які направляються для амбулаторного психіатричного лікування [3, с. 70].

У свою чергу кримінальне право Польщі, сприйняло примусові заходи медичного характеру, наслідуючи законодавчий досвід більшості європейських держав. Відповідно до ст. 93 КК Польщі, суд може призначити примусовий захід медичного характеру, що пов'язаний з поміщенням до закритої установи у випадках, коли необхідно запобігти вчиненню особою нового протиправного діяння під впливом його психічного захворювання чи розумової відсталості. Так, особа поміщається до психіатричної установи, якщо вона, знаходячись в стані неосудності, вчинила протиправне діяння, що являє собою певну суспільну небезпеку та якщо є висока вірогідність вчинення нею іншого протиправного діяння [2, с. 62].

Інститут примусових заходів безпеки в країнах загального (прецедентного) кримінального права також регулює примусове лікування психічно хворих осіб, що вчинили суспільно небезпечні діяння.

У кримінальному праві Великобританії відносно осіб, що вчинили протиправні діяння та які визнані неосудними (згідно з правилами Макнатена), за рішенням суду застосовуються примусові заходи медичного характеру у вигляді інтернування в спеціальний психіатричний заклад. Спеціальні психіатричні заклади Великобританії для психічно хворих «злочинців» є так звані симбіозом двох систем: в'язниці й психіатричної лікарні. До них

відносяться «спеціальні лікарні» закритого типу, на кшталт Бродмур, Мосс Сайд і Рэмптон [3, с. 71].

Особливу цікавість, на наш погляд, представляють примусові заходи медичного характеру, що застосовуються відносно психічно хворих осіб в США. Так, в кожному штаті ці заходи термінологічно визначені по-різному, наприклад, за законодавством штату Мериленд такі заходи називаються «Ізоляцією дефективних правопорушників». В той же час, кримінальні кодекси штатів, як правило, не містять норми, що регламентують цей правовий інститут. Подібне законодавче регулювання здійснюється за допомогою ухвалення спеціальних законів щодо осіб, які страждають на психічне захворювання [1, с. 59].

За французьким законодавством будь-яке «безумство», будь-який психічний розлад патологічного характеру (прогресивний параліч, синільний психоз, шизофренія) є достатньою основою для визнання особи неосудною. Водночас КК Франції також містить норму про обмежену осудність (ст. 122-1). Проте стан обмеженої осудності не виключає злочинності діяння, а також кримінальної відповідальності, і дозволяє застосувати до особи, яку визнано обмежено осудною, примусові заходи медичного характеру. Ці особи повинні знаходитись в спеціалізованій лікувальній установі, режим якої поєднує у собі як режим ув'язнення, так і проведення медично-психіатричних заходів [2, с. 62].

Як висновок потрібно сказати, що детальний аналіз кримінального законодавства щодо примусових заходів медичного характеру зарубіжних держав показує нам, що в деяких країнах, як у минулому, так і нині, питання, пов'язані із вчиненням особою злочину в неосудному або обмежено осудному стані досить повно законодавчо не розроблені, або взагалі не вирішені, а це як відомо, має принципове значення для притягнення особи до кримінальної відповідальності.

Зазначені питання, поза сумнівом, вимагають подальшого вивчення, уточнення та вдосконалення з точки зору медицини, теорії кримінального права й судової практики. Адже, світова законодавча кримінально-правова практика не виробила єдиної точки зору з приводу природи й суті кримінальної відповідальності осіб з психічним розладом і застосування до них примусових заходів медичного характеру, що не виключає осудності, тому її узагальнений законодавчий досвід не може бути вагомим аргументом на користь тієї чи іншої точки зору в науці вітчизняного кримінального права.

Список використаних джерел

1. Гатауллин В. Принудительные меры медицинского характера в уголовном законодательстве зарубежных стран / В. Гатауллин, Р. Шагеева // Законность. – 2014. – № 9. – С. 58 – 60.
2. Степичев С. С. Особенности производства по применению принудительных мер медицинского характера / С. С. Степичев, А. А. Хомовский // Законность. – 2012. – № 5. – С. 58 – 64.

3. Жук І. В. Окремі питання застосування інституту примусових заходів медичного характеру та примусового лікування / І. В. Жук // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 67 – 73.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО І ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Криворучко Катерина Сергіївна

студентка групи ЮПЗ-51 ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник:

к.і.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних

дисциплін та здоров'я людини

Крайсвітня Ю. В.

Основою законодавчої бази діяльності підприємств є система статусних або компетенційних законів, які визначають правове становище господарюючих суб'єктів. Ці закони класифікуються залежно від кола осіб, на які вони поширюються. Так, загальні закони «Про підприємництво», «Про підприємства в Україні» поширюються на всі підприємства і на всіх підприємців[1]. Крім загальних законів до статусних відносяться закони, які визначають правове становище окремих видів підприємств усіх галузей економіки.

Фундаментальним інститутом господарського законодавства є система нормативних актів, які, на основі закону України «Про власність», регулюють відносини щодо управління (володіння, користування) нерухомим майном у народному господарстві.

Окремим інститутом господарського законодавства є інститут господарського договірної права. Система законодавства про договірне право ґрунтується на кодифікованих законах і нормативних актах про окремі види договорів. До них слід віднести Цивільний кодекс України, Закон «Про підприємства в Україні», Господарський процесуальний кодекс тощо.

Вітчизняне господарське законодавство охоплює як господарські закони у власному значенні так і інші нормативні акти з питань господарської життєдіяльності. Воно включає в себе і відомчі нормативні акти, до яких належать нормативні акти міністерств, держаних комітетів та інших органів виконавчої влади, які здійснюють державне управління економікою. До господарського законодавства належать також локальні або статутні нормативні акти: це статuti і установчі договори підприємств, об'єднань, положення про структурні підрозділи підприємств.

Яким чином визначає закон поняття господарської діяльності? За ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» господарська діяльність – це будь-яка діяльність, в тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що

виступають у формі товару [2]. Відносини між суб'єктами господарювання і органами управління, між тими, хто господарює (підприємствами і підприємцями) і споживачами продукції, робіт, послуг (державними і громадськими організаціями), що складаються в процесі організації і здійснення господарської діяльності слід назвати господарськими відносинами.

Українське господарське законодавство також регулює умови створення і діяльності різних видів суб'єктів. Кожен вид має законодавче визначені назву і правове становище. Кожен з видів суб'єктів господарської діяльності має свої завдання. Підприємство здійснює виробничо-господарську діяльність, банк – кредитну, розрахункову та іншу діяльність, орган державної виконавчої влади – управлінську діяльність в економіці.

Завдання суб'єктів господарського права врегульовані в їхніх установчих документах. Юридичним засобом досягнення завдань і цілей суб'єкта господарського права, визначених у статуті або в установчому договорі, виступають його права, захист яких гарантує держава. Права суб'єктів визначаються також визначені господарським законодавством.

Поняття підприємницької діяльності розкриває ст. 1 Закону України «Про підприємництво», за якою підприємництво – це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством[1].

У розвинутих країнах з ринковою економікою немає спеціальних законів про підприємництво. Свобода підприємницької діяльності в них закріплена у конституції, цивільному законодавстві та в інших нормативно-правових актах, що регламентують господарську діяльність.

Увесь масив законодавства України з питань підприємництва складається з кількох тисяч законодавчих та підзаконних актів, та характеризується високою динамічністю. Для порівняння, основу законодавства ЄС, що регулює господарські відносини, становлять директиви. Вони є актами високого рівня, оскільки межі їх дії включають значну кількість різних країн. Але разом із цим вони мають, у відносно короткостроковому періоді, рекомендаційний характер, надаючи державам кілька років на запровадження у власне законодавство певних нових норм. Крім цього, вони часто регулюють достатньо широкий шар правовідносин. Через названі причини вважаємо більш ефективним користуватися положеннями директив ЄС в якості координаційної складової, тоді як конкретні зміни і доповнення чинного українського корпоративного законодавства логічніше здійснювати на основі актів вузької дії окремих країн-членів ЄС.

Корпорації та концерни ФРН відіграють вирішальну роль в економіці ЄС. Корпоративне, акціонерне та інше господарське законодавство ФРН є достатньо розвиненим. Це підтверджується тим, що часто німецькі великі

корпорації, концерни та інші об'єднання підприємств передають своїм дочірнім підприємствам в інших країнах застарілі технології, але все одно отримують значні прибутки. [3, с. 91 – 92]

Стосовно останнього аспекту, то у главі 12 ГК України лише закладено основи для подальшого розвитку законодавства про об'єднання підприємств, а спеціальне українське законодавство багато аспектів діяльності об'єднань підприємств залишає неврегульованим. Зокрема, Закон України «Про холдингові компанії в Україні» від 15 березня 2006 року № 3528-IV складається усього із 12 ст., з яких по одній статті визначають терміни та містять прикінцеві положення (ст. 1 та 11), три найбільші за обсягами статті (6, 7 та 7 – 1) регламентують особливості діяльності державних холдингових компаній, а переважна більшість інших статей визначають загальні положення [4].

Таким чином певна кількість господарських правовідносин потребує свого врегулювання на основі європейського зарубіжного досвіду. Наприклад, у ФРН концерни хоча і спираються на майново-управлінські відносини та передбачають наявність майнової (частіше через володіння значними або контрольними пакетами акцій) або управлінської залежності, проте переважно утворюються на основі договору. Цим вони відрізняються від класичних холдингових, вертикально інтегрованих об'єднань підприємств за американським зразком холдингів, що отримали значне поширення у більшій мірі країнах Східної Європи, зокрема у Російській Федерації та Україні, залежність корпоративних (дочірніх) підприємств визначається наявністю контрольного пакету акцій у власності холдингової компанії. Німецька модель є іншою, а тому має як свої недоліки, так і свої переваги. До числа останніх можна віднести договірне та законодавче передбачення відповідальності панівного та дочірнього підприємств одне перед іншим, а також перед акціонерами та сторонніми підприємствами.

У підсумку зазначимо, що передбачення окремих узагальнених, аналогічних з європейськими, норм у главі 12 ГК України сприятиме деталізації у нормативному забезпеченні, меж і обсягів відповідальності у спеціальному законодавстві – холдингової компанії та корпоративних (дочірніх) підприємств у Законі України «Про холдингові компанії в Україні», акціонерних компаній у Законі України «Про акціонерні товариства», а отже і підвищенню рівня захищеності суб'єктів господарювання та акціонерів в Україні, спрощенню і прискоренню розгляду у господарських судах корпоративних спорів за участі акціонерів, асоційованих підприємств та холдингових компаній, їх контрагентів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про підприємництво» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-12>

2. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/959-12>

3.Деревянко Б. В. Правове регулювання створення та діяльності промислово-фінансових груп : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / Деревянко Богдан Володимирович. — Донецьк, 2004. — 227 с.

4.Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 15 березня 2006 року № 3528-IV / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 34. — С. 291.

МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ: ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТУВАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Невмержицька Олена Олександрівна

студентка групи ЮПз 11-с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.і.н., доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін та

здоров'я людини, ПІБ МНТУ

Колесник О. В.

Однією з особливостей криміналістичних досліджень є те, що їх проведення має здійснюватись згідно з відповідним чином затвердженими експертними методиками, що характеризуються поєднанням у собі необхідних вимог проведення дослідження, є основою якості та швидкості вирішення завдань експертизи. У зв'язку з цим, їх вивчення і розробка мають важливе значення у науково-дослідній і практичній діяльності.

Одним із перших науковців, який запропонував визначення експертної методики, був О. Р. Шляхов, котрий вважав, що методика кожного виду судової експертизи – це система методів, прийомів і технічних засобів, що застосовуються для вирішення конкретних завдань у певній послідовності та враховують специфіку вирішуваних питань і досліджуваних речових доказів [1, с. 17].

Пізніше різні автори наводили достатньо велику кількість інших визначень методики експертного дослідження. Наприклад, Р. С. Белкін у своїй роботі «Криміналістика: краткая энциклопедия», методику експертного дослідження описував, як систему рекомендацій щодо вибору та застосування методів дослідження об'єктів даного роду (виду) судової експертизи та формування необхідної матеріально-технічної бази дослідження [2, с. 54].

Таким чином, не дивлячись на деяку неоднозначність існуючих в цілому визначень, можна говорити про те, що поняття «експертна методика», яке є основним у судово-експертній діяльності, наразі цілком сформувалося.

Оскільки методика або ж техніка експертного дослідження – це рівень високоспеціалізованого методологічного знання, то в силу притаманних йому функцій безпосередньої регламентації наукової діяльності, методика завжди повинна мати чітко виражений нормативний характер [3, с. 78].

До речі, певною мірою це передбачено Державним стандартом України ISO 9001:2009 «Системи управління якістю. Вимоги», в якому визначено те,

що документація системи управління якістю, в тому числі й якістю проведення експертних досліджень, має охоплювати, зокрема, задокументовані методики.

При цьому відкритим залишається питання стосовно того, що Державним стандартом України 3017–95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення», який визначає поняття у галузі видавничої продукції, передбачено тільки «методичні рекомендації» та «методичні вказівки», як різновиди виробничо-практичних видань, а от за «методики» взагалі не згадується. Хоча така ситуація, як вже згадувалось вище, є неприпустимою, оскільки «методичні рекомендації» та «методичні вказівки» тільки близькі за змістом до «методики» поняття та не є взаємозамінні. На цьому також неодноразово наголошували в своїх публікаціях низка вчених і практичних працівників експертних установ України [4, с. 34].

Аналіз діючих на сьогодні міжвідомчих і відомчих методик дозволяє констатувати факт відсутності єдиного методичного підходу до їх репрезентації. Це становить важливу методологічну проблему сучасної судової експертизи. Створені в різний час, різними відомствами, існуючі методики мають дещо різну структуру, а відповідно й відмінний між собою зміст.

Необхідно відзначити, що докладних і розгорнутих характеристик сутності та структури методики судово-експертного дослідження в криміналістичній літературі значно менше, ніж її визначень. У цілому автори сходяться на думці, що будь-яка експертна методика незалежно від її виду повинна включати в себе низку обов'язкових елементів, які утворюють її структуру. А саме містити вказівку на склад специфічних об'єктів, можливості даної методики та її надійність, прийоми, методи і засоби дослідження, а також на порядок і послідовність застосування методів і засобів. Крім цього, методики повинні містити приписи щодо умов і процедур застосування прийомів, методів і засобів та опис можливих результатів.

Після того як наприкінці двохтисячних років в Україні почав діяти обов'язковий для всіх державних установ судової експертизи стандарт ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 «Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій», яким регламентовано, у тому числі, розробку процедур (або методик) з певним змістом і структурою, окремі автори запропонували загальну уніфіковану структуру експертних методик, яка б відповідала положенням згаданого стандарту.

Створення нових методик є творчим процесом, заснованим на пізнанні закономірностей процесу утворення ознак на об'єктах дослідження, виявленні цих ознак з використанням певних засобів і методів. Конкретною метою створення нових методик є розширення обсягу фактичних даних, що надаються слідству та суду, засноване на можливості вирішення нових завдань, дослідження нових об'єктів, скорочення строків проведення експертиз, матеріальних і трудових витрат, зменшення кількості невирішених питань, підвищення наукового рівня й повноти вирішення експертних завдань [5, с. 228].

Однак, недостатньо лише розробити відповідну методику, перед її використанням експертами, вона повинна пройти відповідну процедуру, так би

мовити, об'єктивної оцінки та рекомендації для використання експертами. Це передбачено у статті 8 Закону України «Про судову експертизу», згідно з якою методики проведення судових експертиз (крім судово-медичних і судово-психіатричних) підлягають атестації та державній реєстрації в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Також проблемним є питання щодо того, що науковими спільнотами, які розглядають звіти про наукові роботи, з яких випливають методики експертних досліджень, визначено наукові ради спеціалізованих установ і Координаційну раду яка вивчає всі ці документи для прийняття рішення про реєстрацію. На нашу думку, методичний орган повинен бути один і передбачати у своєму складі певну структуру із залученням представників інших експертних відомств, яка буде і вивчати методику, і приймати рішення про її реєстрацію. Наявність тільки одного такого органу дозволить усунути міжвідомчі колізії, які інколи трапляються в експертній практиці.

До того ж необхідно передбачити, що окрім експертів спеціалізованих установ, методики можуть розробляти та подавати на реєстрацію фахівці, які працюють поза їх межами, оскільки, згідно зі статтею 7 Закону України «Про судову експертизу», для проведення деяких видів експертиз, які не здійснюються виключно державними спеціалізованими установами, за рішенням особи або органу, що призначили судову експертизу, можуть залучатися, крім судових експертів, також інші фахівці з відповідних галузей знань[6].

З прийняттям нового КПК України, яким було введено змагальну систему судочинства, рано чи пізно може виникнути ще одна проблема – проблема конкуренції експертних методик. Така конкуренція може виникнути тоді, коли в різних експертних установах, можливо в різний час, були розроблені методики дослідження того самого об'єкта, які в певній мірі відрізняються одна від одної.

Негативом такої ситуації є те, що при наявності конкуруючих теоретично обґрунтованих і науково розроблених методик, по-перше, з'являється можливість сторонам обвинувачення та захисту обирати більш «обґрунтовану» на їхній погляд методику, що в кінцевому рахунку може призвести до протилежних висновків і затягування строків кримінального провадження. По-друге, така конкуренція методик якоюсь мірою ставить під сумнів авторитетність висновків судового експерта, оскільки при можливості науково обґрунтувати протилежні висновки втрачається віра у достовірність отриманих експертом результатів.

Вирішенням проблеми конкуренції методик дослідження як раз може стати процедура їх розгляду та державної реєстрації одним органом, до якого б входили фахівці експертної галузі з різних відомств, а також «інвентаризація» вже існуючих експертних методик, що може проходити у вигляді, наприклад, паспортизації. На думку окремих авторів, належним чином проведена паспортизація експертних методик дозволить вирішити питання відмінності в розумінні не тільки сутності численних типових методик експертиз різних видів, але й самої суті методики судово-експертного

дослідження як такої. А це, в свою чергу, позитивно позначиться і на якості судово-експертних досліджень, і на ефективності використання результатів таких досліджень у процесі доказування.

Ще однією проблемою є недостатнє забезпечення інформацією відповідних судових і правоохоронних органів про існування окремих методик та взагалі про можливість судових експертиз [63, с. 233].

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити такі висновки:

1. Незважаючи на те, що проблематикою, пов'язаною з методиками проведення судових експертиз, вчені та практики займаються достатньо давно, на сьогодні залишається низка невирішених проблем як теоретичного, так і практичного характеру.

2. До проблем теоретичного характеру можна віднести деяку неоднозначність у розумінні експертної методики взагалі, відсутність її у переліку виробничо-практичних видань у відповідному держстандарті, відсутність нормативно закріпленої структури та змісту експертної методики тощо.

3. Основні проблеми практичного характеру стосуються процедури апробації експертних методик і доступності зареєстрованих методик до практичного використання їх експертами й іншими учасниками кримінального провадження.

4. У випадку вирішення вказаних проблем можна розраховувати на підвищення наукового рівня й повноти вирішення експертних завдань, що, в свою чергу, позитивно позначиться на якості та строках проведення судових експертиз у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Шляхов А. Р. О предмете и системе теории судебной экспертизы / А. Р. Шляхов // Вопросы судебной экспертизы. – 2012. – № 8. – С. 32 – 42.
2. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия / Р. С. Белкин. – 2-е изд., доп. – М. : Мегатрон-XXI, 2010. – 334 с.
3. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы, тенденции, перспективы. От теории – к практике / Р. С. Белкин. – М.: Юрид. лит., 2015. – 304 с.
4. Головченко Л.Н. Реформирование системы экспертного обеспечения правосудия в Украине / Головченко Л. Н. – Харків: Право, 2012. – 134 с.
5. Судебные экспертизы в гражданском судопроизводстве: организация и практика : науч.-практ. пособ. /под ред. Е. Р. Россинской. – М.: Юрайт, 2011. – 535 с.
6. Закон України «Про судову експертизу» від 25.02.1994 р. № 4038-XII // Голос України від 21.04.1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4038-12/print1389890127960654>.

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІЙ СИСТЕМІ ОХОРОНИ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ТА ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ НОРМ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Мирось Тетяна Анатоліївна

студентка групи ЮПз 11-с ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.і.н., доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін та

здоров'я людини, ПІБ МНТУ

Колесник О. В.

Україна є повноправним членом міжнародного співтовариства та приймає участь у формуванні міжнародної системи правової охорони авторського права та суміжних прав. Відносини у цій сфері між державами регулюють міжнародні договори, які поділяються на універсальні багатосторонні, регіональні та двосторонні.

Культурні зв'язки та обмін інформацією між народами, які опосередковуються використанням творів науки, літератури та мистецтва, не можливо обмежити державними кордонами. На початковому етапі розвитку співробітництва у сфері охорони авторського права в першій половині ХІХ сторіччя, щоб забезпечити рівні умови для творчості авторам, держави врегульовували відносини на двосторонньому рівні. Двосторонні міжнародні договори не могли забезпечити універсальний рівень охорони [1, с. 235].

Тому авторське право стало однією з перших сфер, у якій вдалося кодифікувати міжнародне приватне право шляхом прийняття багатостороннього міжнародного договору – Конвенцію про охорону літературних і художніх творів, яка була підписана у 1886 році. Але ця конвенція, як і прийнятий у 1889 році південно - американськими державами в Монтевідео Договір про охорону літературної і художньої власності фактично врегульовували міждержавні відносини лише в певному регіоні. Перевага Бернської конвенції полягала у тому, що її дія розповсюджувалася на колонії європейських держав. Лише починаючи з другої половини ХХ сторіччя з прийняттям у 1952 році Всесвітньої конвенції про авторське право, за вимогою часу основну роль в міжнародних відносинах починають відігравати універсальні багатосторонні договори, учасниками яких поступово ставали держави з різних регіонів.

На сьогоднішній день Україна є учасницею всіх основних універсальних багатосторонніх міжнародних договорів, ряду регіональних та двосторонніх міжнародних договорів щодо охорони авторського права та суміжних прав.

Насамперед необхідно зазначити про те, що Україна як член ООН визнає Загальну декларацію прав людини від 10 грудня 1948 року та є учасницею міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права від 16 грудня 1966 року, в яких серед основних прав людини визнається авторське право на

результати інтелектуальної творчої діяльності у галузі науки, літератури і мистецтва [2].

Визначальними у системі міжнародного співробітництва є універсальні багатосторонні міжнародні договори у сфері авторського права та суміжних прав. Україна є учасницею таких договорів, а саме: Конвенції про охорону літературних і художніх творів, Всесвітньої конвенції про авторське право, Міжнародної конвенції про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення, Конвенції про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм, Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми.

На регіональному рівні Україна є учасницею Угоди про співробітництво в галузі охорони авторського права 1993 року та Угоди про співробітництво по припиненню правопорушень у сфері інтелектуальної власності 1998 року, укладених в рамках Співдружності Незалежних Держав. В 1994 році Україна уклала Угоду про Партнерство та Співробітництво з Європейським Союзом, окрема стаття якої присвячена питанням співробітництва у сфері інтелектуальної власності, зокрема авторського права та суміжних прав.

Відповідно до вищезазначених міжнародних договорів Україна бере активну участь у роботі міжнародних організацій, які відповідають за співробітництво. Так Україна є членом Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), яка була утворена в 1970 році відповідно до Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності, прийнятої у 1967 році [3].

Норми вищезазначених спеціальних міжнародних договорів, які встановлюють мінімальні рівні охорони авторського права та суміжних включено до національного законодавства України, тому рівень охорони цих прав в Україні узгоджується з тим рівнем, який надається у більшості розвинутих держав світу. Крім того Україна, прагнучи вступити до Світової організації торгівлі та розширити співробітництво з Європейським Союзом при розробці національного законодавства враховувала норми ряду міжнародних договорів, зокрема Угоди про торгівельні аспекти прав на інтелектуальну власність (Угода TRIPS) та Директив Європейського Союзу з питань авторських та суміжних прав.

Розглядаючи процеси становлення та розвитку міжнародної системи охорони авторського права та суміжних прав обов'язково постає питання щодо співвідношення норм національного законодавства та норм міжнародного права.

Цій проблемі наука приділяє увагу з кінця XIX століття. Історично склалися два основні напрями вирішення зазначеного питання: дуалістичний і моністичний. Дуалістичний ґрунтується на розмежуванні міжнародного та внутрішньодержавного права та їх непідпорядкованості один одному. Моністичний напрямок розділяється на теорії примату міжнародного і примату внутрішньодержавного права, які у різних державах в різні періоди їх історичного розвитку переважали в науці та практиці.

Починаючи з 90-х років XX століття, українська юридична наука та міжнародна політика України все більш впевнено стають на шлях визнання пріоритетності загальновизнаних принципів і норм міжнародного права. Перехід до офіційного визнання пріоритетності принципів та норм міжнародного права в Україні пов'язано з прийняттям Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року, в Розділі X якої визначено, що Україна «визнає перевагу загальнолюдських цінностей над класовими, пріоритет загальновизнаних норм міжнародного права перед нормами внутрішнього права».

У той же час в юридичній науковій думці України існує дещо інший підхід, відповідно до якого концепція визнання пріоритету загальновизнаних норм міжнародного права перед нормами внутрішнього права в Декларації про державний суверенітет України вичерпала себе з прийняттям Акту проголошення незалежності України 24 серпня 1991 року, що виходив «з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами».

Відповідно до цієї точки зору принцип незалежності, суверенності держави, первинності національного права залишається пріоритетним, а визнання примату міжнародного права перед національним призводить до звуження юрисдикції держави в регулюванні питань внутрішнього життя.

Підставою для вироблення вказаного підходу стало й те, що в подальшому в Конституції України чітко й однозначно не закріплено пріоритет загальновизнаних основних принципів і норм міжнародного права над національним законодавством, адже основні принципи взаємовідносин між національним законодавством і міжнародним правом, як правило, закріплюються в законодавчому акті найвищої юридичної сили (конституції) і розвиваються потім у законах та інших нормативно-правових актах.

Тому проблеми співвідношення міжнародно-правового і внутрішньо-державного регулювання виникають, насамперед, при зіткненні двох галузей права – конституційного та міжнародного.

Підсумовуючи вищевказане, варто зазначити, що визнання пріоритету міжнародного права не знаходитиметься в протиріччі з державним суверенітетом і незалежністю за умови, що суверенна держава за власною волею і бажанням визнає цей пріоритет та належним чином у національному законодавстві визначить міру застосування принципів і норм міжнародного права на своїй території, міру співвідношення між національним і міжнародним правом.

Список використаних джерел

1. Международные конвенции об авторском праве / Под ред. Э. П. Гаврилова. – М.: Прогресс, 2014. – 423 с.
2. Загальна декларація прав людини (Universal Declaration on Human Rights) від 10 грудня 1948 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу // <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Конвенция учреждающая Всемирную организацию интеллектуальной собственности від 14.07.1967 р. № 995-169 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_169.

АНАЛІЗ АЛГОРИТМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

Зосім Владислава Олегівна

студентка групи ЮП-21 ПІБ МНТУ ім. Ю. Бугая

Науковий керівник: к. і.н., доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін

та здоров'я людини ПІБ МНТУ

Крайсвітня Ю. В.

Споживач ключова фігура для розвитку будь-якого бізнесу, оскільки забезпечує підприємцям прибуток, який є основною метою підприємницької діяльності. Однак попри свою значимість, саме споживачу потрібен захист від недобросовісних виробників. Давайте проаналізуємо наскільки ефективно захищені права споживачів в Україні і що необхідно знати, щоб бути готовим у випадку порушення означених прав.

Згідно вітчизняного законодавства споживачі будь-яких товарів, чи послуг на території нашої держави мають право на:

- захист прав споживачів і цей захист гарантований державою;
- безсумнівну якість продукції чи послуг;
- на продукцію, безпечну для здоров'я;
- безперешкодний, достовірний, доступ до інформації про товари або послуги;
- відшкодування у разі неякісного товару майнової та моральної шкоди, якщо така мала місце у наслідок використання такого товару (послуги).

Споживач має дотримуватися простих рекомендацій у процесі придбання товарів, щоб не потрапляти у неприємні ситуації. По-перше, необхідно перевіряти усі листи-вкладиші, уважно читати правила експлуатації виробу, оскільки якщо експертна комісія встановить, що споживач неналежно користувався товаром або послугою, то розраховувати на відшкодування не варто [3].

По-друге, товар слід використовувати згідно його цільового призначення: наприклад, не варто сушити речі в мікрохвильовій печі. Якщо вказівки в інструкції не зрозумілі – звертайтеся до продавця, він має надати консультацію щодо експлуатації продукту [2].

По-третє, споживач повинен застосовувати передбачені виробником заходи безпеки. Якщо такі правила відсутні, то в законі чітко прописано, що споживач повинен (навіть при відсутності правил) дотримуватися звичайних, розумних заходів безпеки, встановлених для товарів такого роду [2].

Механізм захисту прав споживачів прописаний законодавстві дуже чітко. Основним нормативно-правовим актом для регулювання відповідних питань

є закон «Про захист прав споживачів». У законі зазначено, що продавець зобов'язаний продавати (надавати) товар (послуги) в якісному стані [1]. Споживачі мають право вимагати документи, які підтверджують належну якість продукції. Слід пам'ятати, що вся продукція підпорядковується конкретним вимогам: вона не повинна завдавати шкоди навколишньому природному середовищу, здоров'ю і майну споживачів.

Згідно законодавства виробник гарантує, забезпечує хорошу роботу, застосування, використання, продукції, в тому числі комплектуючих виробів, протягом строку гарантії, встановленого продавцем [2]. До речі, гарантійний строк на комплектуючі не має бути меншим, ніж гарантійний строк визначений на основний товар чи виріб. Звичайно, якщо це не передбачено окремим підпунктом у договорі.

Споживачам варто знати, що гарантійний термін на товар, передбачений рекламою, повинен бути зазначений у паспорті на продукцію або на етикетці, чи у будь-якому іншому місці документу, що додається до придбаного товару. Це так звані гарантійні зобов'язання [3]. Якщо до закінчення гарантійного строку виявлено на товарі пошкодження, або невідповідність потребам, споживач має право на:

- пропорційне зменшення ціни товару;
- безкоштовний ремонт у певний термін;
- відшкодування витрачених коштів на усунення недоліків.

Також споживач має право за своїм вибором вимагати від продавця або виробника:

- розірвання укладеного договору та повернення суми, оплаченої за товар;
- вимагати заміну товару на такий самий, або аналогічний, який наявний у виробника [1].

Законодавством передбачена і ситуація затримки гарантійного ремонту, зокрема – грошова винагорода за кожний прострочений день гарантійного ремонту у розмірі одного відсотка від вартості товару [1].

Цікаво, що навіть якщо товар належної якості, але з якихось причин не підходить споживачеві, він може обміняти, чи повернути товар за умови наявності товарного чеку, а також усіх пломб, ярликів, які були під час його придбання [3].

Пайм'ятаймо, наші права порушено у наступних ситуаціях:

- на ціннику зазначено нечітку інформацію, або вартість товару вказано без ПДВ;
- продавець нав'язує товар, чи будь-яким чином порушує наше право на свободу вибору продукції;
- надання послуги, від якої не можна відмовитись, а одержати можна лише у одного виконавця, виконавець нав'язує такі умови одержання послуги, які ставлять споживача у нерівне становище, порівняно з іншими споживачами та/або виконавцями;
- при порушенні принципу рівності сторін договору, учасником якого є споживач;

- коли будь-яким чином (крім випадків, передбачених законом) обмежується право споживача на одержання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про відповідну продукцію;
- при продажу небезпечної, фальсифікованої, загалом, неналежної якості продукції.

Для захисту своїх прав споживачі мають право звернутися до Державної інспекції України з питань захисту прав споживачів та її територіальних органів на місцях, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування, а також до суду.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про захист прав споживачів» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>
2. Захист прав споживачів: Соціально-правовий аспект /За заг. ред. Л. В. Ніколаєвої. – К., КНТЕУ 2002. – 312 с.
3. Що має знати споживач // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reaction.org.ua/prava-spozuvacha/zaxist-prav-spozhhivachiv-shho-maye-znati-sam-spozhhivach/>
4. Портал споживача // [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.consumerinfo.org.ua/must_know/articles_rights/

АНАЛІЗ РЕФОРМУВАННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗОВНІШНЬО-ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ

Богдан Андрій Сергійович

студент групи ЮК-11, ПВНЗ ПБК «МНТУ»

Науковий керівник:

к.і.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та здоров'я людини,

Крайсвітня Ю. В.

Революція Гідності спричинила в Україні тектонічні зрушення: відновлено курс на євроінтеграцію, суспільство вимагає глибинного реформування усіх сфер життя, подолання негативних явищ у політиці, економіці, судочинстві. Ключовим моментом у перетворенні країни є конституційна реформа, покликана створити основу для процесу децентралізації та оптимізації системи влади.

За період незалежності зміни до конституції вносилися кілька разів, проте остання законотворча ініціатива Президента має на меті зміну окремих положень Конституції України щодо адміністративно-територіального устрою. Зокрема закріплено, що первинною одиницею в системі адміністративно-територіального устрою України відтепер є громада. Передбачається, що адміністративно-територіальний устрій України ґрунтується на засадах єдності та цілісності державної території, децентралізації влади, повсюдності та

спроможності місцевого самоврядування, сталого розвитку адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій [2].

Наступною новацією є вилучення з конституційного регулювання місцевих державних адміністрацій та скасування інституту голів місцевих державних адміністрацій. Натомість основні владні повноваження зосереджуються на базовому рівні – у громаді. Так змінами передбачено утворення виконавчих органів місцевого самоврядування громади, які будуть підконтрольними й підзвітними раді громади. При цьому голова громади отримує право головування на засіданнях ради громади, очолює виконавчий орган місцевого самоврядування громади. У свою чергу районна рада, обласна рада обирає зі свого складу відповідно голову районної ради, голову обласної ради, який очолює виконавчий комітет ради [2].

Разом з тим децентралізація не означає послаблення центральної влади в таких питаннях, як оборона, зовнішня політика, національна безпека, верховенство права, дотримання прав і свобод людини. Саме тому для нагляду за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування пропонується запровадити інститут префектів. Зокрема передбачено, що префекта призначає на посаду та звільняє з посади за поданням Кабінету Міністрів України Президент України. Префект зупиняє дію актів місцевого самоврядування з мотивів їх невідповідності Конституції чи законам України з одночасним зверненням до суду [2].

Найбільшого резонансу в експертному середовищі та в українському суспільстві викликав п. 18. ст. 144 у такій редакції: «Особливості здійснення місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей визначаються окремим законом». Саме цей пункт змін до Конституції передбачає врахування комплексу заходів з виконання Мінських домовленостей від 12 лютого 2015 р. Опоненти з депутатського корпусу до цих змін до Конституції зауважують, що в законопроекті про внесення змін до Конституції в частині децентралізації влади йдеться про особливий статус територій на Донбасі. Найнегативнішу оцінку отримали дії щодо перенесення цих норм із Прикінцевих та перехідних положень проекту Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» в основне тіло Конституції[3].

Водночас інші наголошують на тому, що ухвалення таких змін до Конституції стане лише дипломатичним кроком, який не може нашкодити суверенітету України і лише дасть можливість показати, що Україна виконує Мінські домовленості, навіть незважаючи на те що Росія та бойовики саботують їх виконання. Як наголосив В. Гройсман, у законопроекті про внесення змін до Конституції в частині децентралізації влади не йдеться про особливий статус територій на Донбасі. За його словами, згадується лише ухвалений раніше парламентом закон про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей. «Жодного слова в змінах до Конституції щодо особливого статусу немає і не

було. Це неправда. Є тільки згадка про ухвалений закон Верховною Радою України, який має назву: «Про особливості місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей». Цей закон повністю відповідає територіальній цілісності, незалежності і суверенітету нашої держави» [4].

Цей закон, розроблений й ухвалений в рамках Мінських домовленостей, і визначає надання особливого статусу терміном на три роки територіям, які не контролюють сили АТО станом на день прийняття закону. Закон також закріплює правові норми економічної та іншої підтримки з боку держави цих територій Донецької та Луганської областей. Вводиться спеціальний економічний режим (не такий, як по країні), щоб стимулювати інвестиції і допомогти підприємствам для відновлення об'єктів промисловості, транспортної та соціальної інфраструктури, житлового фонду, переорієнтації промислового потенціалу, створення нових робочих місць, залучення інвестицій і кредитів для відновлення і розвитку об'єктів, розташованих в окремих районах[4].

У липні 2015 р. Президент України П. Порошенко заявив, що проект змін до Конституції не передбачає ніякого особливого статусу Донбасу. «Проект припускає можливість специфічного порядку здійснення місцевого самоврядування в окремих адміністративно-територіальних одиницях Донецької і Луганської областей, що визначається окремим законом». Водночас його опоненти звертали увагу суспільства на неочікувану появу в основному тілі Конституції п. 18 ст. 144 («про особливості здійснення місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей»), який, на їх переконання, не відповідає національним інтересам країни, але який так підтримують Європа та США[4].

Отже, запропоновані зміни до Конституції України сприймаються українським суспільством неоднозначно. Частиною політиків ці суперечності використовуються як спосіб заробити собі додаткові політичні дивіденди. Також висловлюється занепокоєння з приводу того, що запропоновані зміни до Конституції можуть мотивувати інші регіони України – області чи частини адміністративної території (наприклад, Закарпаття) – вимагати такого самого «особливого порядку самоврядування» – достатньо буде зібрати збройне угруповання і домовитися чи то з Росією, чи то з Румунією або Угорщиною (залежно від регіону) – і таким чином досягти для себе потрібного статусу, як сьогодні території Луганської та Донецької області[4].

Нині одним з варіантів того, як можна перевести наявні суперечності у конструктивне русло діалогу і знайти майданчик для мирного, цивілізованого обговорення майбутнього нашої країни є використання світового експертного досвіду та проведення публічних консультацій у процесі внесення змін до Конституції України.

Список використаних джерел

1. Конституція України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812

3. Закон України «Про особливості місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>

Пальчук В. Реформування Конституції України і Мінські домовленості: особливості взаємозв'язку /В. Пальчук // Резонанс. – 2015. – № 54. – С. 3–18. – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/rezonans/2015/rez54.pdf>

ХАРАКТЕРИСТИКА КОНСТИТУЦІЙНОГО СТАТУСУ ПАРЛАМЕНТУ США

Дмитрієнко Олександра Дмитрівна

студентка III курсу групи ЮК-31

Полтавський бізнес-коледж

ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник: викладач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін

та здоров'я людини

Білан Ю.В.

Функції держави реалізуються через систему державних органів, які формуються на основі принципу розподілу влад на законодавчу, виконавчу та судову. Конституції в зарубіжних країнах значну увагу приділяють парламентам, які є органами законодавчої влади. Сьогодні парламент є постійно діючим загально – представницьким колегіальним органом держави, що повністю або частково формується народом та здійснює повноваження у сфері законодавчої влади.

Залежно від форми правління можна визначити місце парламенту в державному механізмі. Здебільшого він здійснює законодавчі та представницькі функції, але також йому належать повноваження затверджувати державний бюджет та контролювати його виконання, брати участь у формуванні органів виконавчої влади та здійснювати контроль за їх діяльністю.

Для того, щоб провести характеристику конституційного статусу парламенту країни потрібно розглянути положення конституції про порядок формування та розпуску парламенту, його структуру та організацію, порядок роботи, основи статусу члена парламенту, повноваження, законодавчий процес та участь парламенту у формуванні бюджету, парламентський контроль щодо інших гілок влади.

За формою правління США – це класична президентська (дуалістична) республіка. Стаття 1 Конституції надає законодавчу владу Конгресу, який складається з двох палат: Сенату та Палати представників. До Сенату за Конституцією входять по два представники від кожного штату. Кількість членів у Палаті представників пропорційна кількості населення і тому не обмежується Конституцією.

Згідно з Конституцією члени Сенату повинні досягти 30-річного віку, бути громадянами Сполучених Штатів не менше дев'яти років і постійно мешкати у тім Штаті, від якого обрані. Члени Палати представників повинні бути не молодше 25 років, бути громадянами США не менше семи років і постійно мешкати у тих штатах, які надіслали їх до Конгресу. Штати можуть встановлювати додаткові вимоги при виборах до Конгресу, але згідно з Конституцією кожна палата сама має право встановлювати вимоги до її членів.

Загальна кількість членів Палати представників встановлюється Конгресом. Далі ця кількість розподіляється між штатами пропорційно кількості їх населення. Згідно з Конституцією кожні десять років має відбуватися перепис населення, і згідно з його змінами перерозподіляються місця у Палаті представників. Разом із тим, кожному штату, незалежно від кількості його мешканців, Конституцією гарантовано право мати неменше одного члена Палати представників. На сьогодні Палата представників налічує 435 членів, по одному від кожних 480000 мешканців США. Законодавчі органи штатів поділяють кожний штат на виборчі округи, які мають бути приблизно рівними за кількістю населення. Раз на два роки виборці кожного виборчого округу обирають свого представника до Конгресу.

У 1913 р. Булла прийнята 17-а поправка до Конституції, згідно з якою сенатори стали обиратися шляхом прямих виборів. Сенатори обираються на виборах у штатах, які проводяться кожний парний рік. Термін повноважень сенаторів – шість років, тому що кожні два роки одна третя Сенату переобирається.

20-а поправка до Конституції закріплює, що Конгрес повинен збиратися на звичайну сесію 3 січня кожного року, якщо цей термін не буде змінено самим Конгресом. Конгрес продовжує роботу доти, поки його члени не проголосують за перерву, за звичаєм - у кінці року. Президент може скликати спеціальну сесію, якщо в цьому буде необхідність. Сесії Конгресу проводяться в Капітолії у Вашингтоні, округ Колумбія.

Кожна палата Конгресу має право законодавчої ініціативи з будь-яких питань, за винятком фінансових законопроектів, які повинні бути запропоновані в Палаті представників. Разом із тим, на практиці кожна палата може голосувати проти законопроектів, прийнятих іншою палатою. Сенат може не ухвалити фінансовий або будь-який інший законопроект. Палата представників може запропонувати до нього поправки, які змінюють його суть. У цьому разі, для набуття законопроектом сили закону, узгоджувальна комісія, до складу якої входять члени обох палат, повинна запропонувати компромісне рішення, яке задовольняє обидві сторони.

Сенат також має свої особисті права, в тому числі право більшістю у дві третини голосів затверджувати призначення Президентом вищих посадових осіб у федеральному уряді, а також ратифікувати усі угоди. Негативна реакція будь-якої палати нейтралізує дії виконавчої влади.

У разі імпічменту урядових посадових осіб, Палата представників має виключне право пред'являти обвинувачення у зловживаннях, які тягнуть за собою офіційний розгляд. Сенату належить виключне право проводити цей розгляд і вирішувати питання про вину або відсутність вини посадових осіб. Висновок про наявність вини має наслідком усунення урядової посадової особи з посади, що вона обіймає.

Широкі повноваження Конгресу сформульовані у восьмому параграфі Конституції: встановлювати та стягувати податки; заключати займи для поповнення державної казни; встановлювати правила і обмеження у торгівлі між штатами і у зовнішній торгівлі тощо. Конгрес не має права: припиняти дію конституційних гарантій недоторканності особи, за винятком окремих ситуацій під час заколота або вторгнення; оподатковувати громадян прямими податками, інакше, ніж на підставі вже здійсненого перепису; санкціонувати введення будь-яких станових титулів тощо.

Згідно з Конституцією, Віце-президент є головою Сенату. Його голос не враховується при голосуванні, за винятком випадку рівності голосів. Палата представників обирає свого особистого голову - спікера. При цьому спікер, і голова завжди є членами тієї політичної партії, яка має більшість у даній Палаті.

Однією з головних особливостей Конгресу є те, що провідну роль у його роботі відіграють комісії. На теперішній час у Сенаті діють 18 постійних комісій, а в Палаті представників - 23. Кожна комісія спеціалізується в певній галузі законодавства: з іноземних справ, оборони, банківської діяльності, сільського господарства, торгівлі тощо. Партія, яка має більшість у даній Палаті, контролює роботу комісій. Голів комісій обирають на закритих засіданнях членів цієї партії або на зборах спеціально призначених представників. Партії меншості пропорційно представлені в комісіях, відповідно до кількості місць, які має партія в даній Палаті.

Існують різні способи внесення законопроектів: постійними комісіями, спеціальними комісіями, Президентом тощо. Внесені законопроекти передаються до відповідних комісій, які призначають публічні слухання, яке може тривати кілька тижнів або місяців. Якщо комісія схвалила законопроект, він надсилається на загальне обговорення до відповідної Палати. В Сенаті час обговорення практично не обмежується. У Палаті представників, як правило, встановлюється регламент. Після завершення дебатів члени Палати голосують за те, щоб або схвалити законопроект, або відхилити чи відкласти (останнє дорівнюється відхиленню), або повернути до комісії. Законопроект, прийнятий однією з Палат, надсилається на розгляд другої Палати. Якщо друга Палата внесла в нього поправки, то Узгоджувальна комісія, яка має в своєму складі членів обох палат, намагається усунути розбіжності. Після прийняття обома палатами, законопроект надсилається Президентові, або за Конституцією

законопроект стає законом тільки після підписання його Президентом. Президент має право підписати законопроект - у цьому випадку він стає законом – або накласти на нього вето. В останньому випадку законопроект може стати законом тільки, якщо при повторному голосуванні в Конгресі він збере дві третини голосів в обох палатах.

Президент може також відмовитись як від підпису законопроекту, так і від накладення на нього вето. В цьому випадку законопроект стає законом без підпису Президента через 10 днів (не враховуючи неділей) після надходження до нього на розгляд. Єдиним винятком із цього правила є випадок, коли сесія Конгресу закривається раніше, ніж пройдуть 10 днів із дня надсилання законопроекту на розгляд Президенту. В цьому випадку відмова Президента підписати законопроект анулює його навіть без накладення вето – така ситуація відома під назвою «кишенькове вето».

Однією з важливих функцій Конгресу є право на розслідування. Це право за звичаєм надається комісіям або постійним, або спеціально сформованим із членів обох палат. Розслідування проводиться з метою отримання інформації, необхідної для прийняття майбутніх законів, для перевірки ефективності вже прийнятих законів, для перевірки кваліфікації і контролю роботи посадових осіб і службовців інших відомств, а також для зборуданих, які необхідні для порушення процесу імпічменту. Комісії часто залучають до роботи експертів зі сторони, з тим, щоб найбільш кваліфіковано провести слухання в ході розслідування і для більш детального вивчення питань.

Право на розслідування тягне за собою важливі наслідки: право опублікування ходу і результатів розслідування, таким чином, розслідування, які проводяться Конгресом, відіграють велику роль в інформуванні населення про роботу Конгресу.

Отже, з політичної точки зору, Сполучені Штати поступово формують політичну спільноту, яка виростає з оборонного комплексу і зовнішньополітичного консенсусу. Внутрішня складність і відмінність обох національних факторів роблять процес політичного об'єднання повільним і впорядкованим, визначаючи внутрішню організацію та зовнішню форму регіональної політичної спільноти.

Список використаних джерел

1. Аверкієв Ю.П. Країни та народи Америки. / Ю.П. Аверкієва. – М:Мисль, 2014. – 204 с.
2. Арбатов Г.А. Сучасні США. / Брутец КН.. Іванян Е.А., Петровський В.Ф. – М.: Глобус, 2006. – 220 с.
3. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн : Підручник для студ. Вищих навч. закладів. – Тернопіль: Астон, - 2013. – 424 с.
4. Міхневич Л.В. Конституційне право зарубіжних країн (загальна частина): Навчально – методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНЕУ, 2005. – 163 с.
5. Ріяка В.О. Конституційне право зарубіжних країн / В.О. Ріяка. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 512 с.

CHARACTERIZATION OF THE CONSTITUTIONAL STATUS OF THE UNITED STATES PARLIAMENT

Dmitrienko A.

Group : SL – 31

Department of Social Sciencies and Management

Poltava Institute of Business (Private

Higher Educational Establishment)

the branch of ISTU

Tutor: Bilan Yu

The functions of the state are implemented through the system of state bodies, which are formed on the basis of the principle of separation of powers into legislative, executive and judicial. The Constitution in foreign countries devote considerable attention to the parliaments, which are the legislature. Today the Parliament is a standing public representative collegiate body of the state, fully or partially formed by the people and exercise the powers in the sphere of the legislature.

Depending on the shape of the Board to identify the place of Parliament in the state mechanism. Basically it carries out legislative and Executive functions, but also reserves the power to approve the state budget and monitor its implementation, participate in the formation of Executive bodies and exercise supervision of their activity.

In order to carry out the characterization of the constitutional status of the Parliament should consider the constitutional provisions on the procedure governing the formation and dissolution of the Parliament, its structure and organization, order of work, the basis of the status of a member of Parliament, powers, legislative process and Parliament's involvement in the formation of the budget, parliamentary control in relation to other branches of government. The form of government the USA is a classic presidential (dualistic) Republic.

Article 1 of the Constitution grants the legislative power of Congress, which consists of two chambers: the Senate and the House of representatives. In the Senate under the Constitution is composed of two representatives from each state. The number of members in the House of representatives in proportion to population and therefore is not limited by the Constitution.

According to the Constitution the members of the Senate must be 30 years of age, be a U.S. citizen for at least nine years and reside permanently in the State from which elected. Members of the house of representatives must be at least 25 years old, be a US citizen for at least seven years and reside permanently in the States who sent them to Congress. States can set additional requirements for election to Congress, but according to the Constitution, each house can set requirements for its members.

The total number of members of the house of representatives is set by Congress. Then that number is divided between States in proportion to their population. According to the Constitution every ten years should be a census of the population and its changes are redistributed seats in the House of representatives. However, each state, regardless of the number of its inhabitants, the Constitution guaranteed

the right to have at least one member of the house of representatives. Today the House of representatives has 435 members, one from each 480000 U.S. residents. State legislatures divide each state into congressional districts, which should be approximately equal in population. Every two years the voters of each constituency elect their representative in Congress.

In 1913 he adopted the 17th amendment to the Constitution, under which senators were elected by direct elections. Senators are elected in the elections in the States, which is held every even-numbered year. The term of office of senators is six years, because every two years one third of the Senate are elected. The 20th amendment to the Constitution establishes that the Congress should meet in regular session on January 3 of each year, if the period is changed by Congress. Congress continues to work until its members will not vote for a break, and-as usual - at the end of the year. The President may convene a special session if need be. Session of the Congress held in the Capitol in Washington, DC. Each house of Congress can initiate legislation on any issue, except for financial bills, which must be proposed in the House of representatives. However, the chamber may vote against the bills adopted by the house of representatives. The Senate may not approve a financial or any other bill. The house of representatives may propose amendments which change its essence. In this case, gaining the bill the force of law, the conciliation Commission, composed of members of both houses must propose a compromise solution that satisfies both parties. The Senate also has its personal rights, including the right by a two-thirds majority votes to approve appointments by the President of the senior officials in the Federal government and to ratify all agreements. Adverse reaction chamber neutralizes the action of the Executive.

In the case of impeachment of government officials, the House of representatives has the sole right to bring charges of abuse of office, which entail formal consideration. Senate has the exclusive right to carry out this review and decide the issue of guilt or absence of guilt of officials. the Conclusion about presence of fault has the effect of removing government officials from office that he occupies.

Broad powers of Congress articulated in the eighth section of the Constitution: to establish and collect taxes; to enter into loans to replenish the state Treasury; to establish rules and restrictions in trade between States and foreign trade. Congress has no right to suspend constitutional guarantees of the personal immunity, except in certain situations during stabbed or invasion, to levy the direct taxes citizens differently on the basis of already carried out the census; to authorize the introduction of any of the class titles and the like. According to the Constitution, the Vice President is the President of the Senate. His voice is not taken into account when voting, except in the case of an equality of votes. The house of representatives shall elect its own chair - speaker. The speaker and the President are members of the political party that has a majority in this Chamber.

One of the main features of the Congress has been the leading role played by the Commission. Currently in the Senate has 18 standing committees and in the House

of representatives - 23. Each panel specializes in a certain industry of legislation: foreign affairs, defense, banking, agriculture, trade. The party that has the majority in the Chamber, oversees the work of the commissions. Chairmen of committees are elected in closed meetings of party members or at a meeting specially appointed representatives. The minority party proportionally represented in the committees according to the number of seats that party has in this Chamber. There are different ways of making laws: standing committees, special committees, President and the like. Introduced bills are forwarded to the relevant commissions, which appoint the public hearing, which may last a few weeks or months. If the Commission approves the bill, it is sent on to a General discussion of the relevant Chamber. In the Senate the discussion is practically not limited. In the House of representatives typically sets the rules. After the debate members of the House vote to either approve the bill or reject or defer (the latter is equal to the deviation), or return to the Commission. A bill passed by one chamber is sent to the second Chamber. If the second House has amended, the Conciliation Commission, which is composed of members of both houses, tries to resolve disagreements. After adoption by both chambers, the bill goes to the President, under the Constitution or the bill becomes law only after signed by the President. The President may sign the bill - in this case, it becomes law - or veto it. In the latter case, the bill may become law if at repeated vote in Congress, he will collect two-thirds vote in both houses. The President can also refuse to sign the bill and the imposition of a veto. In this case, the bill becomes law without the President's signature in 10 days (not counting Sundays) after the receipt by him for consideration. The only exception to this rule is where a session of Congress closes earlier than 10 days pass from the date of dispatch of the bill to the President. In this case, the refusal of the President to sign the bill it Annuls even without veto - a situation known as the "pocket veto".

One important function of the Congress has the power to investigate. This right is usually given to commissions or permanent, or specially formed of members of both houses. The investigation is being conducted for the purpose of obtaining information necessary for the adoption of future laws, to test the effectiveness of already enacted laws, to check the qualification and control of officers and employees of other departments, as well as to collect data that is necessary for the initiation of the impeachment process. A fee often recruits experts so that the most qualified to conduct hearings in the course of the investigation and for a more detailed study of the issues.

The right to investigation entails important consequences: the right of publishing the progress and results of the investigation, so the investigation by the Congress, play a major role in informing the public about the work of the Congress.

So, from a political point of view, the United States gradually formed a political community that grows out of the defense complex and the foreign policy consensus. Internal complexity and the difference of both national factors make the process of political unification is a slow and orderly, determining the internal organization and external form of regional political community.

References

1. Averkiyeva J.P. Countries and peoples of America / M.:Mysl, -2014. – 204 p.
2. Arbatov G.A. Modern USA / Brutepts C.L.,Ivanyan E.A., Peter V. – M. Globus, 2006. – 220 p.
3. Gheorghita A.Z. The constitutional law of foreign countries: Textbook for students. Higher teach. institutions. - Ternopil: Aston. – 2013. – 424 p.
- 4.Mikhnevich L.V. The constitutional law of foreign countries - manual for self-study courses. - K .: KNEU, 2005. – 163 p.
5. Riyaka V.A. The constitutional law of foreign countries. - K.: Yurinkom Inter, 2006. – 512 p.

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ АДВОКАТУРИ В США

Музиченко Марина Михайлівна

Студентка III курсу групи ЮК-31

Полтавський бізнес-коледж ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник: викладач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін

та здоров'я людини

Білан Ю. В.

Складна правова система США, традиційно грає високу роль правового регулювання життя американського суспільства, що зумовлюють особливе місце професії адвоката в порівнянні з іншими професійними групами. Юристи займають багато ключових посад в економіці і державно-політичному механізмі США. У США працює близько 60% від загального числа юристів усього світу. З сорока двох президентів США двадцять п'ять були юристами, а саме: А. Лінкольн, Ф.Д. Рузвельт, Г. Трумен, Р. Ніксон, Б. Клінтон тощо. Дві третини сенаторів і майже половина членів представників палати конгресу США - юристи. Володарями диплома юриста є половина губернаторів штатів і 40% дипломатів. Близько 45% осіб, які займали з 60-х років вищі пости в уряді, були юристами, понад 25% державного апарату складають колишні адвокати [5, с. 23].

Випускник юридичного вузу разом з дипломом і ступенем не має права займатися адвокатською практикою. Для того щоб отримати патент на адвокатську практику, йому необхідно пройти додаткову атестацію, причому патент видається на право займатися адвокатською практикою не повсюдно в США, а тільки на території того штату, де збирається практикувати даний кандидат в адвокати.

Умови допуску до адвокатської практики встановлюються зазвичай Верховним судом штату, проте питання про сам допуск вирішується спеціальною комісією по допуску до адвокатури, що формується асоціацією

адвокатів штату або за призначенням суду та губернатора штату. Як правило, ця комісія складається з практикуючих юристів.

При вирішенні питання про допуск до адвокатської практики комісія виходить з моральних якостей кандидата і результатів проведеного нею іспиту.

Вивчення моральних якостей передувє іспит і полягає в дослідженні документів, які подаються самим кандидатом. Якщо у комісії виникнуть будь-які сумніви з приводу правдивості наданої інформації, вона має право провести негласну перевірку отриманих даних. Характеристика особи складається з розповіді про самого себе, а також з інформацією про наявність або відсутність судимостей, приводів в поліцію, про те, чи страждає він наркоманією чи алкоголізмом.

Іспит складається з усної співбесіди і письмової роботи. Письмова робота, як правило, триває кілька днів, протягом яких претендент повинен відповісти на 20-30 питань, що стосуються знання, тлумачення і застосування правових норм штату, в якому складається іспит.

Рішення екзаменаційної комісії може бути оскаржене в суді [3].

Дозвіл на ведення справ у федеральних судах видається автоматично особам, допущеним до адвокатської практики в штаті.

У кожному штаті є асоціація адвокатів штату. У більшості штатів встановлено обов'язкове членство в асоціації для всіх осіб, допущених до адвокатської практики.

Асоціація адвокатів має дві головні мети, так би мовити, двоєдине завдання. Перше завдання - сприяти розвитку права і зміцненню правосуддя в цілому, правове виховання громадян тощо. Друге, але не менш важливе завдання це надання своїм членам, підвищення професійного рівня американських юристів та розвиток юридичної професії [1, с. 63].

У завдання входять: встановлення норм професійної етики, прийняття дисциплінарних заходів, розробка стандартів адвокатської діяльності, сприяння вдосконаленню права і здійсненню правосуддя тощо.

Асоціації адвокатів є чисто професійними об'єднаннями і не ведуть ніякої практичної діяльності. Членські внески в Асоціації адвокатів ніяк не пов'язані ні з доходами юристів, ні з тим, в яких юридичних відомствах або фірмах вони працюють.

Слід відзначити, що членами Асоціацій адвокатів є не тільки практикуючі адвокати, а й юристи, які працюють в прокуратурі, а також особи, які працюють юрисконсультами [5, с. 15].

У США, як і в Україні, не існує системи твердо встановлених тарифів оплати послуг адвоката. Сума гонорару встановлюється за домовленістю з клієнтом. Найбільш поширена погодинна система оплати праці. Також практикується така система оплати, коли адвокат отримує гонорар тільки в разі виграшу справи.

Верховний Суд США встановив, що право на безоплатного адвоката поширюється на малозабезпечених і незаможних обвинувачених притягнутих до кримінальної відповідальності за вчинення злочинів, що караються позбавленням волі. З огляду на той факт, що близько 80 % осіб, обвинувачених

у вчиненні тяжких злочинів, за своїм фінансовим становищем не можуть дозволити собі найняти адвоката, в Сполучених штатах існує три форми надання послуг безкоштовної адвокатської допомоги:

1) адвокат за призначенням, найчастіше створюються в муніципальних утвореннях, які недостатньо великі, щоб обзавестися самостійним відомством публічних захисників. Місцева влада складає список приватних адвокатів які, готові представляти інтереси тих, хто цього потребує. Відбір адвоката для конкретної справи здійснюється судом або на основі одноразового призначення, та шляхом вибору суддею адвоката з відповідного списку. Останнє краще у справах, які вимагають спеціалізації, оскільки в списку зазначаються також сфери спеціалізації адвоката. Оплата послуг адвоката проводиться через суд з федерального бюджету або бюджету штату, і адвокат повинен заручитися згодою суду на витрати, пов'язані з проведенням власного розслідування або запрошенням експертів;

2) адвокат за контрактом, який забезпечує участь в процесі приватного адвоката, та укладає контракт з місцевою владою про виплату гонорарів на заздалегідь обумовлену суму. Якщо кількість малозабезпечених клієнтів перевищує обумовлений контракт, сторони даного контракту можуть укласти новий або погодитися продовжити старий. Американська асоціація юристів розробила рекомендації щодо укладення таких контрактів з метою забезпечення високого рівня представництва і повного викладу прав і обов'язків сторін;

3) відомства публічних захисників забезпечують надання юридичної допомоги більшості незаможних обвинувачених у кримінальних справах. Такі відомства створюються місцевими органами влади - міською радою, муніципалітетом, мерією тощо, які керують діяльністю цього відомства, не втручаючись в його повсякденну роботу [3].

В окремих великих містах на контрактній основі з міською владою створюються організації з надання безкоштовної юридичної допомоги. Вони мають статус приватних некомерційних корпорацій. Такі корпорації також фінансуються з бюджету штату і (або) муніципалітету, вони можуть отримувати і благодійні пожертвування. Незважаючи на державне фінансування, такі відомства і корпорації від влади незалежні. Співробітники відомств публічних захисників або корпорацій отримують зарплату, набираються в звичайному порядку з числа допущених до практики адвокатів, які виявили бажання працювати в такому відомстві та які пройшли перевірку кваліфікаційних комісій. Діяльність адвокатів, які працюють в цих відомствах, оплачується державою. У відомстві може працювати від одного до сотні адвокатів [4, с. 15].

У США немає нормативно-правового акта, який закріплював би права адвоката у судочинстві. Статус захисника впливає із звичаєвого, прецедентного права та норм професійної етики.

Основну умову участі адвоката в судочинстві викладено в поправці VI Конституції США «При будь-якому кримінальному переслідуванні обвинувачений має право на швидкий і публічний суд, неупереджених

присяжних того штату та округу, раніше встановленого законом, де було скоєно злочин; обвинувачений має право бути обізнаним про сутність і підстави обвинувачення, він має право на очну ставку зі свідками, які дають покази проти нього, право на примусовий виклик свідків зі свого боку і на допомогу адвоката для свого захисту» [2].

У свою чергу, це поправка знайшла свій розвиток в ряді рішень судів (1963 р, справа «Гідеон проти Уейнтрайта», 1966 р справа «Міранда проти штату Арізона», 1977 р справа «Брюер проти Вільямса» і т. д.). Суть цих рішень зводиться до таких принципів: право на адвоката є фундаментальним і необхідним для справедливого суду, при цьому право на адвоката має кожен, кому може бути призначено покарання у вигляді позбавлення волі; адвокат повинен брати участь в тих процесуальних діях, де він може надати обвинуваченому допомогу, щоб впоратися з правовими проблемами, або дати пораду, коли йому протистоїть інша процесуальна сторона [4, с. 39-40].

Таким чином, участь адвоката є обов'язковою в будь-якому судовому засіданні незалежно від того, чи визнав підсудний себе винним чи ні.

Судові прецеденти США виробили цілі фоліанти правил адвокатської етики.

Кожен адвокат зобов'язаний бути повністю лояльним по відношенню до свого клієнта. Існує кілька аспектів цього обов'язку. По-перше, будь-яка інформація, що стосується справи яка розглядається, є конфіденційною. Адвокат не може в односторонньому порядку розкрити конфіденційну інформацію, а держава не може примусити його розголосити цю інформацію. Адвокат повинен використовувати всі тактичні прийоми захисту, узгоджуються з нормами професійної етики, щоб забезпечити своєму клієнтові дійсно справедливий суд. Якщо у адвоката конфлікт інтересів, особиста упередженість, які перешкоджають активному і повному представленню інтересів клієнта, адвокат не може представляти цього обвинуваченого. Але перш за все адвокат повинен бути незалежним. Не повинно бути й тіні сумніву в тому, що позиція адвоката залежить від державного обвинувачення або суду. Саме ті адвокати, які брали на себе представництво інтересів обвинувачених осіб в скоєнні найбільш огидних злочинів або які дотримувалися неактуальних у суспільстві поглядів, увійшли в історію американської юридичної професії.

Список використаних джерел

1. Буробіна В.Н. Адвокатська діяльність: Навчально-практичний посібник. - Вид. 2-е, перераб. і додат. - М.: «ІКФ» ЕКМОС ». – 2013. - 624 с.
2. Конституція Сполучених Штатів Америки від 17 вересня 1787 (повний текст з 26-ма поправками) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://studentforever2007.narod.ru/constusa.html>
3. Саламатін І. Юрист в сучасному суспільстві / І.Саламатін // Адвокат. - 2012. - № 5-6. – 320 с.
4. Святоцька В. О. Всесвітні міжнародно-правові стандарти організації та діяльності адвокатури: український вимір / В. О. Святоцька // Право України. – 2013. – № 7. – С. 256 - 260.

5. Шишкін А. Федеральні суди США // Право України. - №11-12.- 2014-С. 49 – 55.

УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ОДНОСТАТЕВИМИ ПАРАМИ НА РІВНІ МІЖНАРОДНОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Музиченко Марина Михайлівна

Студентка III курсу групи ЮК-31

Полтавський бізнес-коледж

ПВНЗ «МНТУ»

Науковий керівник: викладач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін

та здоров'я людини Кравчун Н. П.

Зараз усиновлення є найбільш прийнятною та сприятливою формою виховання дітей, які залишилися без піклування батьків. Усиновлена дитина є більш захищеною з точки зору права, оскільки прирівнюється до біологічних дітей, знаходить батьків, родину, сімейний затишок [5].

За українським законодавством усиновлення – це юридичний акт, який є складним за своїм фактичним складом і включає волевиявлення усиновлювача (ст. 223 СК України) та рішення суду (ст. 224 СК України) [6, с. 67].

Особливе значення для питання усиновлення має Європейська конвенція про усиновлення дітей, підготовлена Радою Європи на заміну існуючої Конвенції з питань усиновлення 1967 року, яка не набула поширення впродовж більше сорока років з часу її ухвалення. Європейська конвенція про усиновлення дітей була відкрита для підписання 24.04.1967 р. у Страсбурзі. Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута) була прийнята 27.11.2008 р. на засіданні Комітету міністрів Ради Європи. Верховна Рада України 15.02.2011 р. ратифікувала Європейську конвенцію про усиновлення дітей [5, с. 115].

Метою цієї Конвенції є врахування сучасних соціальних змін, реалізація положень Європейської конвенції з прав людини та виконання вимог щодо пріоритету прав людини, захист дітей, біологічних батьків та усиновлювачів, які беруть участь у міжнародному всиновленні, а також запобігання торгівлі дітьми тощо [4].

Конвенція передбачає, що кожна Договірна Сторона зобов'язується забезпечити відповідність свого законодавства положенням цієї Конвенції. Конвенція застосовується лише у випадках, коли йдеться про законне усиновлення дитини, яка на момент подання усиновлювачем заяви про всиновлення ще не досягла віку 18 років, яка не є і не перебувала в шлюбі й не вважається відповідно до закону повнолітньою. Усиновлення вважається дійсним тільки за умови, якщо воно вчинене судовим органом [4].

Норми Європейської конвенції передбачають низку нових положень, а саме: обов'язкове отримання згоди батька дитини на усиновлення, навіть у випадку, коли дитина народжена поза шлюбом; обов'язкове отримання згоди

дитини, якщо вона досягла цілком свідомого віку; надання права на усиновлення неodrуженим особам; залишення за країною-учасницею права на дозвіл усиновити дитину одностатевим парам, які проживають разом і мають міцні стосунки. Конвенція містить положення, що стосуються доцільності надання усиновленій дитині громадянства тієї держави, громадянами якої є усиновлювачі [4].

Конвенція передбачає, що її норми застосовуються до всиновлення дитини, яка на момент процедури всиновлення ще не досягла 18 років, не перебуває і не перебувала в шлюбі, а також у зареєстрованому партнерстві (ст. 1). За Конвенцією надається можливість усиновлювати одну дитину.

Згідно зі ст. 9 Конвенції дитина може бути всиновлена тільки особою віком від 18 до 30 років. В українському законодавстві встановлені вікові обмеження: усиновлювачем дитини може бути дієздатна особа віком не молодша двадцяти одного року та старша за дитину, яку вона бажає усиновити, не менш як на п'ятнадцять років (у разі усиновлення повнолітньої особи різниця у віці не може бути меншою, ніж вісімнадцять років).

Міжнародне право дозволяє всиновлювати дитину різностатевій або одностатевій парі, що перебуває в офіційному або цивільному шлюбі. Згідно із СК України усиновити дитину може тільки різностатєва пара, що перебуває в офіційному шлюбі. Статтею 212 СК України забороняється всиновлення українських дітей іноземцями, які не перебувають у шлюбі [2, с. 121; 6, с. 63].

Під час обговорення Конвенції у Верховній Раді ставилося питання про неприпустимість усиновлення дітей одностатєвими парами. Як наслідок цього, Конвенція прийнята в цілому, але з поправками, які враховують недозволеність упровадження поки що чужих для нашої держави принципів у суспільстві, що стосуються одностатєвих партнерств і можливості всиновлення ними дітей.

Ратифікація Європейської конвенції була передбачена інтеграцією в ЄС і відповідністю українського законодавства європейським нормам. Але потрібно чітко визначити, що механізми і структура всиновлення визначаються самою державою відповідно до традицій, нормативних актів, що існують у країні.

Слід наголосити на низці моментів. По-перше, Конвенція прийнята з обмовками, якими за Україною закріплено право відмовити в усиновленні двом особам різної статі, якщо вони перебувають у зареєстрованому партнерстві, а не в шлюбі. По-друге, норми Конвенції дещо оновлені. По-третє, усиновлення одностатєвими партнерами можливе тільки за умови існування відповідних правових норм у державі. А оскільки СК України не передбачає закріплення одностатєвих шлюбів, то немає перешкод для втілення Конвенції в життя [4; 5].

Усиновлення дітей одностатєвими парами дозволено на о. Гуам і в країнах Андорра, Бельгія, Нідерланди, Швеція, Південна Африка, Іспанія, Великобританія, в деяких округах Канади і штатах США. У Данії, Німеччині, Ісландії та Норвегії дозволяється усиновлення рідного або прийомної дитини другого партнера, що складається в цивільному союзі. В Ірландії та деяких

інших країнах окремі громадяни незалежно від їх орієнтації, самотності або співмешканості з партнером, можуть подавати запит на усиновлення [2].

Перша країна в усьому світі, яка прийняла одностатеві шлюби – це Нідерланди. Даний закон вступив в силу з квітня 2001 року. Місцеві гомосексуалісти можуть укласти шлюби в мерії. Однак і тут є свої обмеження. При укладанні подібного союзу один із наречених має обов'язково бути нідерландським підданим. Всиновлювати можна тільки дітей, які є нідерландськими підданими. До всіх кандидатів в прийомні батьки висуваються суворі вимоги, в числі яких і спільне життя не менше трьох років [1, с. 154].

У США в законодавстві штатів Флорида, Міссісіпі, Небраска, Оклахома, Юта і Вірджинія є закони, що забороняють одностатевим парам всиновлювати дітей. У штатах Каліфорнія, Коннектикут, Массачусетс, Нью Джерсі, Нью Йорк, Пенсільванія, Вермонт, Вашингтон і округ Вашингтон дозволяється усиновлення другим партнером в одностатевій парі за рішенням суду або в порядку, встановленому законом [3, с. 112].

В інших штатах США суди також дозволяли проводити одностатевим парам процес усиновлення дитини другого партнера, хоча загального закону або рішення суду з цього приводу не існує. Суди одного і того ж штату, але різних юрисдикцій, можуть приймати рішення, які суперечать одне одному. Критики такої заборонної політики вказують на той факт, що хоча в багатьох штатах існує заборона на усиновлення одностатєвою парою, ці ж пари можуть виступати в ролі опікунів без права дитини проживати з ними [3, с. 113].

У Канаді усиновлення перебуває в юрисдикції місцевої влади, тому закон варіюється від однієї провінції або територіального округу до іншого. Усиновлення одностатєвими парами узаконено в провінціях Британська Колумбія, Манітоба, Ньюфаундленд і Лабрадор, Нова Шотландія, Онтаріо, Квебек, Саскачеван і в Північно-Західних територіях. У провінції Альберта дозволяється всиновлювати дитину другого партнера. Усиновлення в одностатєвих парах незаконно в Нью-Брансвік, на острові Принца Едуарда і в Нунавут. В Юконі законодавство про усиновлення допускає двояке тлумачення. Член парламенту від «Нової демократичної партії» Ліббі Дейвіс виступає за введення однакових загальнонаціональних стандартів щодо усиновлення в одностатєвих парах [1, с. 174].

У лютому 2006 року Касаційний суд Франції виніс рішення, що обидва партнери в одностатєвому союзі можуть мати батьківські права на біологічну дитину партнера. Таке рішення було винесено у справі про передачу прав на двох дочок однієї жінки до її партнерки по цивільному союзу [1, с. 174].

2 червня 2006 року парламент Ісландії проголосував за пропозицію дозволити усиновлення, виховання та допомогу в штучному зачатті для одностатєвих пар нарівні з різностатєвими. Рішення було прийнято одноголосно і вступило в чинність 27 червня 2006 року [1, с. 176].

У січні 2005 року рішенням Верховного суду Ізраїлю одностатєвим парам було дозволено всиновлювати дитину другого партнера. Раніше в Ізраїлі були дозволені обмежені опікунські права для некровних батьків [3, с. 117].

Процес офіційного визнання усиновлення дітей та шлюбів секс-меншин знаходиться в самому розпалі, хоча гомофобів сьогодні більшість, а тих, хто дивиться на ці речі позитивно – вкрай мало. Гомосексуалісти не збираються зупинятися на досягнутому і відчайдушно борються за свої права і в інших питаннях [3, с. 116].

Отже, за результатами дослідження міжнародних документів та порівняння їх із законодавством України, нами встановлено, що норми вітчизняного законодавства не дозволяють укладення шлюбів одностатевими парами та усиновлення ними дітей. Це пояснюється, насамперед нормами моралі та неготовністю нашого суспільства до прийняття вищезазначених положень.

Список використаних джерел

1. Буткевич В.Г. Міжнародне право: Основнігалузі: Підручник для студ. вищихнавч. закл. за спец. «Міжнародне право», «Міжнародні відносини» / В.Г. Буткевич (ред.). – К.: Либідь, 2004. – 814 с.
2. Действующее международное право: в 3 т. / Сост.: Ю.М. Колосов и Э.С. Кривчикова. – М., 1996. – 860 с.
3. Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право : Навч. посіб. / Київський ун-т права; Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка / Ю.С. Шемшученко (відп. ред.), Л.В. Губерський (відп. ред.). – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 638 с.
4. Європейська конвенція про усиновлення дітей (переглянута)Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 27.11.2008 [Електронний ресурс]– Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_a17
5. Сімейне право України: Підручник / Л. М. Баранова, С37 В. І. Борисова, І. В. Жилінкова та ін.; за заг. Ред.. В. І. Борисової та І. В. Жилінкової. – К. :Юрінком Інтер, 2004. – 200 с.
6. Сімейний кодекс УкраїниВерховна Рада України; Кодекс України,Кодекс, Закон від 10.01.2002 № 2947-III – [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

ПОРІВНЯННЯ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ТА КОДЕКСІВ ІНШИХ КРАЇН У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ЇХ АНАЛОГІВ

Посух Юлія Костянтинівна

студентка III курсу групи ЮК-31

Полтавський бізнес-коледж ПВНЗ «МНТУ»

Науковий курівник:викладач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін

та здоров'я людини Білан Ю.В.

Загальновідомо, що наркоманія є складною проблемою сучасного суспільства, що має соціальний, економічний, правовий, медичний та інші аспекти. Отже, зрозуміло, що ефективна протидія розповсюдженню вживанню

наркотиків може забезпечити лише комплексний підхід, в якому має бути поєднано вирішення двох головних проблем: з одного боку - забезпечення належного рівня законодавчого регулювання обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів (якій би захищав інтереси громадян України, які страждають як від наркотичної залежності, так і від таких тяжких хвороб як ВІЛ/СНІД, онкозахворювання та ін.), а з другого - створення ефективної системи протидії розповсюдження наркоманії.[4]

Аналіз Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» (ч.1 і 6 статті 10), свідчить, що діяльність, пов'язана з використанням наркотичних засобів і психотропних речовин, включених до таблиць II, III Переліку, допускається лише з метою застосування у медичній практиці або для науково-дослідної роботи чи в навчальних цілях та інших цілях, передбачених цим Законом.[1]

Лікувально-профілактичні заклади та установи всіх форм власності здійснюють діяльність, пов'язану з придбанням, перевезенням, зберіганням, відпуском, використанням наркотичних засобів, психотропних речовин, включених до таблиць II і III Переліку, та прекурсорів, включених до таблиці IV Переліку, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.[4]

Як випливає з п.2 і 3 Постанови КМУ від 07.02.2001р. №106, обіг наркотичних засобів, психотропних речовин (за винятком психотропних речовин, включених до списку N 2 таблиці III переліку), і прекурсорів, включених до списку N 1 таблиці IV переліку, здійснюється лише лікувальними закладами державної та комунальної форм власності за наявності у них ліцензії на провадження відповідного виду діяльності. Обіг психотропних речовин, включених до списку N 2 таблиці III переліку (крім роздрібної реалізації громадянам), а також обіг комбінованих лікарських засобів, до складу яких входять наркотичні засоби, включені до списку N 1 таблиці III переліку, психотропні речовини і прекурсори, включені до списку N 1 таблиці IV переліку, які не можуть бути добуті легкодоступним способом у кількості, достатній для зловживання ними, здійснюється лікувальними закладами всіх форм власності за наявності у них ліцензії на провадження відповідного виду діяльності. [2]

Як відомо, останнім часом збільшується кількість недержавних медичних закладів охорони здоров'я. Однак, з огляду на положення зазначених вище нормативних актів, вони не можуть використовувати лікарські засоби наркотично-психотропної дії і тому не мають можливості надавати повноцінну медичну допомогу. Це суперечить конвенціям ООН, у яких передбачено, що лікар може використовувати наркотично-психотропні препарати незалежно від того, чи він працює в лікувальній установі, чи здійснює приватну лікарську практику. Головною умовою є оформлення відповідного рецепта в установленому порядку.[5]

Крім того, при застосуванні Закону України «Про обіг в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів» з'явилися негативні тенденції у сфері виробництва ряду важливих лікарських засобів через заборону використовувати в промисловості підприємствами

недержавної власності сировини, що містить наркотичні чи психотропні речовини, для виготовлення на їх основі препаратів, які не є наркотичними чи психотропними.[2]

Так, низка Кримінальних кодексів (далі - КК) європейських держав не передбачають відповідальності за діяння, пов'язані з незаконним обігом наркотиків (наприклад, КК Данії, Польщі, Голландії). Однак це не означає, що подібні дії в цих країнах легалізовано, відповідальність за них передбачено у так званому додатковому кримінальному законодавстві. Наприклад, в Голландії окремі розділи кримінального права регулюються спеціальними кримінальними законами і приписами місцевих законодавців. Зокрема, регламентація відповідальності за незаконні дії з наркотиками здійснюється Законом про опіум 1928 року. Так само боротьба зі зловживанням наркотичними засобами в Японії здійснюється не на основі КК, а на положеннях Закону про контроль над коноплями 1953 року, Закону про опіум 1954 року та Закону про контроль над стимулюючими засобами 1951 року.[3]

Звід законів Сполучених Штатів Америки 1948 року не містить норм про злочини, пов'язані з наркотиками. Однак, оскільки Звід законів має рекомендаційний характер, відповідальність за незаконні дії з наркотиками передбачається кримінальними кодексами окремих штатів (наприклад, пі. 2925 КК штату Огайо, ст. 221, 222 КК штату Нью-Йорк, гл. 13 КК штату Джорджія. Характерною рисою голландського законодавства дослідники вважають ліберальний, підхід до проблеми, що розглядається, яка виявляється зокрема, в легалізації «м'яких» наркотиків (передусім, марихуани). Наприклад, у Роттердамі існує мережа об'єднаних наркодилерів, котрі отримали напівофіційний дозвіл на торгівлю наркотиками в спеціальних клубах чи підвалах — «бейсментах», в яких продаються не тільки «легкі» наркотики, але й героїн. Серед зарубіжних держав досить м'який підхід до аналізованої проблеми притаманний іспанському кримінальному законодавству. Так, за ст. 368 КК Іспанії вирощування, виробництво чи торгівля, а також підбурювання, сприяння чи полегшення незаконного вживання наркотиків карається позбавленням волі від одного до трьох років. Якщо ж ці діяння були вчинені з речовинами, які завдають тяжкої шкоди здоров'ю, максимальний строк позбавлення волі становить від трьох до дев'яти років, що, як вважають російські дослідники, навряд чи можна визнати надміру суворим покаранням.[3]

Чимало держав виходять із того, що легалізація так званих слабких наркотиків, звільнення від відповідальності наркоманів за придбання невеликих доз в особистих цілях, за їх вживання і зберігання дасть змогу більш ефективно вести боротьбу з наркоманією. Ліберальна політика щодо наркотиків проводиться в деяких європейських державах (Бельгія, Данія, Португалія, Італія тощо).[5]

Водночас у більшості держав світу злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків за обтяжуючих обставин, відносять до тяжких, встановлюючи за них найсуворіші міри покарання. Кожна держава намагається застосувати максимально ефективні заборонні засоби, в першу чергу, в

боротьбі з поширенням наркоманії. Тому особливо суворі кримінально-правові санкції застосовуються до торговців наркотиками.[4]

У Росії межа покарання за безпосередню участь в обігу наркотиків не перевищує п'ятнадцять років позбавлення волі, а санкції у виді штрафу не досягають 10 тисяч доларів США. В США ці кримінально-правові характеристики виглядають інакше — відповідно до довічного ув'язнення та 10 млн. доларів США. У Великій Британії — до чотирнадцяти років і 400 фунтів стерлінгів. У Франції — до двадцяти років і 500 тисяч франків. У ФРГ — до десяти років і 15 тисяч марок.[5]

Отже, порівняння КК і законів різних країн демонструє в цілому однакові тенденції у встановленні кримінальної відповідальності за участь у незаконному обігу наркотичних засобів.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними» від 15.02.1995 р. № 62/95-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/62/95-вр>
2. Конституція України від 28.06.1996 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
3. Кримінальний кодекс Республіки Казахстан від 16 липня 1997 р. — [Електронний ресурс]. — http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30068307#sc
4. Луцак О. О. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, вчинених із залученням неповнолітніх: поняття та шляхи вдосконалення / О. О. Луцак // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – Сер. Юриспруденція. – 2014. – № 9-2. – С. 67 – 70.
5. Модельний закон для держав-учасниць Співдружності Незалежних Держав про наркотичні засоби, психотропні речовини і їх прекурсори: міжнар. док. від 16.11.2006 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_g21.

СПАДКОВІ ПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН ТА ГРОМАДЯН КРАЇН ЄС

Збаранська Наталія Володимирівна

студентка IV курсу, групи ЮП-41

ПВНЗ ПІБ «МНТУ»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін та

здоров'я людини

Коломієць П. В.

Усе в житті має свій початок та кінець, усі життєві процеси є не відворотними — як тривіально б це не звучало. Питання «спадщини»,

«спадкового права» завжди було, існує і залишатиметься актуальним як для громадянина, суспільства, так і держави в цілому, оскільки воно, так чи інакше зачіпає інтереси кожного. Спадкування традиційно вважається одним із найдавніших та стабільних інститутів у праві будь-якої держави. Однак розвиток суспільних відносин поступово змінює економічні відносини, що в свою чергу впливає на речові правовідносини. Різноманітність та кількість майнових правовідносин між членами суспільства зумовлює потребу у розвитку та вдосконаленні норм, що регулюють перехід прав від однієї особи до іншої, як в якості загальних правил, так і норм спадкового права, як спеціальних правил.

Перехід України до ринкової економіки, важливі політичні, економічні та соціальні процеси в державі, а також її прагнення увійти повноправним членом до Європейського Союзу зумовлюють потребу у вдосконаленні правової системи України та приведенні у відповідність до міжнародних стандартів правового статусу особи, зокрема в частині її майнових прав.

У результаті міграції населення в усьому світі кількість спадкових справ, які ускладнені наявністю іноземного елемента, постійно збільшується. Переселенці часто пов'язані родинними стосунками з громадянами країни свого походження, що і стає підставою для виникнення спадкових справ з іноземним елементом. Різноманітність практики у цій області та складнощі, які виникають при вирішенні конкретних спадкових справ, пояснюється значними розбіжностями, які існують у матеріальному праві різних держав [1, с. 298 – 305].

Інститут спадкування в системах загального та континентального права розглядається по-різному: у першому випадку – як система норм, які регулюють відносини пов'язані з виконанням адміністратором (або виконувачем заповіту) функцій «особистого представника» померлого; у другому випадку – як система норм, які регулюють правонаступництво, де права та обов'язки померлого переходять безпосередньо до спадкоємців. Правові системи Англії та США не передбачають правонаступництва: майно померлого спочатку переходить за правом довірчої власності до так званого «особистого представника» – адміністратора, який передає спадкоємцям ту частку майна, що залишається після розрахунків з кредиторами, або навпаки вимагає повернення боргів з боржників померлого, а потім вирішує усі питання із спадкоємцями. Адміністратор, а не спадкоємці несе відповідальність за своєчасність та вірний розрахунок за борги спадкодавця. Спадкоємці отримують від адміністратора свої долі майна після того, як усі борги будуть повернуті. Спадкові відносини у системі континентального права базуються на універсальному правонаступництві, що за своєю природою є близьким інституту спадкування, якій закріплений в законодавстві України. Майно померлого без «посередників» переходить до спадкоємців за законом, або за заповітом. Спадкоємці вже самі несуть відповідальність за зобов'язаннями спадкодавця [1, с. 298 – 305].

Найбільш об'ємно зміст правового регулювання спадкових правовідносин в Україні на сучасному етапі можна дослідити, провівши його

порівняльний аналіз із спадковим правом зарубіжних країн, зокрема країн Західної Європи, оскільки, як показує такий аналіз, чимало новел спадкового права України вже досить тривалий час застосовуються в цих країнах [5].

У країнах континентальної Європи спадкові відносини регулюються нормами цивільних кодексів (Франція, Німеччина, Італія) або спеціальними законами (Іспанія). Підзаконні акти у цій галузі відносин застосовуються для регламентації порядку здійснення і оформлення прав на спадкування. В країнах англо-саксонської системи у спадковому праві разом із законами суттєва роль належить судовому прецеденту. Хотілося також відзначити, що розвиток спадкового права в Україні та країнах ЄС має певні відмінності [6, с. 184]. У законодавстві кожної держави встановлюються власні вимоги до порядку складання заповіту та його форми. Для законодавства більшості країн континентальної Європи характерними є такі форми заповіту:

- власноручний (олографічний) заповіт – документ, текст якого складається, датується та підписується спадкодавцем власноруч, при цьому друковані машинописні тексти не допускаються (Нідерланди, Іспанія, Італія, Швейцарія, Німеччина);

- заповіт у формі публічного акту – укладається згідно із встановленою законодавством процедурою при участі офіційної посадової особи, найчастіше, нотаріуса. При участі двох нотаріусів, або одного, але в присутності двох свідків укладається заповіт у Франції. Законодавством Швейцарії закріплюється, що заповіт повинен укладатися при участі одного нотаріуса та двох свідків. Залучення свідків при укладанні забезпечує гарантії справжності заповіту і подальшого його виконання, як того бажав спадкодавець;

- таємний заповіт – заповіт складений спадкодавцем та переданий у закритому вигляді на зберігання нотаріусу в присутності свідків (Франція, Німеччина, Швейцарія). Заповіт у таємній формі має як позитивні риси, так і негативні. Позитивним є те, що така форма заповіту гарантує забезпечення конфіденційності та збереження документа. В свою чергу, негативним є те, що заповіт складається самостійно спадкодавцем без допомоги фахівців та компетентних посадових осіб. Таємний заповіт може містити розпорядження з подвійним тлумаченням або взагалі протизаконні, що у подальшому призведе до неможливості їх виконання;

- усна (спрощена) форма заповіту – спадкодавець висловлює свою останню волю усно, але обов'язково в присутності свідків. Така форма заповіту передбачена законодавством Англії, Німеччини і можлива при виникненні надзвичайних життєвих ситуацій, наприклад: військовими, які знаходяться на військових завданнях; моряками, які знаходяться у плаванні. [1, с. 298 – 305]

Спадкове право характеризується консерватизмом, оскільки засноване переважно на моральних уявленнях, сімейних устоях та національних традиціях, які істотно відрізняються в різних країнах та з великими труднощами піддаються не тільки уніфікації, але й простому коригуванню [2, с. 572]. Такі устої і традиції повинні враховуватись при вдосконаленні національного спадкового законодавства. Цивільний кодекс України вивів

спадкове законодавство України на якісно новий рівень, що в цілому відповідає рівню розвитку законодавства розвинутих західноєвропейських країн.

Проте окремі новели, такі як секретний заповіт, спільний заповіт тощо є дещо передчасними, оскільки не впливають з поступового розвитку спадкового права в Україні. І хоча об'єктивну оцінку здійсненим змінам можна буде дати після впливу певного часу на підставі матеріалів судової практики у справах, пов'язаних зі спадкуванням, вже на сьогодні можна внести певні пропозиції щодо вдосконалення українського спадкового законодавства. Зокрема, слід виключити із ЦК положення, що стосуються секретного заповіту, як такі, що не відповідають загальним положенням про форму правочину та нотаріат в Україні. Натомість видається доцільним передбачити можливість складання заповіту за виняткових обставин (військовий чи надзвичайний стан, стихійне лихо тощо) в усній формі (в присутності свідків), за умови його переукладення в належній (письмовій) формі за першої такої можливості після завершення дії виняткових обставин [5].

Спадкове право іноземних країн містить різний віковий ценз з набуттям якого особа має право складати заповіт. З 18 років мають право складати заповіт у Франції, Швейцарії, Англії, більшості штатів США, а також в Україні. Однак, французьким законодавством передбачається, що неповнолітня особа 16 річного віку має право скласти заповіт стосовно половини належного їй майна, а за відсутності родичів до шостого ступеня родинності, на рівні з повнолітньою особою. З 16 років мають право складати заповіти громадяни Німеччини. [1, с. 298 – 305, 3].

Реалізація спадкових прав є певною рушійною силою суспільного розвитку, оскільки розуміння людиною того, що все зароблене перейде до її близьких родичів, спонукає її до ефективної праці. Реалізація спадкових прав забезпечує стабільність у суспільстві, сприяє збереженню сімейних устоїв, ділової активності. Поява нових за змістом новел вимагає не лише їх вивчення та осмислення, а й зумовлює необхідність подальшого прогнозування необхідних змін у законодавстві, що істотно підвищить ефективність правових гарантій здійснення права на спадщину.

Спадкове право іноземних країн стосовно змісту заповіту допускає можливість зробити в його тексті не тільки розпорядження майном, але й визнання позашлюбної дитини, призначення опікуна неповнолітній особі або виконавця заповіту. Стосовно спадкування за законом, то в праві різних країн існує велике різноманіття у визначенні кола осіб, які мають право на отримання спадку. Історично склалися дві базових системи спадкування за законом: романська система та система парантелл.

1. Романська система – яка заснована на поділі спадкоємців за низхідними, висхідними та боковими лініями, класами, чергами та розрядами. Так, у Франції є чотири розряди спадкоємців за законом: перший – низхідні родичі спадкодавця (діти, онуки та інші); другий – батьки спадкодавця його брати, сестри та їх низхідні родичі; третій – усі інші висхідні родичі спадкодавця (дід, бабка, прадід та ін.); четвертий інші родичі за боковою

лінією (двоюрідні брати, сестри та дядьки та ін.). Спадкувати за законом в Італії можуть: 1) родичі спадкодавця по низхідній лінії – батьки, брати, сестри спадкодавця; 2) висхідні родичі – дід, бабуся, прадід та ін.) родичі за боковими лініями. За законодавством Румунії, спадкують діти, їх низхідні, якщо дітей немає тоді спадкують батьки, брати, сестри померлого, у разі їх відсутності – дід, бабуся та інші родичі. Той з подружжя, хто пережив, спадкує самостійно й одноособово тільки в тому випадку, якщо не залишилося родичів ближче четвертого ступеня. [3]

2. Система парантелл. Парантелла – група кровних родичів зі спільним предком і його низхідними родичами. За законодавством Німеччини спершу спадкують низхідні спадкодавця, а потім батьки, їх низхідні, дід і бабуся, їх низхідні, прадід, прабабуся, їх низхідні. Всередині першої і другої парантелли майно ділиться порівну між дітьми спадкодавця та відповідно його батьками. У третій та інших парантеллах висхідні родичі усувають від спадкування низхідних, майно ділиться порівну між родичами по батьківській та материнській лініях, а у разі відсутності родичів у одній з парантелл усе майно розподіляється всередині іншої, низхідні родичі спадкують за правом представництва. Отже, у Німеччині кількість парантелл не обмежена, тому при відсутності заповіту навіть дальні родичі можуть стати спадкоємцями. У Швейцарії коло спадкоємців за законом обмежено першими трьома парантеллами, родичам четвертої парантелл надається право користуватися майном спадкодавця (узуфрукт) [1, с. 298 – 305].

Внаслідок існування великих розбіжностей у матеріальному праві різних країн, на практиці для врегулювання спадкових відносин, традиційно використовують наступні колізійні прив'язки: особистий закон спадкодавця (як закон громадянства, так і закон доміцилію); закон звичайного місця перебування спадкодавця (на момент складання заповіту або на момент смерті); закон місця знаходження майна (в основному застосовується у випадках спадкування нерухомого майна); закон місця складання заповіту.

Отже, проаналізувавши всі вищенаведені факти, можемо констатувати, що Україна потребує оновленого інституту спадкування. Цивільний кодекс має відповідати всім вимогам нового суспільства, що базується на засадах ринкової економіки. Також хотілося б побажати щоб зміни до Цивільного кодексу були максимально наближені до сучасних Європейських та світових стандартів, що сприяло б швидшій інтеграції України з Європейською Спільнотою і всім розвиненим світом взагалі.

Адаптація чинного українського законодавства до законодавства ЄС – обов'язкова передумова успішної реалізації європейських прагнень України. Розуміння важливості та складності цього процесу, конструктивна співпраця всіх гілок влади, вдале застосування підходів та методів до багатогранності європейського правового поля, а також врахування досвіду асоційованих країн ЄС дасть позитивний результат [4, с. 135].

На нашу думку, в першу чергу Україні потрібно усвідомити себе як незалежну державу і чітко визначити пріоритети і стратегію розвитку в цілому, і на міжнародній арені зокрема. Також, ми вважаємо, що Україна як держава

повинна перестати дискредитувати свій міжнародний статус і проявляти в європейській зовнішній політиці тільки свої кращі сторони, адже жодна держава не поважатиме нас, якщо ми самі цього не робитимемо.

Список використаних джерел

1. Бігун В.А. Міжнародне приватне право/ [В.А. Бігун, І.М. Жуков, Є.М. Білоусов]. – Харків, 2014. – 360 с.
2. Васильева Е. А. Гражданское и торговое право зарубежных государств / Е. А. Васильева, А. С. Комаров., Учебник – 4-е изд., перераб. и доп. В 2-х т. Т. II. – М.: Междунар. отношения, 2006. – 640 с.
3. Гренкова О. В. Наследование в Англии и во Франции: (Сравнит.-правовое исслед.): Автореф. дис... канд. юрид. наук./ О. В. Гренкова – М., 1991. – 24 с.
4. Кравчук І. Адаптація права України до права Європейського Союзу: цілі, етапи, пріоритети / Кравчук І. //Право України. – 2014. – № 10. – С.132–135.
5. Скрипник О. В. Форма заповіту за законодавством України та держав західної Європи: порівняльний аналіз/ О.В. Скрипник. - ОНЮА. – С. 172–180.
6. Солтис Н. Б. Гармонізація норм вітчизняного спадкового права до норм європейського права/ Н. Б. Солтис // Міжнародне приватне право: розвиток, порівняльний аспект, гармонізація. 2012 - №4. – С. 183–186.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗНАЧЕННЯ НАУКИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СВІТУ

<i>Лавриненко С.І., Шуканов П.В.</i> НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ГЛОБАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	3
<i>Крайсвітня Ю.В.</i> ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОНЛАЙН ОСВІТИ.....	6
<i>Мокляк В.М.</i> АКАДЕМІЧНІ СВОБОДИ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	10
<i>Бугайова Н.М., Гордєєва Я.Ю.</i> СТУДЕНТСЬКА МОЛОДЬ ТА СУБ'ЄКТНА АКТИВНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	13
<i>Хоменко А. В.</i> ПАРАДИГМА ВИХОВАННЯ ЯК ЗАГАЛЬНИЙ ІМПЕРАТИВ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	15
<i>Погребняк В. А.</i> ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ В РУСЛІ ОСВІТНІХ РЕФОРМ.....	19
<i>Лосієвська О. Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ГУМАНІТАРНОГО ПРОФІЛЮ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ.....	22
<i>Петренко Л.М.</i> ІДЕЇ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ Г. ВАЩЕНКА.....	26
<i>Шевчук М. М.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА....	28
<i>Дубина І.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ.....	31

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗДОРОВ'Я СУСПІЛЬСТВА І ЛЮДИНИ

<i>Логвин М.М.</i> ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ В СТРУКТУРІ ЇЇ САКРАЛЬНОСТІ.....	35
<i>Лосієвська О. Г., Мирошниченко Т. О.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИНИКНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТРЕСУ У ОСОБИСТОСТІ.....	39
<i>Фастівець А.В., Хоменко П.В.</i> ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДІАГНОСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	42
<i>Ковтун М.Г.</i> НЕБАЖАНІ РЕАКЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ПРЕПАРАТІВ (НРЛП).....	45
<i>Пархоменко Н.О.</i> САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ТА ЛІКУВАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ ЛІСУ.....	47

<i>Бурчак С.В.</i> ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ АЛКОЗАЛЕЖНИХ.....	50
<i>Басова В. К.</i> ОСОБЛИВОСТІ КОМПЛЕКСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ ПЕРЕЛОМАХ КІСТОК ТАЗА НА ЛІКАРНЯНОМУ ТА ПІСЛЯЛІКАРНЯНОМУ ПЕРІОДАХ РЕАБІЛІТАЦІЇ.....	53
<i>Гринь Н.О.</i> МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ФІЗІОТЕРАПІЇ У КОМПЛЕКСНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА ОСТЕОХОНДРОЗ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА.....	56
<i>Гризодуб Ю.С.</i> ВПЛИВ СТРЕСУ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	59
<i>Гріценко О.С.</i> МЕТОДИКА ОЗДОРОВЧОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ ОСІБ З ФУНКЦІОНАЛЬНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ.....	62
<i>Литвиненко Ю. Д.</i> ЗАГАЛЬНІ ЗМІНИ В ОРГАНІЗМІ ЖІНКИ ПІСЛЯ ПОЛОГІВ.....	63
<i>Меновщи́кова Л. О.</i> ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МЕТОДІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ ДІТЕЙ НА ДЦП.....	65
<i>Сідак Д.Г.</i> ДОСВІД РЕАБІЛІТАЦІЇ ПРИ СЕРЦЕВО-СУДИННИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ В США.....	69
<i>Краснюк О.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ІЗ ДЦП В УМОВАХ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ЦЕНТРУ.....	71
<i>Журавель Д. А.</i> ЗДОРОВЕ ХАРЧУВАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	74
<i>Степанова Ю. А.</i> ЗНАЧЕННЯ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	77

СЕКЦІЯ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

<i>Глуховець Ю.В.</i> ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ.....	79
<i>Головня Н.М.</i> ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ОСНОВНІ МОЖЛИВОСТІ ХМАРНИХ ОБЧИСЛЕНЬ.....	82
<i>Сагайдачна О.В.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЕЛЕКТРОННОГО БІЗНЕСУ, ТИПИ І КАТЕГОРІЇ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ.....	84
<i>Лелюк О.С.</i> АВТОМАТИЗАЦІЯ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ В ОРГАНАХ ЮСТИЦІЇ.....	86

<i>Лелюк О.С.</i>	
ЕЛЕКТРОННІ СЕРВІСИ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ.....	88
<i>Камуз Д. В.</i>	
ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ ПІДТРИМКИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	90
<i>Колесник Р.І.</i>	
ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ.....	92
<i>Мелешко В. С.</i>	
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	96
<i>Борисенко В. В.</i>	
ОГЛЯД СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ВМІСТОМ.....	99
<i>Підтереба М. О.</i>	
ЕЛЕКТРОННІ ПОСІБНИКИ ЗАСОБАМИ ACTIONSCRIPT.....	102
<i>Підтереба М. О.</i>	
ЕЛЕКТРОННИЙ ПОСІБНИК З ФІЗИКИ ДЛЯ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	105
<i>Уштан А.М.</i>	
СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕМЕНТІВ ОБМАНУ	109
<i>Яковенко О. П.</i>	
ЗАХИСТ ВЕБ-РЕСУРСІВ: ЗАХИСТ ВЕБ-СЕРВЕРА І КЛІЄНТА.....	112
<i>Медянський О.С.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ СИСТЕМ ВІДЕОПОСТЕРЕЖЕННЯ.....	114

СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

<i>Бердин А. Ю.</i>	
СЛОЖНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНО ОТВЕТСТВЕННОГО ОБЩЕСТВА НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ РЫНОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ.....	117
<i>Бердин А. Ю., Лизакова Р. А.</i>	
НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ВЛИЯНИЯ СПЕЦИФИКИ МЕНТАЛИТЕТА ЖИТЕЛЕЙ СТРАН БЫВШЕГО СССР В ПРОЦЕССЕ НАЛАЖИВАНИЯ ДЕЛОВЫХ КОНТАКТОВ С ПРЕДСТАВИТЕЛЯМИ СТРАН АЗИАТСКОГО РЕГИОНА.....	120
<i>Калінічева Г. І.</i>	
УНІВЕРСИТЕТСЬКА НАУКА В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	122
<i>Бойко Л. М.</i>	
РОЛЬ АГРАРНОЇ НАУКИ В РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ.....	129

<i>Крутько М. А.</i> РОЛЬ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	131
<i>Бірченко Н. О.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ.....	134
<i>Гіржева О. М.</i> СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ.....	137
<i>Рижикова Н.І.</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	140
<i>Глєбова А. О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ МОДЕЛІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ.....	144
<i>Рижик І.О.</i> ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ.....	147
<i>Яловега Н.І.</i> ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВНЗ ЯК СТЕЙКХОЛДЕР- ОРГАНІЗАЦІЇ.....	149
<i>Мокляк М.В.</i> МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	153
<i>Литвин О.Ю.</i> ПРО ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ОРЕНДНОГО ЖИТЛА В УКРАЇНІ.....	156
<i>Безрукова Н.В.</i> КОНКУРЕНТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	158
<i>Свічкарь В.А.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНА – ЄС: ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ.....	160
<i>Кононенко Р.М.</i> СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В ПОЛТАВСЬКОМУ РЕГІОНІ.....	162
<i>Долець О.О.</i> РОЛЬ МАРКЕТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНОСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	165
<i>Скидан С. В.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	168
<i>Набока О. А.</i> СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ.....	171
<i>Москаленко В.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ СФЕРИ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	174

СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО І МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

<i>Коломієць П. В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	177
<i>Колесник О.В.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ САНКЦІЙ ЯК ЗАСОБУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ.....	179
<i>Білан Ю. В.</i> ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ МОВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	182
<i>Терещенко А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН.....	185
<i>Мурадов Р.Б.</i> МАЙНОВІ ПОКАРАННЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	189
<i>Чічіль А. В.</i> ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ ОБМЕЖЕНОЇ ОСУДНОСТІ.....	192
<i>Зубаревич І. М.</i> ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАРАННЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ.....	195
<i>Гудзь Д. Ю.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СІМЕЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....	198
<i>Збаранська Н. В.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	201
<i>Білоконь В.А.</i> ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНОЇ БАЗИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	205
<i>Ніколенко О.С.</i> ТЕРОРИЗМ ЯК ПРОБЛЕМА СВІТОВОГО МАСШТАБУ.....	209
<i>Фокіна Н.М.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН.....	211
<i>Криворучко К. С.</i> ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО І ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	215
<i>Невмержицька О. О.</i> МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ: ПРОБЛЕМНО- ОРІЄНТУВАЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....	218

<i>Мирось Т.А.</i>	
УЧАСТЬ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНІЙ СИСТЕМІ ОХОРОНИ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ТА ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ НОРМ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	222
<i>Зосім В.О.</i>	
АНАЛІЗ АЛГОРИТМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	225
<i>Богдан А.С.</i>	
АНАЛІЗ РЕФОРМУВАННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЗОВНІШНЬО-ПОЛІТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ.....	227
<i>Дмитрієнко О.Д.</i>	
ХАРАКТЕРИСТИКА КОНСТИТУЦІЙНОГО СТАТУСУ ПАРЛАМЕНТУ США.....	230
<i>Dmitrienko A.</i>	
CHARACTERIZATION OF THE CONSTITUTIONAL STATUS OF THE UNITED STATES PARLIAMENT.....	234
<i>Музиченко М.М.</i>	
ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ АДВОКАТУРИ В США.....	237
<i>Музиченко М.М.</i>	
УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ОДНОСТАТЕВИМИ ПАРАМИ НА РІВНІ МІЖНАРОДНОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА.....	241
<i>Посух Ю.К.</i>	
ПОРІВНЯННЯ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ТА КОДЕКСІВ ІНШИХ КРАЇН У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН ТА ЇХ АНАЛОГІВ.....	244
<i>Збаранська Н. В</i>	
СПАДКОВІ ПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАДЯН ТА ГРОМАДЯН КРАЇН ЄС.....	247